

STATENS EIERBERETNING 2016

Nærings- og
fiskeridepartementet

Innhold

Statsrådets forord	3
Omfang og hovedtall	5
Sentrale saker for staten som eier	9
Avkastning og finansielle verdier	13
Nøkkel tall økonomisk utvikling	19
Eierstyring	25
Kontinuerlig forbedring er kilden til evig ungdom	36

Kategori 1 – Forretningsmessige mål

Ambita AS	42
Baneservice AS	43
Entra ASA	44
Flytoget AS	45
Mesta AS	46
SAS AB	47
Veterinærmedisinsk Oppdrags senter AS	48

Kategori 2 – Forretningsmessige mål og nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner

Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	52
Aker Kværner Holding AS	53
DNB ASA	54
Kongsberg Gruppen ASA	55
Nammo AS	56
Norsk Hydro ASA	57
Statoil ASA	58
Telenor ASA	59
Yara International ASA	60

Kategori 3 – Forretningsmessige mål og andre spesifikt definerte mål

Argentum Fondsinvesteringer AS	64
Eksportfinans ASA	65
Electronic Chart Centre AS	66
GIEK Kredittforsikring AS	67
Investinor AS	68
Kommunalbanken AS	69
NSB AS	70
Posten Norge AS	71
Statkraft SF	72

Kategori 4 – Sektorpolitiske mål

Andøya Space Center AS	76
Avinor AS	77
Bane NOR SF	78
Bjørnøen AS	79
Carte Blanche AS	80
AS Den Nationale Scene	81
Den Norske Opera & Ballett AS	82
Eksportkreditt Norge AS	83
Enova SF	84
Gassco AS	85
Gassnova SF	86
Graminor AS	87
Innovasjon Norge	88
Kimmen Såvarelaboratoriet AS	89
Kings Bay AS	90
Nationaltheatret AS	91
Nofima AS	92
Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	93

Norfund	94
Norges sjømatråd AS	95
Norsk Helsenett SF	96
Norsk rikskringkasting AS	97
Norsk Tipping AS	98
NSD – Norsk senter for forskningsdata AS	99
Nye Veier AS	100
Petoro AS	101
Rogaland Teater AS	102
Simula Research Laboratory AS	103
Siva – Selskapet for Industrivekst SF	104
Space Norway AS	105
Statnett SF	106
Statskog SF	107
Staur gård AS	108
Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	109
Talent Norge AS	110
Trøndelag Teater AS	111
UNINETT AS	112
Universitetssenteret på Svalbard AS	113
AS Vinmonopolet	114

Regionale helseforetak

Helse Midt-Norge RHF	118
Helse Nord RHF	119
Helse Sør-Øst RHF	120
Helse Vest RHF	121

Øvrige selskaper	122
Eieroppnevnte og aksjonærvalgte styremedlemmer	124
Kontaktinformasjon	128
Særskilte forhold og definisjoner	129

Statsrådets forord

Tolv departementer forvalter statens direkte eierskap i 74 selskaper. I Statens eierberetning gir Nærings- og fiskeridepartementet en oversikt over og omtale av disse, med vekt på selskapenes utvikling foregående år. Hensikten er å bidra til åpenhet om statens eierskapsutøvelse og om selskapenes virksomhet og resultater.

Norsk økonomi hadde i 2016 den svakeste veksten siden finanskrisen. Stigende priser på viktige eksportvarer bidro likevel til stor oppgang på Oslo Børs. I de åtte børsnoterte selskapene staten har direkte eierandeler i, var statens andel ved utgangen av 2016 verdt 596 mrd. kroner. Disse selskapene ga staten en avkastning, inkludert utbytte, på 23 pst. i 2016. De to foregående årene var avkastningen 1 og 6 pst. Til sammenligning har avkastningen fra hovedindeksen på Oslo Børs vært henholdsvis 12, 6 og 5 pst. de siste tre årene.

Verdien av statens samlede forretningsmessige eierskap var ved utgangen av 2016 anslått til 715 mrd. kroner, opp 70 mrd. kroner fra året før. I tillegg mottar staten 33 mrd. kroner i utbytte fra alle selskapene for regnskapsåret 2016.

Det at staten har blitt en stor eier har en rekke årsaker. Statens industripolitikk etter krigen, der hensyn som selvforsyning, sysselsetting og kontroll på naturressurser ble søkt ivaretatt, og utskilling av statlig produksjon og drift av viktig infrastruktur og tjenester er noen eksempler. I dag er statens overordnede mål med eierskapet å bidra til verdiskaping i norsk økonomi. Det inkluderer bl.a. å ivareta hensyn som å beholde viktige hovedkontorer og forskning og utvikling på sentrale områder i Norge.

For selskaper der staten har forretningsmessige mål med eierskapet er det

høyest mulig avkastning over tid på investert kapital som gjelder. I praksis arbeider vi med å bidra til at selskapene er lønnsomme over tid, slik at de kan opprettholde og skape arbeidsplasser samt skape verdier til fellesskapet.

For selskaper der staten har sektorpolitiske mål med eierskapet er ambisjonen at målene skal nås mest mulig effektivt. Når staten søker å oppnå sektorpolitiske mål gjennom eierskap er det som regel fordi oppgavene eller virksomheten antas å gjøres mer effektivt i et selskap enn gjennom andre virkemidler. Målet er høyest mulig verdiskaping.

Statens eierskapsutøvelse skal bidra til verdiskaping. Den kanskje viktigste oppgaven for staten som eier er å velge gode styrever for å forvalte selskapene. En viktig oppgave for styret er å utarbeide klare mål og strategier for selskapet innenfor rammene i vedtektene. Som eier er staten opptatt av at mål og strategier er egnet til å nå statens mål med eierskapet. Dette er sentralt i dialogen med selskapene, og staten som eier søker å bidra til god måloppnåelse. Årets artikkel i Statens eierberetning handler nettopp om hvordan et selskap setter mål og hvordan det følges opp i virksomheten. Artikkelen er skrevet av konsernsjef Svein Richard Brandtzæg i Norsk Hydro.

I eierdialogen drøfter vi forhold som har betydning for statens mål med eierskapet. Det kan for eksempel være selskapets strategi, kapitalsituasjon og inntjeningsutsikter, risikofaktorer og markedsførhold. Innenfor rollefordelingen mellom eier, styret og ledelse, søker vi bl.a. å forsikre oss om at selskapene tar gode valg og bruker kapitalen fornuftig. Ved å være en utfordrende eier kan staten bidra til at sel-

skapene gjør grundige vurderinger og arbeider godt for å nå selskapets formål.

For selskaper der staten har forretningsmessige mål med eierskapet har staten klare forventninger til selskapenes avkastning og utbytte. Staten følger opp dette bl.a. ved å sammenligne med relevante selskaper, indekser og statens avkastningsmål (referanseavkastning), samt ved å vurdere verdidrivere og verdiøkende tiltak.

For å støtte opp under statens mål om verdiskaping, har staten som eier et sett med forventninger til styrene og selskapene. Disse fremgår av Meld. St. 27 (2013–2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap (eierskapsmeldingen), og følges opp i eierdialogen. En kortversjon av forventningene, og hvordan staten følger opp politikken i eierskapsmeldingen, fremgår i kapitlet om eierstyring.

Jeg ønsker deg god lesing.

© Hans Jørgen Brun

Monica Mæland
næringsminister

Statnett er systemansvarlig nettselskap i det norske kraftsystemet, og har ansvar for en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av det sentrale overføringsnettet for kraft.

Omfang og hovedtall

Statens direkte eierskap

Statens direkte eierskap omfatter selskaper hvor statens eierinteresser forvaltes direkte av departementene. Tabellen nedenfor gir en oversikt over selskapene, totalt 74, fordelt etter departement. Samtlige selskaper er omtalt i Statens eierberetning 2016, og det rapporteres på 68 selskaper. Kontaktinformasjon til de tolv departementene som forvalter statens eierinteresser i selskaper er på side 126.

Kategorisering av selskapene

Staten har begrunnelser og mål for det direkte eierskapet. Dette fremgår i omtalen av enkelt-selskaper fra side 41 og for de fleste selskapene i Meld. St. 27 (2013–

2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap (eierskapsmeldingen). Selskapene er inndelt i fire kategorier ut fra statens mål med eierskapet:

1. Forretningsmessige mål
2. Forretningsmessige mål og nasjonal forankring av hovedkontor
3. Forretningsmessige mål og andre spesifikke definerte mål
4. Sektorpolitiske mål

Det sentrale hensynet i statens forretningsmessige eierskap, selskaper i kategori 1–3, er høyest mulig avkastning over tid på investert kapital. For selskapene i kategori 2 har staten i tillegg et mål om å

oppretholde norsk forankring av selskapenes hovedkontor og tilhørende hovedkontorfunksjoner. For selskapene i kategori 3 har staten forretningsmessige mål og andre samfunnmessige begrunnelser for statlig eierskap enn forankring av hovedkontor i Norge. Det er 26 selskaper i kategori 1–3, og statens eierinteresser i 21 av disse forvaltes av Eierskapsavdelingen i Nærings- og fiskeridepartementet.

Statens eierskap i selskapene i kategori 4 har hovedsakelig sektorpolitiske formål. Statens eierinteresser i disse selskapene forvaltes som oftest av departementene som har det aktuelle sektorpolitiske ansvaret. Som eier vektlegger staten at de sektorpolitiske målene nås mest mulig effektivt.

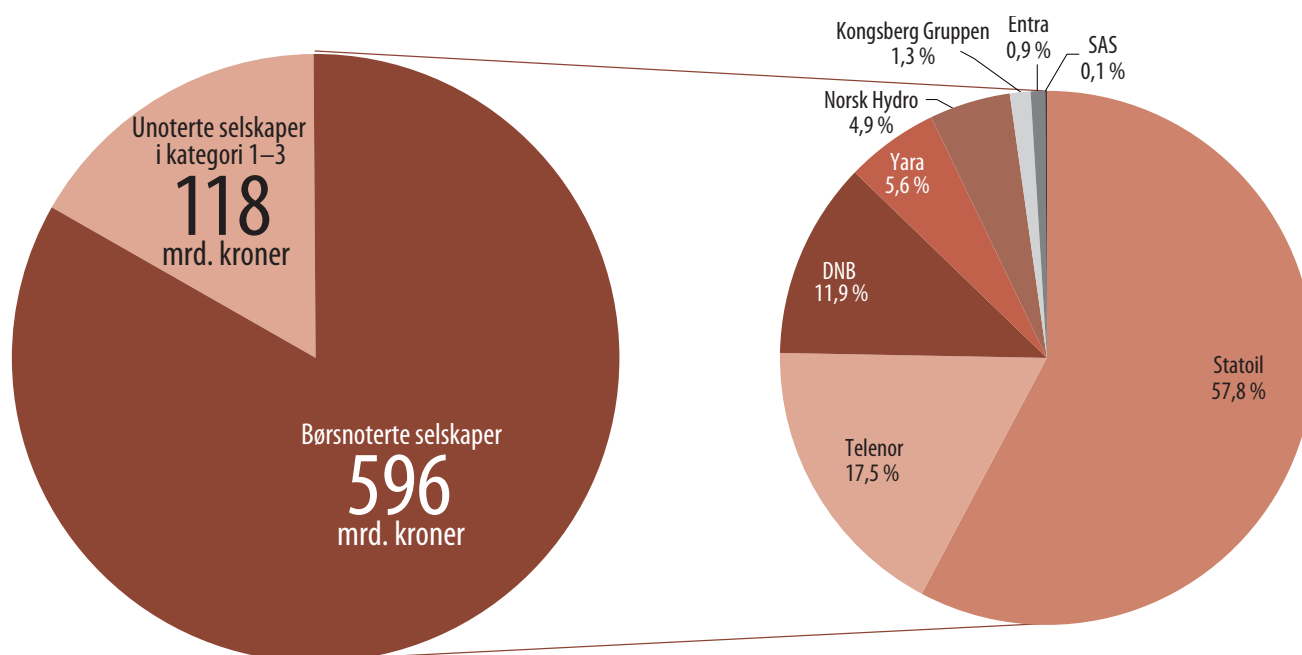
Oversikt over statens direkte eierskap

Departement og selskap	Eierandel	Kategori
Finansdepartementet		
Folketrygdfondet (særlovselskap)	100 %	Ikke kategorisert
Forsvarsdepartementet		
Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	100 %	2
Helse- og omsorgsdepartementet		
Helse Midt-Norge RHF	100 %	4
Helse Nord RHF	100 %	4
Helse Sør-Øst RHF	100 %	4
Helse Vest RHF	100 %	4
Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	49 %	4
Norsk Helsenett SF	100 %	4
AS Vinmonopolet (særlovselskap)	100 %	4
Klima- og miljødepartementet		
Bjørnøen AS	100 %	4
Kings Bay AS	100 %	4
Kommunal- og moderniseringsdepartementet		
Kommunalbanken AS	100 %	3
Kulturdepartementet		
Carte Blanche AS	70 %	4
AS Den Nationale Scene	66,67 %	4
Den Norske Opera & Ballett AS	100 %	4
Filmparken AS	77,6 %	4
Nationaltheatret AS	100 %	4
Norsk rikskringkasting AS	100 %	4
Norsk Tipping AS (særlovselskap)	100 %	4
Rogaland Teater AS	66,67 %	4
Rosenkrantzgate 10 AS	3,07 %	Ikke kategorisert
Talent Norge AS	33,33 %	4
Trøndelag Teater AS	66,67 %	4
Kunnskapsdepartementet		
NSD – Norsk senter for forskningsdata AS	100 %	4
Simula Research Laboratory AS	100 %	4
UNINETT AS	100 %	4
Universitetsenteret på Svalbard AS	100 %	4
Landbruks- og matdepartementet		
Graminor AS	28,2 %	4
Kimen Sävarelaboratoriet AS	51 %	4
Statskog SF	100 %	4
Staur gård AS	100 %	4

Departement	Eierandel	Kategori
Nærings- og fiskeridepartementet		
Ambita AS	100 %	1
Aker Kværner Holding AS	30 %	2
Andøya Space Center AS	90 %	4
Argentum Fondsinvesteringer AS	100 %	3
Baneservice AS	100 %	1
DNB ASA	34 %	2
Eksportfinans ASA	15 %	3
Eksportkreditt Norge AS	100 %	4
Electronic Chart Centre AS	100 %	3
Entra ASA	33,4 %	1
Flytoget AS	100 %	1
GIEK Kredittforsikring AS	100 %	3
Innovasjon Norge (særlovselskap)	51 %	4
Investinor AS	100 %	3
Kongsberg Gruppen ASA	50,01 %	2
Mesta AS	100 %	1
Nammo AS	50 %	2
Nofima AS	56,84 %	4
Norges sjømatråd AS	100 %	4
Norsk Hydro ASA	34,26 %	2
Posten Norge AS	100 %	3
SAS AB	11,45 %	1
Siva – Selskapet for Industrivekst SF	100 %	4
Space Norway AS	100 %	4
Statkraft SF	100 %	3
Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	100 %	4
Telenor ASA	53,97 %	2
Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS	34 %	1
Yara International ASA	36,21 %	2
Olje- og energidepartementet		
Enova SF	100 %	4
Gassco AS	100 %	4
Gassnova SF	100 %	4
Petoro AS	100 %	4
Statnett SF	100 %	4
Statoil ASA	67 %	2
Samferdselsdepartementet		
Avinor AS	100 %	4
Bane NOR SF	100 %	4
NSB AS	100 %	3
Nye Veier AS	100 %	4
Reiseplan og billett AS (Entur AS)	100 %	4
Togmateriell AS (Norske tog AS)	100 %	4
Togvedlikehold AS (Mantena AS)	100 %	3
Utenriksdepartementet		
Norfund (særlovselskap)	100 %	4

Hovedtall 2016³

Verdi statens eierandeler: **715 mrd. kroner**

Avkastning i børsnoterte selskaper: **22,8 %**

Egenkapitalrentabilitet unoterte selskaper i kategori 1-3: **2,1 %**

Salgsproveny for staten: **2,9 mrd. kroner**

Utbytte til staten: **33 mrd. kroner**

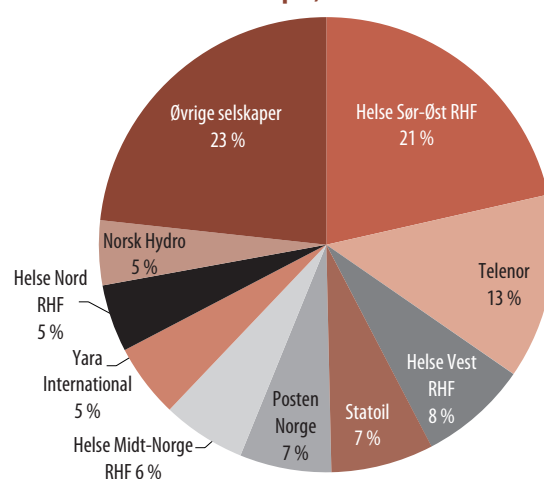
Driftsinntekter: **1 103 mrd. kroner**

Årsresultat: **30 mrd. kroner**

Kapitalinnskudd fra/
aksjekjøp av staten: **7,6 mrd. kroner**

Bevilgninger fra staten: **143 mrd. kroner**

Ansatte fordelt etter selskaper, totalt 281 356⁴

³ Definisjoner av tallene er på side 127.

⁴ Inkluderer ikke ansatte i underliggende selskaper i Aker Kværner Holding.

Kings Bay eier og har ansvaret for drift og utvikling av infrastrukturen i Ny-Ålesund på Svalbard.

Sentrale saker for staten som eier

Salg av aksjer

I september 2016 solgte staten ved Nærings- og fiskeridepartementet 30 mill. aksjer i *Entra ASA* i markedet. Salget tilsvarte 16,3 pst. av aksjene i selskapet. Etter salget eier staten 61 368 893 aksjer i *Entra*, tilsvarende 33,4 pst. av aksjene og stemmene i selskapet. Prisen pr. aksje ble fastsatt til 83 kroner, som utgjorde en rabatt på 2,6 pst. sammenlignet med sluttkurs på børsen transaksjonsdagen. Staten mottok totalt 2,5 mrd. kroner for aksjene. Kjøperne av aksjene inkluderte om lag 200 investorer, bestående av både eksisterende og nye aksjeeiere, fra Norge og utlandet.

I oktober 2016 solgte den norske og den svenske stat, i et samordnet salg i markedet, 23 mill. ordinære aksjer i *SAS AB*. Salget tilsvarte 7 pst. av aksjene i selskapet. Prisen pr. aksje ble fastsatt til 15,5 svenske kroner, som utgjorde en rabatt på 5,5 pst. sammenlignet med sluttkurs på børsen transaksjonsdagen. Den norske stat solgte 9,2 mill. aksjer og mottok totalt om lag 132 mill. norske kroner for disse. Etter salget eier staten 37,8 mill. aksjer i *SAS*, tilsvarende 11,45 pst. av aksjene i selskapet.

Siva – Selskapet for Industrivekst SF har forvaltet en eierandel på 32,6 pst. i *Koksa Eiendom AS* (tidligere *IT Fornebu AS*) på vegne av staten ved Nærings- og fiskeridepartementet. I 2015 kjøpte *Siva* seg opp til 37,1 pst. i selskapet for å kunne få et bedre økonomisk utbytte ved salg. Eierne av *Koksa Eiendom AS* har gjennomført salg av ferdig utviklede eiendommer og i desember 2016 ble resterende eiendommer i selskapet solgt. Forhandlinger rundt avviklingsprosess og garantistillelser mot kjøper pågår, og endelig beløp i utbytte vil bli avklart i 2017. Fra tidligere delsalg er 391 mill. kroner tilbakeført staten i 2015 og 147 mill. kroner er inntektsført i statsbudsjettet 2017.

Tilbakekjøp av aksjer

Selskapers kjøp av egne aksjer for sletting (tilbakekjøp av aksjer) kan i kombinasjon med utbytteutdeling være en effektiv måte å oppnå egnet kapitalstruktur på. Det kan også bidra til konkurransemessig direkteavkastning. Ved selskapers tilbakekjøp av egne aksjer med etterfølgende sletting ønsker staten å opprettholde sin eierandel. Staten har derfor inngått avtaler om proporsjonal innløsning av aksjer for sletting i forbindelse med etablering av slike tilbakekjøpsprogrammer. Dette er innenfor rammene Stortinget har gitt regjeringen for forvaltningen av det statlige eierskapet. Avtalene har garantert staten en pris ved innløsning tilsvarende det andre aksjeeiere har vært villig til å selge for.

Staten, ved Nærings- og fiskeridepartementet og Olje- og energidepartementet, inngikk i 2016 tilbakekjøpsavtaler med *DNB*, *Entra*, *Statoil*, *Telenor* og *Yara International*. I juni 2016 mottok staten 252

mill. kroner i oppgjør for innløsning av aksjer i *Yara International*, da 675 539 aksjer ble innløst.

Utbytteaksjeprogram

På bakgrunn av et forslag fra styret i *Statoil ASA* om å innføre et utbytteaksjeprogram i selskapet, la Olje- og energidepartementet i mars 2016 frem en proposisjon for Stortinget med forslag om at staten deltar i programmet, jf. Prop. 84 S (2015–2016) Deltagelse i utbytteaksjeprogram og kapitalforhøyelse i *Statoil ASA*. Stortinget ga sin tilslutning til departementets forslag i mai 2016, jf. Innst. 260 S (2015–2016). Generalforsamlingen i *Statoil* vedtok senere styrets forslag om å innføre et utbytteaksjeprogram. Utbytteaksjeprogrammet er en serie av emisjoner der aksjeeierne i selskapet kan velge å delta ved å benytte hele eller deler av sitt netto utbytte til å tegne seg for nye aksjer i *Statoil*. Utbytteaksjeprogrammet varer fra og med betaling av utbytte for fjerde kvartal 2015 til og med betaling av utbytte for tredje kvartal 2017. Staten deltar på like vilkår som øvrige aksjeeiere, men har inngått en avtale med *Statoil* om at staten deltar proratarisk i alle emisjonene, slik at statens eierandel i selskapet holdes uendret på 67 pst. gjennom hele programmet.

Opprettelse av nye selskaper

Regjeringen har iverksatt gjennomføring av den vedtatte jernbanereformen. Det fremgår av Meld. St. 27 (2014–2015) På rett spor/Innst. 386 S (2014–2015) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2016-2017)/Innst. 2 S (2016–2017) at virksomhet skal skilles ut fra *NSB AS* for å legge til rette for like konkurransevilkår og lave etableringshinder i kommende konkurranser om å tilby persontogtjenester, legge til rette for økt konkurranse og togvedlikehold og samle all jernbaneeiendom på ett sted. Med regnskapsmessig virkning fra januar 2017 ble selskapene *ROM Eiendom AS*, *Norske tog AS*, *Mantena AS* og *Entur AS* skilt ut fra *NSB*. Fisjonsplanen ble vedtatt på generalforsamling for overtagende selskaper og *NSB* i februar 2017. *ROM Eiendom AS* ble fisjonert til et datterselskap av *Bane NOR SF*, *Bane NOR Eiendom 1 AS*. *Bane NOR* ble opprettet av staten i februar 2016, og viderefører størstedelen av virksomheten til det tidligere forvaltningsorganet *Jernbaneverket*. *Norske tog AS*, *Mantena AS* og *Entur AS* ble fisjonert til henholdsvis *Togmateriell AS*, *Togvedlikehold AS* og *Reiseplan og billett AS*, som ble opprettet av staten i september 2016 for å overta virksomhet fra *NSB*.

Kapitalinnskudd

I Prop. 1 S (2016–2017) fremmet Samferdselsdepartementet forslag om å forhøye egenkapitalen i *Nye Veier AS* med 1 000 mill. kroner. Selskapets virksomhet drives for egen regning og risiko, og aksjeloven stiller krav om at selskapet til enhver tid

skal ha en egenkapital og likviditet som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av selskapets virksomhet. Forslaget ble behandlet gjennom Innst. 13 S (2016–2017) og vedtak i Stortinget i desember 2016. Kapitalforhøyelsen ble vedtatt på ekstraordinær generalforsamling senere samme måned. Nye Veier hadde etter oppkapitaliseringen en egenkapital på 1 635 mill. kroner ved utgangen av 2016.

Bane NOR SF var i operativ drift fra januar 2017. I Prop. 1 S Tillegg 2 (2016–2017) foreslo Samferdselsdepartementet å bevilge kapitalinnskudd og foretakskapital til *Bane NOR*. Forslaget ble behandlet gjennom Innst. 2 S (2016–2017) og vedtak i Stortinget i desember 2016. Kapitalforhøyelsen ble vedtatt i foretaksmøte senere samme måned, og etter dette er statens netto innskudd i *Bane NOR* 2,3 mrd. kroner.

I Prop. 1 S (2016–2017) fremmet Nærings- og fiskeridepartementet forslag om å bevilge 144 mill. kroner i egenkapitalinnskudd til *Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS* for gjennomføring av driftshvile i *Svea* og *Lunckefjell* i 2017. Forslaget ble behandlet gjennom Innst. 8 S (2016–2017) og vedtak i Stortinget i desember 2016.

I Prop. 25 S (2016–2017) fremmet Nærings- og fiskeridepartementet forslag om å bevilge 144 mill. kroner i egenkapitalinnskudd og 100 mill. kroner i lån til *Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS*. På bakgrunn av den finansielle stillingen til selskapet på daværende tidspunkt ville det være nødvendig å tilføre selskapet 94 mill. kroner i egenkapital. Resterende 50 mill. kroner var knyttet til usikkerheten om endelig finansiell stilling i selskapet ved utgangen av 2016. Forslaget ble behandlet gjennom Innst. 126 S (2016-2017) og vedtak i Stortinget i desember 2016.

Høsten 2016 utløste styret i *Staur gård AS* handlingsplikten etter aksjeloven § 3-5. På bakgrunn av dette la Landbruks- og matdepartementet frem forslag for Stortinget om å avvikle selskapet, jf. Prop. 19 S (2016–2017) Endringer i statsbudsjettet 2016 under Landbruks- og matdepartementet m.m. Stortinget ønsket å videreføre driften og ba samtidig departementet håndtere selskapets forpliktelser gjennom kapitalinnskudd. Landbruks- og matdepartementet fulgte opp dette i mars 2017 ved å tilføre selskapet 8 mill. kroner i egenkapital, jf. Prop. 129 S (2016–2017).

Stortinget har bevilget 4,2 mrd. kroner til *Investinor AS*. Selskapet får overført kapital ved likviditetsbehov. Ved inngangen til 2016 var 2,2 mrd. kroner tidligere overført til selskapet, mens de resterende 2 mrd. kronene var på statens konto. På anmodning fra selskapet ble det ved ekstraordinær generalforsamling gjennomført kapitaltilførsel i oktober 2016 og mars 2017, på henholdsvis 500 og 250 mill. kroner.

Endringer i sektorpolitiske føringer

Samferdselsdepartementet besluttet høsten 2016 å starte arbeidet med en tjeneste-

konsesjonsmodell på Haugesund lufthavn, jf. Prop. 31 S (2016–2017). Dette innebærer at *Avinor AS* fortsatt skal eie lufthavnen, men at driften settes ut til andre aktører etter en anbudskonkurranse. Tjenestekonsesjonshaveren skal ta på seg hele drifts- og vedlikeholdsansvaret for lufthavnen, og vil stå fritt til å fastsette lufthavnavgiftene og styre den kommersielle driften.

Lov om *Innovasjon Norge* er endret, jf. lovvedtak 60 (2015–2016) i mai 2016. Endringene er redegjort for i Prop. 66 L (2015–2016) og Innst. 255 L (2015–2016). Endringer i loven om at styret i *Innovasjon Norge* får større handlingsrom til å utforme kundekontakt, saksbehandling og beslutningssystem til det beste for gründere, bedrifter og innovasjons- og næringsmiljøer trådte i kraft i juli 2016. Andre endringer, inkludert begrensning av eiernes ansvar for selskaps forpliktelser, trådte i kraft i januar 2017. Et forslag til endringer i lov om *Innovasjon Norge* ble også behandlet av Stortinget i januar 2016, jf. Innst. 131 L (2015–2016) og Prop. 89 L (2014–2015). Prop. 66 L (2015–2016) var en oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak nr. 464-468 fra januar 2016.

På bakgrunn av utviklingen i eksportverdien for sjømat sendte Nærings- og fiskeridepartementet på høring forslag om å redusere markedsavgiften som finansierer *Norges sjømatråd AS* for laks, ørret og pelagisk fisk fra januar 2017. Bl.a. på bakgrunn av innspillene besluttet departementet å redusere avgiften for de nevnte fiskeslagene fra 0,6 til 0,3 pst. av eksportverdien. For øvrige fiskeslag ble satsen på 0,75 pst. av eksportverdien opprettholdt.

Omdanning fra statsforetak til aksjeselskap

Statsforetaket *Aerospace Industrial Maintenance Norway SF* ble i august 2016 omdannet til et statlig heleid aksjeselskap. Omdanningen skjedde i tråd med «Lov om omdanning av *Aerospace Industrial Main-*

tenance Norway SF til aksjeselskap» vedtatt i Stortinget i juni 2016. Hensikten med omdanningen var å legge til rette for at selskapet kan styrkes som en kommersiell virksomhet, og således kunne bidra til høyere avkastning på statens investerte kapital. Videre ønsket regjeringen å gi selskapet anledning til å søke privat kapital og tilpasse eierstrukturen til hva som er det beste for selskapet på lang sikt. Forsvarsdepartementet fikk med bakgrunn i dette fullmakt til redusere statens eierandel ned mot 50 pst. I tillegg ble statens mål med eierskapet endret til at det, ut over det forretningsmessige, er å opprettholde et kunnskapsbasert og høyteknologisk selskap med hovedkontorfunksjoner i Norge. På grunn av dette ble kategoriseringen av statens eierskap i selskapet endret til kategori 2, forretningsmessige mål og nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner.

Overføring av eierskap

Ved Kongelig resolusjon i desember 2016 ble ansvaret for forvaltningen av statens eierskap i *Bjørnøen AS* og *Kings Bay AS* formelt bestemt overført til Klima- og miljødepartementet i januar 2017 fra Nærings- og fiskeridepartementet. Dette ble besluttet i forbindelse med Meld. St. 32 (2015–2016) Svalbard, og skal bidra til å samle og tydeliggjøre ansvaret for å følge opp overordnede mål og strategier for Ny-Ålesund.

Ved Kongelig resolusjon i desember 2016 ble ansvaret for forvaltningen av statens eierskap i *Posten Norge AS* bestemt overført til Nærings- og fiskeridepartementet i januar 2017 fra Samferdsdepartementet. Målet med statens eierskap i selskapet er hovedsakelig forretningsmessig. Tidligere har eierskapet vært begrunnet med å sikre et landsdekkende posttilbud. Ivaretagelsen av sektorpolitiske mål blir nå realisert gjennom avtaleinn-gåelser og sektorregulering. Regjeringen ønsker å samle mest mulig av

statens forretningsmessige eierskap i den sentrale eierskapsenheten i Nærings- og fiskeridepartementet, når ikke særlige hensyn taler for andre løsninger.

Klager til EFTAs overvåkingsorgan

I mai 2016 ble Nærings- og fiskeridepartementet varslet om at EFTAs overvåkingsorgan ESA hadde mottatt to klager som omhandlet *Norges sjømatråd AS* og markedsavgiften som finansierer selskapet.

I den ene saken påsto klager at selskapets aktiviteter anses å bli støttet av staten i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Norske myndigheter fikk anledning til å kommentere saken og fremholdt at ESA ikke har kompetanse til å prøve spørsmål om statsstøtte i fiskerisektoren. ESA fattet i juli 2016 vedtak om å avvise klagen under henvisning til at de ikke har kompetanse til å prøve spørsmålet.

I den andre saken påsto klager at markedsavgiften som finansierer Norges sjømatråd er en kvantitativ eksportrestriksjon i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Videre anførte klager at selskapets aktiviteter i Norge må anses som tiltak med tilsvarende virkning som en kvantitativ importrestriksjon i strid med EØS-retten. Norske myndigheter har kommentert klagen og har mottatt en innledende vurdering av ESA. Saken er til vurdering i ESA.

Norske myndigheter ble i september 2016 varslet om at Marine Harvest ASA har brakt ESAs beslutning om å avvise klagen med påstander om statsstøtte inn for EFTA-domstolen, med påstand om at ESA har rett og plikt til å vurdere spørsmål om statsstøtte i fiskerisektoren. Domstolen skal ta stilling til spørsmålet om ESAs kompetanse, og det er ventet at det vil skje i 2017. Norge ble i mars 2017 innvilget adgang til å intervensere i saken og har inn-gitt støtteskriv til fordel for ESAs posisjon om at de ikke har kompetanse i saken.

**Statoil hadde høyest avkastning blant de
børsnoterte selskapene i 2016 med 35,5 pst.**

Avkastning og finansielle verdier

Norsk og internasjonal økonomi¹

Veksten i BNP i Fastlands-Norge var 0,9 pst. i 2016, ned fra 1,1 pst. i 2015. Utviklingen i 2016 er den svakeste siden finanskrisen i 2009. En sentral faktor er betydelig fall i etterspørselen fra petroleumsnæringen. Lavere oljepris og oljeselskaperens behov for å redusere kostnader har ført til nedgangen.

Norges Banks ekspansive pengepolitikk har motvirket nedgangen i aktiviteten i norsk økonomi. Sammen med fall i oljeprisen har den ekspansive pengepolitikken svekket den norske kronen, noe som har bedret den kostnadmessige konkurransevnen til norske eksportbedrifter og importkonkurrerende virksomhet.

Som årsgjennomsnitt økte sysselsettingen i 2016 med 0,1 pst. Veksten i sysselsettingen er lavere enn befolkningsveksten, og sysselsettingsraten har derfor falt. Arbeidsledighetsraten, målt ved arbeidskraftsundersøkelsen til Statistisk sentralbyrå (AKU), har økt gradvis siden våren 2014. Ledigheten var på 4,7 pst. i 2016, det høyeste som er målt de siste 20 årene. Årslønnsveksten i 2016 er beregnet til 1,7 pst.² Prisveksten målt med konsumprisindeksen (KPI) var 3,6 pst. i 2016, hvilket innebærer en nedgang i reallønnen på 1,9 pst. Forrige fall i reallønnen var i 1989.

Veksten i globalt BNP i 2016 er foreløpig anslått til om lag 3 pst.³ Også dette er den svakeste veksten siden 2009. Den svake veksten henger bl.a. sammen med at investeringer og internasjonal handel vokser saktere enn før. I tradisjonelle industriland dempes veksten også av høy offentlig og privat gjeld. Utviklingen i fremvoksende økonomier trakk samlet sett den globale veksten opp, selv om oppgangen er lavere enn før.

Hos Norges viktigste handelspartnere⁴ var den økonomiske veksten 2,2 pst. i 2016, ned fra 2,7 pst. i 2015.⁵ Flere land i euroområdet sliter med svak vekst i både produksjon og sysselsetting. I USA har veksten avtatt, bl.a. på grunn av lavere eksport som følge av en sterk dollar. Veksten i Sverige var noe lavere i 2016 enn året før, men er fortsatt høy.

Aksjemarkedet i Norge og internasjonalt

Hovedindeksen ved Oslo Børs steg 12,1 pst. i 2016 og steg dermed for femte år på rad. Stigende olje- og laksepriser preget børsåret, som hadde den største kursoppgangen i løpet av ett år siden 2013. Sektorer som helsevern, sjømat, energi og finans bidro til oppgangen.

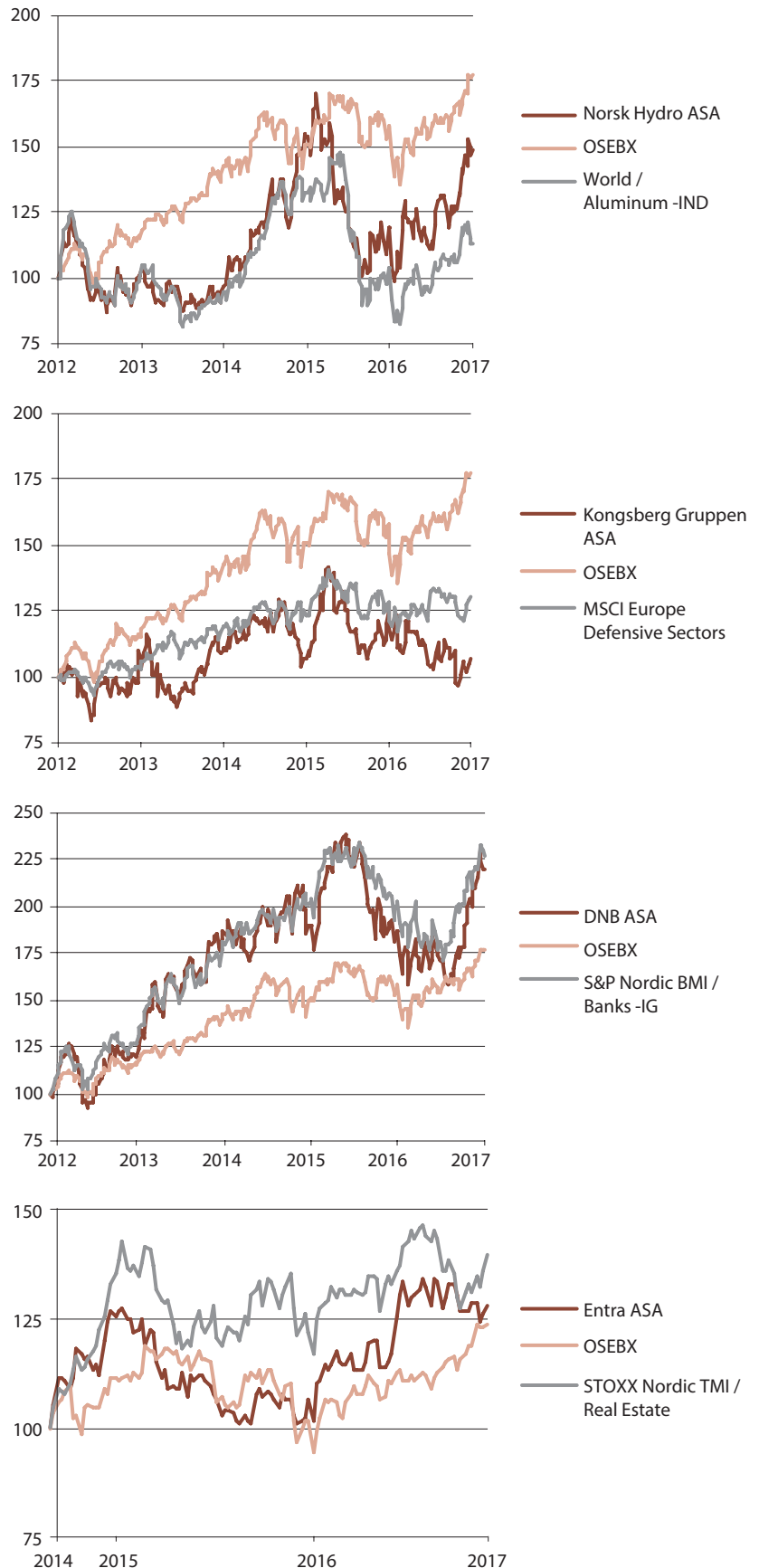
Kursutviklingen på Oslo Børs var relativt god i internasjonal sammenheng. S&P 500-indeksen i USA og den tyske DAX-indeksen steg henholdsvis 9,8 og 6,9 pst. Indeksen OMX Stockholm 30 og Nikkei 225-indeksen i Japan steg henholdsvis 4,7 og 0,4 pst. FTSE 100-indeksen i London steg 14,4 pst.

Avkastning for de børsnoterte selskapene

Avkastningen er summen av utviklingen i markedsverdien av et selskaps egenkapital og direkteavkastning i form av utbytte og eventuelt vederlag ved tilbakekjøp av aksjer.

Staten har direkte eierandeler i åtte selskaper som er notert på Oslo Børs. Den verdjusterte avkastningen inklusiv reinvestert utbytte for disse selskapene var 22,8 pst. i 2016, mot 1,3 pst. året før. Avkastningen er vektet med verdien av statens eierandeler ved utgangen av 2016. Statoil, som utgjør drøyt halvparten av statens samlede verdier på børs, har stor påvirkning på vektet totalavkastning.

Kursutvikling⁶ for børsnoterte selskaper, hovedindeksen på Oslo Børs og bransjeindekser

1 Kilder er bl.a. Statistisk sentralbyrå, Økonomiske analyser 1/2017.

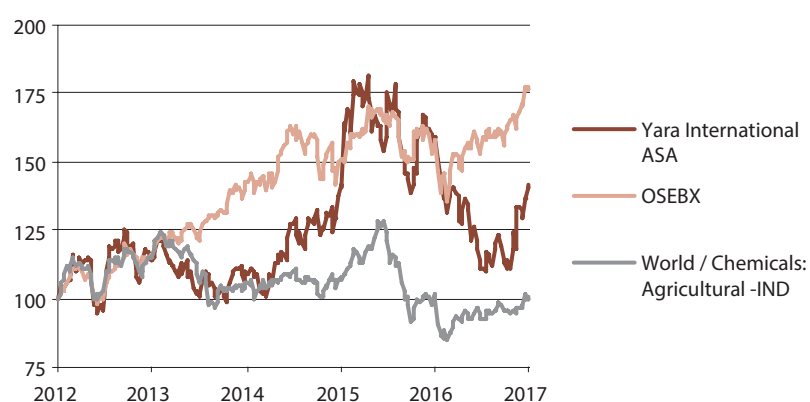
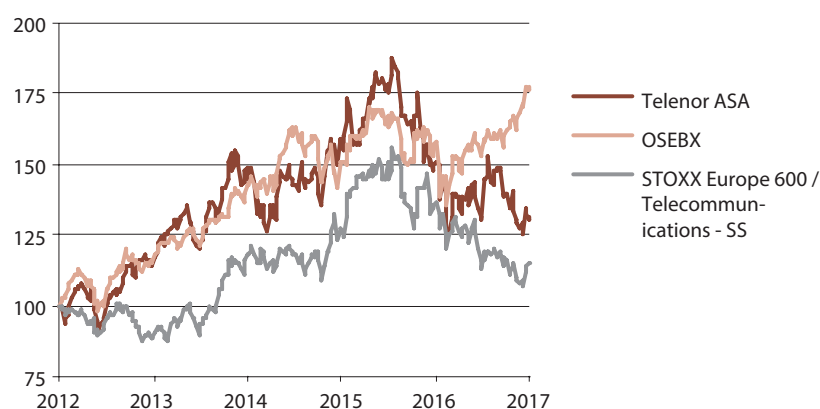
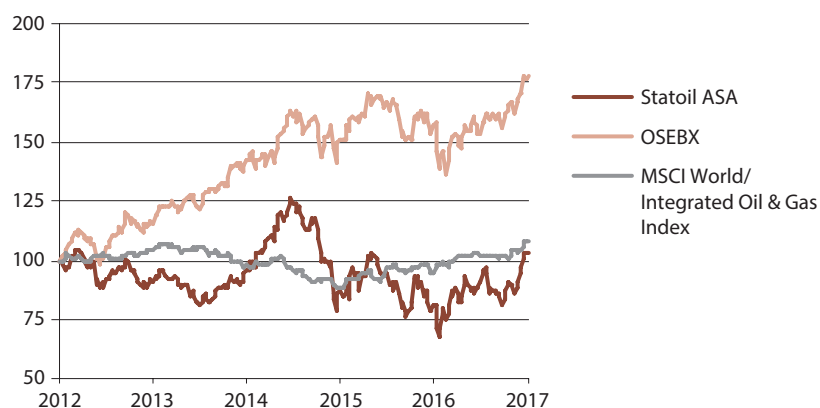
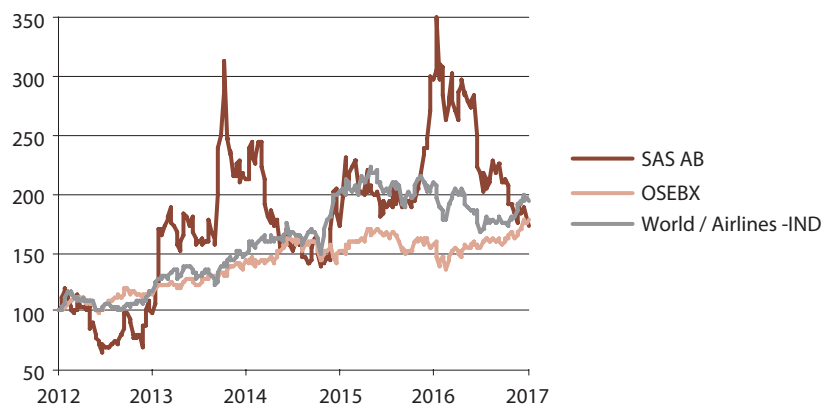
2 Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene.

3 OECD, Interim Economic Outlook, mars 2017 og IMF, World Economic Outlook, januar 2017.

4 Euroområdet, Sverige, USA, Storbritannia, Danmark, Kina, Sør-Korea, Polen, Russland og Japan.

5 Statistisk sentralbyrå, Økonomiske analyser 1/2017.

Kursutvikling⁶ for børsnoterte selskaper, hovedindeksen på Oslo Børs og bransjeindekser

Grafene på side 14 og 15 viser kursutviklingen inklusiv reinvestert utbytte for hvert selskap sammenlignet med utviklingen for hovedindeksen på Oslo Børs (OSEBX-indeksen) og relevante bransjeindekser. Seriene løper fra januar 2012 til desember 2016, med unntak av Entra, som ble notert i 2014. Aksjekursene og indekserne er indeksert fra serienes starttidspunkt.

Statoil hadde høyest avkastning i 2016 med 35,5 pst. Deretter fulgte Norsk Hydro med 28,5 pst., Entra med 27,6 pst. og DNB med 22,2 pst. Øvrige selskaper hadde negativ avkastning i 2016. SAS hadde lavest avkastning med -42,8 pst. Deretter fulgte Kongsberg Gruppen med -11,4 pst., Telenor med -8,0 pst. og Yara International med -6,7 pst.

De siste fem årene, fra inngangen i 2012 til utgangen av 2016, er det DNB som har hatt høyest gjennomsnittlig årlig avkastning med 20,5 pst. Deretter følger SAS med 11,8 pst., Yara International med 11,5 pst., Norsk Hydro med 11,3 pst., Telenor med 10,9 pst., Statoil med 6,1 pst. og Kongsberg Gruppen med 5,6 pst. Hovedindeksen på Oslo Børs har i perioden hatt en gjennomsnittlig årlig avkastning på 12,2 pst. Sammenlignet med utvalgte bransjeindekser i perioden har Norsk Hydro, Telenor og Yara International gitt høyere avkastning, mens øvrige selskaper har gitt lavere avkastning.

Verdi av statens eierandel

For å anslå verdien til selskapene brukes verdien av selskapets aksjer for børsnoterte selskaper, og bokført egenkapital fratrukket minoritetsinteresser for unoterte selskaper i kategori 1-3.⁷ Tabellene på side 16 og 17 viser verdianslagene for hvert selskap for henholdsvis 2016 og 2015. For selskapene hvor statens hovedmål med eierskapet ikke er forretningsmessig, selskaper i kategori 4, oppgis ikke verdianslag.

Verdien av statens aksjer på Oslo Børs var 596 mrd. kroner ved utgangen av 2016, opp 73 mrd. kroner fra året før. Statoil bidro til å trekke samlet verdi opp med 80,1 mrd. kroner. Statens eierandel i DNB og Norsk Hydro hadde en verdimesig økning på henholdsvis 10,3 og 5,8 mrd. kroner. Verdien av statens eierandeler i Telenor, Yara International og Kongsberg Gruppen ble redusert med henholdsvis 15,6, 4,5 og 1,2 mrd. kroner. Entras markedsverdi steg i 2016, men på grunn av at staten solgte aksjer i selskapet for 2,5 mrd. kroner, er verdien av statens eierandel redusert med 1,2 mrd. kroner i 2016. Markedsverdien til SAS er redusert i 2016, og i tillegg solgte staten aksjer for 132 mill. kroner, slik at verdien av statens eierandel totalt er redusert med 0,6 mrd. kroner i løpet av året.

Statens andel av bokført verdi av unoterte selskaper i kategori 1-3 var ved utgangen av 2016 på 118 mrd. kroner, ned 2,7 mrd. kroner fra året før. Statens andel av bokført verdi i Aker Kværner Holding og Investinor økte i 2016 for begge selskapene med drøyt 0,6 mrd. kroner. For Investinor kom hoveddelen av økningen som følge av et kapitalinnskudd på 0,5 mrd. kroner. Bokført verdi av Statkraft og Argentum Fondsinvesteringer ble i 2016 redusert med henholdsvis 3,5 og 0,6 mrd. kroner.

Samlet anslag for statens verdier i selskapene i kategori 1-3 var 715 mrd. kroner, opp 70,2 mrd. kroner fra året før.

Utbytte

For regnskapsåret 2016 vil staten motta 33 mrd. kroner i utbytte, opp 3,1 mrd. kroner fra året før. Utbytte fra Statkraft har økt mest fra i fjor, med 2,4 mrd. kroner. Fra DNB, Statoil, Argentum Fondsinvesteringer, Telenor og Norsk Hydro har utbyttene økt med henholdsvis 665, 360, 300, 242 og 175 mill. kroner. Utbytte fra NSB er redusert fra 595 mill. kroner til null.

⁶ Kursutvikling inklusiv reinvestert utbytte (kilde: FactSet).

⁷ Bokførte verdier av egenkapitalen kan avvike betydelig fra selskapenes reelle markedsverdi. Verdien av statens eierandel i Aker Kværner Holding er beregnet med børskurs for Akastor, Aker Solutions og Kværner og statens indirekte eierandel i disse selskapene.

Avkastning og finansielle verdier 2016¹

Mill. kroner	Markedsverdi av egenkapitalen ²	Statens eierandel	Verdi av statens eierandel ³	Utbytte til staten for regnskapsåret 2016 ³	Statens salgspromy, kapitalinnskudd og aksjekjøp ⁴	Avkastning	Direkteavkastning ⁵	Gjennomsnittlig årlig avkastning siste fem år
Børsnoterte selskaper								
DNB ASA	209 138	34 %	71 107	3 157	0	22,2 %	3,5 %	20,5 %
Entra ASA	15 755	33,4 %	5 262	212	2 490	27,6 %	5,5 %	–
Kongsberg Gruppen ASA	14 940	50,001 %	7 470	225	0	-11,4 %	3,4 %	5,6 %
Norsk Hydro ASA	85 450	34,26 %	29 276	875	0	28,5 %	2,4 %	11,3 %
SAS AB	4 605	11,45 %	527	0	132	-42,8 %	0,0 %	11,8 %
Statoil ASA	514 016	67 %	344 391	15 742	-5 025	35,5 %	4,6 %	6,1 %
Telenor ASA	193 688	53,97 %	104 524	6 320	0	-8,0 %	5,8 %	10,9 %
Yara International ASA	92 894	36,21 %	33 638	989	252	-6,7 %	4,4 %	11,5 %
Sum børsnoterte selskaper⁶	1 130 485		596 196	27 520	-2 151	22,8 %		

Mill. kroner	Bokført egenkapital fratrukket minoritetsinteresser	Statens eierandel	Verdi av statens eierandel, bokført ⁷	Utbytte til staten for regnskapsåret 2016	Statens salgspromy, kapitalinnskudd og aksjekjøp ⁴
Unoterte selskaper i kategori 1–3					
Ambita AS	96	100 %	96	3	0
Baneservice AS	218	100 %	218	13	0
Flytoget AS	771	100 %	771	105	0
Mesta AS	716	100 %	716	350	0
Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS	55	34 %	19	0,3	0
Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	462	100 %	462	0	0
Aker Kværner Holding AS	7 688	30 %	2 306	0	0
Nammo AS	2 383	50 %	1 192	70	0
Argentum Fondsinvesteringer AS	7 331	100 %	7 331	800	0
Eksportfinans ASA	7 065	15 %	1 060	0	0
Electronic Chart Centre AS	9	100 %	9	5	0
GIEK Kredittforsikring AS	245	100 %	245	0	0
Investinor AS	2 634	100 %	2 634	0	-500
Kommunalbanken AS	12 452	100 %	12 452	390	0
NSB AS	9 935	100 %	9 935	0	0
Posten Norge AS	5 898	100 %	5 898	19	0
Statkraft SF	73 069	100 %	73 069	2 400	0
Sum unoterte selskaper i kategori 1–3	131 026		118 412	4 155	-500
Sum alle selskaper i kategori 1–3	1 261 511		714 607	31 675	-2 651

1 Definisjoner av tallene er på side 127.

2 Ved utgangen av 2016.

3 For Statoil, som betaler utbytte kvartalsvis, oppgis utbetalt utbytte i 2016. Utbetalt utbytte består av kontanter og nyutstedte aksjer i selskapet, jf. omtalen av utbytteaksjeprogrammet på side ti. Den delen av utbyttebeløpet staten har benyttet til å tegne nye aksjer i Statoil, fremkommer i kolonnen «Statens salgspromy, kapitalinnskudd og aksjekjøp».

4 Salgspromy vises med positivt fortegn, kapitalinnskudd og kjøp av aksjer vises med negativt fortegn.

5 Direkteavkastning er beregnet som utbetalt utbytte pr. aksje i 2016 som pst. av aksjekurs ved utgangen av 2016 (kilde: FactSet). Entra innførte halvårlig betaling av utbytte i 2016. Direkteavkastningen for Entra inkluderer derfor utbytte for regnskapsåret 2015 og første halvår 2016, som begge er utbetalt i 2016.

6 Avkastningen er vektet med verdien av statens eierandeler ved utgangen av 2016.

7 Statens andel av bokført egenkapital fratrukket minoritetsinteresser. Verdien av statens eierandel i Aker Kværner Holding er beregnet med børskurs for Akastor, Aker Solutions og Kværner ved utgangen av 2016 og statens indirekte eierandel i disse selskapene på samme tidspunkt.

8 Selskaper i kategori 4 uten utbytte, salgspromy, kapitalinnskudd og aksjekjøp er ikke inkludert i tabellen.

Mill. kroner	Utbytte til staten for regnskapsåret 2016	Statens salgspromy, kapitalinnskudd og aksjekjøp ⁴
Selskaper i kategori 4⁸		
Avinor AS	550	0
Innovasjon Norge	183	0
Kimen SÅvarelaboratoriet AS	0,2	0
Norfund	0	-1 478
Siva – Selskapet for Industrivekst SF	147	0
Statnett SF	350	0
Statskog SF	53	0
Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	0	-587
AS Vinmonopolet	75	0
Sum selskaper i kategori 4	1 358	-2 065
Sum alle selskaper	33 033	-4 716

Avkastning og finansielle verdier 2015¹

Mill. kroner	Markedsverdi av egenkapitalen ²	Statens eierandel	Verdi av statens eierandel ²	Utbytte til staten for regnskapsåret 2015 ³	Statens salgsproveny, kapitalinnskudd og aksjekjøp ⁴	Avkastning	Direkteavkastning ⁵	Gjennomsnittlig årlig avkastning siste fem år
Børsnoterte selskaper								
DNB ASA	178 842	34 %	60 806	2 492	0	1,9 %	3,5 %	9,3 %
Entra ASA	13 091	49,73 %	6 510	274	0	-3,8 %	3,5 %	–
Kongsberg Gruppen ASA	17 400	50,001 %	8 700	255	0	25,4 %	6,4 %	5,7 %
Norsk Hydro ASA	68 546	34,26 %	23 485	699	0	-19,7 %	3,0 %	-2,5 %
SAS AB	8 028	14,29 %	1 147	0	0	60,5 %	0,0 %	1,6 %
Statoil ASA	394 436	67 %	264 272	15 382	0	-0,8 %	5,8 %	2,8 %
Telenor ASA	222 666	53,97 %	120 162	6 078	0	2,2 %	4,9 %	14,5 %
Yara International ASA	105 329	36,21 %	38 141	1 489	127	18,6 %	3,4 %	6,0 %
Sum børsnoterte selskaper⁶	1 008 338		523 224	26 669	127	1,3 %		

Mill. kroner	Bokført egenkapital fratrukket minoritetsinteresser	Statens eierandel	Verdi av statens eierandel, bokført ⁷	Utbytte til staten for regnskapsåret 2015	Statens salgsproveny, kapitalinnskudd og aksjekjøp ⁴
Unoterte selskaper i kategori 1–3					
Ambita AS	91	100 %	91	3	0
Baneservice AS	164	100 %	164	8	0
Flytoget AS	802	100 %	802	181	0
Mesta AS	1 003	100 %	1 003	300	0
Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS	40	34 %	14	22	0
Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	408	100 %	408	0	0
Aker Kværner Holding AS	5 579	30 %	1 674	0	0
Nammo AS	2 329	50 %	1 165	55	0
Argentum Fondsinvesteringer AS	7 955	100 %	7 955	500	0
Eksportfinans ASA	7 409	15 %	1 111	0	0
Electronic Chart Centre AS	10	100 %	10	3	0
GIEK Kredittforsikring AS	241	100 %	241	0	0
Investinor AS	2 011	100 %	2 011	0	0
Kommunalbanken AS	12 202	100 %	12 202	417	-1 000
NSB AS	9 835	100 %	9 835	595	0
Posten Norge AS	5 928	100 %	5 928	0	0
Statkraft SF	76 524	100 %	76 524	0	0
Sum unoterte selskaper i kategori 1–3	132 532		121 138	2 084	-1 000
Sum alle selskaper i kategori 1–3	1 140 870		644 361	28 754	-873

1 Definisjoner av tallene er på side 127.

2 Ved utgangen av 2015.

3 For Statoil, som betaler utbytte kvartalsvis, oppgis utbetalt utbytte i 2015.

4 Salgsproveny vises med positivt fortegn, kapitalinnskudd og kjøp av aksjer vises med negativt fortegn.

5 Direkteavkastning er beregnet som utbetalt utbytte pr. aksje i 2015 som pst. av aksjekurs ved utgangen av 2015 (kilde: FactSet).

6 Avkastningen er vektet med verdien av statens eierandeler ved utgangen av 2015.

7 Statens andel av bokført egenkapital fratrukket minoritetsinteresser. Verdien av statens eierandel i Aker Kværner Holding er beregnet med børskurs for Akastor, Aker Solutions og Kværner ved utgangen av 2015 og statens indirekte eierandel i disse selskapene på samme tidspunkt.

8 Selskaper i kategori 4 uten utbytte, salgsproveny, kapitalinnskudd og aksjekjøp er ikke inkludert i tabellen.

Mill. kroner	Utbytte til staten for regnskapsåret 2015	Statens salgsproveny, kapitalinnskudd og aksjekjøp ⁴
Selskaper i kategori 4⁸		
Avinor AS	500	0
Innovasjon Norge	217	0
Norfund	0	-1 480
Statnett SF	357	0
Statskog SF	11	0
Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	0	-0,4
AS Vinmonopolet	59	0
Sum selskaper i kategori 4	1 144	-1 480
Sum alle selskaper	29 898	-2 353

Statkraft fikk et årsresultat etter skatt og minoritetsinteresser for 2016 på 254 mill. kroner.

Nøkkeltall økonomisk utvikling

Konsernregnskapstall 2016 – selskaper i kategori 1–3¹

Mill. kroner	Statens eierandel	Driftsinntekter ²	Driftsresultat	Årsresultat etter skatt og minoritetsinteresser	Sysselsatt kapital	Total balanse
Børsnoterte selskaper						
DNB ASA	34 %	52 163	23 387	19 251	–	2 653 201
Entra ASA	33,4 %	1 740	1 190	2 619	33 237	38 890
Kongsberg Gruppen ASA	50,001 %	15 845	692	653	10 808	21 196
Norsk Hydro ASA	34,26 %	82 983	6 025	6 386	94 319	130 793
SAS AB ³	11,45 %	39 285	1 588	1 315	14 564	29 080
Statoil ASA ⁴	67 %	385 397	664	-24 557	560 978	878 190
Telenor ASA	53,97 %	131 427	17 070	2 832	141 757	206 319
Yara International ASA	36,21 %	97 170	8 771	6 360	93 325	120 505
Sum børsnoterte selskaper		806 010	59 387	14 859	948 725	4 078 174
Unoterte selskaper i kategori 1–3						
Ambita AS	100 %	332	9	11	100	170
Baneservice AS	100 %	828	87	68	284	519
Flytoget AS	100 %	923	167	132	771	1 488
Mesta AS	100 %	3 608	137	66	723	2 032
Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS	34 %	498	22	16	81	144
Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	100 %	734	76	51	662	1 297
Aker Kværner Holding AS	30 %	0	-1	2 112	7 688	7 688
Nammo AS	50 %	4 132	384	279	3 451	5 050
Argentum Fondsinvesteringer AS	100 %	-50	-111	-123	7 331	7 370
Eksportfinans ASA	15 %	-401	-508	-331	–	33 171
Electronic Chart Centre AS	100 %	28	5	5	9	19
GlEK Kredittforsikring AS	100 %	48	2	3	–	476
Investinor AS	100 %	166	114	122	2 634	2 658
Kommunalbanken AS	100 %	2 054	919	689	–	418 327
NSB AS	100 %	15 559	1 017	1 261	20 870	28 966
Posten Norge AS	100 %	24 772	163	36	8 305	15 299
Statkraft SF	100 %	20 146	3 002	254	120 805	164 001
Sum unoterte selskaper i kategori 1–3		73 375	5 485	4 652	173 713	688 675
Sum alle selskaper i kategori 1–3		879 385	64 872	19 511	1 122 438	4 766 849

1 Definisjoner av tallene er på side 127.

2 For Entra benyttes netto leieinntekter.

3 SAS presenterer sine regnskap i svenske kroner (SEK). Tallene i tabellen er omregnet til norske kroner (NOK). Benyttet valutakurs er gjennomsnittskurs for 2016, NOK/SEK 99,56, og kurs ved balansedato, NOK/SEK 91,58.

4 Statoil presenterer sine regnskap i dollar (USD). Tallene i tabellen er omregnet til norske kroner (NOK). Benyttet valutakurs er gjennomsnittskurs for 2016, NOK/USD 8,4014.

Selskaper i kategori 1–3¹

I tabellene på side 20 og 21 fremgår noen sentrale økonomiske størrelser fra 2016 for selskapene hvor staten har forretningsmessige mål med eierskapet, selskaper i kategori 1–3.

Resultatutvikling

Samlet årsresultat etter skatt og minoritetsinteresser ble 19,5 mrd. kroner i 2016, opp 13,3 mrd. kroner fra året før. Statoils bedring i resultatet på 12,9 mrd. kroner, fra -37,5 mrd. kroner i 2015 til -24,6 mrd. kroner i 2016, bidro til dette. Uten Statoil økte samlet årsresultat fra 43,7 til 44,1 mrd. kroner, en resultatvekst på 0,8 pst.

Flere selskaper har bedret årsresultatet fra foregående år, herunder Norsk Hydro med 4,4 mrd. kroner og Statkraft med 2

mrd. kroner. DNB, Yara International og Kommunalbanken har fått redusert sine årsresultater med henholdsvis 5,5, 1,7 og 1,2 mrd. kroner fra året før.

Inntektsutvikling

Samlede driftsinntekter ble 879 mrd. kroner i 2016, ned 116 mrd. kroner fra året før. Statoils nedgang i inntekter på 97,4 mrd. kroner fra året bidro til dette. I tillegg fikk Yara International redusert sine inntekter fra året før med 14,7 mrd. kroner, mens Norsk Hydro, DNB og Kongsberg Gruppen hadde en nedgang på henholdsvis 5,2, 1,8 og 1,2 mrd. kroner.

Utbytteandel

Utbytteandelen er delen av selskapets resultat som betales til eierne som utbytte.²

Resterende resultat forblir i selskapet og tilføres bokført egenkapital. Direkteavkastning til eierne kan komme i form av utbytte og eventuelt tilbakekjøp av aksjer.

Av de børsnoterte selskapene er det for regnskapsåret 2016 bare SAS som ikke betaler utbytte, og alle utenom Entra betaler 40 pst. eller mer av årsresultatet etter skatt og minoritetsinteresser. Blant unoterte selskaper i kategori 1–3 betaler Electronic Chart Centre, Flytoget, Kommunalbanken, Mesta, Nammo, Posten Norge og Statkraft utbytte på 40 pst. eller mer av årsresultatet etter skatt og minoritetsinteresser.

Gjennomsnittlig utbytteandel siste fem år illustrerer selskapenes evne til å gi direkteavkastning over tid. Dette er beregnet som summen av utbytte dividert på summen av årsresultater etter skatt og minoritetsinteresser.

1 For nærmere omtale av enkelt-selskapers økonomiske utvikling og årsaker til denne, se selskapsomtaler fra side 41.

2 For enkelte selskaper defineres egne utbyttegrunnlag med utgangspunkt i selskapets resultater. For enkelte børsnoterte selskaper er også utviklingen i utbytte i kroner pr. aksje et sentralt hensyn i selskapenes utbyttepolitikk.

Konsernregnskapstall 2016 – selskaper i kategori 1–3¹

Mill. kroner	Utbytteandel ²	Gjennomsnittlig utbytteandel siste fem år	Egenkapitalandel ³	Egenkapitalrentabilitet	Gjennomsnittlig egenkapitalrentabilitet siste fem år
Børsnoterte selskaper					
DNB ASA	50 %	32 %	16 %	10 %	13 %
Entra ASA	24 %	32 %	39 %	19 %	13 %
Kongsberg Gruppen ASA	69 %	65 %	32 %	10 %	15 %
Norsk Hydro ASA	40 %	139 %	67 %	8 %	2 %
SAS AB	0 %	–	19 %	22 %	6 %
Statoil ASA	–	178 %	34 %	-8 %	5 %
Telenor ASA	413 %	164 %	27 %	5 %	9 %
Yara International ASA	43 %	44 %	64 %	9 %	13 %
Vektet gjennomsnitt børsnoterte selskaper				-1,3%	
Unoterte selskaper i kategori 1–3					
Ambita AS	29 %	43 %	58 %	12 %	26 %
Baneservice AS	18 %	30 %	45 %	36 %	6 %
Flytoget AS	80 %	119 %	52 %	17 %	18 %
Mesta AS	531 %	135 %	35 %	8 %	20 %
Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS	6 %	101 %	38 %	33 %	64 %
Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	0 %	0 %	36 %	12 %	6 %
Aker Kværner Holding AS	0 %	81 %	100 %	–	–
Nammo AS	50 %	50 %	47 %	12 %	14 %
Argentum Fondsinvesteringer AS	–	80 %	99 %	-2 %	9 %
Eksportfinans ASA	0 %	0 %	61 %	-5 %	-31 %
Electronic Chart Centre AS	100 %	203 %	45 %	58 %	13 %
GIEK Kredittforsikring AS	0 %	4 %	51 %	1 %	–
Investinor AS	0 %	0 %	99 %	5 %	0 %
Kommunalbanken AS	57 %	24 %	17 %	6 %	15 %
NSB AS	0 %	31 %	34 %	13 %	17 %
Posten Norge AS	53 %	62 %	39 %	1 %	5 %
Statkraft SF	945 %	177 %	49 %	0 %	2 %
Vektet gjennomsnitt unoterte selskaper i kategori 1–3				2,1 %	
Vektet gjennomsnitt alle selskaper i kategori 1–3				-0,8 %	

¹ Definisjoner av tallene er på side 127.

² Argentum Fondsinvesteringer og Statoil hadde negativt resultat etter skatt og minoritetsinteresser i 2016, og utbytteandel gir derfor liten mening.

³ For DNB og Kommunalbanken benyttes ren kjernekapitaldekning. For Eksportfinans benyttes kjernekapitaldekning.

Siste fem år har de børsnoterte selskapene, med unntak av SAS, betalt en gjennomsnittlig utbytteandel som varierer mellom 32 og 178 pst. av årsresultatet. Unoterte selskaper i kategori 1–3 har, med unntak av Aerospace Industrial Maintenance Norway, Eksportfinans, GIEK Kredittforsikring og Investinor, betalt en gjennomsnittlig utbytteandel som varierer mellom 24 og 204 pst. av årsresultatet.

Rentabilitet

Rentabilitet er et mål på hvor effektiv ressursutnyttelsen i et selskap er sett opp mot bokførte verdier. Egenkapitalrentabiliteten angir hvor høy avkastning eier har på denne delen av kapitalen og måles som årsresultatet etter skatt og minoritetsinteresser dividert med verdien av gjennomsnittlig bokført egenkapital.

I 2016 har tolv selskaper hatt egenkapitalrentabilitet på 10 pst. eller mer. Gjennomsnittlig årlig egenkapitalrentabilitet siste fem år har vært over 15 pst. for Ambita, Flytoget, Kommunalbanken, Kongsberg Gruppen, Mesta, NSB og Veterinærmedisinsk Oppdragscenter.

Selskaper i kategori 4¹

I tabellen på side 22 fremgår noen sentrale økonomiske størrelser fra 2016 for selskapene hvor staten har sektorpolitiske mål med eierskapet, selskaper i kategori 4.

Flere selskaper i kategori 4 utfører oppgaver som ikke er bedriftsøkonomisk lønnsomme. For å oppnå de sektorpolitiske målene staten har med eierskapet i disse selskapene, kan staten dels regulere tilgangen til markedet og prissettingen, jf.

for eksempel Statnett og Vinmonopolet, dels kjøpe bestemte tjenester eller servicenivåer, jf. for eksempel Bane NOR, og dels finansiere hele eller deler av virksomheten ved direkte bevilgninger over statsbudsjettet, jf. for eksempel helseforetakene, Kings Bay og Petoro. I Avinor finansieres bedriftsøkonomisk ulønnsom virksomhet av overskudd fra selskapets øvrige virksomhet.

Offentlige kjøp skjer spesielt hos selskaper som konkurrerer i et marked. Det benyttes også for eksempel ved kjøp av helsetjenester fra de regionale helseforetakene, og dette utgjør størsteparten av helseforetakenes inntekter. Finansiering gjennom statlige bevilgninger skjer først og fremst hos selskaper som ikke konkurrerer i et marked, mens regulering av konkurranse og priser i stor grad skjer ved offentlige monopolvirksomheter.

¹ For nærmere omtale av enkelt-selskaper, se selskapsomtaler fra side 75.

Konsernregnskapstall 2016 – selskaper i kategori 4¹

Mill. kroner	Statens eierandel	Driftsinntekter	Driftsresultat	Årsresultat etter skatt og minoritetsinteresser	Egenkapital fratrukket minoritetsinteresser	Total balanse	Kjøp av/tilskudd fra staten
Selskaper i kategori 4							
Andøya Space Center AS	90 %	121	9	6	92	157	36
Avinor AS	100 %	10 788	1 758	1 029	14 937	41 037	0
Bane NOR SF	100 %	53	0	0	0	46	101
Bjørnøen AS	100 %	0	0	0	4	4	0
Carte Blanche AS	70 %	39	1	2	9	20	26
AS Den Nationale Scene	66,67 %	150	40	40	40	78	117
Den Norske Opera & Ballett AS	100 %	774	-42	-43	-109	236	601
Eksportkreditt Norge AS	100 %	103	-4	-2	43	84	101
Enova SF	100 %	121	5	6	20	48	0
Gassco AS	100 %	0	0	1	15	1 484	12
Gassnova SF	100 %	152	8	9	49	101	139
Graminor AS	28,2 %	68	5	4	74	104	22
Innovasjon Norge	51 %	1 217	211	211	1 555	24 043	1 057
Kimen Sjøvarelaboratoriet AS	51 %	13	1	1	12	15	4
Kings Bay AS	100 %	57	0	0	12	19	21
Nationaltheatret AS	100 %	277	33	33	19	138	197
Nofima AS	56,84 %	582	26	29	131	297	100
Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	49 %	35	2	2	13	18	19
Norfund	100 %	615	78	-6	16 759	18 455	0
Norges sjømatråd AS	100 %	564	32	42	481	606	0
Norsk Helsenet SF	100 %	389	-22	-20	102	261	108
Norsk rikskringkasting AS	100 %	5 699	4	43	1 129	3 018	0
Norsk Tipping AS	100 %	32 039	4 983	5 002	364	5 954	0
NSD – Norsk senter for forskningsdata AS	100 %	70	3	3	36	79	37
Nye Veier AS	100 %	541	12	24	1 635	1 945	676
Petoro AS	100 %	285	-5	-4	19	211	284
Rogaland Teater AS	66,67 %	114	5	4	54	119	66
Simula Research Laboratory AS	100 %	213	17	13	60	118	59
Siva - Selskapet for Industrivekst SF	100 %	438	58	81	893	2 944	171
Space Norway AS	100 %	57	-29	47	453	712	0
Statnett SF	100 %	6 678	1 152	645	13 867	50 743	0
Statskog SF	100 %	423	125	130	1 774	2 108	17
Staur gård AS	100 %	8	-2	-2	-1	3	0
Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	100 %	584	87	50	281	837	0
Talent Norge AS	33,33 %	32	3	3	3	52	31
Trøndelag Teater AS	66,67 %	120	23	23	17	43	70
UNINETT AS	100 %	288	-1	3	236	384	98
Universitetssenteret på Svalbard AS	100 %	146	-6	-6	10	60	126
AS Vinmonopolet	100 %	13 269	179	150	829	3 792	0
Sum		77 122		7 551			4 293
Regionale helseforetak							
Helse Midt-Norge RHF	100 %	21 249	384	364	8 812	19 716	19 761
Helse Nord RHF	100 %	17 354	493	539	10 166	17 633	16 353
Helse Sør-Øst RHF	100 %	79 425	1 387	1 343	33 844	64 204	72 624
Helse Vest RHF	100 %	27 989	619	724	14 039	22 959	26 486
Sum		146 017		2 970			135 224

¹ Definisjoner av tallene er på side 127.

Inntektsutvikling

For flere selskaper er statlige bevilgninger en vesentlig del av driftsinntektene. I tillegg har flere selskaper monopol på sin virksomhet.

Samlede driftsinntekter ble 223 mrd. kroner i 2016, opp 4,5 mrd. kroner fra året før. Driftsinntektene til de regionale helseforetakene og øvrige selskaper i kategori 4 utgjør henholdsvis 146 og 77 mrd. kroner. Norsk Tipping har fra 2015 til 2016 økt inntektene med 2 269 mill. kroner, mens inntektene til Statnett¹, Vinmonopolet,

Nye Veier og Norfund har økt med henholdsvis 772, 541, 463 og 341 mill. kroner i perioden. I samme periode fikk Avinor redusert inntektene med 1 201 mill. kroner, mens Store Norske Spitsbergen Kulkompani fikk redusert inntektene med 303 mill. kroner.

Kjøp av og tilskudd fra staten som ledd i sektorpolitikken

Samlet fikk selskapene i kategori 4 inntekter på 140 mrd. kroner gjennom kjøp av tjenester og direkte bevilgninger fra sta-

ten i 2016. Av dette utgjør finansieringen av helsetjenester totalt 135 mrd. kroner, mens 4,3 mrd. kroner går til øvrige selskaper i kategori 4. I tillegg kjøpte staten bedriftsøkonomisk ulønnsomme tjenester fra NSB og Posten Norge for henholdsvis 3,2 og 0,4 mrd. kroner i 2016. Dermed fikk selskapene i kategori 3 og 4 samlede inntekter på 143 mrd. kroner fra staten gjennom kjøp og tilskudd som ledd i sektorpolitikken.

¹ Statnetts inntekter er regulert av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Norfund er et virkemiddel i norsk utviklingspolitikk som bidrar til økonomisk utvikling og arbeidsplasser i fattige land gjennom utvikling av lønnsomme selskaper.

Aker Kværner Holding eier aksjer i Kværner, som er en leverandør til olje- og gassindustrien.

Eierstyring

Det sentrale hensynet i statens forretningsmessige eierskap (selskaper i kategori 1–3) er høyest mulig avkastning over tid på investert kapital. Statens eierskap i selskapene i kategori 4 har hovedsakelig sektorpolitiske formål, og som eier vil staten vektlegge at de sektorpolitiske målene nås mest mulig effektivt.

Det statlige eierskapet skal utøves profesjonelt og forutsigbart innenfor rammen av norsk selskapslovgivning og annet lovverk, basert på allment aksepterte eierstyringsprinsipper og med bevissthet om skillet mellom rollen som eier og andre roller staten har.

Eierskapsutøvelse

Statens eierskapsutøvelse skal bidra til verdiskaping ved å følge opp statens mål med eierskapet. Staten er opptatt av at selskapene ledes av egnede personer og at de styrer etter mål som samsvarer med eiers mål, at selskapene har egnet strategi og hensiktsmessige beslutningsstrukturer og insentiver, at ledelsen disponerer kapitalen formålstjenlig, at driften er bærekraftig og at eiere og allmenheten får godt innsyn i selskapenes virksomhet. For å operasjonalisere dette, er statens eierskapsutøvelse innrettet slik at den skal bidra til verdiskaping gjennom:

1. Egnert styresammensetting
2. God virksomhetsstyring
3. Effektiv kapitalstruktur og riktig utbytte
4. Samfunnsansvar og bærekraft integrert i virksomheten
5. Åpenhet og god rapportering

Det er styret og daglig leder som utøver forvaltningen ut fra selskapets og eiernes interesser. Staten utøver sin myndighet som eier gjennom generalforsamlingen/foretaksmøte, og arbeider løpende med eieroppfølging på ovennevnte områder. Statens stemmegivning på generalforsamling og eieroppfølging er basert på statens ti prinsipper for god eierstyring, utdypende forventninger og øvrige rammer. Figuren på side 27 gir en forenklet fremstilling av statens prinsipper for god eierstyring og forventninger inndelt etter eiertema. En fullstendig redegjørelse av statens eierskapspolitikk fremgår av Meld. St. 27 (2013–2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap (eierskapsmeldingen).

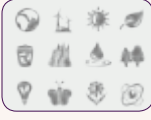

Statens forventninger fra eierskapsmeldingen er kommunisert til selskapenes styrever og administrasjon. Flere departementer har møter med selskapene hvert kvartal, årlige møter om samfunnsansvar og ved behov kontakt om særskilte saker. For enkelte departementer og selskaper kan møtefrekvensen være lavere, for eksempel møter hvert halvår og/eller etter behov.

I møtene med selskapene drøftes forhold som har betydning for statens mål med eierskapet og selskapets virksomhet, herunder statens forventninger. Kontakten staten som eier har med selskapene omtales som eierdialog og er sammen med valg av styret det viktigste verktøyet staten har for å følge opp selskapenes virksomhet.

Statens forventninger og eieroppfølging av disse støtter opp under statens mål med eierskapet, dvs. langsiktig avkastning og/eller effektiv sektorpolitisk måloppnåelse. Eieroppfølgingen skjer gjennom departementenes daglige arbeid og løpende kontakt med selskapene. God eieroppfølging krever å sette seg inn i relevant og oppdatert informasjon om selskapenes virksomhet og å bygge kompetanse som er relevant for å utøve eierrollen best mulig. På de neste sidene gjøres det nærmere rede for hvordan staten som eier arbeider med å bidra til selskapenes verdiskaping. Dette er ikke en komplett beskrivelse, men gir et innblikk i statens arbeid.

Eierskapsutøvelse som bidrar til verdiskaping

Eiertema	Prinsipper	Forventninger
Egnet styre-sammensetting 	<p>Styresammensettingen skal kjenne-tegnes av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra det enkelte selskaps egenart (prinsipp 6).</p> <p>Styret bør ha en plan for eget arbeid, arbeide aktivt med egen kompetanse-utvikling og evaluere sin virksomhet (prinsipp 8).</p>	<p>Styret bør fungere som en sparringspartner for ledelsen og bidra ut over rollen som kontrollorgan. Styret bør bidra i selskapets strategiarbeid, risikohåndtering, talent-utvikling og følge opp selskapets arbeid med samfunnsansvar.</p> <p>Styret bør arbeide systematisk, hensiktsmessig og legge ned tilstrekkelig innsats i vervet. Styret bør videre utvikle eget arbeid og årlig evaluere sin virksomhet og kompetanse. Staten som eier vurderer selskapets behov samt styrets prestasjoner og gjør endringer i styret ut fra dette. Godtgjørelse til styret skal bidra til riktig og god kompetanse i styret og reflektere styrets ansvar og arbeidsmengde, samt være moderat.</p>
God virksomhetsstyring 	<p>Eierbeslutninger og vedtak skal foregå på generalforsamling (prinsipp 3).</p> <p>Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet og skal herunder ivareta en uavhengig kontrollfunksjon overfor selskapets ledelse på vegne av eierne (prinsipp 7).</p> <p>Styret er ansvarlig for å utarbeide klare mål og strategier for selskapet innenfor rammen av vedtektene, staten stiller forventninger til selskapets resultater (prinsipp 4).</p> <p>Lønns- og insentivordninger bør utformes slik at de fremmer verdi-skapingen i selskapet og fremstår som rimelige (prinsipp 9).</p>	<p>Saker som krever tilslutning fra eier må behandles på generalforsamlingen.</p> <p>Styret skal organisere virksomheten, ansette administrerende direktør og føre tilsyn med selskapets virksomhet. Styret skal også ivareta den strategiske ledelsen av og forvalte selskapet ut fra selskapets og eiernes interesser innenfor rammene satt i generalforsamlingen. Styret bør være en ressurs, diskusjonspartner og støttespiller for selskapets ledelse. Samtidig må styret kontrollere ledelsens arbeid og dermed ha en uavhengig rolle.</p> <p>Styret forventes å utarbeide klare mål og strategier for selskapet innenfor rammen av vedtektene, forvalte selskapets ressurser optimalt og fastsette selskapets risikoprofil. Styret bør rapportere på dette slik at eier kan kontrollere måloppnåelse og holde styret ansvarlig for denne. For selskaper der staten har forretningsmessige mål med eierskapet stiller staten som eier avkastnings- og utbytteforventninger. I selskaper der staten har sektorpolitiske mål med eierskapet vil staten som eier søke å utvikle tydelige resultatforventninger og resultatindikatorer.</p> <p>Personalpolitikken bør preges av inkludering og mangfold. Styret bør sørge for at selskapet har strategier og tiltak for å fremme likestilling og annet mangfold i virksomheten, herunder for hvordan den beste kompetansen kan benyttes i selskapet, inklusiv tilrettelegging for flere kvinnelig toppledere.</p> <p>Lederlønningene bør være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende. Det bør videre være sammenheng mellom avlønning og selskapets mål.</p>
Effektiv kapitalstruktur og riktig utbytte 	<p>Kapitalstrukturen i selskapet skal være tilpasset selskapets formål og situasjon (prinsipp 5).</p>	<p>Selskapet bør ha en hensiktsmessig kapitalstruktur som legger til rette for langsiktig verdiskaping, effektiv måloppnåelse og lavest mulig kapitalkostnad. Styret har et overordnet ansvar for dette.</p> <p>Det sentrale hensynet i statens forretningsmessige eierskap er høyest mulig avkastning over tid på investert kapital. Staten som eier stiller klare forventninger til selskapene om avkastning og utbytte, og forventer at selskapene i kategori 1–3 leverer markedsmessig avkastning.</p>
Samfunnsansvar og bærekraft integrert i virksomheten 	<p>Selskapet skal arbeide målrettet for å ivareta sitt samfunnsansvar (prinsipp 10).</p>	<p>Staten som eier har generelle forventninger på samfunnsansvarsområdet og spesifikke forventninger innenfor klima og miljø, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og åpenhet og korrupsjon. Styret har ansvaret for å vurdere hvordan forventningene best kan følges opp og for at disse operasjonaliseres og rapporteres på en hensiktsmessig måte. Arbeidet med samfunnsansvar og bærekraft og skal støtte opp under aksjonærverdiene.</p>
Åpenhet og god rapportering 	<p>Det skal være åpenhet knyttet til statens eierskapsutøvelse og selskapets virksomhet (prinsipp 2).</p> <p>Aksjeeiere skal likebehandles (prinsipp 1).</p>	<p>Staten forventer at selskapene med statlig eierandel er åpne om viktige forhold knyttet til virksomheten. Tilgang til relevant informasjon til rett tid gjør det mulig for interessenter løpende å vurdere selskapenes virksomhet, og er en sentral forutsetning for god eierskapsutøvelse.</p> <p>Selskaper som er heleid av staten og ikke «små foretak» bør tilstrebe å være like åpne som børsnoterte selskaper. Alle selskaper som er heleid av staten bør følge Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse der denne passer.</p> <p>Selskapene bør ha oppmerksomhet på ikke å forskjellsbehandle aksjeeierne, for eksempel når det gjelder deling av informasjon. Styret bør påse at selskapet har stor grad av åpenhet mot alle selskapets aksjeeiere.</p>

Egnet styresammensetting

En av de mest sentrale oppgavene for staten som eier er å bidra til godt sammensatte og kompetente styrever. Målet er at styret i det enkelte selskap samlet sett representerer ønsket kompetanse og erfaring ut fra selskapets virksomhetsområde, muligheter og utfordringer og statens mål med eierskapet.

Kompetanse er det mest avgjørende kriteriet når staten søker etter kandidater til styrever. Kompetanse handler om relevant erfaring og bakgrunn, så vel som kapasitet og personlig egnethet. Med utgangspunkt i de grunnleggende kompetansebehovene vil staten bidra til at det enkelte styre representerer et relevant mangfold. Staten tilstreber en mest mulig lik representasjon mellom kvinner og menn ved styrevalg, og har en ambisjon om å øke andelen kvinnelige styreledere i selskaper med statlig eierandel. Det er også en målsetting å unngå at de samme personene har for mange verv i selskaper med statlig eierandel.

Arbeidet med styrevalg er en strukturert prosess som pågår gjennom hele året, hvor staten som eier bl.a. vurderer styrenes sammensetning, arbeidsform, kompetanse, innsats, måloppnåelse og bidrag til verdiskaping. Som en del av evalueringen av styret har staten, ved det ansvarlige departement, normalt årlige samtaler med alle eiervalgte styremedlemmer i selskaper som er heleid av staten. Staten tilstreber også å ha samtaler med representanter valgt av ansatte. I selskaper med valgkomité/nominasjonskomité avholdes samtalene med styremedlemmene av denne.

I forbindelse med styrevalg vurderer staten selskapenes virksomhet, muligheter og utfordringer de står overfor og hvilken kompetanse som bør være i styret fremover. Dette danner grunnlaget for en kompetansebeskrivelse som utarbeides for hvert styre. Kompetansebeskrivelsen er mandatet for styrekruttringen som staten arbeider ut fra i søket etter nye styremedlemmer. Flere hundre kandidater identifiseres og vurderes årlig. Departementene, eventuelt valgkomiteene/nominasjonskomiteene, gjennomfører intervjuer og utarbeider innstillinger før styrevalget gjøres på generalforsamling.

I 2016 bidro staten som eier til at 63 nye styremedlemmer ble valgt inn i 33 selskaper. Fra side 122 er en oversikt over eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer pr. 31. mars 2017. På side 30 og 31 fremgår kjønnsfordelingen i styrene og utviklingen i denne over tid.

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) arrangerte i 2016 et seminar for styreledere og et eget seminar for nye styremedlemmer i selskaper der staten har eierandel. Formålet med seminarene er å skape en arena for erfaringsutveksling om godt styrearbeid og å øke kunnskapen om staten som eier.

Godtgjørelsen til styremedlemmene fastsettes årlig av generalforsamlingen, eller

bedriftsforsamlingen i selskapene som har det. Godtgjørelsen til styret skal reflektere styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Ved statens stemmegivning over godtgjørelse til styret vektlegges markedsforhold, lønnsvekst i Norge og sammenligninger med tilsvarende selskaper. Samtidig mener staten at godtgjørelsen bør være moderat.

På side 29 oppgis godtgjørelse til styrets leder, nestleder og medlemmer, og samlet styregodtgjørelse i selskapene.

God virksomhetsstyring

Virksomhetsstyring omfatter rammene selskapet opererer innenfor, hvordan beslutninger i selskapet fattes, hva selskapet styres etter og hvordan ressursene forvaltes.

Oppfølging av virksomhetsstyring er sentralt i statens eierstyring. Staten utøver sin myndighet som eier på generalforsamlingen, og har ingen myndighet i selskapet ellers. Innenfor rammene i selskaps- og verdipapirlovgivningen og prinsipper for god eierstyring og selskapsledelse har departementene regelmessige møter med selskapets ledelse og styret som en sentral del av oppfølgingen.¹ I eierdialogen med selskapene kan staten, som andre aksjeeiere, ta opp forhold som selskapene bør vurdere i tilknytning til sin virksomhet og utvikling. Synspunkter staten gir uttrykk for overfor selskapene er å betrakte som innspill til selskapets administrasjon og styre. Møtene kan omhandle gjennomgang av den økonomiske utviklingen, kommunikasjon av statens avkastnings- og utbytteforventninger, orientering og diskusjon om strategiske spørsmål og problemstillinger knyttet til samfunnsansvar mv. Agendaen varierer mellom selskaper og over tid, og er ment å være mest mulig relevant for selskapets virksomhet og statens mål med eierskapet.

Det er vesentlig for staten som eier at styret arbeider grundig med selskapets strategi. Styret bør sette klare mål og ta i bruk egnede virkemidler for å gjennomføre strategien og nå målene på en god måte. Som eier vurderer staten jevnlig om selskapene når statens mål med eierskapet, og søker å bidra til bedre måloppnåelse, bl.a. ved å utfordre selskapene.

Lønns- og insentivsystemer er sentralt i virksomhetsstyringen fordi det påvirker selskapets evne til å nå sine mål. Staten er opptatt av selskapets lønns- og insentivsystemer, og dette kan være tema i eierdialogen. Styrets lederlønnserklæring er en egen sak til behandling på generalforsamling/foretaksmøte i de fleste selskapene med statlig eierandel. På side 32 fremgår samlet godtgjørelse i 2016 til administrerende direktør i selskapene.

¹ Det er opp til styret å avgjøre hvem fra selskapet som skal stille på møtene, herunder om styret skal være representert, jf. Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse punkt 13.

Ulik kompetanse og erfaring kan gi et bredere og bedre grunnlag for gode beslutninger, og dermed bidra til lønnsom utvikling for selskapene. At den beste kompetansen i selskapet benyttes uavhengig av kjønn kan også påvirke selskapets evne til å nå sine mål. Staten er derfor opptatt av at selskapene både legger strategier for å fremme mangfold i selskapet og for å legge til rette for flere kvinnelige toppledere. På side 30 og 31 fremgår kjønnsfordelingen i ledelsen blant selskapene.

Relevante temaer i eierdialogen knyttet til virksomhetsstyring kan omfatte følgende:

- Hvilke mål, finansielle og andre, er mest vesentlig for selskapet, og hvordan måles og følges disse opp?
- Hvordan oppnår selskapet innsikt i indikatorer, rammebetingelser og interesser som er mest avgjørende for verdit utviklingen i selskapet?
- Hvilke tiltak gjør selskapet for å nå målene?
- Hvordan følger styret opp selskapets strategi og implementeringen av den?
- Hvordan arbeider selskapet med å forvalte ressursene, herunder finansielle, realkapital og humankapital, inkludert mangfold og talentutvikling?
- Hvordan arbeider styret for å forstå hvordan ny teknologi påvirker selskapet og selskapets bransje?
- Hvordan arbeider selskapet med innovasjon for å møte muligheter og trusler?
- Har selskapet en strategi eller etablert særskilte tiltak eller mål for å bedre kjønnsbalansen blant ledere?
- Dersom ledelsen har variabel avlønning: hvordan sørger styret for at det er samsvar mellom kriterier for bonus og selskapets mål?

I tillegg til eierdialogen staten har med hvert enkelt selskap, har NFD med jevne og ujevne mellomrom arrangementer og møter på porteføljenivå. NFD arrangerer årlig Eierskapskonferansen for å sette eierskap generelt og statlig eierskap spesielt på agendaen. I 2016 var innovasjon i modne selskaper tema. Deltakere på konferansen er bl.a. styreledere og administrerende direktører i selskaper med statlig eierandel samt andre sentrale personer i norsk næringsliv og eiermiljøer. I 2016 holdt næringsministeren et møte med styrelederne i selskaper hvor statens eierskap forvaltes av NFD om selskapenes arbeid med åpenhet og antikorrupsjon. Hensikten var å møte styrene, kommunisere statens forventninger på området, drøfte styrets rolle og arbeid og legge til rette for erfaringsdeling mellom selskapene. I tillegg kommer seminarene for styreledere og nye styremedlemmer som nevnt over. Helse- og omsorgsdepartementet har, i tillegg til jevnlig møter med hvert regionale helseforetak, felles møter med alle fire hvert tertial.

Godtgjørelse til styre og revisor for 2016

Tusen kroner	Styreleder ¹	Styrets nestleder ¹	Styremedlem ¹	Samlet styregodtgjørelse ²	Samlet godtgjørelse til revisor	Lovpålagt revisjon som andel av samlet godtgjørelse til revisor
Børsnoterte selskaper						
DNB ASA	510	324	324	3 082	49 750	62 %
Entra ASA	434	218	218	1 890	6 374	38 %
Kongsberg Gruppen ASA	441	247	222	2 310	12 720	67 %
Norsk Hydro ASA	615	385	337	4 563	28 000	86 %
SAS AB ³	408	241	206	2 749	8 960	78 %
Statoil ASA ⁴	743	474	379	6 524	63 851	86 %
Telenor ASA	608	350	303	5 800	65 200	54 %
Yara International ASA	529	349	305	3 389	41 700	84 %
Unoterte selskaper i kategori 1–3						
Ambita AS	252	126	126	1 047	437	57 %
Baneservice AS	385	–	193	1 790	589	79 %
Flytoget AS	279	153	139	1 198	361	78 %
Mesta AS	390	–	200	1 990	1 511	80 %
Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS	75	55	55	300	246	75 %
Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	308	206	154	1 285	1 531	85 %
Aker Kværner Holding AS	200	–	133	928	44	70 %
Nammo AS	303	262	167	1 768	7 183	72 %
Argentum Fondsinvesteringer AS	319	175	164	1 006	328	98 %
Eksportfinans ASA	372	298	255	1 845	3 100	58 %
Electronic Chart Centre AS	169	99	88	277	242	25 %
GIEK Kredittforsikring AS	257	154	154	1 339	820	89 %
Investinor AS	254	167	162	907	392	99 %
Kommunalbanken AS	297	153	143	2 070	2 541	39 %
NSB AS	427	259	213	1 964	9 074	56 %
Posten Norge AS	427	259	213	2 491	13 343	64 %
Statkraft SF	484	341	281	3 044	23 691	77 %
Selskaper i kategori 4						
Andøya Space Center AS	113	37	37	346	226	84 %
Avinor AS	427	259	213	2 369	2 244	45 %
Bane NOR SF	832	352	290	2 110	15	0 %
Bjørnøen AS	28	11	11	68	10	100 %
Carte Blanche AS	67	34	– ⁵	212	128	82 %
AS Den Nationale Scene	105	60	– ⁵	527	315	86 %
Den Norske Opera & Ballett AS	175	125	– ⁵	474	598	56 %
Eksportkreditt Norge AS	310	–	190	1 347	257	82 %
Enova SF	390	234	198	2 208	232	26 %
Gassco AS	390	248	198	1 809	1 301	100 %
Gassnova SF	390	234	198	1 284	829	8 %
Graminor AS	70	35	35	282	117	86 %
Innovasjon Norge	297	178	148	1 792	830	87 %
Kimem Sävarelaboratoriet AS	42	21	21	168	31	100 %
Kings Bay AS	170	102	102	553	102	82 %
Nationaltheatret AS	123	65	– ⁵	410	237	91 %
Nofima AS	140	52	52	667	629	40 %
Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	70	–	20	258	89	79 %
Norfund	210	142	113	759	2 210	28 %
Norges sjømatråd AS	155	113	77	989	191	52 %
Norsk Helsenett SF	255	165	133	1 083	194	57 %
Norsk rikskringkasting AS	253	150	110	1 045	916	69 %
Norsk Tipping AS	239	154	131	1 303	336	85 %
NSD – Norsk senter for forskningsdata AS	88	–	49	388	94	72 %
Nye Veier AS	427	259	213	1 822	645	81 %
Petoro AS	401	259	210	1 778	4 600	9 %
Rogaland Teater AS	80	40	– ⁵	178	117	77 %
Simula Research Laboratory AS	88	–	49	509	276	80 %
Siva – Selskapet for Industrivekst SF	220	154	139	1 205	887	59 %
Space Norway AS	143	–	86	457	212	81 %
Statnett SF	415	273	221	2 527	2 118	58 %
Statskog SF	178	119	96	779	651	55 %
Staur gård AS	60	30	30	180	40	100 %
Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	312	170	156	1 527	804	65 %
Talent Norge AS	150	–	75	540	111	68 %
Trøndelag Teater AS	86	45	– ⁵	166	113	100 %
UNINETT AS	88	–	49	349	283	52 %
Universitetssenteret på Svalbard AS	83	46	41	525	214	72 %
AS Vinmonopolet	240	175	130	1 285	854	92 %
Regionale helseforetak						
Helse Midt-Norge RHF	251	168	122	1 313	1 937	89 %
Helse Nord RHF	251	168	122	1 564	2 245	35 %
Helse Sør-Øst RHF	357	243	134	1 812	18 365	31 %
Helse Vest RHF	253	171	114	1 345	4 398	61 %

1 Godtgjørelse til styreleder, styrets nestleder og styremedlem som vedtatt på generalforsamling/bedrifts-forsamling i 2016.

2 Samlet styregodtgjørelse er utbetalt ordinær godtgjørelse og godtgjørelse for komitéarbeid i styret, som oppgitt i selskapenes årsrapporter for 2016.

3 SAS presenterer sine regnskap i svenske kroner. Tallene i tabellen er omregnet til norske kroner. Benyttet valutakurs er gjennomsnittskurs for 2016, NOK/SEK 99,56.

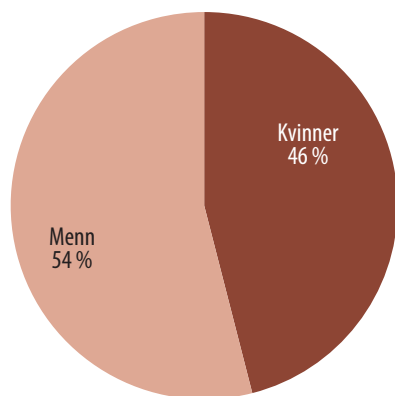
4 Statoil presenterer sine regnskap i amerikanske dollar. Tallene i tabellen er omregnet til norske kroner. Benyttet valutakurs er gjennomsnittskurs for 2016, NOK/USD 8,4014.

5 Styremedlemmene honoreres pr. styremøte eller pr. time og har ikke fast godtgjørelse.

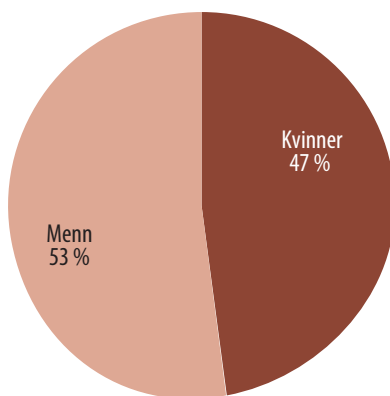
Kvinneandel i styre og ledelse

	Andel kvinner i styret ¹	Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	Andel kvinner i konsernledelsen/selskapsledergruppe	Andel kvinnelige ledere på nivået under konsernledelsen/selskapsledergruppe	Andel kvinnelige ledere samlet for de to øverste nivåene
Børsnoterte selskaper					
DNB ASA	43 %	40 %	31 %	29 %	29 %
Entra ASA	43 %	40 %	43 %	31 %	31 %
Kongsberg Gruppen ASA	25 %	40 %	22 %	19 %	20 %
Norsk Hydro ASA	33 %	43 %	44 %	27 %	29 %
SAS AB	36 %	38 %	14 %	23 %	21 %
Statoil ASA	50 %	43 %	27 %	37 %	36 %
Telenor ASA	45 %	50 %	25 %	23 %	23 %
Yara International ASA	38 %	40 %	25 %	14 %	15 %
Gjennomsnitt for børsnoterte selskaper	39 %	42 %	29 %	25 %	25 %
Unoterte selskaper i kategori 1–3					
Ambita AS	57 %	60 %	50 %	29 %	38 %
Baneservice AS	38 %	60 %	38 %	18 %	22 %
Flytoget AS	29 %	25 %	40 %	40 %	40 %
Mesta AS	33 %	50 %	0 %	19 %	17 %
Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS	40 %	25 %	40 %	–	–
Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	25 %	40 %	7 %	5 %	6 %
Aker Kværner Holding AS	50 %	60 %	–	–	–
Nammo AS	50 %	33 %	14 %	14 %	12 %
Argentum Fondsinvesteringer AS	60 %	60 %	33 %	–	–
Eksportfinans ASA	33 %	40 %	33 %	33 %	33 %
Electronic Chart Centre AS	33 %	33 %	20 %	–	–
GIEK Kredittforsikring AS	57 %	50 %	13 %	–	–
Investinor AS	40 %	40 %	0 %	17 %	10 %
Kommunalbanken AS	56 %	57 %	50 %	25 %	42 %
NSB AS	38 %	60 %	43 %	26 %	26 %
Posten Norge AS	40 %	50 %	63 %	20 %	25 %
Statkraft SF	44 %	50 %	28 %	32 %	30 %
Gjennomsnitt for unoterte selskaper i kategori 1–3	43 %	47 %	29 %	23 %	25 %
Selskaper i kategori 4					
Andøya Space Center AS	33 %	40 %	11 %	15 %	14 %
Avinor AS	50 %	50 %	25 %	34 %	32 %
Bane NOR SF ²	43 %	60 %	0 %	–	–
Bjørnøen AS	40 %	40 %	–	–	–
Carte Blanche AS	57 %	50 %	50 %	75 %	66 %
AS Den Nationale Scene	29 %	40 %	67 %	44 %	50 %
Den Norske Opera & Ballett AS	57 %	60 %	14 %	43 %	38 %
Eksportkreditt Norge AS	67 %	60 %	33 %	–	–
Enova SF	40 %	43 %	40 %	33 %	35 %
Gassco AS	50 %	40 %	43 %	12 %	21 %
Gassnova SF	50 %	40 %	67 %	–	–
Graminor AS	38 %	43 %	67 %	50 %	50 %
Innovasjon Norge	55 %	56 %	50 %	45 %	46 %
Kimem Sävarelaboratoriet AS	33 %	20 %	80 %	–	–
Kings Bay AS	40 %	40 %	57 %	–	–
Nationaltheatret AS	38 %	40 %	67 %	50 %	53 %
Nofima AS	38 %	40 %	29 %	78 %	58 %
Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	50 %	50 %	66 %	–	–
Norfund	50 %	50 %	33 %	–	–
Norges sjømatråd AS	60 %	57 %	38 %	52 %	51 %
Norsk Helsenett SF	57 %	60 %	22 %	18 %	20 %
Norsk rikskringkasting AS	50 %	50 %	56 %	42 %	44 %
Norsk Tipping AS	50 %	50 %	43 %	27 %	30 %
NSD – Norsk senter for forskningsdata AS	50 %	50 %	20 %	43 %	42 %
Nye Veier AS	43 %	40 %	30 %	27 %	29 %
Petoro AS	43 %	40 %	43 %	–	–
Rogaland Teater AS	57 %	40 %	33 %	67 %	47 %
Simula Research Laboratory AS	60 %	63 %	29 %	–	–
Siva – Selskapet for Industrivekst SF	63 %	57 %	60 %	40 %	50 %
Space Norway AS	50 %	50 %	14 %	–	–
Statnett SF	44 %	50 %	29 %	39 %	38 %
Statskog SF	43 %	40 %	23 %	29 %	25 %
Staur gård AS	40 %	40 %	0 %	–	–
Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	43 %	60 %	17 %	8 %	11 %
Talent Norge AS	50 %	50 %	100 %	–	–
Trøndelag Teater AS	43 %	40 %	29 %	56 %	48 %
UNINETT AS	43 %	50 %	25 %	44 %	38 %
Universitetssenteret på Svalbard AS	64 %	57 %	44 %	–	–
AS Vinmonopolet	44 %	50 %	43 %	43 %	43 %
Regionale helseforetak					
Helse Midt-Norge RHF	56 %	50 %	40 %	63 %	61 %
Helse Nord RHF	60 %	57 %	50 %	49 %	49 %
Helse Sør-Øst RHF	50 %	57 %	22 %	30 %	28 %
Helse Vest RHF	56 %	50 %	33 %	44 %	43 %
Gjennomsnitt for selskaper i kategori 4	48 %	48 %	39 %	41 %	40 %
Gjennomsnitt for alle selskaper	46 %	47 %	36 %	34 %	34 %

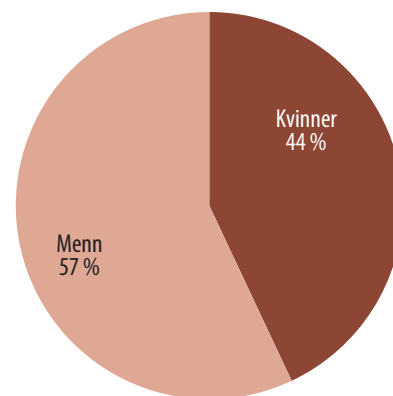
Kjønnsfordeling i styrene pr. 31. mars 2017

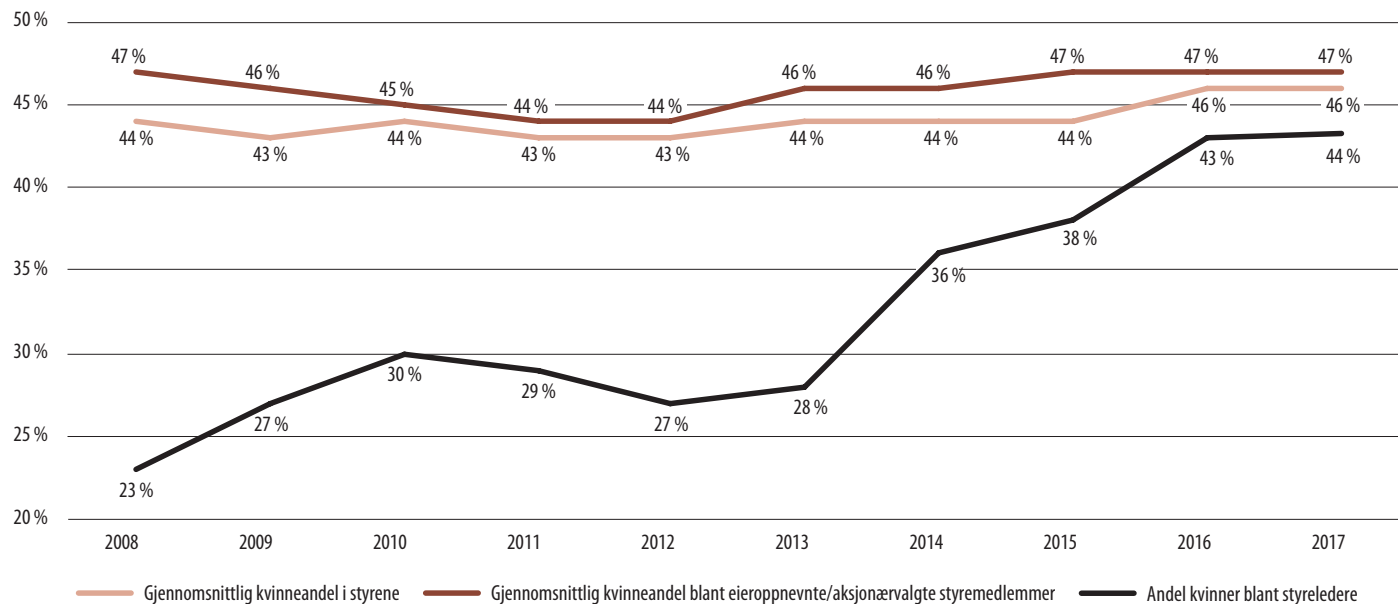
Kjønnsfordeling blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer pr. 31. mars 2017

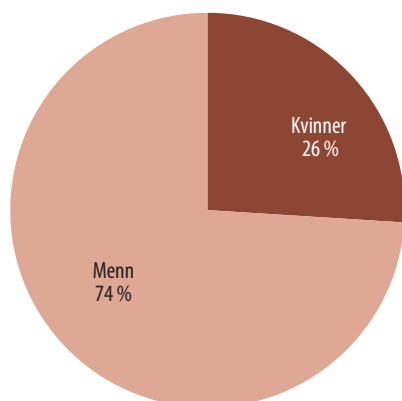
Kjønnsfordeling blant styreledere pr. 31. mars 2017

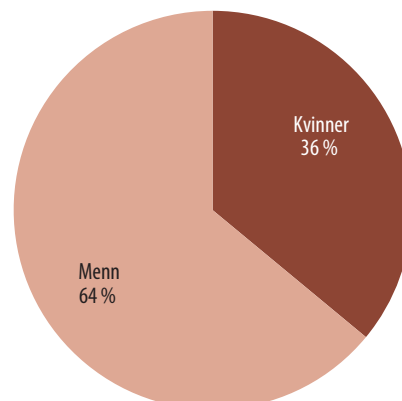
Kvinneandel i styrene pr. 31. mars 2008–2017

Kjønnsfordeling blant administrerende direktører ved utgangen av 2016

Kjønnsfordeling i konsernledelsen/selskapets ledergruppe ved utgangen av 2016

Godtgjørelse til administrerende direktør for 2016¹

Tusen kroner	Samlet godtgjørelse	Fastlønn	Langtidsintensiv-ordninger	Opp tjent bonus	Annen godtgjørelse	Pensjonskostnader	Vekst i samlet godtgjørelse siste år ²
Børsnoterte selskaper							
DNB ASA	13 115	5 794	0	2 010	322	4 989	2 %
Entra ASA	5 771	3 474	332	1 725	139	101	–
Kongsberg Gruppen ASA	5 438	3 732	471	398	282	555	–
Norsk Hydro ASA	13 464	6 390	1 865	2 331	300	2 578	-26 %
SAS AB ³	14 711	10 515	0	0	195	4 001	43 %
Statoil ASA	11 350	7 871	1 155	2 013	311	0	-20 %
Telenor ASA	12 239	5 941	925	2 015	195	3 163	–
Yara International ASA	11 851	6 000	1 800	2 285	311	1 455	2 %
Unoterte selskaper i kategori 1–3							
Ambita AS	2 429	2 106	0	0	192	130	4 %
Baneservice AS	2 958	2 067	0	654	169	68	3 %
Flytoget AS	2 224	1 837	0	0	111	276	–
Mesta AS	2 892	2 800	0	0	11	81	–
Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS	2 137	1 786	0	0	199	151	6 %
Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	2 150	1 648	0	300	127	75	9 %
Aker Kværner Holding AS	520	0	0	0	520	0	–
Nammo AS	4 567	2 926	0	1 024	321	296	–
Argentum Fondsinvesteringer AS	5 158	4 529	0	545	17	67	-22 %
Eksportfinans ASA	3 250	3 004	0	0	176	70	11 %
Electronic Chart Centre AS	1 129	1 092	0	0	15	22	–
GIEK Kredittforsikring AS	2 089	1 742	0	162	22	163	14 %
Investinor AS	3 975	2 287	1 131	0	20	537	–
Kommunalbanken AS	3 828	3 075	0	361	200	192	18 %
NSB AS	5 850	3 690	0	1 186	191	783	7 %
Posten Norge AS	3 707	2 906	0	455	6	339	–
Statkraft SF	8 243	4 978	0	678	174	2 413	3 %
Selskaper i kategori 4							
Andøya Space Center AS	1 348	1 140	0	0	38	169	7 %
Avinor AS	3 409	2 662	0	0	25	722	1 %
Bane NOR SF	1 298	1 272	0	0	0	25	–
Bjørnøen AS	0	0	0	0	0	0	–
Carte Blanche AS	780	750	0	0	17	13	6 %
AS Den Nationale Scene	1 502	1 345	0	0	4	153	8 %
Den Norske Opera & Ballett AS	2 182	1 987	0	0	6	190	7 %
Eksportkreditt Norge AS	2 429	2 034	0	0	106	289	–
Enova SF	2 003	1 770	0	0	105	128	4 %
Gassco AS	3 322	3 030	0	80	29	183	-64 %
Gassnova SF	2 308	1 968	0	0	126	214	–
Graminor AS	1 199	1 185	0	0	11	3	-4 %
Innovasjon Norge	2 722	2 710	0	0	12	0	8 %
Kimen Sävarelaboratoriet AS	646	646	0	0	0	0	-1 %
Kings Bay AS	1 001	936	0	0	65	0	0 %
Nationaltheatret AS	1 404	1 395	0	0	9	0	8 %
Nofima AS	2 559	2 114	0	0	96	349	11 %
Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	986	986	0	0	0	0	3 %
Norfund	3 400	2 382	0	0	91	927	1 %
Norges sjømatråd AS	824	808	0	0	0	17	–
Norsk Helsenett SF	1 948	1 625	0	0	26	296	2 %
Norsk rikskringkasting AS	3 231	2 941	0	0	178	112	4 %
Norsk Tipping AS	6 699	3 230	0	0	23	3 446	–
NSD – Norsk senter for forskningsdata AS	1 174	1 148	0	0	4	22	5 %
Nye Veier AS	2 504	2 190	0	0	177	137	–
Petoro AS	5 495	3 184	0	291	176	1 844	5 %
Rogaland Teater AS	1 200	1 039	0	0	161	0	-10 %
Simula Research Laboratory AS	2 813	2 508	0	0	130	175	3 %
Siva – Selskapet for Industrivekst SF	2 237	1 882	0	0	220	171	-15 %
Space Norway AS	1 375	1 219	0	0	66	90	-17 %
Statnett SF	5 207	2 896	0	0	154	2 157	-3 %
Statskog SF	1 909	1 684	0	0	92	133	–
Staur gård AS	900	900	0	0	0	0	2 %
Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	2 587	1 909	0	396	134	149	–
Talent Norge AS	952	862	0	0	4	86	–
Trøndelag Teater AS	1 048	947	0	0	5	96	2 %
UNINETT AS	1 408	1 347	0	0	22	40	5 %
Universitetssenteret på Svalbard AS	1 359	1 204	0	0	0	155	–
AS Vinmonopolet	452	383	0	0	31	38	–
Regionale helseforetak							
Helse Midt-Norge RHF	2 304	1 825	0	0	157	322	–
Helse Nord RHF	2 264	1 994	0	0	110	160	2 %
Helse Sør-Øst RHF	2 744	2 244	0	0	5	495	28 %
Helse Vest RHF	2 966	2 323	0	0	19	624	2 %

¹ Tallene er basert på selskapenes årsregnskaper.

² Vekst i samlet godtgjørelse siste år oppgis ikke for selskaper der tallene mellom 2016 og 2015 ikke kan sammenlignes direkte, for eksempel på grunn av lederskifter.

³ Gjelder for perioden november 2015–oktober 2016. Beløpene er i norske kroner. Benyttet valutakurs er gjennomsnittskurs for 2016, NOK/SEK 99,56.

Effektiv kapitalstruktur og riktig utbytte

Selskapets styre og ledelse er satt til å forvalte eiernes kapital. Hvordan selskapet disponerer og allokere kapitalen påvirker selskapets verdiskaping i stor grad. Hvert enkelt selskap bør ha en hensiktsmessig kapitalstruktur (finansiering) som legger til rette for langsiktig verdiskaping, effektiv måloppnåelse og lavest mulig kapital-kostnad. For høy egenkapital kan føre til lav avkastning på egenkapitalen og dårlige investeringsbeslutninger, mens for høy gjeldsgrad kan medføre høye finansieringskostnader og økt økonomisk risiko. Kapitalstrukturen skal tilpasses selskapets mål, strategi og risikoprofil. Styret har et overordnet ansvar for dette.

Det sentrale hensynet i statens forretningsmessige eierskap (selskaper i kategori 1–3) er høyest mulig avkastning over tid på investert kapital. Avkastningen er

summen av verdiutviklingen i selskapets egenkapital og direkteavkastning i form av utbytter og eventuelt tilbakekjøp av aksjer med påfølgende sletting.

Som en del av eierskapsutøvelsen vurderer staten selskapenes kapitalisering og utarbeider avkastningsmål² og utbytteforventninger for hvert selskap i kategori 1–3. Statens avkastningsmål og langsiktige utbytteforventninger settes i utgangspunktet for en periode på tre til fem år, og formidles til selskapene og inngår i diskusjoner om verdiutvikling, resultatutvikling og kapitalstruktur mv. I tillegg utarbeider staten årlige utbytteforventninger. Faktorer som inngår i statens vurderinger er bl.a. selskapets inntjeningsutsikter, investeringshistorikk, investerings- og vekstplaner, avkastningsutsikter, likviditet og kapital-kostnad. Staten vurderer som regel

² Med avkastningsmål menes avkastningen en investor kan forvente å få over tid tatt hensyn til risiko, altså en referanseavkastning.

selskapenes kapitalstruktur og utarbeider utbytteforventninger om høsten og innen årsskiftet, og dette kommuniseres til styrene før de endelig behandler sitt utbytteforslag til generalforsamlingen.

Staten setter som regel ikke avkastningsmål for selskapene i kategori 4, der staten har sektorpolitiske mål med eierskapet. Mange av disse selskapene er avhengig av tilskudd fra staten, og da følger de bevilgningsreglementet vedtatt av Stortinget. Staten som eier forventer effektiv drift i selskaper i kategori 4 og følger opp dette i eierdialogen.

NFD reviderte avkastningsmål for samtlige selskaper i kategori 1–3 i porteføljen i 2017.

I tabellen nedenfor er en oversikt over relevante tall når det gjelder kapitalstrukturen til selskapene i kategori 1–3, herunder tall som gir et bilde på selskapenes utnyttelse av egenkapitalen.

Kapitalisering og utbytte 2016 – selskaper i kategori 1–3¹

Mill. kroner	Markedsverdi av egenkapitalen	Bokført egenkapital	Rentebærende gjeld ²	Egenkapitalandel ³	Egenkapitalrentabilitet	Utbytte for regnskapsåret 2016 ⁴	Utbytteandel ⁵
Børsnoterte selskaper							
DNB ASA	209 138	206 423	–	16 %	10 %	9 284	50 %
Entra ASA	15 755	15 124	18 113	39 %	19 %	634	24 %
Kongsberg Gruppen ASA	14 940	6 691	4 083	32 %	10 %	450	69 %
Norsk Hydro ASA	85 450	87 639	6 680	67 %	8 %	2 554	40 %
SAS AB	4 605	5 519	9 045	19 %	22 %	0	0 %
Statoil ASA	514 016	294 881	266 098	34 %	-8 %	23 356	–
Telenor ASA	193 688	55 396	86 361	27 %	5 %	11 711	413 %
Yara International ASA	92 894	76 770	16 555	64 %	9 %	2 732	43 %
Unoterte selskaper i kategori 1–3							
Ambita AS	–	96	3	58 %	12 %	3	29 %
Baneservice AS	–	234	50	45 %	36 %	13	18 %
Flytoget AS	–	771	0	52 %	17 %	105	80 %
Mesta AS	–	716	8	35 %	8 %	350	531 %
Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS	–	55	26	38 %	33 %	0	6 %
Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	–	462	200	36 %	12 %	0	0 %
Aker Kværner Holding AS	–	7 688	0	100%	–	0	0 %
Nammo AS	–	2 383	1 068	47 %	12 %	140	50 %
Argentum Fondsinvesteringer AS	–	7 331	0	99 %	-2 %	800	–
Eksportfinans ASA	–	7 065	–	61 %	-5 %	0	0 %
Electronic Chart Centre AS	–	9	0	45 %	58 %	5	100 %
GIEK Kredittforsikring AS	–	245	–	51 %	1 %	0	0 %
Investinor AS	–	2 634	0	99 %	5 %	0	0 %
Kommunalbanken AS	–	12 452	–	17 %	6 %	390	57 %
NSB AS	–	9 935	10 936	34 %	13 %	0	0 %
Posten Norge AS	–	5 912	2 393	39 %	1 %	19	53 %
Statkraft SF	–	73 069	39 989	49 %	0 %	2 400	945 %

¹ Definisjoner av tallene er på side 127.

² Finansinstitusjoners finansieringsstruktur er ikke direkte sammenlignbar med øvrige selskaper. Det er derfor ikke relevant å oppgi tall for rentebærende gjeld for finansinstitusjoner.

³ For DNB og Kommunalbanken benyttes ren kjernekapitaldekning. For Eksportfinans benyttes kjernekapitaldekning.

⁴ For Statoil, som betaler utbytte kvartalsvis, oppgis utbetalt utbytte i 2016. Utbetalt utbytte består av kontanter og nyutstedte aksjer i selskapet, jf. omtalen av utbytteaksjeprogrammet på side ti.

⁵ Argentum Fondsinvesteringer og Statoil hadde negativt resultat etter skatt og minoritetsinteresser i 2016, og utbytteandel gir derfor liten mening.

© Johand Wildhagen/Statnett SF

Samfunnsansvar og bærekraft integrert i virksomheten

Som eier er staten opptatt av god ressursutnyttelse og at selskapene utvikler dets verdier over tid. Bærekraftig ressursforvaltning basert på langsiktighet i beslutningene støtter opp under dette. Det innebærer bl.a. å forstå påvirkningen selskapet har på samfunn og miljø. Evne til å være i forkant av endringer i selskapets omgivelser og interesser, og innrette strategien deretter, kan bidra til å utvikle selskapets verdier. Arbeid med samfunnsansvar og bærekraft bør være en integrert del av selskapets virksomhet og derfor bidra til å påvirke selskapets mål, posisjonering og strategi.

Når staten som eier stiller forventninger til selskapenes arbeid med samfunnsansvar er det både fordi staten mener dette bidrar til å ivareta statens aksjonærverdier og fordi selskaper med statlig eierandel skal opptre etisk forsvarlig. Staten forventer at selskapene med statlig eierandel arbeider målrettet for å ivareta sitt samfunnsansvar. Dette skal støtte opp under den forretningsmessige utviklingen. Samfunnsansvar omfatter ansvaret selskapene forventes å påta seg for mennesker, samfunn og klima og miljø som påvirkes av virksomheten. Staten forventer at arbeidet med samfunnsansvar er forankret i selskapenes styrer og at de rapporterer på vesentlige områder i sin årlige beretning.

Samfunnsansvar og bærekraft er integrert i statens eieroppfølging. Statens forventninger til samfunnsansvar kommuniseres og følges opp i dialogen med selskapene, i et årlig møte om samfunnsansvar og/eller i kvartalsmøter eller ved annen kontakt etter behov og aktualitet.

Eierdialogen tilpasses hvert selskap, slik at den skal bli mest mulig relevant ut fra selskapets egenart, risiko og virksomhet. I eierdialogen om samfunnsansvar er staten bl.a. opptatt av at selskapene redegjør for hva de anser som vesentlige om-

råder, inkludert områder staten har forventninger på.

I forkant av møter der samfunnsansvar er tema vurderer staten for hvert selskap hva som er relevant å drøfte. Temaer som tas opp kan variere mellom selskaper og over tid, basert på en vurdering av hva som er vesentlig og aktuelt. Informasjonsgrunnlaget før møtene er bl.a. statens forventninger, informasjon fra tidligere møter der samfunnsansvar har vært tema, selskapets årsrapport/bærekraftrapport, nettsider, innspill fra rådgivere og eventuell annen informasjon. Staten er særlig opptatt av hvilke retningslinjer, systemer og tiltak selskapene har iverksatt på områder innenfor samfunnsansvar som de mener er vesentlige. Staten er videre opptatt av hvordan styret involveres i og arbeider med samfunnsansvar, i tillegg til hvordan selskapene rapporterer.

Relevante temaer i eierdialogen knyttet til samfunnsansvar kan omfatte følgende:

- Hvordan er arbeidet med samfunnsansvar organisert i virksomheten?
- Hva er styrets rolle i identifisering, håndtering og oppfølging av samfunnsansvar?
- På hvilken måte definerer selskapet mål og oppfølgingsplaner for de mest relevante temaene innenfor samfunnsansvar?
- Har selskapet en forståelse av hva som er den største risikoen knyttet til endringer i klima og klimareguleringer?
- Hva slags interessentdialog har selskapet på menneskerettighetsområdet?
- Har selskapet retningslinjer og tiltak for å redusere risikoen for korrupsjon?

Som ledd i å heve kompetansen og videreutvikle statens eierskapsutøvelsen på områdene antikorruptsjon og klima og miljø, har staten i 2016 innhentet ekstern kompetanse. På oppdrag fra NFD har PwC utarbeidet en rapport med en gjen-

nomgang av relevant korrupsjonsregelverk, anbefaling om beste praksis antikorruptsjonsprogram og eieroppfølging. På oppdrag fra NFD og fem andre departementer har Trucost kartlagt og vurdert hvordan 37 selskaper med statlig eierandel følger opp statens forventninger på klima- og miljøområdet, og hvordan staten som eier er eksponert for klimarelatert risiko gjennom det direkte statlige eierskapet. Begge rapportene er tilgjengelig på NFDs nettsider.

For å få en indikasjon på om selskapene følger opp enkelte av statens forventninger på samfunnsansvarsområdet, fremgår svarene på noen spørsmål som er stilt til selskapene på side 35. Spørsmålenes relevans og selskapenes tolkning av disse kan variere mellom selskapene. Styret har ansvaret for å vurdere hvordan forventningene best kan følges opp og for at disse operasjonaliseres og rapporteres på en hensiktsmessig måte. Hvis selskapene av ulike grunner avviker fra statens forventninger, forventer staten at de forklarer dette («følg eller forklar»-prinsippet). Begrunnelsen for eventuelle avvik fra spørsmålene fremgår ikke, og svarene bør derfor tolkes med varsomhet.

Selskapene har mulighet til å peke på særskilte områder innenfor samfunnsansvar de har arbeidet med i 2016 under selskapsomtalen fra side 41.

Åpenhet og god rapportering

Tilgang til relevant informasjon om et selskap er en sentral forutsetning for god eierskapsutøvelse. Det kan videre være vesentlig for bl.a. tilgangen på kapital og legitimitet blant interessenter og allmenheten. Relevant informasjon til rett tid gjør det mulig for staten løpende å vurdere selskapenes virksomhet, resultater, utvikling og strategi- og måloppnåelse.

Staten benytter bl.a. kvartalsresultater og årsberetninger, annen offentlig tilgjengelig informasjon, generalforsamling og eierdialogen for å få relevant informasjon. Statens forventninger til åpenhet og rapportering er bl.a. knyttet til områdene som er beskrevet i hele dette kapittelet, herunder om styret og styrets arbeid, virksomhetsstyring, kapitalstruktur og utbytte og samfunnsansvar og bærekraft. Selskapenes oppfølging av statens forventninger vurderes løpende, men særlig i forberedelsene til generalforsamling når selskapets årsregnskap og årsberetning skal godkjennes.

En rekke faktorer kan danne grunnlaget for å forstå hvilke muligheter og risiko et selskap står overfor. For å utøve godt eierskap bør staten forstå hva som kan være relevant for en virksomhets verdiutvikling. Dette kan være hvordan et selskap påvirkes av globale utfordringer som befolkningsvekst, ressursknapphet, endrede råvarepriser, politisk uro og klimaendringer, til selskapets strategiske posisjon, hvilke interessenter som er vesentlige, hvilke mål styret setter og hvilke ressurser som er avgjørende.

Samfunnsansvar

	Har selskapet offentlig tilgjengelige etiske retningslinjer?	Har selskapet offentlig tilgjengelige retningslinjer for sitt arbeid med samfunnsansvar?	Er arbeidet med klima og miljø, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og arbeid mot korrupsjon og for åpenhet integrert i retningslinjene for samfunnsansvar?	Rapporterer selskapet på samfunnsansvar i henhold til GRI ¹ ?	Følger selskapet OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper?	Har selskapet eventuelle andre og mer selskaps- og bransje-relevante retningslinjer for sin rapportering?
Børsnoterte selskaper						
DNB ASA	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Entra ASA	Ja	Ja	Ja	Nei	Ikke relevant	Nei
Kongsberg Gruppen ASA	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei
Norsk Hydro ASA	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
SAS AB	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ikke relevant
Statoil ASA	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Telenor ASA	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Yara International ASA	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ikke relevant
Unoterte selskaper i kategori 1–3						
Ambita AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Ikke relevant	Ikke relevant
Baneservice AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Flytoget AS	Ja	Ja	Ja	Ja	Ikke relevant	Ja
Mesta AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja
Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Ja
Aker Kværner Holding AS ²	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant
Nammo AS	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Argentum Fondsinvesteringer AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Ja
Eksportfinans ASA	Ja	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Electronic Chart Centre AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Ikke relevant	Ikke relevant
GIEK Kredittforsikring AS	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei	Ja
Investinor AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Nei
Kommunalbanken AS	Ja	Ja	Ja	Ja	Ikke relevant	Nei
NSB AS	Ja	Ja	Ja	Ja	Ikke relevant	Ja
Posten Norge AS	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Statkraft SF	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Selskaper i kategori 4						
Andøya Space Center AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Ikke relevant	Nei
Avinor AS	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Bane NOR SF	Ja	Ja	Ja	Nei	Ikke relevant	Nei
Bjørnøen AS ³	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant
Carte Blanche AS	Nei	Nei	Nei	Nei	Ikke relevant	Ja
AS Den Nationale Scene	Ja	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Den Norske Opera & Ballett AS	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Eksportkreditt Norge AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Ja
Enova SF	Ja	Ja	Ja	Ja	Ikke relevant	Nei
Gassco AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Ja
Gassnova SF	Ja	Ja	Ja	Nei	Ikke relevant	Nei
Graminor AS	Nei	Nei	Nei	Nei	Ikke relevant	Ikke relevant
Innovasjon Norge	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Nei
Kimen Sävarelaboratoriet AS	Nei	Nei	Nei	Nei	Ikke relevant	Nei
Kings Bay AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Ikke relevant	Ikke relevant
Nationaltheatret AS	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja
Nofima AS	Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Ikke relevant
Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	Nei	Nei	Nei	Nei	Ikke relevant	Ikke relevant
Norfund	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Nei
Norges sjømatråd AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Ikke relevant	Nei
Norsk Helsenett SF	Ja	Ja	Ja	Nei	Ikke relevant	Nei
Norsk rikskringkasting AS	Ja	Ja	Nei	Nei	Ikke relevant	Nei
Norsk Tipping AS	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja
NSD – Norsk senter for forskningsdata AS	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Nye Veier AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja
Petoro AS	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja
Rogaland Teater AS	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei	Nei
Simula Research Laboratory AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja
Siva – Selskapet for Industrivekst SF	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Ikke relevant
Space Norway AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Statnett SF	Ja	Ja	Ja	Ja	Ikke relevant	Ja
Statskog SF	Ja	Nei	Nei	Nei	Ikke relevant	Nei
Staur gård AS	Nei	Nei	Nei	Nei	Ikke relevant	Nei
Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Ikke relevant	Ikke relevant
Talent Norge AS	Nei	Nei	Nei	Nei	Ikke relevant	Ikke relevant
Trøndelag Teater AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Nei	Ikke relevant
UNINETT AS	Ja	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Universitetssenteret på Svalbard AS	Ja	Nei	Nei	Nei	Ikke relevant	Nei
AS Vinmonopolet	Ja	Ja	Ja	Nei	Ikke relevant	Nei
Regionale helseforetak						
Helse Midt-Norge RHF	Ja	Ja	Ja	Nei	Ikke relevant	Nei
Helse Nord RHF	Ja	Nei	Ja	Nei	Ikke relevant	Nei
Helse Sør-Øst RHF	Ja	Ja	Ja	Nei	Ikke relevant	Ja
Helse Vest RHF	Ja	Nei	Ja	Nei	Ikke relevant	Ja

1 Global Reporting Initiative.

2 Aker Kværner Holding er et holdingselskap uten egne ansatte. Spørsmålene er derfor ikke relevant for dette selskapet.

3 Bjørnøen er administrativt underlagt Kings Bay og har ingen egne ansatte. Omtalen som gjelder for Kings Bay er også relevant for Bjørnøen.

Kontinuerlig forbedring er kilden til evig ungdom

Svein Richard Brandtzæg
Konsernsjef i Norsk Hydro

Nøkkelen til å overleve og trives i utfordrende og skiftende markeder er stadig vilje og evne til å fornye seg. Selv når forretningsideen er god, kan man ikke regne med at ens fortrinn skal vedlikeholde seg selv over tid.

Kravet til nytenkning er forankret i Hydros misjon, der formålet er «å skape et mer livskraftig samfunn gjennom nyskapende og effektiv utvikling av naturressurser og produkter». Selv om formuleringen er overordnet, synes jeg den viser retning og bidrar til å sammenfatte vårt eksistensgrunnlag, det vi er gode på som selskap og den atferden som ligger til grunn for våre resultater. I tillegg til å skape verdier som selskap og på vegne av våre eiere, skal vi gjøre det på en ansvarlig måte som også hjelper andre omkring oss til å vokse og utvikle seg – og innovasjon er avgjørende for å minimere negative virkninger og maksimere nytten av vår virksomhet.

«Klokkertro»

Ved inngangen til 1960-årene var Hydro mye, men ennå ikke et aluminiumselskap. I sin utkikk etter nye satsningsområder konkluderte daværende forskningsdirektør Johan B. Holte, som senere ble Hydros generaldirektør, med at «aluminium må bli kandidat nummer én». Gjennom bygging av aluminiumverket på Karmøy, etablering av videreforedlingsanlegg rundt om i Europa og fusjonene med Årdal og Sunndal Verk (1986) og den tyske størrelsen VAW (2001), ble Hydro en stor aktør i aluminium. Byggingen av Qatalum i Qatar for knappe ti år siden, det til da største aluminiumverk bygget fra grunnen i ett byggetrinn, og i dag blant verdens mest kostnadseffektive, samt overtagelsen av aluminiumvirksomheten til den brasilianske gruvegiganten Vale, som har gitt oss rå-

stofftilgang i et hundreårsperspektiv, er nyere milepæler. En gradvis, tålmodig og ansvarlig utvikling over tid har gjort Hydro til et av verdens fremste aluminiumselskaper, engasjert i hele verdikjeden fra gruve til resirkulering. Med vannkraft som viktigste energikilde er vi også blant de «grønneste».

Selv om Holtes klokkertro på aluminium i ettertid kan betraktes som like fremsynt og handlekraftig som Sam Eydes stor-slåtte satsing på nitrogengjødsel fra 1905, der hele samfunn ble bygget opp med utgangspunkt i nye fabrikker, har de praktiske fastsettelser av mål, og gjennomføringen av dem, gjerne kortere tidsperspektiv, selv om de samsvarer med det overordnede formålet og de lange linjer over tid.

Behov for å sette seg mål

Hydro har en dedikert årlig strategiprosess, forankret i selskapets styre, og har en analytisk tilnærming til selskapets videre utvikling. Men ofte er det eksterne hendelser som foranlediger fastsettelse av nye mål og gjennomføring av dem – som for eksempel behov for å tilpasse seg krevende markedsutfordringer. Finanskrisen var i en særstilling, men også typisk, i så måte.

Ved inngangen til 2009 innførte Hydro «Agenda 2010» som et toårig program for å komme helskinnet gjennom finanskrisen. Agendaen hadde tre underoverskrifter: Navigere stormen, Holde stø kurs og Forme framtiden. Sentralt var tilpasning av produksjonskapasitet til en fallende etterspørsel og å forsvare og beholde likvi-

ditet – sammen med innføring av et systematisk forbedringsarbeid som er like viktig i Hydro i dag som det var da.

For å møte lavere aluminiumpriser måtte kostnadene ned. Hydro satte seg derfor et mål om å redusere produksjonskostnaden for et tonn aluminium med 300 amerikanske dollar for å forbedre Hydros relative posisjon på verdens kostnadskurve for primeraluminium. Målet ble fastsatt av nødvendighet – men ikke som en enkelthandling og ikke i et vakuum. Med utgangspunkt i Hydros metallverk var det utviklet et «Aluminium Metal Production System», internt gjerne forkortet AMPS, som ble et helt nødvendig gjennomføringssystem for å kunne implementere og realisere målet.

Fra «produksjonssystem» til høyere aspirasjoner

Erfaringene med innføringen av produksjonssystemet – som i høy grad innebar å stabilisere og optimalisere industriprosessen gjennom standardiserte prosedyrer og arbeidsformer, men som også innebærer desentralisering av en rekke beslutninger helt frem til den enkelte operatør – viste at når dyktige og erfarne medarbeidere ble involvert i å finne forbedringsmåter var ikke potensialet for forbedringer uttømt når tiltakene på en liste var gjennomført. Tvert imot avlet én idé gjerne en rekke nye ideer, og nytenkning på ett område åpnet dører til nye forbedringspotensialer på en rekke andre områder.

Der det opprinnelige behovet var kostnads-kutt, viste det seg at det å gjøre ting litt anner-

ledes også kunne resultere i lavere energiforbruk, bedre utnyttelse av råvarer, kortere lagringstider, bedre logistikkflyt, lavere innkjøpskostnader, mindre svinn og til og med økt produksjon pr. time, ansatt eller kilowatttime strømforsbruk, eller optimalisering i produktmiksen som også ga bedre priser på det enheten kunne levere.

Der jakten på kostnadskutt lett kunne blitt noe som slet på organisasjonen, viste det seg at jakten på forbedringer som kunne styrke virksomheten også ble en positiv motivasjonsfaktor.

Jeg skal ikke legge skjul på at systematikken bak AMPS var inspirert av Toyota Production System, men valget av inspirasjonskilde var heller ikke helt tilfeldig. Toyota hadde nemlig i sin tid vært på studiebesøk ved Hydros videreførelsesanlegg på Raufoss og hentet inspirasjon fra arbeidsformene der. Uansett dannet tenkingen mønster for skreddersydde «Production Systems» og senere «Business Systems» i alle forretningsområder i Hydro, og er i like aktiv bruk i dag og fremover som da de ble etablert for et tiår siden.

Det som begynte som kostnadsprogrammer i en akutt krisetid under den globale finanskrisen ble foredlet til mer systematiske og langsiktige forbedringsprogrammer for å sikre konkurransekraft – som igjen ble utviklet til en overordnet aspirasjon for Hydros vei fremover under vignetten «Bedre, Større, Grønnere»: En overbygning for en rekke satsningsområder med konkrete, tidfestede mål som rapporteres jevnlig til eierne og finansmarkedet, og som avløses av nye mål etter hvert som de gjennomføres.

Bedre, Større, Grønnere

Under vignetten «Bedre, Større, Grønnere» har Hydro drevet et iherdig, bransjele-

dende forbedringsarbeid de siste årene for å styrke virksomhetens resultater og lønnsomhet, og samtidig sikre en trygg og bærekraftig forretningspraksis.

«Det som begynte som kostnadsprogrammer i en akutt krisetid under den globale finanskrisen ble foredlet til mer systematiske og langsiktige forbedringsprogrammer for å sikre konkurransekraft – som igjen ble utviklet til en overordnet aspirasjon for Hydros vei fremover»

Bedre

Hydro vil bli bedre ved å fortsette å forbedre alle deler av virksomheten som er innenfor selskapets kontroll, bl.a. helse, miljø og sikkerhet, samfunnsansvar og etterlevelse, driftsforbedringer, kommersiell kompetanse, kundetilfredshet, kontinuerlige teknologiske fremskritt og innovasjon i produkter og prosesser. Vi vil fortsatt legge stor vekt på streng kapitaldisiplin og konkurransedyktig avkastning til aksjeeierne, og arbeide for å opprettholde selskapets solide finansielle stilling.

Blant resultatene av forbedringsprogrammene er rekordhøy produksjon i forretningsområdet Bauksitt & Alumina – faktisk ut over beregnet kapasitet – både ved

bauksittgruven Paragominas og alumina- raffineriet Alunorte, og den sterke driftsmessige fremgangen har også gitt rekordlave alumina-kostnader. I primærmetall er også forbedringsprogrammene ved egne verk fulgt opp med tilsvarende program for aluminiumverk der Hydro kun er deleier. Målet om å få 200 000 tonn mer aluminium ut av eksisterende produksjonslinjer i Hydro frem mot 2025 gjennom stadige, gradvise forbedringer er ambisiøs, men går som planlagt, og så langt produserer disse linjene 35 000 tonn mer enn da programmet ble startet. Når teknologipiloten på Karmøy står ferdig i fjerde kvartal i 2017 skal den verifisere verdens mest klima- og energieffektive smelteverksteknologi – med betydelig overføringsverdi til Hydros eksisterende aluminiumverk. Nye kraftavtaler inngås løpende for å sikre langsiktig og konkurransedyktig kraftforsyning når eksisterende avtaler utløper.

En solid balanse er vårt beste forsvar mot brå markedssvingninger, i tillegg til kontinuerlig å forbedre vår relative industriposisjon. I dag er Hydro en aluminium- og aluminaproducent i første kvartil på verdens kostnadskurve for primeraluminium og alumina med en sterk balanse. Dette gjør det mulig for oss å tilby et pålitelig utbytte til våre aksjeeiere og setter oss i stand til å utnytte nedgangen i markedet til å styrke vårt verdiskapingspotensial.

Større

For å bli større vil vi følge opp utvalgte vekstmuligheter for å forbedre Hydros relative posisjon i industrien, bl.a. ved å investere i en oppgradering av produktporteføljen, øke produksjonen av alumina og primærmetall gjennom å fjerne flaskehalser og øke kapasiteten, og styrke resirkuleringsområdet. Hydro vil også utvikle vekstprosjekter for fremtiden, hvis gjennomføring avhenger av markedsbalansen og konkurransedyktig kraftforsyning.

Både Primærmetall og våre videreforedlingsvirksomheter har som strategi å oppgradere og styre produktporteføljen inn mot avanserte segmenter med høyere marginer. I Valsede Produkter har dette ført til en særlig satsing på bilindustrien, som er i sterk vekst. Den nye produksjonslinjen AL3 i Grevenbroich i Tyskland vil forsyne europeiske bilprodusenter med førsteklasses produkter. Hydro møter målet om økt resirkulering gjennom å gjøre smelteverk om til resirkuleringsanlegg, optimalisere innkjøp og bearbeiding av skrap, øke salget av resirkuleringsvennlige legeringer og utvikle lukkede kretsløp i samarbeid med våre kunder. Gjennom et nytt resirkuleringsanlegg (UBC-linjen) i Tyskland, samt vårt resirkuleringsanlegg i Holmestrand, kan Hydro årlig bringe 20 pst. av Europas brukte drikkebokser tilbake i ny bruk som fullverdig aluminium.

Hydro setter seg konkrete, tidfestede mål som rapporteres jevnlig til eierne og finansmarkedet, og som avløses av nye målsetninger etter hvert som de gjennomføres. Viktigere enn det konkrete innholdet i dette bildet, er illustrasjonen av metodikken i arbeidet med å sette, gjennomføre og rapportere på mål.

Ambisiøse strategiske mål på mellomlang sikt

Ambisjoner	Mål	Tidsramme	Fremdrift ¹	Status 2016 ¹	
Better	• Forbedre sikkerhetsresultatene, jobbe for skadefritt arbeidsmiljø	TRI<2	2020	2,6 ²	●
	• Gjennomføre det pågående forbedringsprogrammet 'Better'	2,9 mrd NOK	2019	1,4 mrd NOK	●
	• Sikre ny konkurransedyktig kraftforsyning i Norge etter 2020	4-6 TWh	2020	1 TWh ³	●
	• Heve bauksittproduksjonen ved Paragominas	11 mill t/år	2018	11,1 mill t/år	●
	• Heve aluminaproduksjonen ved Alunorte	6,6 mill t/år	2018	6,3 mill t/år	●
	• Gå over til PAX-basert prising av alumina	> 85% PAX ⁴	2020	~50% PAX ⁴	●
• Styrke teknologiforspranget med Karmøy teknologipilot	Produksjonsstart	Q4 2017	~70% fullført	●	
Bigger	• Gjennomføre teknologidrevet kapasitetsøkning ved metallverkene	200.000 t/år	2025	35.000 t	●
	• Økt egenproduksjon av bauksitt	19 mill t/yr ⁷	Langsiktig	Forhandlinger stanset	●
	• Øke nominell kapasitet for 'Body-in-White' bildeler	200.000 t/år	2017	Prøveproduksjon startet	●
	• Fullføre opptrappingen ved resirkuleringslinjen UBC	Fullført opptrapping	2017	Startet, opptrapping forsinket	●
Greener	• Karbonnøytralt i et livsløpsperspektiv	Null	2020	1 rute	●
	• Økt resirkulering av bruk skrap ⁵	>250.000 mt/yr	2020	138.000 t/år	●
	• Nå ambisjonen for rehabilitering av skog ⁶	1:1	2017	180 ha rehabilisert	●

1) Based on actual 2016
2) Total recordable incidents for own employees
3) Power sourcing since Q4 2015
4) Based on sourcing volume of ~2.3 million tonnes per annum
5) Based on sourcing volume of ~2.5 million tonnes in 2016
6) Provided the acquisition of a 40% stake in MRV from Vale

8) Includes Hydro's share of recycling at Alunorf
9) We rehabilitated in total 180 hectares (ha) in 2016, while 181 ha were made available for rehabilitation. The communicated target for 2016 was 325 ha. We will review our rehabilitation definitions and evaluate to define a new target that will more efficiently address our main challenges going forward.
The 2020 target of closing the current rehabilitation gap remains unchanged.

● Ambition on track and on target
● Ambition behind plan, but on target
● Ambition might not meet the medium-term target

Grønnere

Å skape lønnsomhet og å skape livskraft er for Hydro to sider av samme sak. I en verden med økende vilje til å løse klimautfordringen, kan man bare skape en fremtid ved å bringe produksjonsprosesser og produkter i samsvar med naturens tålegrenser. Jeg er overbevist om at en bærekraftig forretningspraksis vil gjøre selskapet grønnere og øke selskapets evne til å skape verdier for aksjeeierne, samtidig som vi gir et positivt bidrag til lokalsamfunnene vi har virksomhet i. Hydro vil redusere sin miljøpåvirkning og styrke sitt samfunnsbidrag gjennom utvalgte tiltak på en rekke områder, bl.a. biologisk mangfold, resirkulering, forvaltning av vannressurser, involvering av interessegrupper, samfunnsinvesteringer og arbeid for å fremme samfunnsansvar i leverandørkjeden.

I sum gjennomførte Hydro forbedringer tallfestet til 4,5 mrd. kroner for perioden 2011 til 2015. En global konkurranse situasjon med konjunktursvingninger og konkurrenter som også arbeider for å forbedre seg innebærer at man ikke kan hvile på laurbærene. Vi utviklet derfor et nytt forbedringsmål til vår kapitalmarkedsdag i 2015 med sikte på å virkelig gjøre ytterligere 2,9 mrd. kroner i forbedringer innen 2019 – hvorav 1,4 mrd. kroner var gjennomført ved utgangen av 2016.

Kontinuerlig forbedring

Hydros historie er brolagt med suksesser – og kriser. Men selskapet har overlevd krisene ved dristige beslutninger og teknologivalg, og strengt tatt er det vilje og evne til kontinuerlig fornyelse og forbedring som gjør at Hydro i dag er 111 år ungt og solid posisjonert for «Nye 100 år».

De senere årene har målene ikke vært begrenset til kostnadsreduksjoner, men har omfattet en rekke operasjonelle forbedringer som også gir varig resultat-effekt – på bunntinjen og toppinjen, så vel som på ekstra-finansielle indikatorer som helse, miljø og sikkerhet, samfunnsansvar og etterlevelse, miljøpåvirkning, forskning og innovasjon.

Det ligger i vårt DNA alltid å forbedre og fornye for å prestere enda bedre i morgen enn vi gjorde i går – på sikkerhet, i drift og finansielt. I Hydro nyter vi godt av en bedriftskultur der behovet for endringer – og behovet for å sette nye, ambisiøse mål og å nå dem – ikke først og fremst innebærer anstrengende utfordringer som sliter på selskapets medarbeidere og ledelse, de byr først og fremst på spennende muligheter som sikrer konkurransekraft for fremtiden.

Norsk Hydro setter seg konkrete, tidfestede mål som rapporteres jevnlig til eierne og finansmarkedet.

Baneservice fikk et årsresultat etter skatt og minoritetsinteresser for 2016 på 68 mill. kroner.

Kategori 1

Forretningsmessige mål

I denne kategorien inngår selskaper der staten kun har forretningsmessige mål med eierskapet. Eierskapsforvaltningen av selskapene i denne kategorien har som eneste formål å maksimere verdiene av statens investeringer, bl.a. gjennom å bidra til en god forretningsmessig utvikling av selskapene. Hvorvidt staten bør forbli eier i disse selskapene er gjenstand for løpende forretningsmessige vurderinger. Staten har forventninger til resultat og avkastning ut fra selskapenes risikoprofil. Selskapene opererer i markeder med andre kommersielle aktører.

Ambita AS	42
Baneservice AS	43
Entra ASA	44
Flytoget AS	45
Mesta AS	46
SAS AB	47
Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS	48

Administrerende direktør:
Stig W. Seljeseth

Styre: Toril Nag (leder),
Ingeborg Moen Borgerud
(nestleder), Anders Roger
Øynes, Eli Giske, Gunnar
Sellæg, Tore Torvildsen*,
Mona Andreassen*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: EY AS

© Sverre C. Jantli

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.ambita.com

Ambita AS ble stiftet i 1987. Selskapet ble opprettet for å konvertere Grunnboken til elektronisk plattform på oppdrag fra staten. Motytelsen var en enerett på kommersiell avgivelse av informasjon fra Grunnboken. Selskapet har vært heleid av staten siden 1992 og ble fullt ut konkurranseutsatt i 2014. Selskapet har hovedkontor i Oslo og et teknisk utviklingsmiljø i Bergen.

Ambita er i dag Norges fremste aktør innenfor bearbeiding og tilrettelegging av eiendomsinformasjon. Selskapets kunder er hovedsakelig aktører innenfor bank, finans og eiendomsmegling. Ambita betjener markedet med ulike tjenester, herunder:

- Informasjonsprodukter formidlet gjennom handelsportalen Ambita Infoland. Disse produktene retter seg mot eiendomsmeglere og andre med behov for å hente informasjon fra flere kilder. I dag bruker 290 kommuner Ambita Infoland som distribusjonskanal mot sluttbrukermarkedet for eiendomsrelatert informasjon.
- Tilrettelagte informasjonstjenester fra Ambitas eiendomsdatabase som oppdateres løpende fra Grunnboken, Matrikkelen, Folkeregisteret og Enhetsregisteret. Dette omfatter tjenester som legger til rette for effektivisering og automatiserte løsninger hos kundene.
- Tjenester knyttet til elektronisk innsending av dokumenter til tinglysing. Hele 122 banker og 18 eiendomsmeglerforetak bruker Ambitas løsning for innsending av slike dokumenter, eller de har valgt å ta denne funksjonaliteten i bruk som en integrert del i egne system.

Målet med statens eierskap i Ambita er kun forretningsmessig. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Ambita følger en vekststrategi som omfat-

ter både organisk vekst og oppkjøp. Ambita eier 60,9 pst. i selskapet Boligmappa AS, som forvalter tjenesten www.boligmappa.no. Gjennom dette eierskapet har Ambita i 2016 styrket sin posisjon i markedet som «spesialisten på eiendomsinformasjon».

Ambita eier 70 pst. av selskapet Alva Technologies AS. Dette selskapet startet sin virksomhet høsten 2016 og leverer tjenester til henholdsvis eiendomsmeglere og boligsøkende.

Mot slutten av 2016 kjøpte Ambita seg opp til en eierandel på 13 pst. i Supertakst AS. Oppkjøpet forventes å gi synergi-effekter som kommer kundene til gode.

Samfunnsansvar

Ambitas arbeid med samfunnsansvar følger forventningene fra eier. I 2016 har selskapets oppmerksomhet vært spesielt rettet mot arbeid med klima og miljø, anti-korrupsjon og ivaretagelse av menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter.

Ambita gjennomfører hvert år EcoVadis' leverandøranalyse vedrørende bærekraft og samfunnsansvar, og Ambita er der rangert blant de 30 pst. beste respondentene.

Økonomisk utvikling

Inntektene i 2016 endte på 332 mill. kroner, en vekst på 3 pst. fra året før. Veksten i konsernet drives hovedsakelig av Boligmappa. Driftsresultatet ble 9,3 mill. kroner, en nedgang på 1,2 mill. kroner sammenlignet med underliggende driftsresultat, eksklusiv pensjonsgevinst, for konsernet i fjor. Årsaken til nedgangen er en større markedsføringskampanje i Boligmappa. I 2015 hadde Ambita en regnskapsmessig gevinst knyttet til utviklingen av ytelsesbasert pensjonsordning på 41,2 mill. kroner. For 2016 ble årsresultatet etter skatt og minoritet 11 mill. kroner.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	332	322
Driftskostnader	323	271
Brutto driftsresultat (EBITDA)	23,2	66,5
Driftsresultat (EBIT)	9,3	51,7
Netto finansposter	1,1	0,9
Resultat før skatt	10,3	52,5
Skattekostnad	2,2	14,7
Minoritetsinteresser	-2,9	0,2
Resultat etter skatt og minoritet	11,0	37,6

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	50,1	43,6
Omløpsmidler	120	117
Sum eiendeler	170	160

Egenkapital	96,0	91,0
Minoritetsinteresser	1,9	5,1
Sum egenkapital	97,9	96,1
Avsetning til forpliktelser	0,0	1,4
Rentebærende gjeld	2,5	0,0
Rentefri gjeld	69,7	62,8
Sum gjeld og forpliktelser	72,3	64,2
Sum egenkapital og gjeld	170	160

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	25,9	23,0
Investeringsaktiviteter	-18,3	-17,3
Finansieringsaktiviteter	-0,6	-20,0
Endring betalingsmidler	7,0	-14,3

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	100	96
Brutto driftsmargin (EBITDA)	7 %	21 %
Driftsmargin (EBIT)	3 %	16 %
Egenkapitalandel	58 %	60 %
Egenkapitalrentabilitet	12 %	45 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	26 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	11 %	61 %

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	3,2	3,2
Utbytteandel ¹	29 %	9 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	43 %	-
Utbytte til staten	3,2	3,2

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	72	66
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	57 %	57 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	60 %	60 %

¹ Justert for engangseffekter knyttet til utviklingen av ytelsespensjonsordningen er utbytteandelen for 2015 tilsvarende 40 pst. av årets resultat.

Administrerende direktør:
Ingvild Storås

Styre: Thor Svegården (leder),
Cecilia Elizabeth Rudolfsson,
Ann Pedersen, Christel Borge,
Harald Vaagaasar Nikolaisen,
Geir Meling Jacobsen*, Tom
Bragen*, Ole Christian Rognlien*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: BDO AS

© Baneservice AS/Clas Axstall

Baneservice AS ble skilt ut fra Jernbaneverket i 2005 og er en ledende leverandør av entreprenørtjenester til jernbanerelatert virksomhet.

Den norske virksomheten er organisert i morselskapet Baneservice AS og datterselskapet RailCom AS. I desember 2016 kjøpte Baneservice 57 pst. av aksjene i RailCom, som leverer jernbanetekniske entreprenørtjenester til jernbane, t-bane og trikk. I Sverige er konsernet representert gjennom det heleide datterselskapet Baneservice Skandinavia AB, som leverer skiftetjenester på godsterminaler og godstransport.

Konsernets viktigste kunde er Bane NOR (tidligere Jernbaneverket). Baneservice og RailCom utfører også oppdrag for Sporveien Oslo AS, og er underentreprenør for andre hovedentreprenører som opererer innenfor jernbanemarkedet i Norge. I Sverige er Göteborg Hamn størst kunde.

Målet med statens eierskap i Baneservice er kun forretningsmessig. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Utskifting av kontaktledningsanlegget mellom Egersund og Sandnes for Bane NOR har vært det største prosjektet de siste årene. Arbeidene startet høsten 2012 og ble ferdig i januar 2017.

I forbindelse med utbygging av Follo-banen, det største samferdselsprosjektet i Norge, startet Baneservice i januar 2016 arbeidene i kontrakten «JBT Rive reetablere». Kontrakten, med Bane NOR som oppdragsgiver, er en utførelsesentreprise på om lag 220 mill. kroner og varer til 2019. Dette er den største enkeltkontrakten som selskapet har inngått.

Omsetningen innenfor maskinelt sporvedlikehold i 2016 ble 333 mill. kroner og har vært den største i selskapets historie. Baneservice har bl.a. utført om lag 60 kilometer ballastrensing, sporjustering på de fleste banestrekningene i Sør-Norge, samt fundamentboring, skinnesmøring og skinnesliping.

Baneservice ble i mars 2017 tildelt første samspillfase i totalentreprisen for elektrifisering av Trønder- og Meråkerbanen. Samspillskontrakten har en verdi på i underkant av 2 mill. kroner, og inneholder to opsjoner, hvorav den siste, som er totalentreprisen på bygging av anlegget, har en verdi på om lag 1 mrd. kroner.

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.baneservice.no

Samfunnsansvar

Konsernets måleindikatorer for oppfølging av samfunnsansvar er innenfor HMS, ytre miljø, innkjøp, underentreprenører/innleie, kompetanse, lederlønn og humanitære bidrag.

I 2016 ble konsernets etiske regelverk oppdatert sammen med bl.a. ny rutine for varsling av kritikkverdige forhold. Alle ansatte har fått trening i å håndtere dilemmaer innenfor temaene mobbing/trakassering, konkurranselovgivning, bruk av sosiale medier, regelverket for HMS og arbeidstid. De etiske retningslinjene omfatter også tiltak mot korrupsjon og hvordan Baneservices ansatte skal forholde seg til leverandører og forretningsforbindelser.

Økonomisk utvikling

Konsernets omsetning i 2016 økte til 828 mill. kroner (mot 663 mill. kroner året før). Resultat før skatt ble 85,8 mill. kroner (53,9). Omsetningsøkningen har vært i morselskapet, mens det svenske selskapet har hatt noe svakere omsetning på grunn av lavere aktivitet i en av kontraktene. I morselskapet har maskinaktiviteten økt betydelig i omfang grunnet stort volum i maskinentreprisene og god utnyttelse av utstyrsparken i den øvrige virksomheten. Resultatforbedringen skyldes bl.a. godt gjennomførte enkeltprosjekter.

RailCom hadde vekst i både omsetning og resultat før skatt i 2016. Baneservice overtok aksjemajoriteten i selskapet i desember 2016, og selskapets regnskap for desember er konsolidert inn i konsernregnskapet.

Effektivisert drift i konsernet de siste årene har lagt et godt grunnlag for den positive lønnsomhetsutviklingen.

Samlede investeringer i 2016 i konsernet var 50,9 mill. kroner (6,1) og har gått til innkjøp eller oppgraderinger av maskiner og utstyr som har økt konsernets driftssikkerhet.

Konsernets likviditetsbeholdning økte til 232 mill. kroner (209). Ved årsskiftet var egenkapitalandelen i konsernet 45 pst. (44).

Ordreservene ved inngangen til 2017 er svakere enn ønsket, men utsiktene fremover vurderes som gode.

Baneservice betaler et utbytte for 2016 på 12,5 mill. kroner.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	828	663
Driftskostnader	741	606
Brutto driftsresultat (EBITDA)	102	71,5
Driftsresultat (EBIT)	87,1	56,3
Netto finansposter	-1,3	-2,4
Resultat før skatt	85,8	53,9
Skattekostnad	18,7	8,2
Minoritetsinteresser	-1,0	0,0
Resultat etter skatt	68,1	45,7

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	148	83,5
Omløpsmidler	371	288
Sum eiendeler	519	371

Egenkapital	218	164
Minoritetsinteresser	15,6	0,0
Sum egenkapital	234	164
Avsetning til forpliktelser	13,3	6,5
Rentebærende gjeld	50	50
Rentefri gjeld	222	151
Sum gjeld og forpliktelser	285	207
Sum egenkapital og gjeld	519	371

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	75,6	117
Investeringsaktiviteter	-65,8	-17,2
Finansieringsaktiviteter	13,4	-8,4
Valutaeffekter	0,0	0,0
Endring betalingsmidler	23,2	90,9

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	284	214
Brutto driftsmargin (EBITDA)	12 %	11 %
Driftsmargin (EBIT)	11 %	8 %
Egenkapitalandel	45 %	44 %
Egenkapitalrentabilitet	36 %	32 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	6 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	36 %	22 %

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	12,5	8,3
Utbytteandel	18 %	18 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	30 %	-
Utbytte til staten	12,5	8,3

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	382	308
Andel ansatte i Norge	95 %	92 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	38 %	38 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	60 %	60 %

Administrerende direktør: Arve Regland

Styre: Siri Beate Hatlen (leder), Kjell Bjordal (nestleder), Katarina Staaf, Widar Salbuvik, Arthur Sletteberg, Cathrine Vaar Austheim*, Hans Petter Skogstad* (* valgt av de ansatte)

Revisor: Deloitte AS

© Entra ASA

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 33,4 %
Selskapets nettside: www.entra.no

Entra ASA er ett av Norges ledende eiendomsselskaper og er en aktiv eier, forvalter og utvikler av kontoreiendom med sentral beliggenhet nær kollektivknutepunkt og god kvalitet i de fire største byene i Norge.

Entra ble skilt ut fra Statsbygg og etablert som eget selskap heleid av staten i 2000. Høsten 2014 ble selskapet børsnotert, og statens eierandel ble redusert til 49,73 pst. I september 2016 solgte staten aksjer gjennom et spredningssalg og eier nå 33,4 pst. av selskapets aksjer. Målet med statens eierskap i Entra er kun forretningsmessig. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Ved årsskiftet eide Entra 96 bygg fordelt på om lag 1,3 mill. kvadratmeter. Markedsverdien av eiendomsporteføljen var på om lag 36 mrd. kroner. Selskapets forretningsstrategi er å levere lønnsom vekst, være ledende på kundeopplevd kvalitet og å være miljøledende i bransjen. Entra har hovedkontor i Oslo og regionskontorer i Bergen og Trondheim.

Offentlig sektor utgjør om lag 70 pst. av Entras kundeportefølje. Utleiegraden i porteføljen har holdt seg stabilt høy over tid og utgjorde ved årsskiftet 97 pst. Vektet gjenværende løpetid på selskapets leiekontrakter var 7,7 år ved årsskiftet.

Viktige hendelser

I 2016 signert Entra nye og reforhandlet kontrakter med årlig leie på totalt 434 mill. kroner.

Selskapet ferdigstilte et nytt kontorbygg på 31 300 kvadratmeter i Sundtkvartalet i Oslo og et nytt kontorbygg på 17 900 kvadratmeter på Hinna Park i Stavanger, hvorav det siste ble solgt i oktober 2016. Entra ferdigstilte også renovering av bl.a. Strømsveien 96 og Cort Adelers gate 30.

Byggingen av et nytt juridisk fakultet i Tullinkvartalet i Oslo på 21 000 kvadratmeter og kontorbygget Trondheimsporten på 28 600 kvadratmeter ble igangsatt i 2016. På Brattørkaia i Trondheim startet byggingen av et nytt Powerhouse og et

nytt universitetsbygg for Handelshøyskolen BI på totalt 26 600 kvadratmeter.

Entra har i 2016 kjøpt fire eiendommer i Oslo på totalt 64 300 kvadratmeter og solgt åtte mindre, ikke-strategiske eiendommer.

Samfunnsansvar

Entra har som mål å være miljøledende i bransjen og har en definert miljøstrategi så vel som målsettinger og aksjonsplaner for sitt miljøarbeid. Entrass miljøstrategi innebærer å utvikle eiendomsporteføljen ved hjelp av innovativ og ny ekspertise, redusere energiforbruket i porteføljen, styrke kundesamarbeidet gjennom grønne fordelsavtaler, utvikle og dele kompetanse innenfor miljøområdet, samt bidra til positiv byutvikling.

Entra har nulltoleranse for korrupsjon og arbeidskriminalitet i alle deler av sin virksomhet og arbeider aktivt med etikk, ansvarlig innkjøp og tett oppfølging av leverandører.

HMS har høy prioritet, og Entrass mål er at ingen skal eksponeres for skade eller bli syke som et resultat av selskapets arbeidsmiljø. Entra har høy oppmerksomhet på å opprettholde et godt arbeidsmiljø samt å sikre arbeidstakerrettigheter, kunnskapsutvikling, mangfold og likestilling. Som en stor eier og utvikler av kontoreiendom søker Entra til enhver tid å skape en god og trygg atmosfære i og rundt sine bygg.

Økonomisk utvikling

I 2016 økte Entrass leieinntekter med 8 pst. til 1 899 mill. kroner (fra 1 760 mill. kroner året før). Økningen forklares av ferdigstillelse av prosjekter, netto kjøp av eiendom, samt en underliggende like-for-like vekst på 4,1 pst. Netto resultat fra eiendomsdriften utgjorde 1 070 mill. kroner (799). Resultat før skatt ble 3 306 mill. kroner (3 075) og totalresultat etter skatt 2 705 mill. kroner (2 750). Entra betaler utbytte halvårlig og vil totalt betale utbytte på 3,45 kroner pr. aksje basert på resultatet i 2016, opp fra 3 kroner året før.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Leieinntekter	1 899	1 760
Vedlikehold og driftsrelaterede kostnader	-159	-185
Netto leieinntekter	1 740	1 574
Andre inntekter	950	240
Andre kostnader	-927	-224
Administrative eierkostnader	-152	-168
Andel resultat i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	150	44
Netto realiserte finansposter	-572	-625
Driftsresultat	1 190	840
- herav resultat fra eiendomsdrift	1 070	799
Verdiendring investeringseiendommer	1 991	1 818
Urealisert verdiendring finansielle instrumenter	125	417
Resultat før skatt og minoritet	3 306	3 075
Skattekostnad	-584	-354
Minoritetsinteresser	-103	-73
Resultat etter skatt og minoritet	2 619	2 648

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	37 976	32 391
Omløpsmidler	746	1 062
Investeringseiendom holdt for salg	168	165
Sum eiendeler	38 890	33 619

Egenkapital	14 732	12 995
Minoritetsinteresser	392	359
Sum egenkapital	15 124	13 354
Avsetning til forpliktelser	5 107	4 681
Rentebærende gjeld	18 113	15 205
Rentefri gjeld	547	378
Sum gjeld og forpliktelser	23 767	20 265
Sum egenkapital og gjeld	38 890	33 619

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	1 097	849
Investeringsaktiviteter	-2 972	-1 010
Finansieringsaktiviteter	1 906	174
Endring betalingsmidler	31	14

Nøkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	33 237	28 559
Netto leiemargin	92 %	89 %
Driftsmargin (Resultat fra eiendomsdrift + netto finansposter/leieinntekter)	86 %	83 %
Egenkapitalandel	39 %	40 %
Egenkapitalrentabilitet	19 %	22 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	13 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	13 %	14 %

Verdier og utbytte	2016	2015
Markedsverdi ved årsslutt	15 755	13 091
Pris/bok	1,1	1,0
Sluttkurs	85,8	71,3
Utbytte for regnskapsåret	634	551
Utbytteandel	24 %	21 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	32 %	-
Utbytte til staten	212	274
Avkastning inklusiv utbytte siste år	28 %	-
Salgsproveny til staten	2 490	0

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	166	162
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	33,4 %	49,73 %
Andel kvinner i styret totalt	43 %	43 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

Administrerende direktør:
Philipp Engedal

Styre: Rolf Gunnar Roverud (leder),
Trygve Gjertsen, Tone Wille,
Robin Kamark, Lena Angela Nesteby*,
Per Stene*, Jon E. Johansen*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: PricewaterhouseCoopers AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.flytoget.no

Flytoget AS ble stiftet i 1992 som NSB Gardermobanen AS. Da Oslo Lufthavn åpnet i 1998 startet driften av flytogene. Selskapet ble skilt ut fra NSB-konsernet i 2003 som et eget aksjeselskap. Flytoget har hovedkontor i Oslo.

Flytoget driver persontransport med tog på strekningen fra Drammen til Oslo Lufthavn. Selskapet frakter om lag 6,5 mill. passasjerer hvert år, noe som utgjør rundt 9 pst. av alle togpassasjerer i Norge, og rundt 15 pst. av alle togpassasjerer på det sentrale Østlandet. Flytoget bidrar til at reisende til og fra Oslo Lufthavn har høy kollektivandel. Selskapet arbeider målrettet for å skape enda enklere reiseopplevelser for kundene. Flytoget etterstreber å øke verdien for kundene og attraktiviteten til tilbringertjenesten.

Målet med statens eierskap i Flytoget er kun forretningsmessig. Selskapet drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

I 2016 startet produksjonen av Flytogets nye togsett. Togene leveres i 2018 og blir de første i Norge med en maksimal hastighet på 245 kilometer i timen. Togsettene vil fungere som et supplement til de 16 eksisterende togene.

I 2016 sto den nye flytogterminalen på Oslo Lufthavn ferdig. I tillegg ble Flytogets nye egenutviklede billettautomater montert. Både terminalen og billettautomatene er bygget for gi kundene en mest mulig friksjonsfri reise.

Linda Bernander Silseth gikk av som administrerende direktør i juli 2016. Philipp Engedal tiltrådte i stillingen i januar 2017.

I desember utvidet Flytoget med en femte avgang i timen fra Lysaker, Skøyen og Nationaltheatret. Flytoget økte samtidig fra én til to avganger i timen fra Stabekk.

Flytoget fikk ny logo i desember. Oppgraderingen av Flytogets visuelle profil er en del av en større moderniserings- og fornyelsesprosess, hvor selskapet bl.a. har gjort tilpasninger til en ny digital hverdag.

Samfunnsansvar

Flytogets virksomhet bidrar til høy kollektivandel gjennom et effektivt og miljøvennlig transportalternativ til og fra Oslo Lufthavn. I tillegg har selskapet tatt et strategisk valg om å være en pådriver for bærekraftig utvikling, der målet er langsiktig økonomisk og bærekraftig verdiskaping, i tråd med interessentenes forventninger og statens eierskapspolitikk.

Flytoget har i 2016 gjennomført en rekke tiltak for å være en pådriver for kollektivtransporten og for miljøvennlig drift. Selskapet engasjerer seg i utviklingen av fremtidens jernbane, arbeid for klima- og miljøbevissthet og fellesskapets innsats for å legge til rette for god utnyttelse av samfunnets ressurser.

Ved anskaffelsen av nye tog har Flytoget arbeidet med samfunnsansvarsrelaterte spørsmål knyttet til dette.

I 2016 har Flytoget fortsatt arbeidet med systematisk integrering av bærekraft og samfunnsansvar i selskapets virksomhetsstyring, strategier og handlingsplaner. For året 2016 legger selskapet frem en integrert årsrapport utarbeidet etter Global Reporting Initiatives GRI G4 applikasjonsnivå «Core».

Økonomisk utvikling

Flytoget omsatte for 923 mill. kroner i 2016, mot 960 mill. kroner året før. Flytoget hadde en passasjeredgang på 2,2 pst. i 2016, mens totalmarkedet økte med 2,2 pst. Passasjeredgangen skyldes økt konkurranse i markedet og endringer i reiseaktivitet i Flytogets kjernemarked, som følge av mindre aktivitet i norsk næringsliv. Flytoget tapte 1,4 prosentpoeng av markedsandelen i 2016.

Resultat før skatt ble 170 mill. kroner, og resultatet etter skatt ble 132 mill. kroner. Dette ga en egenkapitalrentabilitet etter skatt på 17 pst. i 2016, mot 23 pst. året før. Egenkapitalandelen var på 52 pst. ved utgangen av 2016, mot 58 pst. året før. For regnskapsåret 2016 betaler Flytoget 105 mill. kroner i utbytte.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	923	960
Driftskostnader	755	729
Brutto driftsresultat (EBITDA)	284	338
Driftsresultat (EBIT)	167	232
Netto finansposter	3	3
Resultat før skatt	170	235
Skattekostnad	39	54
Resultat etter skatt	132	181

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	1 336	1 179
Omløpsmidler	153	214
Sum eiendeler	1 488	1 393

Egenkapital	771	802
Avsetning til forpliktelser	285	232
Rentebærende gjeld	0	0
Rentefri gjeld	432	358
Sum gjeld og forpliktelser	717	590
Sum egenkapital og gjeld	1 488	1 393

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	236	291
Investeringsaktiviteter	-110	-268
Finansieringsaktiviteter	-181	-129
Endring betalingsmidler	-55	-105

Nøkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	771	802
Brutto driftsmargin (EBITDA)	31 %	35 %
Driftsmargin (EBIT)	18 %	24 %
Egenkapitalandel	52 %	58 %
Egenkapitalrentabilitet	17 %	23 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	18 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	22 %	30 %

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	105	181
Utbytteandel	80 %	100 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	119 %	-
Utbytte til staten	105	181

Annens informasjon	2016	2015
Antall ansatte	366	344
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	29 %	38 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	25 %	40 %

Administrerende direktør:
Kurt Opseth

Styre: John Nyheim (leder), Mari Skjærstad, Hilde Nordskogen, Janicke Westlie Driveklepp, Ørjan Svanevik, Per-Olof Wedin, Jens-Petter Hermansen*, Geir Krokå*, Terje Dahlen* (* valgt av de ansatte)

Revisor: KPMG AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.mesta.no

Mesta AS er Norges største entreprenørselskap innenfor drift og vedlikehold av vei og har virksomhet i hele landet. I tillegg har selskapet betydelig kapasitet og kompetanse innenfor anlegg, spesialprodukter og elektro.

Mesta ble etablert i 2003 og springer ut fra den tidligere produksjonsvirksomheten i Statens vegvesen. Siden oppstarten har selskapet gjennomført omfattende omstillinger og effektiviseringstiltak. Konsernet er i dag organisert med Mesta AS som morselskap og Mesta Sverige AB som datterselskap. Mesta Eiendom AS ble fusjonert inn i morselskapet i januar 2016. Mesta har hovedkontor i Oslo.

Målet med statens eierskap i Mesta er kun forretningsmessig. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Mesta vant ti av 18 utlyste driftskontrakter for Statens vegvesen i 2016. Selskapets markedsandel etter dette utgjør 43 pst., mot 41 pst. året før.

Mesta har ikke hatt alvorlige ulykker i 2016, og kun tre personskader med fravær, mot fire året før. Dette er et historisk lavt nivå.

Kurt Opseth tiltrådte som ny administrerende direktør i januar 2016.

Samfunnsansvar

Mestas verdigrunnlag, «fokus, endrings-

vilje, helhetsansvar og ærlighet», legger føringer for hvordan ansatte i selskapet skal opptre både internt og eksternt. Selskapet har etiske retningslinjer som uttrykker selskapets holdninger i møte med kunder, leverandører, kollegaer og øvrige omgivelser. Gjennom de etiske retningslinjene, som er integrert i selskapets kontraktsvilkår for kjøp av varer og tjenester fra inn- og utland, tar Mesta et aktivt samfunnsansvar i hele leverandørkjeden. For å utvikle og opprettholde tilfredsstillende kunnskap om de etiske retningslinjene og hvordan de ansatte skal opptre i henhold til dem, har de ansatte i selskapet siden 2015 gjennomført internettbasert dilemmatrening.

Økonomisk utvikling

Mesta hadde i 2016 en omsetning på 3,6 mrd. kroner, mot 4,1 mrd. kroner året før. Driftsresultatet for videreført virksomhet ble 137 mill. kroner, en nedgang fra 440 mill. kroner året før. Gevinster fra salg av eiendom utgjorde henholdsvis 60 mill. kroner og 334 mill. kroner i 2016 og 2015. Justert for gevinstene ble driftsresultat fra videreført virksomhet i 2016 på 77 mill. kroner, mot 97 mill. kroner foregående år. Ved utgangen av året hadde Mesta en ordresreserve på 6,6 mrd. kroner og en egenkapitalandel på 35,2 pst. I 2016 utgjorde netto investeringer i konsernet 35 mill. kroner. Selskapets kontantbeholdning ved utgangen av 2016 var 483 mill. kroner. For regnskapsåret 2016 betaler selskapet 350 mill. kroner i ordinært utbytte.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	3 608	4 078
Driftskostnader	3 471	3 637
Brutto driftsresultat (EBITDA)	262	589
Driftsresultat (EBIT)	137	440
Netto finansposter	3	1
Resultat før skatt	139	441
Skattekostnad	72	106
Resultat ikke-videreført virksomhet	-1	0
Resultat etter skatt	66	335

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	584	665
Omløpsmidler	1 251	1 379
Eiendeler ikke-videreført virksomhet	197	218
Sum eiendeler	2 032	2 262

Egenkapital	716	1 003
Avsetning for forpliktelser	90	57
Rentebærende gjeld	8	9
Rentefri gjeld	1 210	1 176
Gjeld ikke-videreført virksomhet	10	17
Sum gjeld og forpliktelser	1 317	1 259
Sum egenkapital og gjeld	2 032	2 262

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	150	88
Investeringsaktiviteter	30	366
Finansieringsaktiviteter	-302	-141
Netto kontantstrøm omstilling/restrukturerings	14	10
Endring betalingsmidler	-108	323

Nøkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	723	1 012
Brutto driftsmargin (EBITDA)	7 %	14 %
Driftsmargin (EBIT)	4 %	11 %
Egenkapitalandel	35 %	44 %
Egenkapitalrentabilitet	8 %	35 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	20 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	17 %	46 %

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	350	300
Utbytteandel	531 %	90 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	135 %	-
Utbytte til staten	350	300

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	1 334	1 285
Andel ansatte i Norge	99 %	99 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	33 %	38 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	60 %

Konsernsjef: Rickard Gustafson

Styre: Fritz Henrik Schur (leder),
Jacob Wallenberg (nestleder),
Dag Mejdell (andre nestleder), Monica
Caneman, Sanna Suvanto-Harsaae, Lars-
Johan Jarnheimer, Berit Svendsen, Carsten
Dilling, Jens Lippestad*, Sven Cahier*,
Janne Wegeberg* (* valgt av de ansatte)

Revisor: PricewaterhouseCoopers AB

© Knut Løvstuehagen/SAS AB

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 11,45 %
Selskapets nettside: www.sasgroup.net

SAS AB er ett av Skandinavias ledende flyselskap og har som hovedformål å tilby konkurransedyktig passasjertrafikk med utgangspunkt i hjemmemarkedet i Nord-Europa og knutepunktene i København, Oslo og Stockholm. Selskapet er en del av den globale luftfartsalliansen Star Alliance. I regnskapsåret 2015/2016 fløy selskapet over 29 mill. passasjerer til 118 destinasjoner. SAS har hovedkontor i Stockholm og er børsnotert i Sverige, Norge og Danmark.

Målet med statens eierskap i SAS er kun forretningsmessig. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Flymarkedet er preget av hard konkurranse og prispress som fortsatt leder til behov for effektivisering. SAS har i 2016 prioritert å forbedre tilbudet til de frekvente reisende til og fra Skandinavia, videreutvikle en effektiv operasjonell plattform og ha riktig kompetanse.

SAS etablerte i 2015 et program med mål om å redusere årlige kostnader med 2,1 mrd. svenske kroner. Dette ble utvidet til 2,8 mrd. svenske kroner i 2016. Selskapet er på god vei til å realisere kostnadsprogrammet, som etter planen skal ha full effekt fra 2019. Ytterligere kostnadstiltak er under vurdering.

SAS lanserte ny web- og mobilplattform i november 2016, og samtlige kabinansatte ble utrustet med iPad med sikte på økt effektivitet og individtilpasset kundeservice. Ny IT-løsning for teknisk flyvedlikehold ble tatt i bruk.

I januar 2017 signerte selskapet avtaler for «sale and leaseback» av 18 fly av typen Airbus A320neo, og de første av totalt 30 fly ble levert.

SAS lanserte tolv nye ruter og åpnet over 60 sesongavhengige ruter til fritidsdestinasjoner.

Selskapet opprettet de første faste rutene fra Oslo med biodrivstoff.

Den svenske og norske stat reduserte gjennom et koordinert salg i september 2016 sitt eierskap i SAS fra henholdsvis 21,36 til 17,18 pst. og 14,29 til 11,45 pst. Salget var rettet mot nordiske og internasjonale investorer og skjedde til 15,5 svenske kroner pr. aksje.

Samfunnsansvar

For SAS er arbeidet med bærekraft integrert i virksomheten. Selskapet har som mål innen 2020 å redusere utslipp fra sin flyvirksomhet med 20 pst. og redusere støynivået med 15 pst. sammenlignet med 2010. Å ta i bruk nye fly, og oppgradering av eksisterende fly, er sentrale tiltak for å oppnå målene. Selskapet legger opp til regelmessig å benytte fornybar drivstoff på sine fly innen 2020. I 2015/2016 ble selskapets CO₂-utslipp pr. passasjerkilometer redusert med 1,7 pst. sammenlignet med foregående år.

Økonomisk utvikling

SAS-konsernet fikk et resultat etter skatt og minoritet på 1,3 mrd. kroner for perioden 2015/2016, mot 0,9 mrd. kroner forrige regnskapsår. Resultatforbedringen er i hovedsak drevet av kostnadsbesparelser og lavere drivstoffkostnader. Driftsinntekter for året utgjorde 39 mrd. kroner, opp nesten 5 pst. fra forrige regnskapsår.

En stadig større andel av inntektene til SAS kommer fra selskapets Eurobonus-medlemmer. Antallet medlemmer økte med 14 pst. til 4,7 mill. medlemmer i løpet av regnskapsåret.

Egenkapitalen i konsernet ble i regnskapsåret redusert fra 6,3 til 5,5 mrd. kroner og var ved utgangen av regnskapsåret 19 pst. mot 21 pst. ved inngangen av året. Reduksjonen skyldes i hovedsak lavere diskonteringsrente på selskapets pensjonsavsetninger.

SAS betaler ikke utbytte til ordinære aksjeeiere for regnskapsåret, men betaler 350 mill. svenske kroner i utbytte på selskapets preferanseaksjer.

Resultatregnskap (mill. kroner) ¹	2016	2015
Driftsinntekter	39 285	37 477
Driftskostnader	37 697	36 144
Brutto driftsresultat (EBITDA)	2 949	2 719
Driftsresultat (EBIT)	1 588	1 334
Resultatandel i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	297	486
Netto finansposter	-460	-480
Resultat før skatt og minoritet	1 425	1 339
Skattekostnad	110	436
Minoritetsinteresser	0	0
Resultat etter skatt og minoritet	1 315	904

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	17 692	18 525
Omløpsmidler	11 388	11 762
Sum eiendeler	29 080	30 287

Egenkapital	2016	2015
Avsetning til forpliktelser	1 916	2 182
Rentebærende gjeld	9 045	9 595
Rentefri gjeld	12 600	12 168
Sum gjeld og forpliktelser	23 562	23 944
Sum egenkapital og gjeld	29 080	30 287

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	3 647	2 870
Investeringsaktiviteter	-2 603	-1 052
Finansieringsaktiviteter	-876	-1 075
Endring betalingsmidler	167	743

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	14 564	15 938
Brutto driftsmargin (EBITDA)	8 %	7 %
Driftsmargin (EBIT)	4 %	4 %
Egenkapitalandel	19 %	21 %
Egenkapitalrentabilitet	22 %	16 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	6 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	13 %	19 %

Verdier og utbytte	2016	2015
Markedsverdi ved årsslutt ²	4 605	8 028
Pris/bok ²	0,8	1,3
Sluttkurs ²	15,3	24,4
Utbytte for regnskapsåret	0	0
Utbytteandel	0 %	0 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	0 %	-
Utbytte til staten	0	0
Avkastning inklusiv utbytte siste år ²	-42,8 %	60,5 %
Gjennomsnittlig avkastning siste 5 år ²	11,8 %	-
Salgsproveny til staten	132	0

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	10 710	11 288
Andel ansatte i Norge	28 %	32 %
Statens eierandel årsslutt	11,45 %	14,29 %
Andel kvinner i styret totalt	36 %	27 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	38 %	38 %

¹ SAS presenterer sine regnskap i svenske kroner (SEK). Tallene i tabellen er omregnet til norske kroner (NOK). Benyttet valutakurs er kurs ved balansedato 31. oktober 2016 NOK/SEK 91,58 for 2016 og 100,07 for 2015, og gjennomsnittskurs for perioden november 2015–oktober 2016 NOK/SEK 99,56 for 2016 og 94,52 for 2015.

² Pr. 31.12. For Pris/bok er markedsverdi pr. 31.12 mot egenkapital pr. 31.10.

Administrerende direktør:
Arne Gulbrand Ruud

Styre: Bjørn Skjævestad
(leder), Arne Gulbrand
Ruud (nestleder), Marit
Dille, Bjørn Flatland, Audur
Thorisdottir* (* valgt av de
ansatte)

Revisor: Svindal Leidland
Myhrer & Co AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 34 %
Selskapets nettside: www.veso.no

Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS (VESO) ble etablert av Norges Landbruksvitenskapelige Forskningsråd, som en del av SEFO-gruppen, i 1988, og ble omdannet til eget aksjeselskap i 1991. Selskapet består av to forretningsområder, distribusjon av alle typer legemidler til dyr i det norske markedet og kliniske smittforsøk på fisk innenfor vaksineutvikling, fôrutvikling og avl.

Selskapet er i dag en ledende distributør av veterinære legemidler i det norske markedet og driver ett av de ledende kliniske smittelaboratoriene for salmonider på verdensbasis. Forretningsideen er å tilby produkter og tjenester som bidrar til en god dyre- og fiskehelse og gjennom det bidra til økt effektivitet og bærekraft innenfor akvakultur- og husdyrproduksjon. Distribusjon av legemidler foregår fra selskapets hovedkontor på Adamstuen i Oslo, mens smittelaboratoriet for fisk er lokalisert utenfor Namsos i Nord-Trøndelag.

Målet med statens eierskap i VESO er kun forretningsmessig. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

I 2016 kjøpte VESO 51 pst. av Brynsløkken AS, et selskap som produserer notimpregneringsmidler for bruk i fiskeoppdrett.

VESOs omsetning på legemidler til akvakultur ble negativt påvirket av endrede metoder til behandling av lakselus i næringen i 2016. VESO har hatt stabil til økende markedsandel innenfor både dyrehelsessegmentet og fiskehelsessegmentet. Etterspørselen etter selskapets tjenester på Vikan har vært god gjennom hele 2016.

Økonomisk utvikling

VESOs omsetning ble redusert i 2016 fra året før grunnet bortfall av omsetning innenfor legemidler til akvakultur. Dette påvirket også resultatet betydelig i negativ retning, mens en økning i oppdrag innenfor smittforsøk og vaksiner til fjørf ga positiv resultatutvikling. VESO arbeider med flere utviklingsprosjekter som krever kapital og betaler derfor minimalt i utbytte for regnskapsåret.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	498	562
Driftskostnader	476	538
Brutto driftsresultat (EBITDA)	25,4	27,7
Driftsresultat (EBIT)	22,1	23,1
Netto finansposter	-0,9	79,5
Resultat før skatt	21,2	103
Skattekostnad	5,4	6,6
Resultat etter skatt	15,8	95,9

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	36,5	25,7
Omløpsmidler	108	162
Sum eiendeler	144	188

Egenkapital	2016	2015
Avsetning for forpliktelser	0,0	0,0
Rentebærende gjeld	25,5	7,7
Rentefri gjeld	63,5	140
Sum gjeld og forpliktelser	89,0	148
Sum egenkapital og gjeld	144	188

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	-11,8	49,4
Investeringsaktiviteter	-9,8	121
Finansieringsaktiviteter	-50,2	-99,7
Endring betalingsmidler	-71,8	70,7

Nøkkel tall	2016	2015
Sysselsatt kapital	80,5	47,9
Brutto driftsmargin (EBITDA)	5 %	5 %
Driftsmargin (EBIT)	4 %	4 %
Egenkapitalandel	38 %	21 %
Egenkapitalrentabilitet	33 %	156 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	64 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	37 %	179 %

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	1	63,5
Utbytteandel	6 %	66 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	101 %	-
Utbytte til staten	0,3	21,6

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	49	43
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	34 %	34 %
Andel kvinner i styret totalt	40 %	40 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	25 %	25 %

Entra fikk et årsresultat etter skatt og minoritetsinteresser for 2016 på 2,6 mrd. kroner.

Norsk Hydro fikk et årsresultat etter skatt og minoritetsinteresser for 2016 på 6,4 mrd. kroner.

Kategori 2

Forretningsmessige mål og nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner

I denne kategorien inngår selskaper der staten har forretningsmessige mål med eierskapet, og et mål om å opprettholde norsk forankring av selskapenes hovedkontor og tilhørende hovedkontorfunksjoner. For å ivareta sistnevnte mål er det i utgangspunktet tilstrekkelig med en eierandel på over en tredjedel. Staten har forventninger til resultat og avkastning ut fra selskapenes risikoprofil. Selskapene opererer i markeder med andre kommersielle aktører.

Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	52
Aker Kværner Holding AS	53
DNB ASA	54
Kongsberg Gruppen ASA	55
Nammo AS	56
Norsk Hydro ASA	57
Statoil ASA	58
Telenor ASA	59
Yara International ASA	60

Administrerende direktør:
Ove Radvik Haukåsveen

Styre: Jan Erik Korssjøn (leder),
Grethe Fossli (nestleder), Petter Andreas Berg, Svein Ivar Hansen,
Tone Merete Lindberg, Anders Haug*,
Jonas Hvalbye*, Øivind Kongsvold*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: Deloitte AS

Statlig eierandel gjennom Forsvarsdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.aimnorway.com

Aerospace Industrial Maintenance Norway AS (AIM Norway) ble opprettet i 2011 ved at Luftforsvarets Hovedverksted Kjeller ble omdannet til statsforetak. I 2016 ble foretaket omdannet til aksjeselskap. AIM Norway representerer det mest erfarne og eldste flytekniske miljøet i Norge med kontinuerlig virksomhet siden 1916. Selskapet feiret 100-års jubileum i 2016.

Ved utgangen av 2016 hadde AIM Norway 514 ansatte fordelt på 22 forskjellige fagverksteder, organisert innenfor områdene fly-, motor- og elektronikkvedlikehold, mekaniske prosesser og ingeniørtjenester. Selskapet leverer vedlikeholds- og modifikasjonstjenester på fly, helikoptre, komponenter og bakkeutstyr til Forsvaret og andre kunder, herunder bl.a. Leonardo Helicopters og Lockheed Martin. Verkstedene har en lang historie med et meget tett samarbeid med Forsvarets enheter på Kjeller og Luftforsvaret. Selskapets forretningsidé er å være en foretrukket leverandør av produkter og tjenester innenfor luft- og bakke-systemer, og visjonen er å levere «World Class Aerospace Services».

Målet med statens eierskap i AIM Norway er å opprettholde et kunnskapsbasert og høyteknologisk selskap med hovedkontorfunksjoner i Norge. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

For å bidra til at både selskapet og eier har nødvendige rammebetingelser fremover til å videreutvikle selskapet, vedtok Stortinget i juni 2016 Prop. 79 LS (2015–2016) Lov om omdanning av Aerospace Industrial Maintenance Norway SF til aksjeselskap og vedtak om endring i statlig eierpost. Selskapet ble omdannet i august 2016, og Forsvarsdepartementet startet en prosess for å få en industriell eier inn gjennom helt eller delvis salg. Denne prosessen pågår fortsatt.

For å posisjonere seg for internasjonal vekst foretok AIM Norway et strategisk oppkjøp av et belgisk selskap. AIM Norway signerte i juni 2016 en avtale med Pratt & Whitney, US (P&W) om kjøp av Pratt & Whitney Belgium Engine Center (BEC) i Belgia. Dette selskapet er internasjonalt orientert og utfører vedlikehold for 14 lands luftforsvar på F100-motoren, som også sitter i kampflyet F-15. Selskapet, med om lag 100 ansatte, omsatte i 2016 for 417 mill. kroner og fikk et driftsresultat (EBITDA) på 44 mill. kroner. AIM Norway overtok selskapet i oktober 2016.

Samfunnsansvar

AIM Norway arbeider aktivt med samfunnsansvar, og har etablert retningslinjer for dette som er innarbeidet i selskapets styringssystem. Retningslinjene for samfunnsansvar danner et overordnet rammeverk for arbeidet med å integrere sosiale og miljømessige hensyn i selskapets arbeid.

AIM Norway slutter opp om FNs Global Compact og arbeider for å fremme Global Compacts ti grunnleggende prinsipper. Selskapet arbeider for å etterleve OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og legger International Labour Organizations (ILO) kjernekonvensjoner til grunn for arbeidet med leverandører.

AIM Norway arbeider særlig med sikkerhet, lokalt engasjement, menneskelige ressurser, helse, miljø og sikkerhet, arbeidsforhold, antikorrupsjon, menneskerettigheter og ytre miljø.

Økonomisk utvikling

AIM Norway realiserte i 2016 en omsetning på 734 mill. kroner, sammenlignet med 579 mill. kroner året før. Resultat før skatt ble 77 mill. kroner, sammenlignet med 24 mill. kroner året før. Egenkapitalen er på 462 mill. kroner og soliditeten i selskapet er på 36 pst. Selskapet har en tilfredsstillende likviditetssituasjon med 101 mill. kroner i likvide midler.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	734	579
Driftskostnader	658	555
Brutto driftsresultat (EBITDA)	109	51,9
Driftsresultat (EBIT)	75,7	23,5
Netto finansposter	0,9	0,8
Resultat før skatt og minoritet	76,6	24,3
Skattekostnad	25,6	10,0
Minoritetsinteresser	0,0	0,0
Resultat etter skatt og minoritet	51,0	14,3

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	522	335
Omløpsmidler	775	334
Sum eiendeler	1 297	669

Egenkapital	462	408
Avsetning til forpliktelse	197	170
Rentebærende gjeld	200	0,0
Rentefri gjeld	438	90,1
Sum gjeld og forpliktelser	835	261
Sum egenkapital og gjeld	1 297	669

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	177	12,3
Investeringsaktiviteter	-321	-36,9
Finansieringsaktiviteter	200	0,0
Endring betalingsmidler	55,9	-24,6

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	662	408
Brutto driftsmargin (EBITDA)	15 %	9 %
Driftsmargin (EBIT)	10 %	4 %
Egenkapitalandel	36 %	61 %
Egenkapitalrentabilitet	12 %	4 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	6 %	–
Rentabilitet sysselsatt kapital	15 %	7 %

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	0	0
Utbytteandel	0 %	0 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	0 %	–
Utbytte til staten	0	0

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	514	423
Andel ansatte i Norge	81 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	25 %	29 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

Aker Kværner Holding AS

Daglig leder: Arild Støren Frick

Styre: Øyvind Eriksen (leder),
Ida Helliessen, Kjell Inge Røkke,
Else Bugge Fougner, Kristin
Margrethe Krohn Devold, Atle
Tranøy* (* valgt av de ansatte)

Revisor: Deloitte AS

© Conoco Phillips

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 30 %

Aker Kværner Holding AS' virksomhet består i å eie aksjer i Akastor ASA, Aker Solutions ASA og Kværner ASA. Aker Kværner Holding eier om lag 40 pst. av aksjene i hvert av disse selskapene og har de samme rettighetene som andre aksjeeiere.

Staten eier 30 pst. av aksjene i Aker Kværner Holding. Den andre eieren er Aker ASA. Eierne av Aker Kværner Holding har inngått en aksjonæravtale som i praksis sikrer staten og Aker negativ kontroll i Akastor, Aker Solutions og Kværner når det gjelder en del vesentlige saker. Staten og Aker har gjensidig forpliktet seg til å holde eierskapet i henholdsvis Akastor, Aker Solutions og Kværner samlet for en periode på minimum ti år (2007–2017). Denne perioden utløper i juni 2017, men aksjonæravtalen fortsetter å gjelde. Statens kjøp av aksjene i daværende Aker Holding skjedde 20. desember 2007 etter fullmakt fra Stortinget 11. desember 2007. Villkår for aksjekjøpet er gjengitt i St.prp. nr. 88 (2006–2007) Statens eierskap i Aker Holding AS og Innst. S. nr. 54 (2007–2008).

Økonomisk utvikling

Aker Kværner Holdings eneste inntekter er eventuelle utbytter fra Akastor, Aker

Solutions og Kværner, samt mindre renteinntekter. Selskapets utgifter er begrenset. Som følge av en fortsatt krevende markedssituasjon innenfor oljelieferandørindustrien har ingen av porteføljeselskapene betalt utbytter for 2016. Aker Kværner Holding har heller ikke betalt utbytte for 2016.

Underliggende verdier i Aker Kværner Holding kan måles ved aksjekursene til Akastor, Aker Solutions og Kværner. Aker Kværner Holding har i 2016 tilbakeført tidligere års nedskrivninger med 2,1 mrd. kroner. Tilbakeføringen reflekterer den betydelige kursoppgangen porteføljeselskapene hadde på Oslo Børs i 2016. I 2015 regnskapsførte Aker Kværner Holding aksjenedskrivninger på 2,4 mrd. kroner.

Staten inngikk en avtale om å kjøpe 30 pst. av aksjene i Aker Holding AS 22. juni 2007, til en pris tilsvarende 145,6 kroner pr. aksje i Aker Solutions, pluss renter frem til overtakelsestidspunktet. Ved utgangen av 2016 var aksjekursene for Akastor, Aker Solutions og Kværner henholdsvis 16,2, 41,37 og 12,1 kroner. Akastor, Aker Solutions og Kværner fikk i 2016 årsresultater etter skatt på henholdsvis -1,3, 0,2 og 0,4 mrd. kroner mot henholdsvis -2,6, 0,4 og 0,4 mrd. kroner året før.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	0	0
Driftskostnader	1	2
Driftsresultat (EBIT)	-1	-2
Netto finansposter	2 113	-2 124
Resultat før skatt	2 112	-2 126
Skattekostnad	0	2
Resultat etter skatt	2 112	-2 127

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	7 687	5 574
Omløpsmidler	1	5
Sum eiendeler	7 688	5 579

Egenkapital	2016	2015
Avsetning til forpliktelser	0	0
Rentebærende gjeld	0	0
Rentefri gjeld	1	2
Sum gjeld og forpliktelser	1	2
Sum egenkapital og gjeld	7 688	5 579

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	-3	245
Investeringsaktiviteter	0	0
Finansieringsaktiviteter	0	-247
Endring betalingsmidler	-3	-2

Nøkkel tall	2016	2015
Egenkapitalandel	100 %	100 %
Markedsverdi (av statens indirekte eierandeler i underliggende selskaper)	2 306	1 672

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	0	0
Utbytteandel	0	0
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	81 %	-
Utbytte til staten	0	0

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	0	0
Statens eierandel årsslutt	30 %	30 %
Andel kvinner i styret totalt	50 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	60 %	60 %

Konsernsjef: Rune Bjerke
 Styre: Anne Carine Tanum (leder), Tore Olaf Rimmereid (nestleder), Jarle Berge, Jaan Ivar Semlitsch, Berit Svendsen, Carl Anders Løvvik*, Vigdis Mathisen* (* valgt av de ansatte)
 Revisor: EY AS

© Stig Fiksdal/DNB ASA

DNB ASA er Norges, og et av Nordens, største finanskonsern målt etter markedsverdi. Konsernet har et bredt tilbud av finansielle tjenester innenfor bl.a. lån, sparing, investering, betalingsformidling, rådgivning, eiendomsmegling, forsikring og pensjon for person- og bedriftskunder. DNB er blant verdens ledende banker innenfor sine internasjonale satsingsområder, spesielt innenfor energi, shipping, fiskeri og sjømat. Banken er tilgjengelig i hele Norge gjennom døgnåpen telefon- og nettbank, egne bankkontorer og gjennom Post i butikk. DNB er notert på Oslo Børs og har hovedkontor i Oslo.

Målet med statens eierskap i DNB er å opprettholde et stort og kompetent finanskonsern med hovedkontorfunksjoner i Norge. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Digitaliseringen av banknæringen, videreutvikling av Vipps og endringer i kundeatferd preget 2016 for DNB. Makroøkonomisk uro medførte noe svakere konjunkturer innenfor enkelte næringer og økte tapsavsetninger.

Målet for ren kjernekapitaldekning ble nådd ett år før planen og var 16,0 pst. ved utgangen av 2016, og utbyttet ble økt i tråd med ambisjonen. På kapitalmarkedsdagen i november 2016 ble det langsiktige målet om egenkapitalavkastning på over 12 pst. opprettholdt. Økte kapitalkrav og vedvarende lavt rentenivå, kombinert med at det ventes relativt høye nedskrivninger knyttet til engasjementer innenfor oljerelatert virksomhet de nærmeste årene, gjør at ambisjonen om 12 pst. egenkapitalavkastning ventes å nås først mot slutten av 2019.

Samfunnsansvar

DNBs policy og tilhørende retningslinjer for samfunnsansvar er styrende for konsernets arbeid med etterlevelse og utvikling av ansvarlig forretningsvirksomhet. I arbeidet med prioriteringer av hvilke områder konsernet skal arbeide med spiller flere faktorer inn, bl.a. innspill fra DNBs interessenter: grupper eller personer som enten vesentlig berøres av selskapets virksomhet eller som selv kan påvirke DNBs virksomhet vesentlig.

For rapporteringsåret 2016 etablerte DNB en vesentlighetsanalyse som inkluderer mer enn tradisjonelle samfunnsansvarstemaer. Denne viser en priorite-

ring av de langsiktige utfordringene DNB står overfor og skal gi et bilde av hvilke utfordringer som har størst betydning for DNBs fremtidige verdiskaping. Vesentlighetsanalysen er grunnlaget for arbeid med ansvarlig virksomhetsstyring og er innspill til strategiarbeidet fremover.

Økonomisk utvikling

DNBs resultat var 19251 mill. kroner i 2016, en reduksjon på 5521 mill. kroner fra 2015. Til tross for høye tapsavsetninger, særlig innenfor oljerelatert virksomhet og shipping, leverte DNB et solid resultat.

Netto renteinntekter ble redusert med 1248 mill. kroner fra 2015. Reduksjonen skyldes nedgang i utlåns- og innskuddsvolumer, lavere volumvæktede marginer og gebyrer samt økning i langsiktige finansieringskostnader. Renteendringene for personkunder som ble gjennomført i fjerde kvartal 2016, fikk først full effekt fra starten av 2017. Det var en nedgang i utlånsvolumene som følge av en strategisk reduksjon i engasjementer med lav lønnsomhet i segmentet for store bedrifter og internasjonale kunder. Andre driftsinntekter ble redusert med 595 mill. kroner fra 2015.

Driftskostnadene økte med 1423 mill. kroner fra 2015, hovedsakelig på grunn av lavere personalkostnader i 2015 knyttet til overgangen fra ytelses- til innskuddspensjon. Justert for engangseffekter ble kostnadene redusert med 374 mill. kroner. DNB fortsatte å investere i IT-infrastruktur i 2016 for å forberede seg på fremtidig konkurranse.

Nedskrivningene var hovedsakelig relatert til shipping og oljerelaterte bransjer (offshore og energi) i segmentet for store bedrifter og internasjonale kunder. Det er fremdeles høy kvalitet i de øvrige låneporteføljene, og den krevende situasjonen i de oljerelaterte bransjene hadde ingen vesentlige smitteeffekter på disse porteføljene.

Egenkapitalavkastningen ble 10,1 pst., som var en nedgang fra 14,5 pst. i 2015. Konsernet oppnådde en tosifret egenkapitalavkastning, til tross for oppbygging av kapital, høyere nedskrivninger og kostnader til omstilling.

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 34 %
 Selskapets nettside: www.dnb.no

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Netto renteinntekter	34 110	35 358
Netto andre driftsinntekter	18 053	18 648
Driftskostnader	21 333	19 910
Netto gevinster varige og immaterielle eiendeler	-19	45
Nedskrivninger på utlån og garantier	7 424	2 270
Driftsresultat	23 387	31 871
Skattekostnad	4 140	7 048
Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt	4	-51
Resultat etter skatt og minoritet	19 251	24 772

Balanse	2016	2015
Utlån til kunder	1 509 078	1 542 744
Andre eiendeler	1 144 123	1 055 786
Sum eiendeler	2 653 201	2 598 530

Innskudd fra kunder	934 897	944 428
Øvrig gjeld og forpliktelser	1 511 882	1 463 677
Sum gjeld og forpliktelser	2 446 779	2 408 105
Egenkapital	206 423	190 425
Minoritetsinteresser	0	0
Sum egenkapital	206 423	190 425
Sum egenkapital og gjeld	2 653 201	2 598 530

Nøkkel tall	2016	2015
Ren kjernekapitaldekning ¹	16,0 %	14,4 %
Kostnadsgrad	40,9 %	36,9 %
Netto misligholdte og netto tapsutsatte engasjementer i pst. av netto utlån	1,49 %	0,76 %
Nedskrivninger i pst. av gjennomsnittlig netto utlån til kunder	0,48 %	0,15 %
Egenkapitalrentabilitet	10,1 %	14,5 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	12,5 %	-

Verdier og utbytte	2016	2015
Markedsverdi ved årsslutt	209 138	178 842
Pris/bok ²	1,1	1,0
Sluttkurs	128,4	109,8
Utbytte for regnskapsåret	9 284	7 330
Utbytteandel	50 %	30 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	32 %	-
Utbytte til staten	3 157	2 492
Avkastning inklusiv utbytte siste år	22,2 %	1,9 %
Gjennomsnittlig avkastning siste 5 år	20,5 %	-

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	11 459	11 840
Andel ansatte i Norge	72 %	73 %
Statens eierandel årsslutt	34 %	34 %
Andel kvinner i styret totalt	43 %	43 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

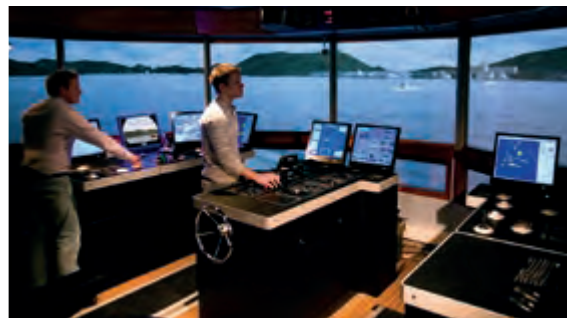
¹ I henhold til overgangsregler.

² Eksklusiv hybridkapital.

KONGSBERG

Konsernsjef: Geir Håøy
 Styre: Finn Marum Jebsen (leder), Irene Waage Basili (nestleder), Morten Henriksen, Anne-Grete Strøm-Erichsen, Jarle Roth, Roar Marthiniusen*, Helge Lintvedt*, Rune Sundt Larsen* (* valgt av de ansatte)
 Revisor: EY AS

© Kongsberg Gruppen ASA

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 50,001 %
 Selskapets nettside: www.kongsberg.com

Kongsberg Gruppen ASA er et internasjonalt, kunnskapsbasert konsern som leverer høyteknologiske systemer og løsninger til kunder innenfor offshore-, olje og gassindustrien, handelsflåten, forsvar og romfart. I 2016 kom 83 pst. av driftsinntektene fra land utenfor Norge. Ved utgangen av 2016 hadde Kongsberg Gruppen 7 159 ansatte i mer enn 25 land, hvorav 64 pst. arbeider i Norge. Kongsberg Gruppen er notert på Oslo Børs og har hovedkontor på Kongsberg.

Kongsberg Gruppen har tre forretningsområder: Kongsberg Maritime (KM), Kongsberg Defence Systems (KDS) og Kongsberg Protech Systems (KPS). I tillegg etablerte Kongsberg Gruppen i 2016 Kongsberg Digital (KDI) som rapporterer under øvrig virksomhet.

KDI ble etablert som et viktig steg for utvikling av neste generasjons digitaliserte produkter og tjenester.

KM utvikler og leverer systemer for posisjonering, navigasjon og automasjon til handelsskip og offshoreinstallasjoner, samt produkter og systemer for sjøbunnskartlegging og overvåking.

KDS leverer kommando- og kontrollsystemer, våpenkontrollsystemer, kommunikasjonsløsninger, missiler, avansert kompositt og overvåking.

KPS produserer våpenstyringssystemer.

Målet med statens eierskap i Kongsberg Gruppen er å opprettholde et kunnskapsbasert og høyteknologisk industrikonsern med hovedkontorfunksjoner i Norge. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Kongsberg Gruppen hadde et begivenhetsrikt, men også utfordrende, år i 2016. Konsernet hadde en negativ utvikling innenfor olje- og gassvirksomheten. Forsvarsvirksomheten utviklet seg positivt, og de ikke-offshorerelaterte delene av den maritime virksomheten har hatt et tilfredsstillende år.

I 2016 har Kongsberg Gruppen tatt

flere strategiske valg som forventes å bidra til vekst i årene fremover: KM har gjennomført betydelige justeringer i kapasitet og organisasjonsmodell, KPS signerte gjennombruddskontrakt for MCT-30 (mediumkaliber våpenstasjon) og er godt i gang med leveransen, KDS har gjort en strategisk inntreden i finske Patria og KDI er etablert.

Kongsberg Gruppen bruker betydelige ressurser på produktutvikling og brukte i 2016 over 1 mrd. kroner på egenfinansiert produktutvikling.

Geir Håøy tiltrådte som ny konsernsjef i juni 2016.

Samfunnsansvar

Kongsberg Gruppen står for en bærekraftig utvikling hvor det er balanse mellom resultater, verdiskaping og samfunnsansvar. Bærekraft og samfunnsansvar er integrert i konsernets strategiprosesser. Bærekraftig teknologisk innovasjon kan også bidra til å løse globale utfordringer.

I 2017 vil Kongsberg Gruppen fortsette å ha sterk oppmerksomhet på antikorrupsjon, samfunnsansvar i leverandørnettverket samt oppfølging av menneske- og arbeidstakerrettigheter, både i egen organisasjon og hos forretningspartnere.

Økonomisk utvikling

I 2016 ble driftsinntektene 15 845 mill. kroner, en reduksjon på 7 pst. sammenlignet med 2015. Reduksjonen skyldes primært svakere omsetning i de olje- og offshore-relaterte delene av konsernet. Totalt har konsernet en god ordreingang i 2016, men noe lavere enn 2015. EBITDA i 2016 ble 1 217 mill. kroner, som gir en EBITDA-margin på 7,7 pst. EBITDA er i 2016 påvirket negativt av restruktureringskostnader og betydelige nedskrivninger av varelager, valutasikringer og andre prosjektrelaterte poster i KM og øvrig virksomhet. KDS økte både EBITDA og EBITDA-marginen i 2016 sammenliknet med 2015, mens KM og KPS hadde en nedgang i EBITDA. Selskapet betaler utbytte for regnskapsåret 2016 på 3,75 kroner pr. aksje.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	15 845	17 032
Driftskostnader	15 153	16 088
Brutto driftsresultat (EBITDA)	1 217	1 784
Driftsresultat (EBIT)	692	944
Resultatandel i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	230	87
Netto finansposter	37	0
Resultat før skatt og minoritet	729	944
Skattekostnad	78	189
Minoritetsinteresser	-2	8
Resultat etter skatt og minoritet	653	747

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	8 907	5 903
Omløpsmidler	12 289	13 218
Sum eiendeler	21 196	19 121

Egenkapital	6 691	6 086
Minoritetsinteresser	34	41
Sum egenkapital	6 725	6 127
Avsetning til forpliktelser	1 830	1 659
Rentebærende gjeld	4 083	866
Rentefri gjeld	8 558	10 469
Sum gjeld og forpliktelser	14 471	12 994
Sum egenkapital og gjeld	21 196	19 121

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	809	-1 087
Investeringsaktiviteter	-3 343	-499
Finansieringsaktiviteter	2 668	-1 139
Valutaeffekter	-53	108
Endring betalingsmidler	81	-2 617

Nøkkel tall	2016	2015
Sysselsatt kapital	10 808	6 993
Brutto driftsmargin (EBITDA)	8 %	10 %
Driftsmargin (EBIT)	4 %	6 %
Egenkapitalandel	32 %	32 %
Egenkapitalrentabilitet	10 %	12 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	15 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	10 %	15 %

Verdier og utbytte	2016	2015
Markedsverdi ved årsslutt	14 940	17 400
Pris/bok	2,2	2,9
Sluttkurs	124,5	145,0
Utbytte for regnskapsåret	450	510
Utbytteandel	69 %	68 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	65 %	-
Utbytte til staten	225	255
Avkastning inklusiv utbytte siste år	-11,4 %	25,4 %
Gjennomsnittlig avkastning siste 5 år	5,6 %	-

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	7 159	7 688
Andel ansatte i Norge	64 %	62 %
Statens eierandel årsslutt	50 %	50 %
Andel kvinner i styret totalt	25 %	25 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

Konsernsjef: Morten Brandtzæg
 Styre: Olli Isotalo (leder), Jan Erik Korssjøen (nestleder), Heikki Allonen, Dag Opedal, Ingelise Arntsen, Sirpa-Helena Sormunen, Marianne Stensrud*, Astrid Berg Ardesj * (* valgt av de ansatte)
 Revisor: KPMG AS

Nammo AS ble etablert i 1998 ved at nordisk ammunisjonsindustri ble slått sammen som et ledd i å sikre forsyningsikkerheten av ammunisjonsprodukter i Norden. I dag er Nammo en ledende leverandør av høy-teknologiske produkter til romfarts- og forsvarsindustrien. Kjernevirksomheten omfatter utvikling og produksjon av rakettmotorer, militær og kommersiell ammunisjon, skulder-fyrte systemer og miljøvennlig demilitarisering. Ved utgangen av 2016 hadde selskapet 2 152 ansatte, 23 produksjonsenheter og tilstedev reelse i tolv land. Hovedkontoret med nærmere en tredjedel av de ansatte ligger på Raufoss.

Nammos visjon er «Securing the Future»: selskapet skal være med å sikre fremtiden for kundene, eierne og de ansatte gjennom leveranser av høy-teknologiske kvalitetsprodukter. På denne måten skapes også stabile og trygge arbeidsplasser og et b rekr ftig selskap. Nammos strategiske mål er å skape lønnsom vekst i eksisterende markeder.

Målet med statens eierskap i Nammo er å opprettholde et kunnskapsbasert og høy-teknologisk konsern med hovedkontorfunksjoner i Norge. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Nammo k ppte de resterende 35 pst. av aksjene i ND PressTec og eier nå hele selskapet, som er en sentral leverandør av komponenter til ammunisjonsindustrien.

Sommeren 2016 etablerte Nammo et salgskontor i India for å styrke mulighetene i regionen.

Det amerikanske selskapet Berger Bullets ble k ppt i oktober 2016. Denne anskaffelsen ble godkjent av amerikanske myndigheter i januar 2017. Berger leverer kommersiell ammunisjon, fortrinnsvis for jakt og konkurranseskyting, og styrker Nammos markedsadgang i USA samt selskapets generelle produktportefølje på dette området.

Nammo signerte en utviklingskontrakt på 155 mm artilleriammunisjon med det norske Forsvaret og gjennomførte i samme periode en testskyting av 155 mm IM HEER i Sverige med gode resultater.

Samfunnsansvar

Nammo rapporterer sitt samfunnsansvar i henhold til Global Reporting Initiative

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 50 %
 Selskapets nettside: www.nammo.com

(GRI G4). Selskapet støtter FN Global Compacts ti prinsipper og rapporterer årlig om arbeidet med samfunnsansvar til FN. Nammo arbeider kontinuerlig med trening innenfor etikk og antikorrupsjon. Selskapet har nulltoleranse for korrupsjon.

I 2016 har Nammo styrket arbeidet med corporate governance og integrasjon av nye selskaper. Helse, miljø og sikkerhet har høyeste prioritet, og selskapet følger ISO 14001 eller likelydende standarder. Alle Nammos enheter følger nasjonale miljøkrav og gjennomgår årlige interne og eksterne kontroller. Risikoanalyser gjennomføres for å evaluere miljøtiltak mot klimaendringer som kan påvirke selskapets drift.

Kvinneandelen i Nammo er på 25 pst. og andelen kvinner i ledergruppen er 14,3 pst. Selskapet arbeider kontinuerlig med å øke kvinneandelen i selskapet.

Økonomisk utvikling

I 2016 oppnådde Nammo et resultat før skatt på 385 mill. kroner og et resultat etter skatt på 279 mill. kroner. Resultat før skatt er 40 pst. bedre enn fjorårets, mens resultat etter skatt er 22 pst. bedre. Dette skyldes generelt bedre resultater i de ulike segmentene og bl.a. en ny forretningsstruktur som har bedret selskapets markedsorientering. Omsetningen i 2016 var på 4 132 mill. kroner, en økning på 9,2 pst. Nammo gjorde ikke oppkjøp som påvirker omsetningen i 2016, slik at hele økningen er organisk. Dette styrker selskapets grunnlag for videre lønnsom vekst i sine kjernemarkeder.

Egenkapitalandelen ved utgangen av 2016 var på 47 pst. mot 51 pst.  ret før. Dette skyldes i hovedsak økt totalkapital i form av høyere varelager, mer konstanter og økning i goodwill i balansen. Nammo fikk en egenkapitalavkastning på 11,8 pst. i 2016. Ordreservene ved utgangen av 2016 var på 4 767 mill. kroner, hvilket anses som solid. Det bidrar også til å gi Nammo et godt grunnlag for fortsatt lønnsom vekst i 2017. Selskapet betaler utbytte for 2016 på 140 mill. kroner, hvorav halvparten går til staten.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	4 132	3 783
Driftskostnader	3 748	3 499
Brutto driftsresultat (EBITDA)	548	430
Driftsresultat (EBIT)	384	284
Netto finansposter	1	-10
Resultat før skatt og minoritet	385	274
Skattekostnad	105	45
Minoritetsinteresser	0	12
Resultat etter skatt og minoritet	279	217

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	1 821	1 593
Omløpsmidler	3 228	3 048
Sum eiendeler	5 050	4 641

Egenkapital	2 383	2 329
Minoritetsinteresser	0	41
Sum egenkapital	2 383	2 370
Avsetning til forpliktelser	233	206
Rentebærende gjeld	1 068	752
Rentefri gjeld	1 366	1 313
Sum gjeld og forpliktelser	2 667	2 271
Sum egenkapital og gjeld	5 050	4 641

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	371	26
Investeringsaktiviteter	-391	-135
Finansieringsaktiviteter	201	28
Endring betalingsmidler	181	-81

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	3 451	3 122
Brutto driftsmargin (EBITDA)	13 %	11 %
Driftsmargin (EBIT)	9 %	8 %
Egenkapitalandel	47 %	51 %
Egenkapitalrentabilitet	12 %	10 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	14 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	13 %	11 %

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	140	109
Utbytteandel	50 %	50 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	50 %	-
Utbytte til staten	70	55

Annens informasjon	2016	2015
Antall ansatte	2 152	2 120
Andel ansatte i Norge	34 %	35 %
Statens eierandel årsslutt	50 %	50 %
Andel kvinner i styret totalt	50 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	33 %	33 %

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 34,26 %
Selskapets nettside: www.hydro.com

Norsk Hydro ASA (Hydro) er et norsk børsnotert og globalt aluminiumselskap med produksjon, markedsføring og handelsaktiviteter i hele verdikjeden fra bauksitt, alumina og energi til fremstilling av primærmetall og valsede aluminiumprodukter, samt resirkulering. Med base i Norge har selskapet 13 000 ansatte involvert i aktiviteter i mer enn 40 land.

Målet med statens eierskap i Hydro er å opprettholde et kunnskapsbasert og høyteknologisk industrikonsern med hovedkontorfunksjoner i Norge. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Gjennom forbedringsprogrammet «Bedre», der ambisjonen er 2,9 mrd. kroner i forbedringer innen 2019, oppnådde Hydro i 2016 en årlig forbedring på 1,4 mrd. kroner, mot plan om 1,1 mrd. kroner.

For Bauksitt & Alumina ble 2016 et år med driftsmessig fremgang, med de laveste implisitte aluminakostnadene noen sinne og rekordhøy produksjon ut over beregnet kapasitet både ved Paragominas og Alunorte.

I februar 2016 besluttet Hydro å bygge teknologipiloten på Karmøy, som skal bruke Hydros neste generasjons HALæ-teknologi, og byggeprosessen var om lag 70 pst. fullført ved utgangen av året. I oktober 2016 startet testproduksjon ved Hydros nye produksjonslinje for bildeler (AL3), og resirkuleringslinjen for brukte drikkebokser ventes å nå full kapasitet i 2017 (begge i Tyskland).

I 2016 inngikk Hydro langsiktige kraftavtaler til de norske smelteverkene og Neuss i Tyskland. Det ble også gjennomført en lovendring i Norge som tillater privat eierskap til vannkraftressurser gjennom ansvarlige selskaper (ANS/DA). Dette gjør at Hydro kan fortsette arbeidet med å omstrukturere sine eiendeler og beskytte verdiene i sin kraftvirksomhet, og, gjennom en tredjedels eierskap i et ansvarlig selskap, opprettholde tilgangen til fysisk kraft som ellers ville vært gjenstand for hjemfall til staten.

Samfunnsansvar

Antall høyrisikohendelser i Hydros virksomhet fortsatte å gå ned i 2016, og Hydros sikkerhetsresultater var blant de beste i bransjen.

Hydros klimastrategi er en integrert del av den overordnede forretningsstrategien, og selskapet er i rute for å nå målet om å bli klimanøytral i et livsløpsperspektiv innen 2020.

Etterlevelse av lover, forskrifter og interne krav følges opp gjennom utvikling av relevante systemer, opplæring av ansatte og interne og eksterne revisjoner. I 2016 inngikk Hydro en toårig samarbeidsavtale med det danske Institut for Menneskerettigheter (DIHR). Den nye avtalen skal bidra til bedre integrasjon av menneskerettigheter i alle Hydros virksomheter og aktiviteter. Hydro fornyet også sin globale rammeavtale med fagforeninger frem til utgangen av 2018.

Hydro rapporterer i henhold til det globale rapporteringsinitiativet GRI, er tilsluttet FNs Global Compact og har siden 1999 vært inkludert i Dow Jones' bærekraftindeks.

Økonomisk utvikling

Årsresultatet etter skatt og minoritet var 6 386 mill. kroner, inkludert en netto valutagevinst på 2 266 mill. kroner. Resultatet for 2015 var 2 020 mill. kroner, inkludert et netto valutatap på 4 397 mill. kroner.

Underliggende driftsresultat for 2016 var 6 425 mill. kroner, mot 9 656 mill. kroner i 2015, ned hovedsakelig på grunn av en nedgang i realiserte alumina- og «all-in»-metallpriser, delvis oppveid av en sterkere amerikansk dollar, lavere råvarekostnader og løpende forbedringer.

Driftsinntektene på om lag 83 mrd. kroner gikk ned med om lag 6 pst. fra 2015 til 2016. Kontanter og kortsiktige investeringer var 6 mrd. kroner høyere enn rentebærende gjeld ved utgangen av 2016.

Hydro betaler et utbytte på 1,25 kroner pr. aksje for 2016. Utbyttet reflekterer selskapets langsiktige politikk om å gi aksjeeierne en forutsigbar og konkurransedyktig kontantavkastning, samtidig som de ustabile forholdene i aluminiumindustrien er tatt i betraktning.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	82 983	88 155
Driftskostnader	76 958	80 409
Brutto driftsresultat (EBITDA)	11 499	12 769
Driftsresultat (EBIT)	6 025	7 746
Resultatandel i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	985	512
Netto finansposter	2 126	-4 833
Resultat før skatt og minoritet	9 136	3 425
Skattekostnad	2 551	1 092
Minoritetsinteresser	199	313
Resultat etter skatt og minoritet	6 386	2 020

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	94 422	86 384
Omløpsmidler	36 371	36 160
Sum eiendeler	130 793	122 544

Egenkapital	81 906	74 170
Minoritetsinteresser	5 733	5 159
Sum egenkapital	87 639	79 329
Avsetning til forpliktelser	22 650	21 846
Rentebærende gjeld	6 680	7 531
Rentefri gjeld	13 824	13 837
Sum gjeld og forpliktelser	43 154	43 214
Sum egenkapital og gjeld	130 793	122 544

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	10 018	14 373
Investeringsaktiviteter	-4 781	-9 391
Finansieringsaktiviteter	-4 386	-7 381
Valutaeffekter	269	68
Endring betalingsmidler	1 120	-2 331

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	94 319	86 860
Brutto driftsmargin (EBITDA)	14 %	14 %
Driftsmargin (EBIT)	7 %	9 %
Egenkapitalandel	67 %	65 %
Egenkapitalrentabilitet	8 %	3 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	2 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	8 %	10 %

Verdier og utbytte	2016	2015
Markedsverdi ved årsslutt	85 450	68 546
Pris/bok	1,0	0,9
Sluttkurs	41,3	33,1
Utbytte for regnskapsåret	2 554	2 042
Utbytteandel	40 %	101 %
Utbytte til staten	875	699
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	139 %	-
Avkastning inklusiv utbytte siste år	28,5 %	-19,7 %
Gjennomsnittlig avkastning siste 5 år	11,3 %	-

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	12 911	13 263
Andel ansatte i Norge	29 %	28 %
Statens eierandel årsslutt	34,26 %	34,26 %
Andel kvinner i styret totalt	33 %	30 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	43 %	43 %

Konsernsjef: Eldar Sætre

Styre: Øystein Løseth (leder), Roy Franklin, Bjørn Tore Godal, Maria Johanna Oudeman, Wenche Agerup, Rebekka Glasser Herlofsen, Jeroen van der Veer, Ingrid Elisabeth di Valerio*, Stig Lægred*, Lill-Heidi Bakkerud* (* valgt av de ansatte)

Revisor: KPMG AS

© Harald Petersen/Statoil ASA

Statlig eierandel gjennom Olje- og energidepartementet: 67 %
Selskapets nettside: www.statoil.com

Statoil ASA er et internasjonalt teknologibasert energiselskap hvor hovedaktiviteten er produksjon av olje og gass. Selskapet har også betydelig nedstrømsvirksomhet og aktivitet innenfor fornybar energi, herunder vindkraft til havs. Statoil har virksomhet i over 30 land. Statoil er blant verdens største nettoselgere av råolje og kondensat, og er en av de største leverandørene av naturgass til det europeiske markedet. Ved utgangen av 2016 hadde selskapet om lag 20 500 ansatte. Statoil er notert på Oslo Børs og New York Stock Exchange og har hovedkontor i Stavanger.

Målet med statens eierskap i Statoil er å opprettholde et kunnskapsbasert og høyteknologisk industrikonsern med hovedkontorfunksjoner i Norge. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Statoil overtok i januar 2016 en eierandel på 11,93 pst. i Lundin Petroleum AB mot et kontantvederlag på 4,6 mrd. svenske kroner. I mai økte Statoil eierandelen til 20,1 pst. Dette skjedde gjennom en avtale der Statoil solgte sin andel på 15 pst. i Edvard Grieg-feltet til Lundin mot en aksjepost i selskapet. Statoil kjøpte i tillegg litt over 2,7 mill. aksjer i selskapet mot et kontantvederlag på 544 mill. svenske kroner.

Statoil og partnerne har i 2016 og frem til utgangen av mars 2017 levert plan for utbygging og drift (PUD) for følgende olje- og gassfelt på norsk sokkel: Utgard, Byrding, Trestakk og Bauge. I tillegg ble det levert PUD for oppgradering av Njord-feltet.

I juli kunngjorde Statoil overtakelsen av en andel på 66 pst. i lisens BM-S-8 i Brasil, som inneholder en betydelig del av oljefunnet Carcará. I desember solgte Statoil hele sin andel i oljesandprosjektet Kai Kos Dehseh til Athabasca Oil Corporation.

Statoil tok i 2016 flere posisjoner innenfor havvind og lanserte i februar Statoil Energy Ventures Fund, et nytt energifond for investering i vekstselskaper innenfor lavkarbonenergi.

Samfunnsansvar

Sikkerhetsstatistikken forverret seg i 2016 etter flere år med positiv utvikling. Statoil opplevde også flere alvorlige hendelser, hvorav to kunne blitt store ulykker. Selskapet har nå implementert et program for forbedring av sikkerheten for å ta tak i denne utviklingen.

Det totale antall alvorlige olje- og gasslekkasjer var 18 i 2016, mot 21 i 2015. Statoils innsats for å redusere direkte klimagassutslipp omfatter å forbedre energiefektiviteten, redusere metanutslipp, eliminere rutinemessig faking og oppskalere karbonfangst, -bruk og -lagring. I mars 2017 kunngjorde Statoil et nytt klimaveikart som inkluderte en målsetning om å redusere CO₂-utslipp med 3 mill. tonn pr. år fra selskapets globale virksomhet innen 2030, sammenlignet med 2017.

Økonomisk utvikling

Statoils driftsresultat for 2016 endte på 80 mill. amerikanske dollar mot 1 366 mill. dollar i 2015. Resultatnedgangen skyldtes hovedsakelig lavere inntekter som følge av lavere priser for olje og gass, samt lavere raffinerimarginer og mindre gevinst fra salg av eiendeler sammenlignet med 2015. Lavere driftskostnader og nedskrivninger motvirket resultatnedgangen.

Samlet egenproduksjon av væske og gass var 1,98 mill. fat oljeekvivalenter pr. dag i 2016, en liten økning fra året før. Oppstart av ny produksjon og bedre regularitet ble motvirket av naturlig produksjonsfall og salg av eiendeler. Internasjonal olje- og gassproduksjon utgjorde rundt en tredjedel av total produksjon. Organiske investeringer for 2016 var 10,1 mrd. dollar.

Statoil vedtok på generalforsamling i mai 2016 et program for utbytteaksjer, se også omtale på side ti. Utbytteaksjeprogrammet er en serie av emisjoner der aksjeeierne i selskapet kan velge å benytte hele eller deler av sitt netto utbytte til å tegne seg for aksjer i Statoil. Utbytteaksje-programmet varer fra og med utbetalingen av utbytte for fjerde kvartal 2015 til og med utbetalingen av utbyttet for tredje kvartal 2017.

Resultatregnskap (mill. kroner) ¹	2016	2015
Driftsinntekter	385 397	482 800
Driftskostnader	384 734	468 000
Brutto driftsresultat (EBITDA)	97 700	148 700
Driftsresultat (EBIT)	664	14 900
Resultatandel i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	0	0
Netto finansposter	-2 168	-10 600
Resultat før skatt og minoritet	-1 504	4 300
Skattekostnad	22 885	41 600
Minoritetsinteresser	168	200
Resultat etter skatt og minoritet	-24 557	-37 500

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	664 828	718 800
Omløpsmidler	208 850	248 000
Sum eiendeler	873 678	966 800

Egenkapital	294 654	354 800
Minoritetsinteresser	227	300
Sum egenkapital	294 881	355 100
Avsetning til forpliktelser	317 212	201 000
Rentebærende gjeld	266 098	410 600
Rentefri gjeld	0	0
Sum gjeld og forpliktelser	583 309	611 600
Sum egenkapital og gjeld	878 190	966 700

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	75 898	109 000
Investeringsaktiviteter	-87 761	-115 100
Finansieringsaktiviteter	-16 458	-7 500
Valutaeffekter	-1 277	7 100
Endring betalingsmidler	-29 598	-6 500

Nøkkel tall	2016	2015
Sysselsatt kapital	560 978	765 700
Brutto driftsmargin (EBITDA)	25 %	31 %
Driftsmargin (EBIT)	0 %	3 %
Egenkapitalandel	34 %	37 %
Egenkapitalrentabilitet	-8 %	-10 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	5 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	1 %	2 %

Verdier og utbytte	2016	2015
Markedsverdi ved årsslutt	514 016	394 436
Pris/bok	1,7	1,1
Sluttkurs	158,4	123,7
Utbytte betalt som kontantoppgjør	15 761	-
Utbytte i form av aksjer	7 595	-
Sum utbetaling/oppgjort utbytte	23 356	22 958
Utbytteandel	-	-
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	178 %	-
Utbytte til staten betalt som kontantoppgjør	10 718	-
Utbytte til staten i form av aksjer	5 025	-
Sum utbetaling/oppgjort utbytte til staten	15 742	15 382
Avkastning inklusiv utbytte siste år	35,5 %	-0,8 %
Gjennomsnittlig avkastning siste 5 år	6,1 %	-

Annens informasjon	2016	2015
Antall ansatte	20 539	21 581
Andel ansatte i Norge	88 %	88 %
Statens eierandel årsslutt	67 %	67 %
Andel kvinner i styret totalt	50 %	45 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	43 %	38 %

¹ Fra regnskapsåret 2016 rapporterer Statoil tall i amerikanske dollar (USD). Tallene for 2016 er omregnet til norske kroner (NOK), beregnet fra Statoils konserntall. Benyttet valutakurs er gjennomsnittskurs NOK/USD 8,4014.

Konsernsjef: Sigve Brekke

Styre: Gunn Wærsted (leder), Siri Hatlen, Ashok Vaswani, Sally Margaret Davis, Dag Jakob Opedal, Jon Erik Reinhardsen, Jacob Aqraou, Regi Aalstad, Per Gunnar Salomonsen*, Åse Selfjord*, Harald Stavn* (* valgt av de ansatte)

Revisor: EY AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 53,97 %
Selskapets nettside: www.telenor.com

Telenor ASA er en av verdens ledende mobiloperatører med over 200 mill. mobilabonnementer og 37 000 ansatte verden over. Selskapet har virksomhet i Norge, Sverige, Danmark, Ungarn, Serbia, Montenegro, Bulgaria, Thailand, Malaysia, Bangladesh, India, Pakistan og Myanmar. Telenor ble etablert ved omdanning av Televerket til aksjeselskap i 1994. Selskapet ble børsnotert i 2000 og har hovedkontor i Bærum.

Målet med statens eierskap i Telenor er å opprettholde et kunnskapsbasert og høyteknologisk konsern med hovedkontorfunksjoner i Norge. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Telenor kjøpte i februar 2016 Tapad Inc., som er et ledende selskap innenfor markedsføringsteknologi.

Deloitte leverte i april 2016 sin rapport som konkluderte med at ingen Telenor-ansatte hadde vært delaktig i korrupsjon knyttet til eierskapet i VEON Ltd. (tidligere VimpelCom Ltd.). Telenor arbeidet gjennom året med å håndtere interne forbedringspunkter som ble poengtert i Deloitte rapport.

I september foretok Telenor et første nedsalg i VEON etter å ha vedtatt å selge eierposten på 33 pst. høsten 2015. Salget ble strukturert gjennom en aksjetransaksjon som utgjorde 8 pst. av utestående aksjer i VEON. I tillegg har Telenor utstedt et konvertibelt obligasjonslån som kan gjøres opp med aksjer i VEON. Ved utgangen av 2016 var Telenors eierandel i VEON 23,7 pst.

Telenor avholdt i februar 2017 kapitalmarkedsdag der selskapet presenterte strategien de kommende årene. Selskapet vil fremover legge vekt på å effektivisere driften, digitalisere virksomheten og utvikle nye løsninger og tjenester for kundene.

Telenor inngikk i februar 2017 avtale med Bahrtil Airtel om overtagelse av

Telenors indiske virksomhet. Avtalen forventes å ferdigstilles i løpet av tolv måneder og innebærer at Telenor trekker seg ut av det indiske markedet.

Samfunnsansvar

Telenor har i 2016 bl.a. lagt vekt på arbeidet med antikorrupsjon, menneskerettigheter og ansvarlig oppfølging av leverandørkjeden.

I desember 2016 presenterte Telenor en uavhengig undersøkelse foretatt av KPMG knyttet til selskapets globale ringvirkninger i samfunnet (Telenors Global Impact). Telenor har forpliktet seg til å etterleve FNs bærekraftsmål, og har spesielt trukket frem nummer ti om å redusere sosiale forskjeller. Ringvirkningsrapporten belyser hvordan Telenors virksomhet bidrar til oppnåelse av dette målet.

Økonomisk utvikling

Telenor hadde i 2016 inntekter på 131 mrd. kroner, en økning på 3,3 mrd. kroner (3 pst.) sammenlignet med året før. Inntektsveksten kommer delvis som følge av god utvikling i markedene i Bangladesh, Pakistan og Myanmar, samt fra en positiv valutaeffekt på om lag 1,3 mrd. kroner. Selskapet leverte en EBITDA-margen på 34 pst., som er uendret fra 2015. Økte nedskrivninger, bl.a. relatert til Telenor India og Tapad, førte til et fall på 25 pst. i driftsresultatet (EBIT), fra 22,8 mrd. kroner i 2015 til 17,1 mrd. kroner i 2016. Investeringsene steg fra 26 til 30 mrd. kroner, bl.a. som følge av oppkjøpet av Tapad. Justert for oppkjøp, spektrum og lisenser utgjorde investeringer 17,3 pst. av totale inntekter, ned fra 18,4 pst. i 2015.

Telenor leverte et resultat etter skatt på 2,8 mrd. kroner. Resultatet er negativt påvirket av nedskrivning av investeringer og tap på salg av tilknyttede selskaper (VEON). Resultat pr. aksje ble 1,89 kroner i 2016, mot 2,27 kroner foregående år. Telenor betaler et utbytte på 7,8 kroner pr. aksje for regnskapsåret 2016, totalt 11,7 mrd. kroner.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	131 427	128 175
Driftskostnader	114 357	105 414
Brutto driftsresultat (EBITDA)	45 103	43 326
Driftsresultat (EBIT)	17 070	22 761
Resultatandel i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	-1 796	-6 819
Netto finansposter	-3 543	-2 921
Resultat før skatt og minoritet	11 731	13 020
Skattekostnad	5 924	6 317
Minoritetsinteresser	2 974	3 289
Resultat etter skatt og minoritet	2 832	3 414

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	153 328	162 596
Omløpsmidler	52 991	42 313
Sum eiendeler	206 319	204 909
Egenkapital	50 879	58 467
Minoritetsinteresser	4 517	4 660
Sum egenkapital	55 396	63 127
Avsetning til forpliktelser	10 775	10 583
Rentebærende gjeld	86 361	76 428
Rentefri gjeld	53 787	54 771
Sum gjeld og forpliktelser	150 923	141 782
Sum egenkapital og gjeld	206 319	204 909

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	39 778	37 107
Investeringsaktiviteter	-21 105	-20 281
Finansieringsaktiviteter	-9 037	-15 041
Valutaeffekter	-446	81
Endring betalingsmidler	9 190	1 866

Nøkkel tall	2016	2015
Sysselsatt kapital	141 757	139 555
Brutto driftsmargin (EBITDA)	34 %	34 %
Driftsmargin (EBIT)	13 %	18 %
Egenkapitalandel	27 %	31 %
Egenkapitalrentabilitet	5 %	6 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	9 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	11 %	12 %

Verdier og utbytte	2016	2015
Markedsverdi ved årsslutt	193 688	222 666
Pris/bok	3,8	3,8
Sluttkurs	129,00	148,30
Utbytte for regnskapsåret	11 711	11 261
Utbytteandel	413 %	330 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	164 %	-
Utbytte til staten	6 320	6 078
Avkastning inklusiv utbytte siste år	-8,0 %	2,2 %
Gjennomsnittlig avkastning siste 5 år	10,9 %	-

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	37 000	35 000
Andel ansatte i Norge	15,9 %	17,1 %
Statens eierandel årsslutt	53,97 %	53,97 %
Andel kvinner i styret totalt	45 %	45 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	50 %

Yara International ASA (Yara) driver i hovedsak med produksjon, distribusjon og salg av nitrogenbaserte kjemikalier. Disse brukes mest i mineralgjødsel, med industriell bruk som et annet viktig og raskt voksende område.

Selskapet har 30 produksjonsenheter, hvorav to norske, i Glomfjord og på Herøya. Yara har en global tilstedeværelse og selskapets distribusjons- og markedsføringsnettverk omfatter mer enn 200 terminaler, lagerbygninger, blandingsanlegg og pakkerianlegg, lokalisert i mer enn 50 land. Det er nesten 15 000 ansatte i Yara som håndterer salg til om lag 160 land. Yara er notert på Oslo Børs og har hovedkontor i Oslo.

Yaras kunnskap, produkter og løsninger skal skape lønnsom og bærekraftig vekst for kundene, og samtidig ta hensyn til jordens ressurser, mat og miljø. Yaras misjon er «A collaborative society; a world without hunger; a planet respected.»

Målet med statens eierskap i Yara er å opprettholde et kunnskapsbasert og høyteknologisk industrikselskap med hovedkontor i Norge. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Yara avtalte i 2016 å kjøpe Tata Chemicals ureaanlegg og distribusjonsvirksomhet i Uttar Pradesh, India, for 400 mill. amerikanske dollar. Dette representerer et betydelig steg i Yaras vekststrategi og gir en integrert posisjon i verdens nest største gjødselmarked.

Yara besluttet å investere 275 mill. dollar i utvidelse og modernisering av sitt anlegg i Rio Grande, Brasil. Ekspansjonen vil doble nåværende årlige kapasitet på 800 000 tonn.

I tillegg har Yara igangsatt et forbedringsprogram for å sikre fortsatt bærekraftig vekst også i fremtiden. Programmet har mål om minst 500 mill. dollar i årlig EBITDA-forbedring innen 2020.

I 2016 fullførte Yara salget av sin europeiske CO₂-virksomhet og den resterende eierandelen på 34 pst. i Yara Praxair Holding AS for drøyt 300 mill. euro til Praxair Inc.

Samfunnsansvar

Yara har som medlem av FNs Global Compact forpliktet seg til å følge organisasjonens prinsipper for menneskerettigheter, miljø, arbeidstakerrettigheter og antikorrupsjon. Videre følger Yara OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og antikorrupsjonskonvensjon, og støtter FNs Bærekraftsmål.

Yara skal skape verdier for aksjeeiere, kunder, ansatte og resten av samfunnet. I 2016 arbeidet selskapet bl.a med:

Konsernsjef:
Svein Tore Holsether

Styre: Leif Teksum (leder), Maria Moræus Hanssen (nestleder), Geir Petter Isaksen, Hilde Bakken, John Gabriel Thuestad, Geir Olav Sundbø, Rune Bratteberg, Kjersti Aass* (* valgt av de ansatte)

Revisor: Deloitte AS

© Yara International ASA

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 36,21 %
Selskapets nettside: www.yara.com

Fortsatt arbeid med og investeringer i energieffektivitet, og oppnådde om lag 1 pst. reduksjon i energiforbruk pr. produserte enhet ammoniak.

Ytterligere effektivisering innenfor konsum av gjødsel og vann i jordbruket, gjennom forbedring av N-Sensor- og N-Tester-verktøy, og utvikling av verktøy og løsninger for jordbruk der det er vannmangel.

En rekke eksisterende utviklingsengasjement, inkludert SAGCOT agricultural growth corridor i Tanzania, Patient Procurement Platform partnership med World Food Program, og sluttet seg til Business & Sustainable Development Commission (BSDC) for oppfølging av FNs bærekraftsmål.

Fortsatt langsiktig prioritering av compliance-arbeidet, bl.a. gjennom mer enn 2 300 kurs avholdt med ansatte og behandling av 179 henvendelser gjennom interne og eksterne varslingsrutiner.

Yara økte andelen kvinner blant ledende ansatte, fra 10 pst. i 2015 til 14 pst. i 2016, og iverksatte en rekke tiltak for å øke andelen ytterligere fremover.

Selskapets skadefrekvensen ble ytterligere redusert, fra 3,4 i 2015 til 2,5 i 2016.

Økonomisk utvikling

I 2016 leverte Yara høyere salgs- og produksjonsvolumer, men inntektene falt på grunn av lavere gjødselpriser. Yaras mål for kontantavkastning på brutto investert kapital, CROGI (Cash return on gross investment), endte på 9,5 pst. for 2016, ned fra 14 pst. i 2015, og lavere enn målet på minimum 10 pst. over forretningscyklusen. Marginene var betydelig lavere enn i 2015 på grunn av lavere markedspriser på gjødsel samt lavere premier for NPK-fullgjødsel og nitrater. Yaras globale gjødselleveranser endte på 27,2 mill. tonn, 3 pst. høyere enn i 2015, hovedsakelig på grunn av økte leveranser i Brasil.

I 2016 ble Yaras nettoresultat etter minoritetsinteresser på 6 360 mill. kroner, 21 pst. lavere enn i 2015, hovedsakelig forklart av lavere gjødselpriser. Yara opprettholdt sin sterke finansielle posisjon i 2016. Forholdet mellom gjeld og egenkapital steg fra 0,16 til 0,17, da kontantstrømmen i hovedsak finansierte vedlikeholds- og vekstinvesteringer samt utbytte til aksjeeiere. Yara betaler et utbytte på 10 kroner pr. aksje, ned fra 15 kroner i 2015.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	97 170	111 897
Driftskostnader	88 399	97 793
Brutto driftsresultat (EBITDA)	15 018	21 037
Driftsresultat (EBIT)	8 771	14 104
Resultatandel i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	-348	-310
Netto finansposter	-61	-3 149
Resultat før skatt og minoritet	8 363	10 644
Skattekostnad	2 041	2 209
Minoritetsinteresser	-37	351
Resultat etter skatt og minoritet	6 360	8 083

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	83 938	77 681
Omløpssmidler	36 567	41 182
Sum eiendeler	120 505	118 863

Egenkapital	74 444	73 890
Minoritetsinteresser	2 326	1 837
Sum egenkapital	76 770	75 727
Avsetning til forpliktelser	11 558	12 382
Rentebærende gjeld	16 555	15 091
Rentefri gjeld	15 621	15 664
Sum gjeld og forpliktelser	43 734	43 137
Sum egenkapital og gjeld	120 505	118 863

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	14 084	14 631
Investeringsaktiviteter	-10 604	-6 888
Finansieringsaktiviteter	-2 989	-8 304
Valutaeffekter	39	189
Endring betalingsmidler	531	-371

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	93 325	90 818
Brutto driftsmargin (EBITDA)	15 %	19 %
Driftsmargin (EBIT)	9 %	13 %
Egenkapitalandel	64 %	64 %
Egenkapitalrentabilitet	9 %	12 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	13 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	10 %	17 %

Verdier og utbytte	2016	2015
Markedsverdi ved årsslutt	92 894	105 329
Pris/bok	1,2	1,4
Sluttkurs	340	382,9
Utbytte for regnskapsåret	2 732	4 113
Utbytteandel	43 %	51 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	44 %	-
Utbytte til staten	989	1 489
Avkastning inklusiv utbytte siste år	-6,7 %	18,6 %
Gjennomsnittlig avkastning siste 5 år	11,5 %	-
Salgsproveny til staten/ sletting av aksjer	252	127

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	14 736	12 883
Andel ansatte i Norge	9 %	8 %
Statens eierandel årsslutt	36,21 %	36,21 %
Andel kvinner i styret totalt	38 %	38 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/ aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

Telenor er en av verdens ledende mobiloperatører med over 200 mill. mobilabonnementer.

NSB fikk et årsresultat etter skatt og minoritetsinteresser for 2016 på 1,3 mrd. kroner.

© Lasse Storheim/NSB AS

Kategori 3

Forretningsmessige mål og andre spesifikt definerte mål

I denne kategorien inngår selskaper der staten har forretningsmessige mål med eierskapet og hvor det er andre samfunnsmessige begrunnelser for statlig eierskap enn norsk forankring av hovedkontor. Staten har forventninger til resultat og avkastning ut fra selskapenes risikoprofil. Selskapene opererer i markeder med andre kommersielle aktører.

Argentum Fondsinvesteringer AS	64
Eksporfinans ASA	65
Electronic Chart Centre AS	66
GIEK Kredittforsikring AS	67
Investinor AS	68
Kommunalbanken AS	69
NSB AS	70
Posten Norge AS	71
Statkraft SF	72

Administrerende direktør:
Joachim Høegh-Krohn

Styre: Jon Hindar (leder), Grethe Høiland (nestleder), Rikke Reinemo, Kjell Martin Grimeland, Tina Steinsvik Sund

Revisor: PricewaterhouseCoopers AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.argentum.no

Argentum Fondsinvesteringer AS (Argentum) ble opprettet i 2001 for å investere i aktive eierfond (private equity) og bidra til et mer velfungerende kapitalmarked for unoterte selskaper. Argentum er i dag investert i 117 fond som igjen eier 623 unoterte selskaper. Argentum har hovedkontor i Bergen og kontor i Oslo.

Argentum har spesialisert seg på fond i Nord-Europa, samt internasjonale energifond. Argentum kommitterer kapital til fond som investerer i unoterte selskaper. Investeringene fordeler seg på oppkjøpsfond (buyout) og venturefond (venture). Argentum er den største investoren i norsk venture.

Argentum Asset Management er konsernets forvaltningsselskap. Selskapets kjernekompetanse er evaluering og seleksjon av aktive eierfond og fondsforvaltere. Investeringene skjer gjennom investeringer i nyetablerte fond (primary), gjennom kjøp av andeler i eksisterende fond (secondary) eller gjennom saminvesteringer med fondsforvalterne. Argentum Asset Management forvalter også kapital for private investorer. Argentum har investeringer verdt i overkant av 6 mrd. kroner i aktive eierfond. Argentum har kommittert netto 10 mrd. kroner (brutto kommittert fratrukket det som er tilbakebetalt av innskutt kapital fra fondene) til eksisterende fond/strukturer. I tillegg har private investorer kommittert netto 3,6 mrd. kroner gjennom Argentums investeringsprogrammer.

Målet med statens eierskap i Argentum er å få god avkastning på investeringer i aktive eierfond (private equity), bidra til et mer velfungerende kapitalmarked for unoterte selskaper gjennom saminvesteringer i slike fond med private investorer og å bidra som investor til en videreutvikling av private equity-bransjen. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Argentum kommitterte til sammen 1,3 mrd. kroner til nye fond i 2016, deriblant til Northzone Venture, Energy Ventures, FSN og Inflexion. Totale realisasjoner i porteføljen i 2016 var på 1,5 mrd. kroner.

Samfunnsansvar

Vurdering av samfunnsansvar er en vesentlig del av alle investeringsbeslutninger i Argentum og i oppfølgingen av selskapets forvaltere. Argentum har jevnlig dialog med forvaltere og andre interessenter for å bidra til å utvikle gode prosesser og rutiner knyttet til arbeidet med samfunnsansvar.

Argentum er medlem av FNs Global Compact og rapporterer årlig til organisasjonen. Selskapet er også et aktivt medlem av Norsif, en uavhengig forening for investorer med interesse for ansvarlig og bærekraftig forvaltning.

Argentum støtter «Women's Empowerment Principles», et initiativ for å promotere likestilling i regi av FN.

Argentum publiserer årlig en egen samfunnsansvarsrapport som også inneholder en oversikt over utviklingen på området i selskapets portefølje av fond.

Økonomisk utvikling

Argentum realiserte gevinster på til sammen 614 mill. kroner fra investeringsporteføljen i aktive eierfond i 2016. Negativ verdiendring i porteføljen resulterte likevel i at Argentum fikk et årsresultat for konsernet på -123 mill. kroner i 2016, sammenliknet med et overskudd i 2015 på 401 mill. kroner.

Markedsverdien av investeringsporteføljen i aktive eierfond utgjorde 6 131 mill. kroner ved utgangen av 2016, mens tilsvarende verdi ved utgangen av 2015 utgjorde 6 504 mill. kroner. Avkastningen på selskapets investeringsportefølje i aktive eierfond utgjorde årlig 14,1 pst. målt siden oppstart i 2001 ved utgangen av 2016. Netto avkastning etter Argentums egne kostnader er gjennomsnittlig 12,4 pst. i samme periode.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	-50	488
Driftskostnader	60	67
Brutto driftsresultat (EBITDA)	-111	420
Driftsresultat (EBIT)	-111	420
Netto finansposter	4	17
Resultat før skatt og minoritet	-106	437
Skattekostnad	17	36
Minoritetsinteresser	0	0
Resultat etter skatt og minoritet	-123	401

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	6 337	6 690
Omløpsmidler	1 034	1 311
Sum eiendeler	7 370	8 001

Egenkapital	7 331	7 955
Avsetning til forpliktelser	0	0
Rentebærende gjeld	0	0
Rentefri gjeld	39	46
Sum gjeld og forpliktelser	39	46
Sum egenkapital og gjeld	7 370	8 001

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	171	750
Investeringsaktiviteter	-7	0
Finansieringsaktiviteter	-500	-250
Endring betalingsmidler	-336	500

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	7 331	7 955
Brutto driftsmargin (EBITDA)	-	86 %
Driftsmargin (EBIT)	-	86 %
Egenkapitalandel	99 %	99 %
Egenkapitalrentabilitet	-2 %	5 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	9 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	-1 %	6 %

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	800	500
Utbytteandel	-	125 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	80 %	-
Utbytte til staten	800	500

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	21	22
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	60 %	60 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	60 %	60 %

Administrerende direktør:
Geir Bergvoll

Styre: Sigurd Carlsen (leder),
Christian Berg (nestleder), Tone
Lunde Bakker, Bjørn Berg, Marianne
Heien Blystad, Rune Helgeland*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: PricewaterhouseCoopers AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 15 %
Selskapets nettside: www.eksporthans.no

Eksporthans ASA ble etablert i 1962 og er lokalisert i Oslo. Selskapet forvalter en portefølje med utlån til norsk eksportnæring, utenlandske kjøpere av norske kapitalvarer og til kommunal sektor i Norge. Nesten alle lånene er garantert av Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK) og/eller banker. Selskapet forvalter også en portefølje med internasjonale verdipapirer. Virksomheten er finansiert gjennom obligasjoner utstedt i internasjonale kapitalmarkeder. Ved utgangen av 2016 hadde selskapet 29 ansatte og var eiet av 23 forretnings- og sparebanker samt staten ved Nærings- og fiskeridepartementet. Staten ervervet sin eierandel på 15 pst. gjennom en rettet emisjon i 2001.

Målet med statens eierskap i Eksporthans er som aksjeeier å bidra til at selskapet på best mulig måte kan forvalte eksisterende portefølje av eiendeler, gjeld og forpliktelser i samsvar med inngåtte avtaler.

Viktige hendelser

Eksporthans hadde stabil drift og god soliditet og likviditet i 2016. I november 2016 oppgraderte Standard & Poor's Rating Services selskapets rating til BBB+ med stabile fremtidsutsikter. I mars 2017 utstedte Eksporthans et nytt obligasjonslån på 2 mrd. kroner med to års løpetid.

Eksporthans fortsatte å forvalte sine eksisterende eiendels- og gjeldsporteføljer i samsvar med inngåtte avtaler, men uten å innvilge nye lån. Denne strategien ble etablert i 2012, i forbindelse med at Eksporthans Norge overtok ansvaret for å yte nye statlig støttede eksportkreditter. Selskapets balanse ble som ventet redusert i løpet av året, og som følge av dette ble antall ansatte redusert fra 40 til 29 i april 2016 ved frivillige sluttpakker.

Samfunnsansvar

Styret i Eksporthans har vedtatt retningslinjer for samfunnsansvar. «Eksporthans Social Responsibility Policy» omfat-

ter etiske retningslinjer for selskapet, og retningslinjer for miljøvennlig drift, miljømessige og sosiale krav til prosjekter hvor Eksporthans har bidratt med finansiering, antikorrupsjonstiltak, tiltak mot hvitvasking og rapportering. Retningslinjene for samfunnsansvar er offentlig tilgjengelig på selskapets nettside. I 2016 fortsatte Eksporthans å overvåke sine porteføljer i samsvar med retningslinjene i tett samarbeid med GIEK og andre garantister.

Økonomisk utvikling

Netto renteinntekter i 2016 var 260 mill. kroner, sammenlignet med 374 mill. kroner i 2015. Nedgangen skyldtes primært lavere rentebærende balanse. Resultatet fra den underliggende virksomheten uten urealiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter og tap sikret av porteføljesikringsavtalen var 177 mill. kroner i 2016, mot 172 mill. kroner i 2015. Resultatet ble positivt påvirket av gevinst ved salg av selskapets andel av kontorlokalene til det svenske investeringsselskapet Genesta, og negativt påvirket av avsetninger i forbindelse med voldgiftsdom vedrørende 108-avtalen med Nærings- og fiskeridepartementet.

Totalresultatet i samsvar med regnskapsstandarden IFRS var -345 mill. kroner for 2016, sammenlignet med -351 mill. kroner for 2015. De negative tallene skyldtes først og fremst reversering av tidligere urealiserte gevinster på Eksporthans' egen gjeld. Den gjenværende balansen av tidligere urealiserte gevinster på 810 mill. kroner (etter derivater) ved utgangen av 2016, vil fortsette å bli reversert som urealiserte tap i resultatregnskapet fremover. Ved utgangen av 2016 hadde Eksporthans samlede eiendeler på 33,2 mrd. kroner. Gjeld og forpliktelser utgjorde 26,1 mrd. kroner og egenkapitalen var 7,1 mrd. kroner. Kapitaldekningen og kjernekapitaldekningen var begge på 61 pst. Det ble ikke betalt utbytte for 2016 fra Eksporthans.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Renteinntekter	1 279	1 776
Rentekostnader	1 019	1 402
Netto rente- og kredittprovenyinntekter	260	374
Andre netto driftsinntekter	-661	-780
Driftskostnader	107	142
Netto tap	0	0
Driftsresultat	-508	-548
Skattekostnad	-177	-172
Resultat etter skatt	-331	-376

Balanse	2016	2015
Sum eiendeler	33 171	65 142
Sum gjeld	26 106	57 733
Sum egenkapital	7 065	7 409
Sum egenkapital og gjeld	33 171	65 142

Nøkkel tall	2016	2015
Kjernekapitaldekning	61 %	36 %
Tapsprosent utlån	0 %	0 %
Egenkapitalrentabilitet	-5 %	-5 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	-31 %	-

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	0	0
Utbytteandel	0 %	0 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	0 %	-
Utbytte til staten	0	0

Annens informasjon	2016	2015
Antall ansatte	29	44
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	15 %	15 %
Andel kvinner i styret, totalt	33 %	33 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

ELECTRONIC CHART CENTRE

Electronic Chart Centre AS (ECC) skal bidra til økt sikkerhet til sjøs bl.a. gjennom utvikling og drift av elektroniske sjøkart. Selskapet ble etablert ved utskilling fra Kartverket til et aksjeselskap i 1999. ECC har hovedkontor i Stavanger og har 18 ansatte.

Selskapets aktiviteter er konsentrert rundt levering av tjenester som bidrar til at Norge oppfyller sine forpliktelser i henhold til internasjonale og nasjonale strategier om sikkerhet til sjøs. Dette skjer gjennom å drive en database for PRIMAR, et koordineringssenter for offisielle elektroniske navigasjonskart der mange land deltar. ECC søker videre å imøtekomme krav fra nye bruksområder og ny teknologi for aktører på land og sjø.

Målet med statens eierskap i ECC er å bidra til oppfyllelse av Norges forpliktelser i henhold til internasjonale konvensjoner om sikkerhet til sjøs, samt dekke samfunnets behov for økt sjøsikkerhet gjennom å forvalte og tilgjengeliggjøre autoriserte elektroniske sjøkart eiet av sjøkartverken. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

ECC reforhandlet ny kontrakt i 2016/2017 med Kartverket om fortsatt utvikling og drift av elektroniske sjøkart til PRIMAR-databasen.

ECC har i 2016/2017 utviklet støtte for kartstandarden S102 (såkalte batymetriske data) på oppdrag for Kartverket og til bruk i PRIMAR-tjenesten. S102-prosjektet er delt inn i tre leveranser knyttet til distribusjon, kvalitetskontroll og visning. Interessen for batymetriske data har vært stor fra bl.a. Kystverket og Forsvaret.

Med den økte interessen for slike data søkte ECC sammen med Kongsberg Digital om midler fra Norges forskningsråd for å utvikle en S-102-demonstrator i samarbeid med Kystverket, Kartverket og Forsvaret. Prosjektet blir tildelt midler fra MAROFF-programmet i 2017/2018.

Et annet prosjekt ECC fikk i 2016 var å lage en ny versjon av en kartkatalog på Internett (CCW) for medlemmer av PRIMAR og deres distributører. Denne skal støtte utvidet funksjonalitet og være mer brukervennlig. Prosjektet skal ferdigstilles i slutten av 2017.

ECC vant i 2016 et anbud fra Luftambulansetjenesten ANS på utvikling av en applikasjon (app) og internettløsning for di-

Administrerende direktør:
Ralph Emmanuel Daber

Styre: Tina Steinsvik Sund
(leder), Knut Ole Flåthen
(nestleder), Nicolai Jarlsby

Revisor: KPMG AS

© Electronic Chart Centre AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.ecc.no

gitalisering og visning av landingsplasser for helikopter. Løsningen inneholder kartdekning over Norge, men skal også inkludere karttjenester for Sverige og Finland. Tjenesten ble lansert i starten av 2017.

ECC utvikler også en rekke andre kartrelaterte løsninger for planet annet Gule Sider i Norge og Sverige, den norske lostjenesten og havnemyndigheter internasjonalt.

Samfunnsansvar

ECC evaluerer og prioriterer utviklingsaktiviteter, samarbeid og forretningsrutiner, og har bevissthet rundt samfunnsansvar. Selskapets aktiviteter bidrar til økt sjøsikkerhet.

ECCs hovedkunde er Kartverket, men i lys av selskapets mål om få flere private kunder øker behovet for bevissthet om og gode rutiner for bakgrunns- og kredittsjekk av kunder og underleverandører. I 2016 har ECC utarbeidet en standardprosedyre og kontraktsmal ved store prosjektmuligheter og etablert en egen anti-korrupsjonsrutine.

ECC har en ekstern varslingstjeneste, der ansatte kan melde fra anonymt om eventuelle uheldige forhold i selskapet.

Selskapet er bevisst på å begrense miljøpåvirkning fra egen virksomhet.

Økonomisk utvikling

Driftsinntektene økte fra 25,4 mill. kroner i 2015 til 27,7 mill. kroner i 2016, hovedsakelig på grunn av økt aktivitet innenfor kjernevirksomheten, utvikling og drift av elektroniske sjøkart for PRIMAR. Resultat etter skatt ble 5,4 mill. kroner, opp fra 1,2 mill. kroner året før. Resultatforbedringen skyldes i noen grad økte inntekter, men hovedsakelig lavere kostnader. Selskapet fikk en driftsmargin på 19 pst. og en rentabilitet på bokført egenkapital på 58 pst. Selskapet betaler 5,4 mill. kroner i utbytte for 2016.

Internasjonale konvensjoner og strategier som pålegger økende bruk av ECCs produkter og tjenester gir nye muligheter. ECC videreutvikler eksisterende produkter og investerer i nye forretningsmuligheter for å legge grunnlag for fremtidig lønnsom vekst.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	27,7	25,4
Driftskostnader	22,3	26,0
Brutto driftsresultat (EBITDA)	5,5	-0,4
Driftsresultat (EBIT)	5,4	-0,7
Netto finansposter	0,0	0,1
Resultat før skatt	5,4	-0,6
Skattekostnad	0,0	-1,8
Resultat etter skatt	5,4	1,2
Balanse		
	2016	2015
Anleggsmidler	3,3	3,3
Omløpsmidler	16,0	15,5
Sum eiendeler	19,3	18,8
Egenkapital	8,8	10,0
Avsetning til forpliktelser	0,0	0,0
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	10,6	8,8
Sum gjeld og forpliktelser	10,6	8,8
Sum egenkapital og gjeld	19,3	18,8
Nøkkel tall		
	2016	2015
Sysselsatt kapital	8,8	10,0
Brutto driftsmargin (EBITDA)	20 %	-1 %
Driftsmargin (EBIT)	19 %	-2 %
Egenkapitalandel	45 %	53 %
Egenkapitalrentabilitet	58 %	11 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	13 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	58 %	-6 %
Utbytte		
	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	5,4	3,0
Utbytteandel	100 %	257 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	203 %	-
Utbytte til staten	5,4	3,0
Annen informasjon		
	2016	2015
Antall ansatte	18	17
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	33 %	33 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	33 %	33 %

GIEK Kredittforsikring AS skal fremme norsk næringsliv med særlig vekt på små og mellomstore bedrifter (SMB) og norsk eksport. GIEK Kredittforsikring er det eneste fullintegreerte norske kredittforsikringsselskapet og har alle funksjoner i Norge. GIEK Kredittforsikring har sin historie tilbake til 1922 med forsikring av fiskeeksport til Russland. Virksomheten var frem til 2001 en del av Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK) og ble da skilt ut som et eget aksjeselskap. Statens eierskap var frem til utgangen av 2014 forvaltet av GIEK, men ansvaret ble overført til Nærings- og fiskeridepartementet i januar 2015. GIEK Kredittforsikring har hovedkontor i Oslo.

Målet med statens eierskap i GIEK Kredittforsikring er å bidra til å fremme et godt og forsvarlig tilbud av kredittforsikring til små og mellomstore bedrifter. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

GIEK Kredittforsikring har i 2016 fortsatt arbeidet med å videreutvikle fag- og støtte-systemer som bidrar til bedre kundeopplevelser og økt effektivitet og kontroll i organisasjonen.

Selskapet har i 2016 utvidet tilbudet om kredittforsikring til også å gjelde innenlandsmarkedet.

Omfanget av krav og mislighold har i hovedsak utviklet seg positivt i 2016. Arbeidet med tidligere mislighold og erstatningskrav, bl.a. som følge av importstoppen av sjømat til Russland og urolighetene i Ukraina, er fremdeles ressurskrevende sammen med enkelte større erstatningskrav.

Selskapet har i 2016 videreført arbeidet med tilpasning til ny finansforetakslov med forskrifter og endringer som er gjennomført med virkning fra 2016.

Samfunnsansvar

GIEK Kredittforsikring vektlegger at arbeidet med samfunnsansvar er en integrert del av selskapets virksomhet.

Selskapet forsikrer salg også til land hvor risiko for korrupsjon, hvitvasking og terrorfinansiering generelt er stor. GIEK Kredittforsikring påvirker ikke direkte handelen mellom selskapets kunder og deres kunder. Det er likevel et klart mål for GIEK Kredittforsikring å bidra til å redusere risikoen for korrupsjon, hvitvasking og terrorfinansiering også mellom selskapets kunder og deres kunder. Forebyggende arbeid blir gjort gjennom krav til transparent handel og krav til god dokumentasjon. I tillegg er det innarbeidet en egen klausul i forsikringsvilkårene for å bekjempe denne typen straffbare handlinger. I klausulen forutsetter GIEK Kredittforsikring at kunder i forbindelse med kontrakter og fordringer forsikringen gjelder, ikke handlet i strid med straffelovens bestemmelser. Bestemmelsene forbyr terrorfinansiering, heleri, hvitvasking og korrupsjon, samt medvirkning til dette. Dersom selskapets kunder likevel handler i strid med disse forbudene, vil forsikringsansvaret bortfalle. Det samme gjelder dersom selskapets kunder eller eventuelle medhjelpere opptrer i strid med forbudene og kunden visste eller måtte vite dette.

Økonomisk utvikling

Konkurransen i markedet for kredittforsikring forsterket seg i 2016, og selskapets premieinntekter er negativt påvirket av lavere premiesatser i markedet. Mislighold og erstatningskrav fra tidligere år har utviklet seg mer positivt enn forutsatt ved inngangen til 2016. Selskapets pensjonsforpliktelse økte i 2016 på grunn av endrede forutsetninger, bl.a. lavere diskonteringsrente. Årsresultatet var 3,4 mill. kroner for 2016. Det positive resultatet medfører en styrking av selskapets solvensmargin. Selskapet betaler ikke utbytte for 2016.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Premieinntekter for egen regning	43,5	56,1
Andre forsikringsrelaterte inntekter	4,6	3,7
Erstatningskostnader for egen regning	-5,3	-9,6
Forsikringsrelaterte driftskostnader for egen regning	-40,9	-46,6
Resultat av teknisk regnskap for skadeforsikring	1,8	3,6
Netto inntekter fra investeringer	7,1	0,6
Andre inntekter	0,6	1,3
Resultat av ikke-teknisk regnskap	7,8	1,9
Resultat av ordinær virksomhet	9,6	5,5
Skattekostnad	-2,5	2,4
Resultat før andre resultatkomponenter	7,1	7,9
Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger	-4,9	22,4
Skatt på aktuarielle gevinster/tap	1,2	-5,6
Resultat etter skatt	3,4	24,7
Balanse	2016	2015
Sum eiendeler	476	489
Sum forpliktelse	231	248
Sum egenkapital	245	241
Sum egenkapital og forpliktelse	476	489
Nøkeltall	2016	2015
Egenkapitalandel	51 %	49 %
Solvenskapitaldekning	283 %	270 %
Kostnadsprosent	94 %	83 %
Skadeprosent	12 %	17 %
Kombinertprosent (combined ratio)	106 %	100 %
Egenkapitalrentabilitet	1,4 %	10 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 2 år	5,8 %	-
Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	0	0
Utbytteandel	0 %	0 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	4 %	0 %
Utbytte til staten	0	0
Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	34	34
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	57 %	57 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	50 %

Investinor

Administrerende direktør:
Haakon H. Jensen

Styre: Thomas Falck (leder),
Åse Koll Lunde (nestleder),
Beatriz Malo de Molina,
Svein Sivertsen, Hans Aasnæs

Revisor: Deloitte AS

© Anne Elisabeth Nass

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.investinor.no

Investinor AS investerer i internasjonalt orienterte konkurransedyktige selskaper, primært i kommersialiseringsfasen. I tillegg til investeringer i denne fasen, kan selskapet investere i selskaper i ekspansjonsfasen. Investinor utøver aktivt, kompetent eierskap. Virksomheten drives på kommersielle vilkår i henhold til markedsinvestorprinsippet i EØS-avtalen og skal gi langsiktig god avkastning med god risikospredning. Investinor selger seg ut av porteføljeselskapene når andre eiere er bedre egnet til å utvikle dem videre. Investinors visjon er sammen med grundeire, entreprenører og andre investorer å gjøre lovende selskaper verdensledende.

Målet med statens eierskap i Investinor er å bidra til verdiskaping i norsk næringsliv gjennom investeringer i nyetableringer, selskaper i tidlig vekstfase og i noen grad selskaper i ekspansjonsfasen. I tillegg skal statens eierskap bidra til at det bygges opp erfaring og kompetanse på eierskap og utvikling av selskaper i tidlige faser. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

I 2016 investerte Investinor i fem nye porteføljeselskaper og gjennomførte 33 oppfølgingsinvesteringer i porteføljeselskapene. Totalt ble porteføljeselskapene tilført 1 146 mill. kroner i ny risikokapital, hvorav 329 mill. kroner fra Investinor. Investeringssporteføljen økte fra 33 til 35 selskaper.

Haakon H. Jensen ble ansatt som ny administrerende direktør i 2016. Samtidig

er det gjort organisasjonsmessige tilpasninger for å bidra til at Investinors strategi og operasjon er godt innrettet for at eiers mål om markedsmessig avkastning på investeringsevne oppnås.

Samfunnsansvar

Investinor er en ansvarlig investor som bidrar til bærekraftig verdiskaping ved å ta hensyn til miljø, samfunnsmessige forhold og selskapsstyring (ESG-temaer) i alle investeringer. ESG-temaer er innarbeidet i Investinors investeringsanalyser, beslutningsprosesser og i den aktive eierskapsutøvelsen. Selskapet har også sluttet seg til FNs Global Compact og FNs Principles for responsible investments.

Investinor har lagt stor vekt på å utvikle gode interne rutiner for å identifisere og håndtere utfordringer i investeringsprosessen, altså i analyse- og forhandlingsfasen før selskapet blir medeier i et selskap. I 2016 videreutviklet og kvalitetssikret Investinor sin metodikk for å analysere ESG-risiko i investeringene.

Økonomisk utvikling

Som et investeringsselskap har Investinor driftsinntekter bestående av verdiutvikling på porteføljen av selskapsinvesteringer. I 2016 hadde Investinor driftsinntekter på til sammen 166 mill. kroner (mot 120 mill. kroner året før). Bedringen skyldes en sterkere netto utvikling i markedsverdi i investeringsporteføljen. Selskapets driftsresultat i 2016 var 114 mill. kroner (55). Investinors årsresultat i 2016 var 122 mill. kroner (60).

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	166	120
Driftskostnader	52	65
Brutto driftsresultat (EBITDA)	115	56
Driftsresultat (EBIT)	114	55
Netto finansposter	8	5
Resultat før skatt og minoritet	122	60
Skattekostnad	0	0
Minoritetsinteresser	0	0
Andre inntekter og kostnader i perioden	0	0
Resultat etter skatt og minoritet	122	60

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	2 073	1 613
Omløpsmidler	585	428
Sum eiendeler	2 658	2 041

Egenkapital	2 634	2 011
Avsetning til forpliktelser	11	10
Rentebærende gjeld	0	0
Rentefri gjeld	12	19
Sum gjeld og forpliktelser	23	30
Sum egenkapital og gjeld	2 658	2 041

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	-348	-172
Investeringsaktiviteter	-137	173
Finansieringsaktiviteter	500	0
Endring betalingsmidler	15	1

Nøkkel tall	2016	2015
Sysselsatt kapital	2 634	2 011
Brutto driftsmargin (EBITDA)	69 %	46 %
Driftsmargin (EBIT)	69 %	46 %
Egenkapitalandel	99 %	99 %
Egenkapitalrentabilitet	5 %	3 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	0 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	5 %	3 %

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	0	0
Utbytteandel	0 %	0 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	0 %	-
Utbytte til staten	0	0
Kapitalinnskudd fra staten	500	0

Annenn informasjon	2016	2015
Antall ansatte	18	21
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	40 %	40 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvälgte styremedlemmer	40 %	40 %

Administrerende direktør:
Kristine Falkgård

Styre: Else Bugge Fougner (leder),
Martin Skancke (nestleder), Martha
Takvam, Nanna Egidius, Brit Kristin
Sæbø Rugland, Rune Midtgaard,
Petter Steen jr., Marit Urmo Harstad*,
Jarle Byre* (* valgt av de ansatte)

Revisor: EY AS

Statlig eierandel gjennom Kommunal- og moderniseringsdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.kommunalbanken.no

Kommunalbanken AS finansierer velferdsinvesteringer i norske kommuner gjennom å bidra til stabil, rimelig og langsiktig lånefinansiering.

Kommunalbanken har høyest oppnåelige kredittrating AAA/Aaa. Dette gir gode betingelser for selskapets innlåning i kapitalmarkedene. Kommunalbanken tilbyr samme rentebetingelser uavhengig av lånets og kommunens størrelse, noe som er et uttrykk for selskapets sektorpolitiske funksjon. Samtidig skal selskapet gi staten tilfredsstillende avkastning på innskutt kapital. Avkastningskravet for perioden 2016–2018 er 8 pst. av verdjustert egenkapital etter skatt.

Kommunalbanken er blant landets største finansforetak, er underlagt tilsyn av Finanstilsynet og utpekt som systemviktig finansinstitusjon av Finansdepartementet.

Målet med statens eierskap i Kommunalbanken er å legge til rette for finansiering for kommunesektoren. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Utlånsporteføljen vokste med 12,1 mrd. kroner i 2016, noe som gir en utlånsvest på 4,8 pst. Ved utgangen av året var samlede utlån til kommunesektoren på 267 mrd. kroner. En stor andel av nye lån har gått til skoler, barnehager, omsorgsboliger, VAR-sektoren (vann, avløp og renovasjon) og samferdsel.

Hele det grønne låneprogrammet ble i 2016 relansert med et nytt rammeverk og nye grønne låneprodukter med en lavere rente. Utlån til klimavennlige prosjekter i kommunene økte med 11 pst. i 2016.

I 2016 lanserte Kommunalbanken det nettbaserte gjeldstyringssystemet KBN Finans. Det er et verktøy som hjelper bankens kunder med bl.a. transaksjonsoversikt, analyse og rapportering av lån og rentesikringer. Verktøyet skal legge til rette for at kommu-

nene får bedre innsyn i sine renteposisjoner og finansielle risikoen.

Samfunnsansvar

Kommunalbanken ønsker å bidra til at kommunesektoren investerer i klimavennlige prosjekter. Selskapet tilbyr et eget låneprodukt, med lavere rente, til investeringer som fører til redusert energiforbruk, mindre utslipp av klimagasser eller bidrar til lokal klimatilpasning. Utlånene finansieres med grønne obligasjoner rettet mot investorer med oppmerksomhet på klima i sine investeringsmandater.

Kommunalbankens utlånsrammeverk tar utgangspunkt i ansvarlig kredittgivning som skal bidra til økonomisk bærekraftig gjeldsforvaltning hos bankens kunder.

I 2016 har Kommunalbanken med utgangspunkt i interessentanalyse vedtatt egne retningslinjer for samfunnsansvar.

Økonomisk utvikling

Resultatet for 2016 var på 689 mill. kroner mot 1 870 mill. kroner i 2015. Netto renteinntekter er økt fra 2015, noe som skyldes en kombinasjon av gode marginer i markedene gjennom store deler av 2016 og en sterk utlånsvest tidlig i året. Resultatet preges også av urealiserte tap på 974 mill. kroner. Tapene stammer delvis fra verdiendringer for fastrentelån som måles til virkelig verdi. Det har også vært endring i andre markedsparametere som påvirker verdien av bankens finansielle derivater og som gir urealiserte tap. Bankens finansielle instrumenter holdes normalt til forfall og de urealiserte verdiendringenes effekt på resultatet reverseres ved en reversering i markedsbevegelsene eller når instrumentet forfaller. I 2015 ble det resultatført urealiserte gevinster på 1 116 mill. kroner.

Driftskostnadene holder seg lave og utgjør 0,04 pst. av forvaltningskapitalen. Avkastningen på verdjustert egenkapital ble 6,3 pst. i 2016 mot 20,8 pst. året før.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Renteinntekter	5 617	5 496
Rentekostnader	3 563	3 884
Netto rente- og kredittprovenyinntekter	2 054	1 612
Andre driftsinntekter	-958	1 122
Driftskostnader	177	151
Netto tap	0	0
Driftsresultat	919	2 583
Skattekostnad	230	713
Resultat etter skatt	689	1 870

Balanse	2016	2015
Netto utlån	267 521	256 815
Andre eiendeler	150 806	192 546
Sum eiendeler	418 327	449 361
Sum gjeld	405 875	437 159
Sum egenkapital	12 452	12 202
Sum egenkapital og gjeld	418 327	449 361

Nøkkeltall	2016	2015
Ren kjernekapitaldekning	16,9 %	15,1 %
Kostnadsgrad	16,1 %	5,5 %
Tapsavsetning i pst. av brutto utlån	0 %	0 %
Tapsprosent utlån	0 %	0 %
Egenkapitalrentabilitet	6 %	18 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	15 %	–

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	390	417
Utbytteandel	57 %	22 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	24 %	–
Utbytte til staten	390	417
Kapitalinnskudd fra staten	0	1 000

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	72	72
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	56 %	44 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	57 %	43 %

Konsernsjef: Geir Isaksen
 Styre: Dag Mejdell (leder), Bjarne Borgersen (nestleder), Kjerstin Fyllingen, Åsne Havnelid, Wenche Teigland, Rolf Juul Ringdal, Ove Sindre Lund*, Jan Audun Strand*
 (* valgt av de ansatte)
 Revisor: Deloitte AS

© Mads Kristiansen

Statlig eierandel gjennom Samferdselsdepartementet: 100 %
 Selskapets nettside: www.nsbkonsernet.no

NSB AS ble etablert som eget selskap i 1996 og har siden 2002 vært organisert som statsaksjeselskap. Selskapet er et av Norges største transportkonsern og har også betydelig virksomhet i Sverige. NSB-konsernet har i 2016 bestått av virksomhetsområdene persontog (NSB AS, NSB Gjøvikbanen AS og Svenska Tågkompaniet AB), gods (CargoNet AS), buss (Nettbuss AS), togvedlikehold (Mantena AS) og eiendom (ROM Eiendom AS), samt støttefunksjoner. NSBs ambisjon er å være en nordisk markedsleder innenfor persontransport og en lønnsom godsaktør med et internasjonalt tilbud. Selskapets hovedkontor ligger i Oslo.

Målet med statens eierskap i NSB er å bidra til effektiv, tilgjengelig, sikker og miljøvennlig transport av personer og gods på jernbane i Norge. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Som følge av nødvendige tilpasninger til jernbanereformen og konkurranse på norsk jernbane vedtok NSB-konsernets styre høsten 2016 at det skal gjennomføres en prosess med sikte på å nedbemanne inntil 300 ansatte innenfor ledelse, stab og administrasjon i persontogvirksomheten frem til utgangen av 2018.

I forbindelse med tariffoppgjøret 2016 gikk Norsk Lokomotivmannsforbund til streik. Streiken varte i nær fem uker og ble avsluttet da samferdselsministeren etter en konkret anmodning fra partene varslet en nasjonal standard for opplæring av lokomotivførere.

Regjeringen har iverksatt gjennomføring av den vedtatte jernbanereformen. Det fremgår av Meld. St. 27 (2014–2015) På rett spor/Innst. 386 S (2014–2015) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2016–2017)/Innst. 2 S (2016–2017) at virksomhet skal skilles ut

fra NSB for å legge til rette for like konkurransevilkår og lave etableringshindringer i de kommende persontogkonkurransene, legge til rette for økt konkurranse om togvedlikehold og samle all jernbaneeiendom på ett sted. Med regnskapsmessig virkning fra januar 2017 ble selskapene ROM Eiendom AS, Norske tog AS, Mantena AS og Entur AS skilt ut fra NSB. Fra og med 2017 består NSB-konsernet av følgende virksomhetsområder: persontog, gods, buss, reiseliv og felles tjenester for konsernet, jf. Prop. 131 S (2016–2017).

Samfunnsansvar

NSB-konsernet har i 2016 bidratt betydelig til det grønne skiftet ved miljøvennlig transport av personer og gods samt tiltak for å øke kollektivtrafikk til og fra hjem og arbeidssted, inkludert utvikling av kollektivknutepunkter og utbygging av boliger og næringsbygg nær disse.

NSB arbeider kontinuerlig med å bedre selskapets energieffektivitet. Utslipp av CO₂ fra virksomheten er redusert med 80 343 tonn (23 pst.) fra 2014 til 2016, hovedsakelig ved overgang til fornybar energi i buss- og eiendomsvirksomheten og en renere nordisk strømmiks.

I 2016 har NSB-konsernet arbeidet med rapportering etter GRI4 Core, som selskapet ventet vil være på plass i 2017.

Økonomisk utvikling

Konsernets resultat etter skatt for summen av videreført og ikke-videreført virksomhet ble 1 267 mill. kroner mot 2 158 mill. kroner i 2015. Reduksjonen i årsresultat skyldes i hovedsak redusert gevinst fra utvikling og salg av eiendommer, omstillingskostnader knyttet til jernbanereformen og engangseffekter knyttet til pensjonskostnader. Konsernets omsetning var 15 559 mill. kroner og avkastning på egenkapitalen var 13 pst.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	15 559	15 372
Driftskostnader	14 542	13 274
Brutto driftsresultat (EBITDA)	2 513	3 548
Driftsresultat (EBIT)	1 017	2 098
Resultatandel i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	172	180
Urealiserte verdiendringer investerings-eiendom og ved reklassifisering	551	536
Netto finansposter	-237	-150
Resultat før skatt og minoritet	1 503	2 664
Skattekostnad	236	506
Minoritetsinteresser	6	9
Resultat etter skatt og minoritet	1 261	2 149

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	20 893	19 554
Omløpsmidler	8 073	9 282
Sum eiendeler	28 966	28 836

Egenkapital	9 935	9 835
Minoritetsinteresser	-1	3
Sum egenkapital	9 934	9 838
Avsetning til forpliktelser	917	1 243
Rentebærende gjeld	10 936	11 921
Rentefri gjeld	7 179	5 834
Sum gjeld og forpliktelser	19 032	18 998
Sum egenkapital og gjeld	28 966	28 836

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	2 698	2 233
Investeringsaktiviteter	-1 016	-1 429
Finansieringsaktiviteter	-1 958	-1 532
Valutaeffekter	-12	46
Endring betalingsmidler	-288	-682

Nøkkel tall	2016	2015
Sysselsatt kapital	20 870	21 759
Brutto driftsmargin (EBITDA)	16 %	23 %
Driftsmargin (EBIT)	7 %	14 %
Egenkapitalandel	34 %	34 %
Egenkapitalrentabilitet	13 %	24 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	17 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	7 %	13 %

Antall reiser med tog i Norge (mill.)	67,6	67,1
Punktligghet persontog (i rute ved endestasjon)	88,3 %	88,6 %
Godstransportarbeid i Norge (mill. tonnkm)	1 913	1 917
Godstransportarbeid i Norge (1 000 TEU)	368	373

Offentlige kjøp	2016	2015
Inntekt fra staten	3 159	3 038

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	0	595
Utbytteandel	0 %	28 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	31 %	-
Utbytte til staten	0	595

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	12 578	12 668
Andel ansatte i Norge	88 %	88 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	38 %	38 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	60 %	60 %

Konsernsjef: Tone Wille

Styre: Idar Kreutzer (leder), Randi Bakkerud Sætershagen (nestleder), Tove Andersen, Anne Britt Berentsen, Morten Karlsen Sørby, Terje Wold, Erling Andreas Wold*, Lars Nilsen*, Ann Elisabeth Wirgerness*, Odd Christian Øverland* (* valgt av de ansatte)

Revisor: EY AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.posten.no

Posten Norge AS er et nordisk post- og logistikkselskap som utvikler og leverer helhetlige løsninger innenfor post, kommunikasjon og logistikk. Konsernet møter markedet med to merkevarer, Posten og Bring. Posten Norges hovedkontor er i Oslo. Konsernet består av 17 000 årsverk og er organisert med fire divisjoner og fire konsernstaber.

Posten Norges visjon er å bli verdens mest fremtidsrettede post- og logistikkselskap. Forretningsideen er å utvikle og levere helhetlige løsninger innenfor post, kommunikasjon og logistikk, med Norden som hjemmemarked.

Ansvar for å forvalte statens eierskap i Posten Norge ble i januar 2017 overført fra Samferdselsdepartementet til Nærings- og fiskeridepartementet.

Statens mål med eierskapet i Posten Norge er hovedsakelig forretningsmessig, men har også vært begrunnet med å sikre et landsdekkende posttilbud. Ivaretagelsen av sektorpolitiske mål blir nå realisert gjennom avtaleinngåelser og sektorregulering.

Viktige hendelser

I 2016 ble postmarkedet i Norge åpnet for fri konkurranse.

I postsegmentet gjennomførte Posten Norge kostnadstiltak som kompenserte for mye av tiltakende fall i postvolumene, bl.a. ble postomdeling på lørdager avviklet.

I 2017 arbeider konsernet med en ny strategi for å spisse og kundeorientere virksomheten ytterligere og å bedre lønnsomheten. Samtidig er selskapet opptatt av å løfte innovasjonsevnen og den digitale handlekraften for å utvikle nye vekstområder og løsninger både for avsender og mottakere. Posten Norge har et godt utgangspunkt med høy tillit i befolkningen.

Samfunnsansvar

Posten Norge arbeider for langsiktig verdiskaping gjennom bærekraftig og ansvarlig forvaltning av selskapets viktigste ressurser og å innfri eiers krav og forventninger. Konsernet har valgt tre innsatsområder: HMS, miljø/klima og integrering/mangfold. Bærekraftrapporten for 2016 viser hvilke verdier konsernet har skapt de siste årene og hvilke fotavtrykk det har satt i samfunnet.

Økonomisk utvikling

Posten Norges driftsinntekter i 2016 var 24 772 mill. kroner, som er 302 mill. kroner lavere enn i 2015. Resultat før skatt ble 230 mill. kroner, en forbedring på 79 mill. kroner fra året før. Driftsresultatet i 2016 ble 178 mill. kroner, som er 61 mill. kroner svakere enn i 2015. Konsernet bokførte nedskrivninger på 313 mill. kroner og andre kostnader på 169 mill. kroner i 2016. Nedskrivningene var hovedsakelig knyttet til goodwill, og andre kostnader gjaldt hovedsakelig avsetninger for tap tilknyttet leiekontrakter, samt kostnader som følge av restrukturering. Justert resultat (EBITE) i 2016 ble 645 mill. kroner, som er 41 mill. kroner lavere enn året før.

Digitaliseringen i samfunnet gjør at fallet i fysiske brevolumer har akselerert. Svak økonomisk vekst, aktivitetsnedgang i oljesektoren og sterk priskonkurranse har ført til lønnsomhetsutfordringer i deler av logistikkvirksomheten. Innenriks godsvirksomhet i Sverige trakk resultatet for 2016 ned, mens pakkevirksomheten i Sverige bidro positivt. E-handelsvolumene viste en solid vekst på 15 pst. mot året før. Netthandelen fra utlandet økte mest. For postsegmentet er det ikke lenger marked for dagens leveringspliktige posttilbud, og videre omstillinger er nødvendig. I 2017 vil Posten Norge forberede overgangen til én adressert brevstrøm fra januar 2018.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	24 772	25 074
Driftskostnader	24 607	25 080
Brutto driftsresultat (EBITDA)	1 170	1 167
Driftsresultat (EBIT)	163	-6
Resultatandel i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	15	245
Netto finansposter	52	-88
Resultat før skatt og minoritet	230	151
Skattekostnad	191	212
Minoritetsinteresser	4	1
Resultat etter skatt og minoritet	36	-62

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	9 063	8 910
Omløpsmidler	6 236	7 188
Sum eiendeler	15 299	16 097

Egenkapital	5 898	5 928
Minoritetsinteresser	14	-2
Sum egenkapital	5 912	5 926
Avsetning for forpliktelser	1 588	1 450
Rentebærende gjeld	2 393	3 007
Rentefri gjeld	5 406	5 714
Sum gjeld og forpliktelser	9 387	10 171
Sum egenkapital og gjeld	15 299	16 097

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	945	1 213
Investeringsaktiviteter	-1 210	485
Finansieringsaktiviteter	-633	-998
Endring betalingsmidler	-898	700

Nøkkel tall	2016	2015
Sysselsatt kapital	8 305	8 933
Brutto driftsmargin (EBITDA)	5 %	5 %
Driftsmargin (EBIT)	1 %	0 %
Egenkapitalandel	39 %	37 %
Egenkapitalrentabilitet	1 %	-1 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	5 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	6 %	8 %

Ekspedisjonssteder	1 480	1 423
Leveringskvalitet A-post (fremme over natten)	86 %	85 %
Postens omdømme (maks poeng: 100)	68	65
Volumutvikling A- og B-post	-11 %	-6 %

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	19	0
Utbytteandel	53 %	0 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	62 %	-
Utbytte til staten	19	0

Offentlige kjøp	2016	2015
Kjøp av post- og banktjenester	403	260

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	18 327	19 895
Andel ansatte i Norge	79 %	80 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	40 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	50 %

Konsernsjef:
Christian Rynning-Tønnesen

Styre: Thorhild Widvey (leder),
Halvor Stenstadvold (nestleder),
Hilde Drønen, Peter Mellbye,
Helene Biström, Bengt Ekenstierna,
Vilde Eriksen Bjerknes*, Asbjørn
Sevlejordet*, Thorbjørn Holøs*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: Deloitte AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.statkraft.no

Statkraft SF er morselskapet i Statkraft-konsernet. Statkraft er et ledende internasjonalt selskap innenfor vannkraft, Europas største leverandør av fornybar energi og en global markedsaktør innenfor energihandel. Statkraft er Nordens nest største produsent av elektrisk kraft. Konsernet har eierskap i 372 kraftverk med en samlet installert effekt på 19 269 MW (Statkrafts andel) hvor fordelingen på teknologi er 81,7 pst. vannkraft, 13,5 pst. gasskraft, 4,6 pst. vindkraft og 0,2 pst. biokraft. Mesteparten av den installerte effekten er i Norge med 69,2 pst., mens Norden utenom Norge utgjør 8,3 pst., Europa utenom Norden 16,4 pst. og resten av verden 6,1 pst. I tillegg har Statkraft en samlet installert effekt innenfor fjernvarme på 774 MW i Norge og Sverige. Statkraft har hovedkontor i Oslo.

Statkrafts strategiske ambisjon er å styrke posisjonen som en ledende internasjonal leverandør av ren energi, med mål om å være konkurransedyktig i alle markeder selskapet har virksomhet. Følgende seks strategiske områder er prioritert: europeisk fleksibel kraftproduksjon, markedsoperasjoner, internasjonal kraftproduksjon, vindkraft, fjernvarme og forretningsutvikling i Norge.

Målet med statens eierskap i Statkraft er å bidra til en lønnsom og ansvarlig forvaltning av norske naturressurser og til utvikling av norsk kompetanse innenfor fornybar energi, som også kan benyttes til å gjennomføre lønnsomme kraftprosjekter internasjonalt. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere en konkurransemessig avkastning.

Viktige hendelser

Statkraft og partnere har startet bygging av Europas største landbaserte vindkraftprosjekt i Midt-Norge. Prosjektet består av seks vindparker som til sammen utgjør 1 000 MW og vil komme i gradvis produksjon fra 2018 til 2020.

To nye vannkraftverk ble åpnet i henholdsvis Norge og Albania, og en vindpark ble ferdigstilt i Skottland.

Konsernet har for øvrig redusert sin investeringsplan, bl.a. som følge av lavere kraftpriser. Det pågår en prosess for salg av havvindanlegg og -prosjekter i Storbritannia. I lys av markedsutfordringene arbeider konsernet med å styrke lønnsomheten, og gjennomfører et forbedringsprogram for å styrke konkurransekraften og oppnå 800 mill. kroner i reduserte årlige kostnader innen utgangen av 2018.

Samfunnsansvar

Statkraft baserer seg på globalt anerkjente initiativer og standarder, og oppfølging av samfunnsansvar er en integrert del av Statkrafts styringssystem.

I 2016 videreførte Statkraft forbedringsprogrammet for å styrke konsernets helse- og sikkerhetsarbeid. Programmet inneholder bl.a. økt oppmerksomhet på høyrisikoaktiviteter, styrket HMS-ledelse og nye opplæringsmoduler. Flere deler av programmet ble implementert i 2016.

Konsernet arbeider aktivt med forebyggende antikorrupsjonsarbeid. Statkraft gjennomførte risikovurderinger for alle enheter med høy risikoeksponering, og obligatorisk opplæringsprogram i forretningsetikke og antikorrupsjon er rullet ut i hele organisasjonen.

Økonomisk utvikling

Rekordhøy vannkraftproduksjon i Norge og høyere nordiske kraftpriser, kombinert med god energidisponering, førte til en forbedring i konsernets brutto driftsresultat (EBITDA). Økningen ble forsterket av en positiv utvikling for internasjonal vannkraft. Alle segmenter bidro positivt til EBITDA i 2016. Konsernets totale kraftproduksjon var 66 TWh, 17 pst. mer enn i 2015. Den nordiske systemprisen var 28 pst. høyere. Oppdaterte prisforventninger er imidlertid lavere enn tidligere anslått, og dette medførte nedskrivninger av selskapets eiendeler i 2016. Resultatet før skatt ble 5,6 mrd. kroner og etter skatt og minoritet 254 mill. kroner.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Netto driftsinntekter	20 146	20 089
Driftskostnader	17 144	16 241
Brutto driftsresultat (EBITDA)	10 842	10 213
Driftsresultat (EBIT)	3 002	3 848
Resultatandel i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	503	683
Netto finansposter	2 120	-5 306
Resultat før skatt og minoritet	5 625	-775
Skattekostnad	5 433	1 550
Minoritetsinteresser	-62	-598
Resultat etter skatt og minoritet	254	-1 727

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	136 605	145 831
Omløpsmidler	27 396	28 008
Sum eiendeler	164 001	173 839

Egenkapital	73 069	76 524
Minoritetsinteresser	7 747	8 443
Sum egenkapital	80 816	84 967
Avsetning til forpliktelser	19 332	21 393
Derivater	1 805	3 736
Rentebærende gjeld	39 989	44 595
Rentefri gjeld	22 059	19 148
Sum gjeld og forpliktelser	83 185	88 872
Sum egenkapital og gjeld	164 001	173 839

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	8 353	8 669
Investeringsaktiviteter	-6 817	-9 834
Finansieringsaktiviteter	-3 205	-2 631
Valutaeffekter	-85	195
Endring betalingsmidler	-1 754	-3 601

Nøkkel tall	2016	2015
Sysselsatt kapital	120 805	129 562
Brutto driftsmargin (EBITDA)	54 %	51 %
Driftsmargin (EBIT)	15 %	19 %
Egenkapitalandel	49 %	49 %
Egenkapitalrentabilitet	0 %	-2 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	2 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	3 %	4 %

Verdier og utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	2 400	0
Utbytteandel	945 %	0 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	177 %	-
Utbytte til staten	2 400	0
Garantibeløp	400	400
Garanti provisjon til staten	2	2

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	3 804	4 170
Andel ansatte i Norge	60 %	57 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	44 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	60 %

Statkraft er et ledende internasjonalt selskap innenfor vannkraft, Europas største leverandør av fornybar energi og en global markedsaktør innenfor energihandel.

Andøya Space Center leverer operasjonelle tjenester og produkter relatert til rom- og atmosfæreforskning, miljøovervåkning og teknologitestning og -verifisering.

Kategori 4

Sektorpolitiske mål

Statens eierskap i selskapene i kategori 4 har hovedsakelig sektorpolitiske formål. Målene for disse selskapene bør tilpasses formålet med eierskapet i det enkelte selskap. Som eier vil staten vektlegge at de sektorpolitiske målene nås mest mulig effektivt.

Andøya Space Center AS	76
Avinor AS	77
Bane NOR SF	78
Bjørnøen AS	79
Carte Blanche AS	80
AS Den Nationale Scene	81
Den Norske Opera & Ballett AS	82
Eksporkreditt Norge AS	83
Enova SF	84
Gassco AS	85
Gassnova SF	86
Graminor AS	87
Innovasjon Norge	88
Kimen Såvarelaboratoriet AS	89
Kings Bay AS	90
Nationaltheatret AS	91
Nofima AS	92
Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	93
Norfund	94
Norges sjømatråd AS	95
Norsk Helsenet SF	96
Norsk rikskringkasting AS	97
Norsk Tipping AS	98
NSD – Norsk senter for forskningsdata AS	99
Nye Veier AS	100
Petoro AS	101
Rogaland Teater AS	102
Simula Research Laboratory AS	103
Siva – Selskapet for Industrivekst SF	104
Space Norway AS	105
Statnett SF	106
Statskog SF	107
Staur gård AS	108
Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	109
Talent Norge AS	110
Trøndelag Teater AS	111
UNINETT AS	112
Universitetssenteret på Svalbard AS	113
AS Vinmonopolet	114

Konsernsjef:
Odd Roger Enoksen

Styre: Svenn Are Jenssen (leder),
Rolf Skatteboe (nestleder), Sandra
Riise, Grethe Stave, Bjørn Kanck,
Åge Fredriksen* (* valgt av de
ansatte)

Revisor: Vesteråls-Revisjon AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 90 %
Selskapets nettside: www.andoyaspace.no

Andøya Space Center AS leverer operasjonelle tjenester og produkter relatert til rom- og atmosfæreforskning, miljøovervåking og teknologitesting og -verifisering. Selskapet skal videre bidra til kunnskapsoppbygging og interesse for disse områdene.

Selskapet ble etablert i 1997 ved utskilling fra forvaltningsorganet Norsk Rom-senter. Selskapet har bakgrunn i virksomhet fra 1962 i regi av Forsvarets forskningsinstitutt og Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Forskningsråd, opprinnelig for å ivareta behov knyttet til militær og sivil radiokommunikasjon.

Konsernet har hovedkontor i Andøy kommune, og består, foruten av morselskapet Andøya Space Center AS, av datterselskapene Andøya Test Center AS og NAROM (Nasjonalt senter for romrelatert opplæring). Observatoriet ALOMAR er også en del av selskapets tjenestespekter. Konsernet eies av staten ved Nærings- og fiskeridepartementet (90 pst.) og Kongsberg Defence & Aerospace AS (10 pst.).

Konsernet leverer tjenester til nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer (opp-skyting av sonderaketter og slipp av forskningsballonger) og til teknologiutviklingsmiljøer (test av rakettmotorer). Andøya Space Center har også økende aktivitet knyttet til utvikling, testing og bruk av ubemannede fly (UAV/RPAS) og driver studentrettet arbeid gjennom datterselskapet NAROM. Rundt 45 pst. av selskapets totale inntekter er fra norske og utenlandske myndigheter gjennom den multilaterale avtalen Espace Andøya Special Project (EASP) mellom Sverige, Norge, Tyskland, Frankrike og Sveits. I tillegg til bevilgningene fra EASP-avtalen har selskapet egne inntekter fra salg av tjenester, bl.a. til Forsvaret og NASA.

Målet med statens eierskap i Andøya Space Center er å styrke norsk forskning og høyteknologisk næringsliv gjennom drift og videreutvikling av infrastruktur for teknologiuttesting og naturvitenskapelig forskning. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

Andøya Space Center har etablert et samarbeid med det internasjonale prosjektet

Grand Challenge i regi av NASA, som skal skyte opp elleve forskningsraketter.

I januar trådte en ny femårsavtale mellom datterselskapet Andøya Test Center og Forsvaret i kraft, en avtale som bidrar til å styrke forutsigbarheten for konsernets økonomiske situasjon.

I 2016 ble Andøya flystasjon vedtatt nedlagt. Flystasjonen er en viktig samarbeidspartner for deler av konsernet, og konsekvensene av nedleggelsen er under vurdering.

Konsernet har i 2016 hatt oppmerksomhet på vurdering av mulighetene for å utvikle kapasitet for oppskyting av små satellitter fra Andøya.

Samfunnsansvar

Andøya Space Center samarbeider med Nammo om å utvikle en mer miljøvennlig rakettmotor, som skal testes i 2017.

Konsernet søker å ha god dialog med lokale myndigheter, innbyggere og næringsliv om hvordan aktivitetene påvirker nærmiljøet. Andøya Space Center støtter lokale lag og organisasjoner som driver aktiviteter for barn og unge.

Økonomisk utvikling

Selskapene i konsernet har langsiktige avtaler som sikrer forutsigbarhet. Konsernets økonomiske utvikling er i betydelig grad avhengig av utviklingen i datterselskapet Andøya Test Center. Datterselskapet har arbeidet med å knytte til seg nye kunder innenfor forsvarssegmentet, der missiltesting er sentralt. Morselskapets aktiviteter innenfor tjenesteleveranser til forskningsinstitusjoner og universiteter har vært relativt stabil. Det er naturlig med årlige svingninger avhengig av forskningsaktivitet innenfor konsernets satsningsområder.

Som følge av EASP-avtalen har konsernet et vedtektsfestet forbud mot å betale utbytte. Eventuelt overskudd beholdes konsernet og reinvesteres. Konsernet hadde i 2016 et driftsresultat på 2,4 mill. kroner, som er en nedgang fra fjorårets 8,8 mill. kroner. De store investeringene som er gjennomført har rustet selskapet for økt aktivitet fremover, men også medført økte finanskostnader og avskrivninger. Et svakere resultat i 2016 er som ventet, og det må trolig ventes forholdsvis svake resultater for morselskapet i årene fremover.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	121	119
Driftskostnader	112	98,0
Brutto driftsresultat (EBITDA)	25,0	37,0
Driftsresultat (EBIT)	8,8	21,1
Netto finansposter	0,2	0,1
Resultat før skatt og minoritet	9,0	21,2
Skattekostnad	3,2	4,4
Resultat etter skatt og minoritet	5,8	16,8

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	109	118
Omløpsmidler	48,7	29,9
Sum eiendeler	157	148

Egenkapital	2016	2015
Avsetning til forpliktelser	3,1	4,0
Rentebærende gjeld	34,4	57,5
Rentefri gjeld	28,0	0,0
Sum gjeld og forpliktelser	65,4	61,5
Sum egenkapital og gjeld	157	148

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	32,6	10,8
Investeringsaktiviteter	-7,0	-13,3
Finansieringsaktiviteter	2,6	-2,3
Endring betalingsmidler	28,2	-4,8

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	126	144
Brutto driftsmargin (EBITDA)	21 %	31 %
Driftsmargin (EBIT)	7 %	18 %
Egenkapitalandel	58 %	58 %
Egenkapitalrentabilitet	6 %	22 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	10 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	8 %	16 %

Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	2016	2015
Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	35,6	32,4

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	80	76
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	90 %	90 %
Andel kvinner i styret totalt	33 %	33 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

Konsernsjef: Dag Falk-Petersen
 Styre: Ola Mørkved Rinnan (leder),
 Ola Henrik Strand (nestleder), Linda
 Bernander Silseth, Tone Merethe
 Lindberg, Eli Skrøvset, Herlof
 Nilssen, Grete Ovnerud*, Heidi
 Anette Sørum*, Per Erik Nordsveen*,
 Bjørn Tore Mikkelsen* (* valgt av
 de ansatte)
 Revisor: EY AS

Statlig eierandel gjennom Samferdselsdepartementet: 100 %
 Selskapets nettside: www.avinor.no

Avinor AS ble etablert i 2003 ved omdanning av forvaltningsbedriften Luftfartsverket til et statlig aksjeselskap. Avinor eier, driver og utvikler et landsomfattende nett av lufthavner for den sivile luftfarten og en samlet flysikringstjeneste for den sivile og militære luftfarten.

Den flyoperative virksomheten omfatter 45 lufthavner i Norge, samt kontrolltårn, kontrollsentraler og annen teknisk infrastruktur for sikker flynavigasjon. Virksomheten skal drives på en sikker, effektiv og miljøvennlig måte, og sikre god tilgjengelighet for alle grupper reisende. Ut over den flyoperative virksomheten har Avinor kommersielle inntekter fra flyplasshoteller, parkeringsanlegg, avgiftsfritt salg, servering og andre servicetilbud til flypassasjerer i tilknytning til lufthavnene.

Avinor skal i størst mulig grad være selvfinansierende gjennom inntekter fra kjernevirksomheten og kommersiell aktivitet. Internt i selskapet skal det skje en samfinansiering mellom bedriftsøkonomisk lønnsomme lufthavner og ulønnsomme lufthavner. Flysikringstjenesten er selvfinansierende ved at tjenestene prises etter et kostnadsdekningsprinsipp.

Målet med statens eierskap i Avinor er å eie, drive og utvikle et landsomfattende nett av lufthavner for sivil sektor og en samlet flysikringstjeneste for sivil og militær sektor. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

Det har vært stor utbyggingsaktivitet på Oslo lufthavn og Bergen lufthavn, der nye terminalbygg offisielt åpnes i 2017. Avinor gjennomfører også flere andre store prosjekter, bl.a. fjernstyrte tårn for flysikringstjenesten.

Ny og utvidet utenlandsterminal ved Stavanger lufthavn ble åpnet i mai 2016.

Avinor overtok i august 2016 ansvaret

for lufthavndriften ved Bodø lufthavn fra Forsvaret.

Samferdselsdepartementet la i 2016 til rette for at Svalbard lufthavn ble skilt ut som et eget datterselskap.

Samfunnsansvar

Avinor skal være en drivkraft i arbeidet med luftfartens klima- og miljøutfordringer. Selskapets mål er at egne totale kontrollerbare klimagassutslipp skal halveres innen 2020 sammenlignet med 2012. Avinor skal også bidra til å redusere klimagassutslipp fra tilbringertjenesten og flytrafikken. Tiltakene omfatter bl.a. effektivisering av luftrommet og tilrettelegging for bruk av bærekraftig jet-biodrivstoff.

Avinor har utviklet et eget antikorrupsjonsprogram og nedsatt varslingsutvalg.

Avinor er tilsluttet FNs Global Compact, OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv og rapporterer på samfunnsansvar i henhold til Global Reporting Initiative.

Økonomisk utvikling

Avinors driftsinntekter var 10 788 mill. kroner og konsernet fikk et resultat etter skatt på 1 029 mill. kroner i 2016. Reduksjonen i driftsinntekter og resultat fra fjoråret skyldes i hovedsak gevinst ved salg av eiendom på Oslo lufthavn i 2015. Antall passasjerer ved Avinors lufthavner økte med 1,6 pst. i 2016 fra året før.

Avinor har fortsatt høy prosjektaktivitet med 5 115 mill. kroner i investeringer i driftsmidler og infrastruktur. Konsernets moderniseringsprogram oppnådde i 2016 målsettingen om 300 mill. kroner i reduserte årlige kostnader og målet om 600 mill. kroner reduserte årlige kostnader innen 2018 ligger fast. Utbytte til staten utgjorde 550 mill. kroner.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	10 788	11 989
Driftskostnader	9 030	8 757
Brutto driftsresultat (EBITDA)	3 521	4 691
Driftsresultat (EBIT)	1 758	3 232
Netto finansposter	-384	-328
Resultat før skatt	1 374	2 904
Skattekostnad	346	455
Resultat etter skatt	1 029	2 449

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	38 581	35 690
Omløpsmidler	2 456	3 095
Sum eiendeler	41 037	38 785

Egenkapital	2016	2015
Avsetning til forpliktelser	2 756	2 129
Rentebærende gjeld	18 607	18 178
Rentefri gjeld	4 738	3 646
Sum gjeld og forpliktelser	26 101	23 953
Sum egenkapital og gjeld	41 037	38 785

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	3 100	3 235
Investeringsaktiviteter	-4 561	-3 829
Finansieringsaktiviteter	743	1 329
Endring betalingsmidler	-718	735

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	33 544	33 010
Brutto driftsmargin (EBITDA)	33 %	39 %
Driftsmargin (EBIT)	16 %	27 %
Egenkapitalandel	36 %	38 %
Egenkapitalrentabilitet	7 %	18 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	11 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	5 %	11 %

Regularitet (prosentandel av planlagte avganger som blir gjennomført)	99 %	98 %
Punktlighet (prosentandel av gjennomførte avganger som skjer innen maks 15 min forsinkelse)	87 %	88 %
Trafikkutvikling (antall passasjerer totalt i 1 000)	50 803	50 025

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	550	500
Utbytteandel	53 %	20 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	37 %	-
Utbytte til staten	550	500

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	3 074	3 157
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	50 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	50 %

Administrerende direktør:
Gorm Frimannslund

Styre: Siri Beate Hatlen (leder),
Olaf Trygve Melbø (nestleder),
Auke Lont, Ane Rongen Breivega,
Toril Nag, Tor Egil Pålerud*, Iain Vartun*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: Grant Thornton AS

© Øystein Grune/Bane NOR SF

Statlig eierandel gjennom Samferdselsdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.banenor.no

Bane NOR SF ble stiftet i februar 2016. Størstedelen av forvaltningsorganet Jernbaneverket ble overført til Bane NOR, som var i operativ drift fra januar 2017. Foretaket har som formål å sørge for tilgjengelig jernbaneinfrastruktur samt effektive og brukervennlige jernbaneinfrastrukturtenester, inkludert knutepunkts- og terminalutvikling, som grunnlag for transport av personer og gods på det nasjonale jernbanenettet. Bane NOR har hovedkontor i Oslo.

Jernbanedirektoratet inngår avtaler om kjøp av infrastrukturtenester fra Bane NOR for henholdsvis tilgjengelighet i eksisterende infrastruktur, utredninger, planlegging og prosjektering og bygging. For 2017 er verdien på avtalene 18,3 mrd. kroner. I tillegg har Bane NOR inntekter fra forvaltning og utvikling av eiendom og brukerbetaling for tjenester, inkludert kjøreveisavgift.

Målet med statens eierskap i Bane NOR er å sikre en kostnadseffektiv og kunderettet infrastrukturforvalter på jernbane og utvikling av gode knutepunkt.

Viktige hendelser

Rammene for Bane NORs virksomhet ble lagt frem for Stortinget i Meld. St. 27 (2014–2015) På rett spor, jf. også Innst. 386 S (2014–2015). I henhold til Prop. 1 S Tillegg 2 (2016–2017)/Innst. 2 S (2016–2017) ble det etter vedtak i Stortinget bevilget kapitalinnskudd og foretakskapital til Bane NOR. Etter kapitalforhøyelse i desember 2016 er statens netto innskudd i Bane NOR 2,3 mrd. kroner.

Bane NOR har benyttet 2016 til å klargjøre foretaket for operativ drift. Styret har rekruttert konsernsjef og foretaket har etablert HMS-systemer for å skape en god arbeidsplass for de ansatte, samt sys-

temer for virksomhetsstyring, strategi/forretningsplan, utviklet avtaler med Jernbanedirektoratet, søkt om nødvendige sikkerhetsgodkjenninger, etablert budsjett i henhold til nye regnskapsprinsipper og forberedt overføring av størstedelen av Jernbaneverkets virksomhet. Bane NOR har også lagt rammebetingelser for eiendomsvirksomheten i konsernet, herunder strategisk retning, formål og legal struktur. Foretaket etablerte i 2016 tre datterselskap for å legge til rette for videre forvaltning av eiendomsporteføljen. Fra januar 2017 har Bane NOR ansvaret for utbyggingsprosjekter, samt drift og vedlikehold av jernbaneinfrastrukturen. ROM Eiendom AS ble overført fra NSB-konsernet til Bane NOR i mai 2017.

Samfunnsansvar

Bane NOR har utviklet en policy for etikk og samfunnsansvar. Bane NOR har komplekse leveranser, omfattende kontrakter og et stort antall leverandører, ansatte og innleid personell. For å sikre at foretaket lever opp til sitt ansvar og forventninger som stilles, er det formulert et felles verdigrunnlag og et sett med etiske prinsipper. Som en del av dette arbeidet er det etablert både en ekstern og en intern varslingskanal. Den eksterne varslingskanalen skal bidra til å motvirke økonomisk kriminalitet, herunder utfordringer relatert til lønn og arbeidsvilkår. Alle Bane NORs leverandører forplikter seg til å gjøre varslingskanalen kjent blant sine ansatte og overfor eventuelle underleverandører ved oppdrag for Bane NOR.

Økonomisk utvikling

I 2016 fikk Bane NOR tilskudd fra staten på 101 mill. kroner for å forberede foretaket på operativ drift. Selskapet fikk et nullresultat.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016
Driftsinntekter	53,4
Driftskostnader	53,4
Brutto driftsresultat (EBITDA)	0,0
Driftsresultat (EBIT)	0,0
Netto finansposter	0,0
Resultat før skatt	0,0
Skattekostnad	0,0
Resultat etter skatt	0,0

Balanse	2016
Anleggsmidler	10,5
Omløpsmidler	35,2
Sum eiendeler	45,7

Egenkapital	0,1
Avsetning til forpliktelser	10,2
Rentebærende gjeld	0,0
Rentefri gjeld	35,4
Sum gjeld og forpliktelser	45,6
Sum egenkapital og gjeld	45,7

Kontantstrøm	2016
Operasjonelle aktiviteter	20,0
Investeringsaktiviteter	-10,5
Finansieringsaktiviteter	10,3
Endring betalingsmidler	19,8

Nøkeltall	2016
Sysselsatt kapital	35,5
Brutto driftsmargin (EBITDA)	0 %
Driftsmargin (EBIT)	0 %
Egenkapitalandel	0 %

Tilskudd fra staten	2016
Samferdselsdepartementet	101

Annen informasjon	2016
Antall ansatte	2
Andel ansatte i Norge	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %
Andel kvinner i styret totalt	43 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	60 %

Administrerende direktør: Ole Øiseth
 Styre: Unni Steinsmo (leder), Widar Salbuvik (nestleder), Kirsten Broch-Mathisen, Egil Murud, Sven Ole Fagernæs
 Revisor: PricewaterhouseCoopers AS

Statlig eierandel gjennom Klima- og miljødepartementet: 100 %
 Selskapets nettside: www.kingsbay.no

Bjørnøen AS eier all grunn og kulturhistoriske bygninger på Bjørnøya. Selskapet ble overtatt av den norske stat i 1932 og ble i 1967 administrativt underlagt Kings Bay AS, som også leverer forvaltningstjenester til Bjørnøen. Deler av tilskuddet fra staten til Kings Bay overføres til drift av Bjørnøen.

Det norske meteorologiske institutt ved Værvarslinga for Nord-Norge leier grunn til en meteorologisk stasjon på Bjørnøya. I tillegg har Værvarslinga for Nord-Norge det koordinerende ansvaret for de vitenskapelige aktivitetene på eiendommen de leier.

Bjørnøya naturreservat ble opprettet i 2002. Fredningen omfatter hele øyen med unntak av et mindre landareal. Sysselmannen på Svalbard er forvaltningsmyndighet og har oppsynsansvar i naturreservatet.

Målet med statens eierskap i Bjørnøen er å forvalte eiendomsbesittelse på Bjørnøya og på den måten også støtte opp under norske suverenitetshensyn. Selskapet skal ha effektiv drift.

Bjørnøen har som formål drift og utnyttelse av selskapets eiendommer på Bjørnøya, og annen virksomhet i forbin-

delse med dette. Bjørnøya har en strategisk viktig geografisk posisjon midt mellom fastlandet og Svalbard. Et mindre landareal på øya kan ivareta behov i forbindelse med forsyning og transport i forbindelse med eventuell utvinning av olje i Barentshavet og andre aktiviteter i nær-områdene.

Viktige hendelser

Det russiske skipet Petrozavodsk grunnstøtte ved sørpissen av Bjørnøya i mai 2009 og utgjør fortsatt en viss fare for lokal forurensning, men Kystverket konkluderte høsten 2011 med at det ikke er forsvarlig å fjerne vraket.

Styret og administrasjonen i Bjørnøen gjennomførte i august 2016 en befarings på Bjørnøya.

Økonomisk utvikling

Selskapets driftsinntekter kommer fra utleie av eiendommen og utgjorde 19 006 kroner i 2016. Driftskostnader utover dette dekkes av tilskudd overført fra Kings Bay, og bevilges over statsbudsjettet. Tilskuddet i 2016 utgjorde 163 594 kroner, mot 161 215 kroner i 2015.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	0,2	0,2
Hvorav tilskudd fra Kings Bay AS	0,2	0,2
Driftskostnader	0,2	0,2
Driftsresultat	0,0	0,0
Netto finansposter	0,0	0,0
Resultat før skatt	0,0	0,0
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	0,0	0,0

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	3,9	3,9
Omløpsmidler	0,3	0,3
Sum eiendeler	4,2	4,2

Egenkapital	4,1	4,1
Avsetning til forpliktelser	0,0	0,0
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	0,1	0,1
Sum gjeld og forpliktelser	0,1	0,1
Sum egenkapital og gjeld	4,2	4,2

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	0	0
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	40 %	40 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

CARTE BLANCHE

Teatersjef: Hooman Sharif

Styre: Hallvard Bakke (leder), Ole Hope (nestleder), Laila Dävøy, Ruth Grung, Svein Halleraker, Anne Beth Bjærheim, Guro Rimeslåtten* (* valgt av de ansatte)

Revisor: PricewaterhouseCoopers AS

© Thor Brødskift

Statlig eierandel gjennom Kulturdepartementet: 70 %
Selskapets nettside: www.cartelblanche.no

Carte Blanche AS er Norges nasjonale kompani for samtidsdans og eneste faste samtidsdansensemble i Norge. Selskapet ble etablert i Bergen i 1989. Carte Blanche produserer og presenterer forestillinger laget av norske og internasjonale, anerkjente og nye koreografer innenfor samtidsdans. Selskapet har et nasjonalt og regionalt ansvar for å formidle samtidsdans til et mangfoldig publikum og å bidra til å utvikle kunnskapen om norsk samtidsdans internasjonalt gjennom å arbeide for internasjonal anerkjennelse og tilstedeværelse.

Selskapet har 30 ansatte, derav 14 dansere. Selskapet produserer to til tre nye produksjoner årlig, bestående av tre til fem koreografier. Produksjonene turnerer i Norge og internasjonalt, med om lag 60-70 forestillinger årlig.

Statens eierskap i Carte Blanche er begrundet ut fra kulturpolitiske formål. Målene for bevilgningene til scenekunstformål i 2016 var å legge til rette for produksjon, formidling og etterspørsel av ulike scenekunstuttrykk. Dette skal bygge opp under de overordnede målene om å bidra til at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet og fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse.

Viktige hendelser

Nåværende husleiekontrakt utløper ved årsskiftet 2018/2019, og huseier har ikke ønsket å inngå ny leiekontrakt, men er åpen for kortvarig forlengelse i tilknytning til ferdigstilling av nye produksjonslokaler.

På oppdrag fra Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune ble det høsten 2016 utarbeidet et skisseprosjekt for samlokalisering av Carte Blanche, BIT Teatergarasjen og prøvelokaler for Den Nationale Scene i Sentralbadet. Med bakgrunn i manglende tilsagn om statlig medfinansiering av prosjektet, og at Den

Nasjonale Scenes konseptvalgutredning konkluderer med en annen løsning, arbeides det våren 2017 med et revidert og nedskalert skisseprosjekt for Carte Blanche og BIT Teatergarasjen i Sentralbadet.

Samfunnsansvar

En grunnleggende forutsetning for Carte Blanche er at selskapet drives i samsvar med gjeldende lover og avtaleverk og i tråd med god praksis innenfor områder som helse, miljø og sikkerhet, menneskerettigheter, forretningsetikk og antikorrupsjon.

Selskapet er bevisst sitt samfunnsansvar som offentlig eid scenekunstinstitusjon, og er en aktiv bidragsyter overfor samarbeidsparter som andre institusjoner, frie dansekompanier, kulturskolen, andre danseskoler og -miljøer.

Selskapet har ansatte med ulike kulturelle bakgrunn, og bruker dette bevisst i egen profilering for slik å bidra til å skape gode og mangfoldige forbilder. Ytringsfrihet er en grunnleggende menneskerett, og en viktig forutsetning for kompaniets interne og eksterne kommunikasjon og sceniske produksjoner.

Økonomisk utvikling

Carte Blanche fikk et overskudd på 1,5 mill. kroner i 2016, om lag 3,8 pst. av total omsetning. Billetttinntekter/salg av forestillinger ble lavere enn budsjettert, grunnet mindre salg til utlandet enn forutsatt. Personalkostnader var lavere enn budsjettert, særlig knyttet til lavere pensjonskostnader i forbindelse med overgang til innskuddspensjon, samt lavere avsetning til overgangsordningen.

Selskapet opprettet i 2010 et selvpålagt fond til fremtidig vedlikehold og investeringer. Fondet er senere styrket med de respektive års overskudd, særlig med tanke på den forestående flyttingen til nye lokaler.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	38,7	39,8
Driftskostnader	37,4	38,2
Brutto driftsresultat (EBITDA)	2,3	2,5
Driftsresultat (EBIT)	1,3	1,6
Netto finansposter	0,1	0,1
Resultat før skatt	1,5	1,8
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	1,5	1,8

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	4,4	5,2
Omløpsmidler	15,5	13,2
Sum eiendeler	20,0	18,4

Egenkapital	8,5	7,1
Avsetning til forpliktelser	6,2	5,4
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	5,2	5,9
Sum gjeld og forpliktelser	11,4	11,3
Sum egenkapital og gjeld	20,0	18,4

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	2,5	4,8
Investeringsaktiviteter	-0,9	-1,6
Finansieringsaktiviteter	0,0	0,0
Endring betalingsmidler	1,6	3,2

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	8,5	7,1
Brutto driftsmargin (EBITDA)	6 %	6 %
Driftsmargin (EBIT)	3 %	4 %
Egenkapitalandel	43 %	38 %
Egenkapitalrentabilitet	19 %	28 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 4 år	14 %	12 %
Rentabilitet sysselsatt kapital	19 %	29 %

Andre nøkkeltall	2016	2015
Antall forestillinger totalt	72	101
Antall solgte billetter	9 986	18 495
Publikumsbelegg Bergen (eksklusiv Den kulturelle skolesekken)	71 %	64 %
Publikumsbelegg turne Norge (eksklusiv Den kulturelle skolesekken)	59 %	51 %
Publikumsbelegg gjestespill/turne internasjonalt	115 %	75 %
Billetttinntekter	1,2	2,7

Tilskudd	2016	2015
Kulturdepartementet	26,0	25,6
Hordaland fylkeskommune og Bergen kommune	11,2	11,0
Sum tilskudd	37,2	36,5

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	30	30
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsrull	70 %	70 %
Andel kvinner i styret totalt	57 %	43 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	50 %

Teatersjef:
Signe Agnete Gullestad Haaland

Styre: Siren Nøking Sundland (leder), Victor Danielsen Norman (nestleder), Harald Alfsen, Kristin Bjørn, Ole Hope, Stig Amdam*, Frode Prestegård* (* valgt av de ansatte)

Revisor: EY AS

© Thor Brodskjøtt

Statlig eierandel gjennom Kulturdepartementet: 66,67 %
Selskapets nettside: www.dns.no

AS Den Nationale Scene (DNS) er et nasjonalt teater med beliggenhet i Bergen, og er det eneste nasjonale teatret lokalisert utenfor hovedstaden. Det fredede teaterbygget fra 1909 har en av byens flotteste og mest sentrale plasseringer på Engen og er sentralt for Norges teatertradisjoner. Teatret er en forlengelse av Ole Bulls Det Norske Theater, som ble etablert i 1850.

DNS produserer forestillinger på teatrets tre scener: Store Scene med 451 seter, Teaterkjelleren med 200 seter og Lille Scene med 80 seter. Teatret ble bygd for 60 medarbeidere og én scene, mens DNS i dag har om lag 160 medarbeidere og tre scener. Store Scene er tilpasset den opprinnelige salongen fra 1909.

DNS' visjon er å skape samfunnsrelevante, engasjerende og vesentlig teater av høy kunstnerisk kvalitet. DNS ønsker å være en attraktiv scene for publikum, og fremstå som en kvalitetsbevisst, modig og anerkjent scenekunstinstitusjon i Norden. DNS arbeider aktivt for å nå ulike publikumsgrupper. Arbeidet skjer gjennom formidling, debatter og aktivitetsdager i tilknytning til forestillingene.

Statens eierskap i DNS er begrunnet ut fra kulturpolitiske formål. Målene for bevilgningene til scenekunstformål i 2016 var å legge til rette for produksjon, formidling og etterspørsel av ulike scenekunstuttrykk. Dette skal bygge opp under de overordnede målene om å bidra til at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet og fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse.

Viktige hendelser

DNS har, ved Kulturdepartementet, arbeidet med en konseptvalgutredning (KVU) for fremtidig bygningsløsning for DNS. Dette ble sluttført i 2015. KVU-prosessen har i 2016 vært til kvalitetssikring, gjennom KS1. KS1-rapporten forelå tidlig i 2017.

Samfunnsansvar

Selskapet følger retningslinjer fra Bergen

kommune for avfallshåndtering. DNS gjenbraker det som er mulig etter hver produksjon og resten sorteres og leveres til avfallshåndtering.

DNS ivaretar menneskerettighetene og påser at det ikke foregår diskriminering av grupper eller enkeltpersoner.

DNS har et godt samarbeid med alle fagforeningene, og arbeidstagerrettighetene ivaretas gjennom dette samarbeidet og gjennom tariff- og hovedavtalen. DNS er en IA-bedrift og arbeider aktivt for at medarbeidere med spesielle behov skal få tilrettelegging. Ved innleie av eksterne selskaper stiller teatret krav til rettighetene for innleid personell og påser at det ikke forekommer sosial dumping.

DNS er ikke i vesentlig grad eksponert for korrupsjon og har kontrollsystemer som skal avdekke eventuelle korrupsjonsforsøk.

Økonomisk utvikling

DNS har god økonomi, og i 2016 fikk teatret et resultat på 39,9 mill. kroner, som i stor grad skyldes positivt avvik på ekstraordinære pensjonskostnader. Driftsresultatet gir også positivt avvik på ubesatte stillinger, planlagte utviklingsoppgaver som ikke ble gjennomført og lavere overtidkostnader enn budsjettet. DNS har de senere år bygget egenkapital for å kunne ta den planlagte pensjonskostnaden knyttet til siste planendring. Denne slo imidlertid positivt ut for teatret, slik at DNS fortsatt har mye egenkapital. Dette innebærer at DNS kan ta høyere kunstnerisk risiko og sikre en god utvikling for teatret, kunstnerisk og organisatorisk.

I juli 2016 gikk teatret fra en pensjonsordning med kollektiv ytelse til innskudd for de ansatte. Det betyr at teatret ikke lenger har korridorløsning for uamortifisert estimatavvik for den tidligere ytelsesordningen. Effekten av endret regnskapsprinsipp har medført at sammenlignings-tall for 2015 er omarbeidet etter tilsvarende prinsipp som for regnskapsavleggelsen 2016.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	150	141
Driftskostnader	111	125
Brutto driftsresultat (EBITDA)	43,0	20,1
Driftsresultat (EBIT)	39,7	16,6
Netto finansposter	0,3	0,5
Resultat før skatt	40,0	17,1
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	40,0	17,1

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	26,9	21,6
Omløpsmidler	51,5	43,4
Sum eiendeler	78,4	65,0

Egenkapital	39,6	-0,3
Avsetning til forpliktelser	0,0	30,5
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	38,8	34,7
Sum gjeld og forpliktelser	38,8	65,2
Sum egenkapital og gjeld	78,4	65,0

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	15,6	10,4
Investeringsaktiviteter	-5,0	-3,9
Finansieringsaktiviteter	-2,8	0,0
Endring betalingsmidler	7,8	6,4

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	39,6	-0,3
Brutto driftsmargin (EBITDA)	29 %	14 %
Driftsmargin (EBIT)	26 %	12 %
Egenkapitalandel	51 %	0 %
Egenkapitalrentabilitet	101 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	101 %	-

Andre nøkkeltall	2016	2015
Antall forestillinger totalt	727	790
Antall solgte billetter	108 038	127 635
Publikumsbelegg	72 %	72 %
Billettinntekter	22,5	21,2

Tilskudd	2016	2015
Kulturdepartementet	117	115
Andre	5,0	0,0
Sum tilskudd	122	115

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	144	138
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	66,67 %	66,67 %
Andel kvinner i styret totalt	29 %	29 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

Administrerende direktør:
Nils Are Karstad Lysø

Styre: Anne Carine Tanum
(leder), Jan Petersen (nestleder),
Harald Espedal, Päivi Irmeli
Kärkkäinen, Monica Siv
Salthella, Rasmus Heggdal*,
Marit Brekke* (* valgt av
de ansatte)

Revisor: KPMG AS

Statlig eierandel gjennom Kulturdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.operaen.no

Den Norske Opera & Ballett AS (DNO &B) er landets største musikk- og scenekunstinstitusjon, og skal presentere opera, ballett og konserter av høyeste kunstnerisk kvalitet. DNO&B består av kompaniene Nasjonalballetten og Nasjonaloperaen, foruten Operaorkestret, Operakoret, Barnekoret og Ballettskolen. DNO&B har som formål å være hele Norges operahus, og skal være tilgjengelig for et bredt publikum. DNO&Bs mål å være en toneangivende institusjon i internasjonal opera- og ballettverden.

Statens eierskap i DNO&B er begrunnet ut fra kulturpolitiske formål. Målene for bevilgningene til scenekunstformål i 2016 var å legge til rette for produksjon, formidling og etterspørsel av ulike scenekunstuttrykk. Dette skal bygge opp under de overordnede målene om å bidra til at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet og fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse.

Viktige hendelser

Ny administrerende direktør ble ansatt i 2016 og tiltrer høsten 2017.

DNO&B inngikk en avtale med de tillitsvalgte om å lukke den offentlige ytelsesbaserte tjenstepensjonsordningen for musikere, teknisk- og administrativt personell, og å erstatte denne med en innskuddsordning.

Samfunnsansvar

DNO&B er en IA-bedrift og har etablert en egen IA-gruppe som arbeider tett med NAV og tillitsvalgte verneombud med videreutvikling og aktiviteter knyttet opp

mot målene i IA-avtalen. De ansatte arbeider innenfor om lag 40 ulike yrkesgrupper og er eksponert for ulik risiko. Sentrale risikoelementer er støyt, kjemikalier og samhandlingen i sceneområdet. Operaen vektlegger skadeforebyggende tiltak og følger opp særlig avdelinger/grupper med høyt sykefravær.

DNO&B er opptatt av å stimulere til et godt arbeidsmiljø preget av mangfold når det gjelder etnisk bakgrunn og balanse mellom kjønnene.

DNO&B ble i 2016 sertifisert i henhold til «Stiftelsen Miljøfyrtårn», noe som innebærer at over 80 ulike miljøkrav innenfor arbeidsmiljø, energibruk, anskaffelser, transport og avfallshåndtering, er oppfylt.

Ved kjøp av tjenester stiller DNO&B krav til at leverandører ikke skal ha dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det som følger av gjeldende forskrift om allmenngjort tariffavtale eller landsomfattende tariffavtaler for den aktuelle bransjen. Ved potensielle miljøbelastende kjøp, som møbler, kjemikalier, trevarer etc. tar operaen konkrete miljøhensyn.

Økonomisk utvikling

Publikumsmessig var 2016 et godt år med rekordhøyt publikumsbelegg og billettsalg. Regnskapet viser imidlertid et årsresultat på -43 mill. kroner, en forbedring med 25 mill. kroner fra 2015. Det negative resultatet tilskrives i sin helhet pensjonskostnader som følge av lukking av en ytelsesordning. Med årsresultatet er egenkapitalen -109 mill. kroner. Ved å ta fullt ut høyde for nåverdien av pensjonsforpliktelsene, er egenkapitalen -398 mill. kroner.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	774	743
Driftskostnader	817	810
Brutto driftsresultat (EBITDA)	-32,2	-51,2
Driftsresultat (EBIT)	-42,4	-66,6
Netto finansposter	-0,3	-0,6
Resultat før skatt	-42,6	-67,2
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	-42,6	-67,2

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	75,5	66,5
Omløpsmidler	160	106
Sum eiendeler	236	173

Egenkapital	-109	-66,1
Avsetning til forpliktelser	22,8	24,1
Rentebærende gjeld	130	30,3
Rentefri gjeld	191	185
Sum gjeld og forpliktelser	344	239
Sum egenkapital og gjeld	236	173

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	79,9	55,7
Investeringsaktiviteter	-19,1	-7,5
Finansieringsaktiviteter	-1,4	-1,4
Endring betalingsmidler	59,4	46,8

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	21,7	-35,8
Brutto driftsmargin (EBITDA)	-4 %	-7 %
Driftsmargin (EBIT)	-5 %	-9 %
Egenkapitalandel	-46 %	-38 %

Andre nøkkeltall	2016	2015
Antall forestillinger totalt	373	496
Antall solgte billetter	312 201	301 707
Publikumsbelegg	91 %	84 %
Billettinntekter	120	108

Tilskudd fra staten	2016	2015
Kulturdepartementet	601	590

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	629	655
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	57 %	57 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	60 %	60 %

Administrerende direktør:
Otto Søberg

Styre: Else Bugge Fougner
(leder), Finn Ivar Marum,
Siri Beate Hatlen, Ingelise
Arntsen, Øyvind Holte,
Fanny Fabricius Bye*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: KPMG AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.eksportkreditt.no

Eksportkreditt Norge AS ble opprettet i 2012 for å forvalte statens eksportkredittordning som inntil 2011 ble forvaltet av Eksportfinans ASA. Selskapets virksomhet er regulert i lov om Eksportkreditt Norge AS og forskrift om eksportkredittordningen.

Eksportkredittordningen innebærer tilbud om lån til kjøpere av norske eksportørers kapitalvarer og tjenester. Låntakere kan velge mellom offentlig støttede fastrentelån, såkalte CIRRLån – Commercial Interest Reference Rate, og markedslån. Vilklårene for lånene reguleres bl.a. i en OECD-tilknyttet eksportfinansieringsavtale. Alle søknader som faller innenfor det fastsatte regelverket, vil få tilbud om finansiering. Lånene finansieres av statskassen og står på statens balanse. Staten tar dermed all risiko knyttet til utlånsvirksomheten. Alle lån må være garantert av en statlig eksportgarantistitusjon og/eller en finansinstitusjon med god rating, eller sikret med kontantdepot i henhold til Eksportkreditt Norges kredittråningslinjer.

Målet med statens eierskap i Eksportkreditt Norge er å fremme norsk eksport gjennom konkurransedyktig, tilgjengelig og effektiv eksportfinansiering. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

Ved utgangen av 2016 var utlånsporteføljen på 76,5 mrd. kroner. Av dette utgjorde CIRRLån 61 pst. og markedslån 39 pst. Garantistitutet for eksportkreditt (GIEK) garanterte for 74,4 pst. av porteføljen.

Av selskapets utlån var 98 pst. knyttet til olje- og gassnæringen og maritime næringer. Situasjonen i olje- og gassbransjen medførte at selskapet arbeidet med å følge opp uestående lån i denne delen av porteføljen i 2016. Samtidig arbeidet selskapet med å gjøre eksportkredittordningen kjent og tilgjengelig både for selskaper som har fått bedret den kostnadmessige konkurransevnen på bakgrunn av en lavere kronkurs og for selskaper som har en mer krevende markedssituasjon. I dette arbeidet

har Eksportkreditt Norge hatt nært samarbeid med andre relevante virkemiddelaktører, som Innovasjon Norge og GIEK.

Samfunnsansvar

Eksportkreditt Norges overordnede retningslinjer for samfunnsansvar finnes i OECDs «Common Approaches for Officially Supported Export Credits and Environmental and Social Due Dilligence» og «Recommendation on Bribery and Officially Supported Export Credits». Eksportkreditt Norge har også sluttet seg til Ekvatorprinsippene. I tråd med retningslinjer fra OECD og Ekvatorprinsippene klassifiserer selskapet sine lån i henhold til risikoen for negativ miljøpåvirkning og ugunstige sosiale forhold.

Eksportkreditt Norge har et formelt samarbeid med GIEK, og sammen kan de påvirke positivt gjennom kravene som stilles til aktørene i prosjektene de finansierer.

Selskapet arbeider målrettet med antikorrupsjon. Gjennomføring av antikorrupsjonstiltak baseres på risikovurderinger av land, sektor og transaksjon. I enkelte saker kan det være aktuelt med særskilte undersøkelser av kunde-, selskaps- og eierstruktur, geografisk lokalisering og transaksjonsstruktur. Alle lån blir gitt under forutsetning av at det ikke foreligger mistanke om korrupsjon i tilknytning til transaksjonen.

Økonomisk utvikling

Inntekter og utgifter knyttet til utlånsporteføljen under eksportkredittordningen inngår ikke i regnskapet til Eksportkreditt Norge, men føres direkte i statsregnskapet etter kontantprinsippet.

Midler til drift av Eksportkreditt Norge dekkes av tilskudd fra staten. I 2016 var tilskuddet til selskapet på 101 mill. kroner. Årsresultat etter skatt var -2,2 mill. kroner. Underskuddet skyldes bl.a. avsetning i forbindelse med avvikling av selskapets ytelsesbaserte pensjonsordning under 12G. Underskuddet dekkes av annen egenkapital.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Netto driftsinntekter	103	102
Driftskostnader	107	102
Brutto driftsresultat (EBITDA)	-0,6	4,1
Driftsresultat (EBIT)	-4,1	0,3
Netto finansposter	1,2	2,0
Resultat før skatt	-2,8	2,3
Skattekostnad	-0,6	1,3
Resultat etter skatt	-2,2	1,1

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	11,3	13,9
Omløpsmidler	72,7	70,3
Sum eiendeler	84,0	84,2

Egenkapital	43,2	45,4
Avsetning til forpliktelser	18,6	20,9
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	22,2	17,9
Sum gjeld og forpliktelser	40,8	38,8
Sum egenkapital og gjeld	84,0	84,2

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	0,0	2,1
Investeringsaktiviteter	0,2	0,0
Finansieringsaktiviteter	0,0	0,0
Valutaeffekter	0,0	0,0
Endring betalingsmidler	0,2	2,1

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	43,2	45,4
Brutto driftsmargin (EBITDA)	-1 %	4 %
Driftsmargin (EBIT)	-4 %	0 %
Egenkapitalandel	51 %	54 %
Egenkapitalrentabilitet	-5 %	2 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 4 år	12 %	18 %
Rentabilitet sysselsatt kapital	-6 %	6 %

Tilskudd fra staten	2016	2015
Nærings- og fiskeridepartementet	101	100

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	48	47
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	67 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	60 %	60 %

Administrerende direktør:
Nils Kristian Nakstad

Styre: Tore Holm (leder), Elizabeth Baumann Ofstad (nestleder), Eirik Gaard Kristiansen, Katharina Thøgersen Bramslev, Dina Elverum Aune, Olav Hasaas, Einar Håndlykken, Tor Brekke*, Konrad Pütz*, Hege Glasø Wiggen*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: Deloitte AS

© Enova SF

Statlig eierandel gjennom Olje- og energidepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.enova.no

Enova SF ble opprettet i 2001 etter en omorganisering av arbeidet med omlegging av energibruk og energiproduksjon. Enovas formål er å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon og utvikling av energi- og klimateknologi. Virksomheten skal bidra til å styrke forsyningssikkerheten og redusere utslippene av klimagasser. Enova forvalter Energifondet, som skal være en langsiktig finansieringskilde for arbeidet. Energifondet får inntektene fra et påslag på nettartiffen, avkastningen fra Fondet for klima, fornybar energi og energiomlegging og fra opptjente renter på innestående kapital på Energifondet foregående år.

Styringen av Enova følger prinsipper for mål- og resultatstyring. Det er en klar ansvars- og rollefordeling mellom Olje- og energidepartementet som oppdragsgiver og Enova som oppdragstaker. Oppdraget med forvaltningen av Energifondet er gitt til Enova gjennom en fireårig avtale mellom Olje- og energidepartementet og Enova, samt årlig oppdragsbrev fra departementet.

Målet med statens eierskap i Enova er å oppnå energipolitiske mål. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

I desember 2016 inngikk Olje- og energidepartementet og Enova en ny styringsav-

tale med ny målstruktur for perioden 2017–2020. I tillegg ble Enovas formål justert i foretaksmøte i januar 2017.

Samfunnsansvar

En grunnleggende forutsetning for Enova er at arbeidet gjennomføres i samsvar med gjeldene lover og regler og i tråd med god praksis innenfor områder som helse, miljø og sikkerhet, menneskerettigheter, forretningsetikk og antikorrupsjon. Enova har et etisk regelverk som stiller krav til ansatte, samarbeidspartnere og andre som handler på vegne av foretaket. Enovas etiske retningslinjer er tilgjengelig på nettsidene.

Enova skal være et forbilde på miljø- og klimaområdet, og søker å minimere foretakets påvirkning på det ytre miljø. En del av Enovas samfunnsansvar utøves gjennom holdningsskapende arbeid overfor barn og unge.

Økonomisk utvikling

Den årlige budsjetttrammen for drift av Enova fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet og dekkes av Energifondet. Selskapet genererer ikke egne inntekter, og det fastsettes derfor ikke utbytte fra Enova. Selskapet er ikke skattepliktig. Ved opprettelsen av Enova ble det betalt inn 5 mill. kroner i innskuddskapital i selskapet

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	121	118
Driftskostnader	116	114
Brutto driftsresultat (EBITDA)	6,1	4,7
Driftsresultat (EBIT)	5,3	4,1
Netto finansposter	0,7	0,5
Resultat før skatt	6,0	4,6
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	6,0	4,6

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	3,2	4,0
Omløpsmidler	44,5	33,2
Sum eiendeler	47,7	37,2

Egenkapital	20,0	14,1
Avsetning til forpliktelser	0,0	0,0
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	27,7	23,1
Sum gjeld og forpliktelser	27,7	23,1
Sum egenkapital og gjeld	47,7	37,2

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	11,5	5,0
Investeringsaktiviteter	0,0	0,0
Finansieringsaktiviteter	0,0	0,0
Endring betalingsmidler	11,5	5,0

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	20,0	14,1
Brutto driftsmargin (EBITDA)	5 %	4 %
Driftsmargin (EBIT)	4 %	3 %
Egenkapitalandel	42 %	38 %
Egenkapitalrentabilitet	35 %	39 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	-2 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	35 %	39 %
Kontraktstestet energireultat (TWh)	1,4	1,4

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	78	77
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	40 %	40 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	43 %	43 %

Gassco AS ble etablert i 2001 og er operatør for det integrerte transportsystemet for gass fra norsk kontinentalsokkel til Europa. Systemet består av rørledninger, prosessanlegg, plattformer og gassterminaler på det europeiske kontinentet og i Storbritannia.

Som del av systemansvaret utreder Gassco videreutvikling av transportsystemet og tilknyttede anlegg for å få en helhetlig transport- og behandlingsløsning for petroleumsvirksomheten. Kapasitetsadministrasjon er en annen sentral rolle for Gassco, som er å tildele og fordele kapasitet til skiperne.

Gasstransportsystemet eies av ulike interessentskap som igjen eies av oljeselskaper på norsk sokkel og infrastrukturselskaper. Gassco utfører aktiviteter på vegne av interessentskapene for deltagernes regning og risiko. Det skjer ingen inntjening i Gassco. Skipere betaler regulerte transporttariffer som gir eierne av gasstransportsystemet en rimelig avkastning på investeringene.

Gasscos visjon er: «Gassco securing energy supply». Gasscos strategiske mål er å ha sikker, pålitelig og effektiv kontinuerlig drift, redusere klimapåvirkning gjennom bærekraftig drift og forretningsutvikling, opprettholde høy norsk gasseksport ut over 2030 og effektiv organisering av infrastrukturen på norsk sokkel. Gasscos hovedkontor er i Karmøy. I tillegg har selskapet filialer i Tyskland, Belgia, Frankrike og England.

Målet med statens eierskap i Gassco er å ivareta operatøransvaret for transport av gass fra den norske kontinentalsokkelen. Gassco skal være en nøytral og uavhengig operatør som sørger for effektiv daglig drift og en helhetlig utvikling av transportsystemet.

Viktige hendelser

Leveransene av naturgass fra gasstransportsystemet til Europa i 2016 var på historisk høye 109 mrd. Sm³, mot 108 mrd. Sm³ i 2015. Leveransetilgjengeligheten var på 99,71 pst., mot 99,38 pst. i 2015.

Den nye mottaksterminalen i Emden ble ferdigstilt og satt i drift. Prosjektets kostnad ble om lag 3,6 mrd. kroner, som er godt under opprinnelig estimat. Fjerning av kompresjonsplattformen B11 tilknyttet Norpipe-rørledningen til Tyskland ble slutført. Oppgraderinger av mottaksanlegget på Kårstø, der rørledningene Statpipe, Sleipner Kondensat og Åsgard Transport blir ilandført, ble mekanisk ferdigstilt. Det er tatt beslutning om oppgradering av brannvanns- og nedblåsnings-systemer på Kårstø samt oppgradering av to kjeler.

Innløpsfasilitetene til Kvitebjørn-gassrørledningen er modifisert og kapasiteten har økt. I tillegg er kapasiteten på Kårstø økt. Det pågår to nye undervannstilknytninger til henholdsvis Zeepipe IIA-rørledningen for Gina Krog-feltet, og til Statpipe-rørledningen for gasseksport fra Johan Sverdrup-feltet til Kårstø.

Administrerende direktør:
Frode Leversund

Styre: Mimi Kristine Berdal (leder),
Arvid Grundekjøn, Johan Einar
Hustad, Nina Schieldrop Lie, Tor
Rasmus Skjærpe, Brynjar Aardal,
Mona Storesund Larsen*, Hilde Berge
Kringstad* (* valgt av de ansatte)

Revisor: PricewaterhouseCoopers AS

Statlig eierandel gjennom Olje- og energidepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.gassco.no

© Gassco AS

Gassco har ansvar for driftsforberedelser for Polarled og har slutført den kommersielle prosessen for eierstruktur på Nyhamna og i Polarled. Gassco blir operatør på Nyhamna og Polarled i 2017. Olje- og energidepartementet har sendt ut et høringsnotat med forslag til innlemmelse av Vestprosess i tarifforkriften. Der er det foreslått at Gassco overtar som operatør for Vestprosess.

Plan for utbygging og drift (PUD) for følgende fem funn ble sendt til Olje- og energidepartementet i 2016: Trestakk, Utgard, Byrding, Dvalin og Oda. Gassco har vurdert gasstransportløsning for gassressursene i Krafla, Skarfjell, Snilehorn og Pil i forbindelse med deres konseptvalg.

Gassco utarbeider analyser og årlige transportplaner der fremtidig behov for videreutvikling av transportkapasiteten vurderes på grunnlag av brukernes behov. Planene viser at transportsystemet forventes å ha høy utnyttelsesgrad de neste ti årene. Gassco gjennomførte mulighetsstudier for skipstransport av CO₂ på oppdrag fra Olje- og energidepartementet. Konseptstudier av CO₂-transport på skip er planlagt gjennomført i 2017. Gassco samarbeider tett med Gassnova i utførelsen av dette arbeidet.

Samfunnsansvar

Samfunnsansvar er en integrert del av Gasscos kultur, strategi, operasjonelle aktiviteter og etiske adferd overfor omgivelsene. Selskapet har en egen prosedyre for arbeid med samfunnsansvar som er basert på retningslinjene i ISO 26000.

Gasscos retningslinjer og prinsipper skal være i tråd med statens eierskapspolitikk og FNs «Global Compact» og OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper. Selskapets kjerneområder er bl.a. menneske- og arbeidstakerrettigheter, klima og miljø, arbeid mot korrupsjon og interessentanalyser. Som en del av selskapets arbeid med samfunnsansvar inngår også retningslinjer for etisk adferd, innkjøp, bruk av IT og varsling. Selskapet utarbeider årlig en plan for arbeidet med samfunnsansvar som følges opp av ledelsen.

Økonomisk utvikling

Årsresultatet viser et overskudd på 0,8 mill. kroner. Overskuddet er tilført annen egenkapital.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	0,0	0,0
Driftskostnader	0,0	0,0
Brutto driftsresultat (EBITDA)	0,0	0,0
Driftsresultat (EBIT)	0,0	0,0
Netto finansposter	0,0	0,2
Resultat før skatt	0,0	0,2
Skattekostnad	-0,8	1,7
Resultat etter skatt	0,8	-1,5

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	508	665
Omløpsmidler	976	486
Sum eiendeler	1 484	1 151

Egenkapital	15	14
Avsetning til forpliktelser	527	511
Rentebærende gjeld	104	119
Rentefri gjeld	838	507
Sum gjeld og forpliktelser	1 469	1 137
Sum egenkapital og gjeld	1 484	1 151

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	-23	77
Investeringsaktiviteter	-53	-44
Finansieringsaktiviteter	0	0
Endring betalingsmidler	-75	33

Nøkkeltall	2016	2015
Rørledningssystem (antall km)	8 365	8 000
Regularitet	99,71 %	99,38 %
Gass transportert til ilandførings-terminalene i Europa (mrd. Sm ³)	109	108
Største leveranse pr. døgn (mill. Sm ³)	358	365
Skipsanløp Kårstø	676	787
Tariffinntekter Gassco operatøransvar	27 377	26 969
Driftskostnader Gassco operatøransvar	5 222	4 795

Tilskudd fra staten	2016	2015
Tilskudd til CO ₂ Verdikjede-studier	11,5	3,4

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	349	355
Andel ansatte i Norge	59 %	59 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	50 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

Gassnova SF er statens foretak for CO₂-håndtering. Gassnova ble etablert som et forvaltningsorgan under Olje- og energidepartementet i 2005 og ble omgjort til statsforetak i 2007. Foretaket skal ivareta statens interesser knyttet til fangst, transport og geologisk lagring av CO₂ og gjennomføre prosjekter som foretaksmøtet bestemmer. Et hovedmål for foretakets arbeid er å fremme teknologiutvikling og kompetanseoppbygging for kostnadseffektive og fremtidsrettede løsninger for CO₂-håndtering. Gassnova skal også være en faglig rådgiver for departementet i arbeidet med CO₂-håndtering. Gassnova har hovedkontor i Porsgrunn.

Målet med statens eierskap i Gassnova er å ivareta statens interesser knyttet til CO₂-håndtering. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

Trude Sundset tiltrådte som ny administrerende direktør i januar 2016.

En milepæl for Gassnova i 2016 var ferdigstillingen av mulighetsstudiene for fullskala CO₂-håndtering i Norge. Studiene viser at det er teknisk gjennomførbart med CO₂-fangst ved Norcems sementfabrikk i Brevik, ved Yaras ammoniakfabrikk på Herøya og ved Oslo Kommunes energigjenvinningsanlegg på Klemetsrud. I tillegg har Statoil vurdert en utbyggingsløsning med et landanlegg og en CO₂-rørledning til Smeaheia-området som den beste lagerløsningen. Gassco har levert en mulighetsstudie for transport av CO₂ med skip. Studiene viser at det er mulig å realisere en fullskala CO₂-håndteringskjede i Norge innen 2022. I oktober 2016 ble det kunngjort en konkurranse om gjennomføring av konsept- og forprosjekteringsstudier.

I 2016 er det kun aminanlegget som har vært i drift ved Teknologisenteret på Mongstad (TCM). Det engelsk/indiske selskapet CCSL avsluttet sin solvent-testkampanje i første kvartal 2016. Cansolvs andre testkampanje ble gjennomført. Det amerikanske utviklingselskapet ION Engineering startet testing av sin solvent ved slutten av året. Alstoms teknologi for kjølt ammoniak (CAP) ble på slutten av 2015 overtatt av GE, og CAP-anlegget er for tiden konservert i påvente av at GE avklarer eventuell videre teknologiutvikling hvor bruk av anlegget inngår.

I 2016 har det vært gjennomført et prosjekt med mål om å hindre tåkedannelse og derved forhøyet amin-utslipp når det testes på raffinerirøykgass.

På oppdrag fra Olje- og energideparte-

Administrerende direktør:
Trude Sundset

Styre: Einar Steensnæs (leder),
Marianne Holmen (nestleder),
Cathrine Brekke, Trond Moengen,
Alfred Nordgård, Liv Lønne Dille*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: Deloitte AS

Statlig eierandel gjennom Olje- og energidepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.gassnova.no

©TCM DA

mentet gjennomførte Gassnova to evalueringer av TCM i 2016. I den ene evalueringen vurderte Gassnova om en videreføring av TCM er et relevant virkemiddel for å realisere regjeringens strategi for CO₂-håndtering etter 2017 og konkluderte positivt. Gassnova vurderte i den andre evalueringen måloppnåelse for TCM og konkluderte med at TCM har skapt en egnet arena for målrettet testing, utvikling og kvalifisering av CO₂-fangstteknologi.

Utsiktene for hvordan CO₂-håndtering skal tas i bruk globalt og nasjonalt har endret seg siden CLIMIT-programmet ble etablert i 2005. CLIMIT-sekretariatet har i 2016 laget en ny programplan med tre hovedsatsingsområder mot 2022: tidlig fullskala CO₂-verdikjeder i Europa, storskala lagring av CO₂ på norsk sokkel i Nordsjøen og fremtidige løsninger for CO₂-håndtering. CLIMIT-Demo hadde 107 aktive prosjekter med en samlet tildelt støtteramme på 632 mill. kroner i 2016.

Samfunnsansvar

Gassnova skal utøve sin virksomhet på en etisk forsvarlig, bærekraftig og ansvarlig måte, i tråd med gjeldende lover og regler og god praksis. Foretaket vektlegger særlig forebyggende tiltak rettet mot antikorrupsjon og habilitetsspørsmål, både gjennom holdningsskapende arbeid og mer åpenhet. Foretakets krav og forventninger er tydeliggjort i retningslinjer for foretakets arbeid med samfunnsansvar, samt retningslinjer og prinsipper for etikk, habilitet og varsling. Retningslinjene er tilgjengelige via foretakets nettside.

Økonomisk utvikling

Driften av Gassnova finansieres over statsbudsjettet. Foretaket fakturerer Olje- og energidepartementet for tjenester det utfører for departementet i tråd med avtalt budsjett. I tillegg har foretaket inntekter fra salg av tjenester til TCM. Foretakets kostnader består hovedsakelig av lønn, innleie av personell og kjøp av eksterne tjenester, reisekostnader, husleie og øvrig kontorhold.

I 2016 fikk Gassnova et overskudd på 9,2 mill. kroner mot 3,4 mill. kroner i 2015. Foretakets bankbeholdning var ved utgangen av året 100 mill. kroner.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	152	104
Driftskostnader	145	101
Brutto driftsresultat (EBITDA)	8,0	2,6
Driftsresultat (EBIT)	7,7	2,4
Netto finansposter	1,4	0,9
Resultat før skatt	9,2	3,4
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	9,2	3,4

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	0,3	0,3
Omløpsmidler	101	103
Sum eiendeler	101	103
Egenkapital	48,8	39,4
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	52,4	63,6
Sum gjeld og forpliktelser	52,4	63,6
Sum egenkapital og gjeld	101	103

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	-0,5	26,4
Investeringsaktiviteter	-0,2	0,0
Finansieringsaktiviteter	0,0	0,0
Endring betalingsmidler	-0,7	26,4

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	48,8	39,4
Brutto driftsmargin (EBITDA)	5 %	3 %
Driftsmargin (EBIT)	5 %	2 %
Egenkapitalandel	48 %	38 %
Egenkapitalrentabilitet	21 %	11 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	13 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	21 %	11 %

Tilskudd fra staten	2016	2015
Driftstilskudd	76,1	76,7
Tilskudd av CO ₂ -prosjekt-håndteringsmidler	63,3	15,0
Sum tilskudd	139,4	91,7

Annens informasjon	2016	2015
Antall ansatte	38	35
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	50 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvählte styremedlemmer	40 %	40 %

Administrerende direktør:
Idun Christie

Styre: Harald Milli (leder), Bjørn Stabbetorp (nestleder), Harald Lossius, Wenche Myhre Dale, Annette Olesen, Nina Heiberg, Jostein Fjeld, Jon Arne Dieseth*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: BDO AS

© Graminor AS

Statlig eierandel gjennom Landbruks- og matdepartementet: 28,2 %
Selskapets nettside: www.graminor.no

Graminor AS er et planteforedlings-selskap som driver planteforedling, sortsrepresentasjon og prebasisavl for å sikre at norsk jord- og hagebruk i fremtiden får tilgang på klimatilpasset, variert og sykdomsfritt sortsmateriale. Graminor har ansvar for all foredling av jord- og hagebruksvekster i Norge.

Selskapet ble etablert i 2002 som en videreutvikling av Norsk Kornforedling AS for å samle norsk planteforedling innenfor jord- og hagebruksvekster i ett selskap.

Målet med statens eierskap i Graminor er å sikre at norsk jord- og hagebruk får tilgang på klimatilpasset, variert og sykdomsfritt plantemateriale.

Viktige hendelser

I 2016 er et nytt laboratorium for bioteknologisk plattform ferdigstilt på Bjørke forsøksgård ved Hamar. Laboratoriet er et instrument for å implementere nye bioteknologiske metoder og teknikker i foredlingsprogrammene. Målet er å oppnå bedre presisjon, samt å effektivisere utviklingen av nye sorter.

Økonomisk utvikling

I 2016 hadde selskapet en samlet driftsinntekt på 63,9 mill. kroner. Resultat etter skatt ble 4,2 mill. kroner, mot 1,8 mill. kroner året før. Den økonomiske situasjonen er god. Det ble ikke utbetalt utbytte.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	68,4	63,5
Driftskostnader	63,9	62,4
Brutto driftsresultat (EBITDA)	6,9	3,1
Driftsresultat (EBIT)	4,5	1,1
Netto finansposter	0,8	0,9
Resultat før skatt	5,3	2,0
Skattekostnad	1,1	0,2
Resultat etter skatt	4,2	1,8

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	44,6	43,4
Omløpsmidler	58,9	52,9
Sum eiendeler	104	96,3

Egenkapital	74,4	71,9
Avsetning til forpliktelser	0,1	0,1
Rentebærende gjeld	29,0	24,3
Rentefri gjeld	0,0	0,0
Sum gjeld og forpliktelser	29,1	24,4
Sum egenkapital og gjeld	104	96,3

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	103	96,2
Brutto driftsmargin (EBITDA)	10 %	5 %
Driftsmargin (EBIT)	7 %	2 %
Egenkapitalandel	72 %	75 %
Egenkapitalrentabilitet	6 %	3 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 4 år	4 %	–
Rentabilitet sysselsatt kapital	6 %	2 %

Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	2016	2015
Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	22,0	22,0

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	34	32
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	28,2 %	28,2 %
Andel kvinner i styret totalt	38 %	38 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	43 %	43 %

Administrerende direktør:
Anita Krohn Traaseth

Styre: Per Otto Dyb (leder), Jørand Ødegård Lunde (nestleder), Kristin Misund, Jan Løking, Jørand Ødegård Lunde, Helen Falch Fladmark, Kim Daniel Victor Arthur, Wenche Kjølås, Heidi Wang, Leela Borring Låstad*, Gaute Hagerup* (* valgt av de ansatte)

Revisor: Deloitte AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 51 %
Selskapets nettside: www.innovasjon Norge.no

Innovasjon Norges formål er å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet. Selskapet forvalter bedriftsrettede virkemidler på oppdrag fra ulike departementer og fylkeskommuner. Dette er virkemidler med felles hovedmål om å utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling og å utløse regionenes næringsmessige muligheter gjennom delmål om flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer.

Innovasjon Norge er organisert som særlovselskap i henhold til lov om Innovasjon Norge. Tilknytningsformen innebærer at selskapet er et eget rettssubjekt med selvstendig og faglig ansvar for beslutninger knyttet til enkeltsaker. Eierskapet til Innovasjon Norge er fordelt mellom staten ved Nærings- og fiskeridepartementet (51 pst.) og fylkeskommunene (49).

Målet med statens eierskap i Innovasjon Norge er å bidra til et offentlig koordinert tilbud av bedriftsrettede tiltak og ordninger som skal utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling, og utløse regionenes næringsmessige muligheter. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

I 2016 bevilget Stortinget og fylkesting til sammen 3,7 mrd. kroner til selskapets virksomhet. Dette finansierer tapsavsetninger på utlån, tilskudd, rådgivning, profilering og nettverk gjennom ulike tjenester. Innovasjon Norge bidro med 6,7 mrd. kroner til næringslivet i 2016. Innovasjon Norge implementerte sin del av regjeringens ettårige tiltakspakke for økt sysselsetting.

Innovasjon Norges mål- og resultatstyringssystem indikerer at Innovasjon Norges innsats har effekt hos kundene. Tallgrunnlaget er levert av Statistisk sentralbyrå. Selskaper som har fått støtte fra Innovasjon Norge har en årlig mervekst i alle de tre effektindikatorne over en treårsperiode sammenlignet med kontrollgruppen: årlig mervekst i salgsinntekter på 12,3 prosentpoeng, årlig mervekst i verdiskaping på 6,2 prosentpoeng og årlig mervekst i produktivitet på 2,2 prosentpoeng.

Innovasjon Norge lanserte i 2016 «Min side» og første versjon av en ny digital søknadsløsning for markedsavklaringsstilskudd til gründere. Innovasjon Norge har valgt å vri tjenestetilbudet mot flerbedriftsprogrammer og en-til-flere-aktiviteter.

Lov om Innovasjon Norge ble endret i 2016. Endringer om at styret får større handlingsrom til å utforme kundekontakt, saksbehandling og beslutningssystem til det beste for gründere, bedrifter og innovasjons- og næringsmiljøer trådte i kraft i juli 2016. Andre endringer, inkludert begrensning av eiernes ansvar for selskapets forpliktelser, trådte i kraft i januar 2017. Ordningen med regionale styrever i Innovasjon Norge ble opphevet.

Høsten 2016 ble selskapets internasjonale rolle og tilstedeværelse vurdert, og endringer i selskapets internasjonale tilstedeværelse vil implementeres i 2017.

Samfunnsansvar

I 2015 vedtok Innovasjon Norges styre en ny Bærekraftstrategi for 2016–2020. Strategien setter rammene for alt arbeid i Innovasjon Norge, og refererer bl.a. til FNs Global Compact, OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter, som alle er anerkjente standarder på samfunnsansvarsområdet.

I 2016 vedtok Innovasjon Norges ledergruppe egne prinsipper for «God Forretningsskikk – Innovasjon Norges forventninger til kunder og samarbeidspartnere». Prinsippene bygger på Innovasjon Norges etiske retningslinjer og bærekraftstrategi, og er nå det førende dokumentet for arbeidet med samfunnsansvar i Innovasjon Norge.

Økonomisk utvikling

Innovasjon Norges inntekter henger nært sammen med bevilgningene fra oppdragsgiverne blant fylkeskommunene og departementene. Selskapet har ikke et økonomisk mål ut over effektiv ressursbruk. Bevilgningene til selskapets virksomhet økte i 2016. Driftskostnadene i 2016 var 1 378 mill. kroner, om lag som året før.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Inntektsførte bevilgninger	1 057	1 058
Andre driftsinntekter	159	173
Sum driftsinntekter	1 217	1 231
Driftskostnader	1 378	1 387
Netto finansposter	383	440
Driftsresultat før tap på utlån og garantier	222	284
Netto tap	10	21
Resultat før skatt	211	263
Skattekostnad	0	0
Resultat etter skatt	211	263

Balanse	2016	2015
Sum eiendeler	24 043	23 565
Innlån fra staten	15 020	14 825
Øvrig gjeld og forpliktelser	1 361	1 231
Andre avsetninger til forpliktelser	3 855	3 890
Låne- og investeringsfond	2 252	2 084
Sum gjeld og forpliktelser	22 488	22 030
Egenkapital	1 555	1 535
Sum egenkapital og gjeld	24 043	23 565

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	-202	495
Innbetaling fra eier	178	229
Investeringsaktiviteter	-73	-20
Finansieringsaktiviteter	195	-530
Endring betalingsmidler	98	173

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	201	235
Utbytteandel	95 %	89 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	51 %	-
Utbytte til staten	183	217

Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	2016	2015
Bevilgninger	1 057	1 058

Disponering	2016	2015
Overføringer til staten/eiere	201	235
Overført til/fra fond og egenkapital	10	28
Sum disponert	211	263

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	714	716
Andel ansatte i Norge	79 %	79 %
Statens eierandel årsslutt	51 %	51 %
Andel kvinner i styret totalt	55 %	55 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	56 %	56 %

Daglig leder:
Birgitte Henriksen

Styre: Kåre Oskar Larsen (leder),
Arnfinn Sjøseth (nestleder), Unni
Abrahamsen, Jostein Fjeld, Jon
Atle Repstad, Barbro Isaksen*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: Mazars Revisjon AS

© Kimen Såvarelaboratoriet AS

Statlig eierandel gjennom Landbruks- og matdepartementet: 51 %
Selskapets nettside: www.kimen.no

Kimen Såvarelaboratoriet AS (Kimen) er Norges kompetansesenter på frøkvalitet og frøanalyser, og er nasjonalt referanselaboratorium for såvareanalyser. Selskapet har bygd opp sin kompetanse gjennom 130 år, hovedsakelig i statlig eie. Laboratoriet ble i 2004 omorganisert til aksjeselskap. Selskapet eies av staten ved Landbruks- og matdepartementet (51 pst.), Felleskjøpet Agri SA (34) og Strand Unikorn AS (15).

Laboratoriet er akkreditert av ISTA (International Seed Testing Association) for analyse av spireevne, sunnhet, renhet og vannbestemmelse i alle aktuelle såvarer, og kan utstede internasjonale såvaresertifikater. Akkrediteringen sikrer kvalitet og nasjonal kompetanse innenfor fagområdet, og er også av betydning for kundene. Selskapets hovedstrategi er å ivareta kompetanse på et nivå som dekker såvarebransjens og nasjonal forvaltningsbehov for tjenester innenfor renhets-, spire- og sunnheitsanalyser av såvarer.

Målet med statens eierskap i Kimen er å drive såvareanalyser av frø og såkorn for å sikre at den norske såvarebransjen får utført nødvendige produksjons- og forvaltningsanalyser som er fastsatt i forskriftene for såvare, floghavre, plantehelse og planteproduksjonsområdet.

Viktige hendelser

Kimen hadde i september 2016 revisjonsbesøk fra ISTA. Dette sikret selskapet ny akkreditering for tre år fremover og var det sjette revisjonsbesøket fra ISTA.

Styret har i 2016 vedtatt en handlingsplan til strategisk plan for 2015-2020.

Kimen har i 2016 internt overført det faglige ansvaret til ny fagsjef, Eivind Meen,

etter at tidligere fagsjef gikk av med pensjon. Tidligere fagsjef var ansatt i 34 år ved Kimen (tidligere Landbrukstilsynet Frøkontrollen/Statens Frøkontroll). Fagsjefen innehar en viktig rolle for ivaretagelse av laboratoriets faglige status nasjonalt sett, samt for kontakten internasjonalt mot ISTA.

Samfunnsansvar

Kimen har som mål å ha lavest mulig klimagassutslipp og minimal miljøpåvirkning. Selskapet har lite reisevirksomhet, og miljøpåvirkning vektlegges ved innkjøp av varer.

Økonomisk utvikling

Kimens økonomi henger nært sammen med etterspørsel av analyser på såvareområdet. I tillegg utgjør forvaltningsstøtten et viktig bidrag med tanke på å kunne utøve funksjoner ut over ordinære analyser. Dette gjelder for eksempel rollen som rådgivende instans i fagsaker. Antall prøver til analyse utgjør hoveddelen av omsetningen. Omfang av prøver til analyse varierer over sesonger, da dette avhenger av kvaliteten på årets frø- og kornhøst samt behov for såvare de enkelte år. Produksjonssesongen for såvarer samsvarer ikke med kalenderåret, og årsresultatet vil dermed være påvirket av to ulike sesonger. Analyse og tilbud av tjenester til forskningsinstitusjoner utgjør i tillegg en viss del av omsetningen.

Økonomisk var 2016 et godt år for Kimen. Årsakene til dette var økte inntekter grunnet høyere prøveinngang, hovedsakelig fra såvarebransjen gjennom året. En del av økningen skyldtes også forskyving av prøver fra 2015 til 2016.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	13,3	11,2
Driftskostnader	12,3	12,2
Brutto driftsresultat (EBITDA)	1,1	-0,8
Driftsresultat (EBIT)	1,0	-1,0
Netto finansposter	0,1	0,2
Resultat før skatt	1,1	-0,8
Skattekostnad	0,3	-0,2
Resultat etter skatt	0,8	-0,6

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	0,5	0,7
Omløpsmidler	14,0	12,5
Sum eiendeler	14,5	13,2

Egenkapital	11,5	11,1
Avsetning til forpliktelser	0,0	0,0
Rentebærende gjeld	3,0	2,1
Rentefri gjeld	0,0	0,0
Sum gjeld og forpliktelser	3,0	2,1
Sum egenkapital og gjeld	14,5	13,2

Nøkkel tall	2016	2015
Sysselsatt kapital	14,5	13,2
Brutto driftsmargin (EBITDA)	8 %	-7 %
Driftsmargin (EBIT)	8 %	-9 %
Egenkapitalandel	79 %	84 %
Egenkapitalrentabilitet	7 %	-5 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 4 år	3 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	8 %	-6 %

Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	2016	2015
Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	3,6	3,4

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	0,4	0,0
Utbytteandel	50 %	0 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	77 %	-
Utbytte til staten	0,2	0,0

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	20	20
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	51 %	51 %
Andel kvinner i styret totalt	33 %	33 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	20 %	20 %

Administrerende direktør: Ole Øiseth
 Styre: Unni Steinsmo (leder), Widar Salbuvik (nestleder), Kirsten Broch-Mathisen, Egil Murud, Sven Ole Fagernæs
 Revisor: PricewaterhouseCoopers AS

© Kings Bay AS

Statlig eierandel gjennom Klima- og miljødepartementet: 100 %
 Selskapets nettside: www.kingsbay.no

Kings Bay AS ble stiftet i 1916 og eier og har ansvaret for drift og utvikling av infrastrukturen i Ny-Ålesund på Svalbard. Driften omfatter bl.a. beredskap, sjøvertstjenester, kjøp og organisering av flytransport, verkstedtjenester, innkvartering, bespisning samt vann- og elektrisitetsforsyning. Selskapet yter også tjenester ved dagsanløp av turistskip og andre fartøy i sommersesongen.

Ti forskningsmiljøer fra ulike nasjoner er fast etablert i Ny-Ålesund, og opp mot 20 ulike forskningsmiljøer har hvert år forskningsprosjekter innenfor selskapets eiendom i og rundt Ny-Ålesund. Kings Bay vektlegger miljøvennlig og effektiv drift.

Målet med statens eierskap i Kings Bay er å sørge for at Ny-Ålesund kan videreutvikles som et norsk senter for internasjonal arktisk naturvitenskapelig forskning på Svalbard. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

I 2016 var antall forskerdøgn i Ny-Ålesund 13318. Dette er omtrent på samme nivå som året før. En betydelig del er marin forskning med basis i Marinlaboratoriet. Totalt antall overnatningsdøgn i Ny-Ålesund for 2016 var 26 942, inkludert ansatte, besøkende og sesongarbeidere.

En fiberoptisk kabel mellom Ny-Ålesund og Longyearbyen ble lagt høsten 2014, og samtlige forskningsbygg ble tilknyttet i første halvdel av 2015. Fiberoptisk nettverk muliggjør utveksling av store mengder forskningsdata i tilnærmet sanntid og ventes å gi langsiktig grunnlag for utvikling av stedet som forskningsstasjon.

Ny-Ålesund Symposiet med internasjonal deltakelse ble gjennomført i september 2016. Årets tema var «Planet Ocean».

Det var elleve offisielle besøksgrupper i Ny-Ålesund i 2016, bl.a. USAs utenriksminister Kerry sammen med Norges utenriksminister Brende.

For statsbudsjettet 2017 er det satt av 20,5 mill. kroner til et nytt, felles forskningsbygg i Ny-Ålesund. Byggearbeidet starter våren 2017, og bygget er planlagt ferdigstilt i 2018.

Samfunnsansvar

Kings Bay har offentlig tilgjengelige etiske retningslinjer og rapporterer i sin årsberetning om selskapets arbeid med samfunnsansvar.

Selskapet er opptatt av klima- og miljøhensyn og har tilrettelagt virksomheten sin med formål om å minimaliserer påvirkningen på natur og miljø rundt lokalsamfunnet i Ny-Ålesund.

Kings Bay har etablerte og innarbeidede rutiner for å hindre korrupsjon samt rutiner for varling av eventuelle kritikkverdige forhold.

Økonomisk utvikling

Kings Bay har som målsetting at driftsregnskapet skal gå i balanse. Den løpende driften dekkes av inntekter fra forskningsinstitusjonene, enkeltforskere og besøkende. Investeringer, større vedlikehold og andre ekstraordinære kostnader som følge av selskapets særlige forpliktelser i Ny-Ålesund dekkes av tilskudd fra staten.

Resultatregnskapet for 2016 viser et årsresultat på -0,1 mill. kroner. Driftsinntektene for 2016 ble 57,4 mill. kroner, mot 55,1 mill. kroner i 2015. Hoveddelen av kostnadene knytter seg til flytransport og drift av flyplass, diesel til kraftstasjonen og lønnsutgifter. Økte utgifter til fly i 2016 er den vesentligste årsaken til driftsunderskuddet. Investeringstilskuddet i 2016 var på 20,7 mill. kroner.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	57,4	55,1
Driftskostnader	57,2	57,9
Driftsresultat	0,1	-2,8
Netto finansposter	-0,3	-0,1
Resultat før skatt	-0,1	-2,9
Skattekostnad	0,0	-0,5
Resultat etter skatt	-0,1	-2,5

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	2,5	2,2
Omløpsmidler	17,0	22,8
Sum eiendeler	19,5	25,0

Egenkapital	2016	2015
Avsetning til forpliktelser	0,0	0,0
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	7,1	12,5
Sum gjeld og forpliktelser	7,1	12,5
Sum egenkapital og gjeld	19,5	25,0

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	-5,0	8,5
Investeringsaktiviteter	-21,0	-20,7
Finansieringsaktiviteter	21,0	20,7
Endring betalingsmidler	-5,0	8,5

Tilskudd	2016	2015
Drifts- og investeringstilskudd fra staten	20,7	19,0
Tilskudd fra andre	3,0	1,9
Tilskudd overført til Bjørnøen AS	-0,2	-0,2
Sum tilskudd til Kings Bay AS	23,5	20,7

Anvendelse av tilskudd	2016	2015
Investeringer	23,0	22,3
Overført fra tidligere	0,0	0,0
Overført til neste år	-2,0	-1,6
Tilskudd resultatført i året	2,5	0,0
Sum anvendelse av tilskudd	23,5	20,7

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	24	24
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	40 %	40 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

Administrerende direktør/teatersjef:
Hanne Gløtvold Tømta

Styre: Anne Enger (leder), Øystein
Kåre Djupedal (nestleder), Benny
Fredriksson, Jens Paludan Heyerdahl,
Tone Winje, Ingjerd Egeberg*, Mattis
Herman Nyquist*, Bjørn Moe*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: BDO AS

© Tor Einstead/Blad

Statlig eierandel gjennom Kulturdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.nationaltheatret.no

Nationaltheatret AS ble etablert i 1899 med formål å drive teatervirksomhet. Selskapet har et særlig ansvar for å ivareta nasjonale kulturpolitiske interesser på scenekunstmrådet. Nationaltheatret ligger sentralt plassert i Oslo mellom Slottet, Stortinget og Universitetet.

I Nationaltheatrets strategi for årene 2015–2018 er det lagt en overordnet målsetting om at Nationaltheatret skal være det ledende teatret i Norge, utvikle scenekunsten og anerkjennes internasjonalt. Kunsten skal være dristig og relevant i tillegg til at teateret skal være åpent og engasjerende overfor publikum. Teateret skal arbeide for å bli et moderne teaterhus, både organisatorisk og teknisk, med tidsmessige lokaler og fasiliteter. Teateret er lokalisert med scener i Oslo sentrum og på Torshov. I tillegg er Riksteatrets og Nationaltheatrets felles verksteder lokalisert på Brobekk.

Nationaltheatret ivaretar nasjonale kulturhistoriske interesser på scenekunstmrådet. Nationaltheatret bidrar til at alle kan få tilgang til scenekunst og kultur av høy kvalitet, fremmer kunstnerisk utvikling og fornyelse og ivaretar den nasjonale kulturarven. Gjennom sin virksomhet skal Nationaltheatret bidra til en åpen og opplyst offentlig samtale.

Statens eierskap i Nationaltheatret er begrunnet ut fra kulturpolitiske formål. Målene for bevilgningene til scenekunstformål i 2016 var å legge til rette for produksjon, formidling og etterspørsel av ulike scenekunstuttrykk. Dette skal bygge opp under de overordnede målene om å bidra til at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet og fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse.

Viktige hendelser

Ibsenfestivalen gikk av stabelen i august/ september. Den Internasjonale Ibsenprisen 2016, som Nationaltheatret er sekretariat for, gikk til det britiske ensemblet Forced Entertainment.

Stortinget har i statsbudsjettet bevilget 2,5 mill. kroner til en avklaringsfase for rehabilitering av Nationaltheatrets bygning. Avklaringen skal gjennomføres i 2017 og teateret håper å komme i gang med forprosjektet i 2018.

Samfunnsansvar

Teatret ser det som et viktig ansvar å være en arbeidsgiver som arbeider for et helsefremmende arbeidsmiljø, og innrette virksomheten slik at det minimerer energibruk, avfall og utslipp så langt rammene i dagens bygning tillater det.

Økonomisk utvikling

Regnskapet for 2016 viste et resultat på vel 32 mill. kroner. Egenkapitalen ved utgangen av 2016 var 18,6 mill. kroner, 7 pst. av total omsetning. Både regnskapsresultatet og egenkapitalen er påvirket av engangseffekter som følge av overgang til innskuddspensjon.

Teateret har arbeidet bevisst med å øke egne inntekter for å gi økt handlingsrom for kjernevirksomheten over flere år. Inntektsøkningen har først og fremst kommet som følge av økt publikumstilstrømning. Billettinntektene ligger vel 4 mill. kroner høyere i 2016 enn året før. Publikumsrestauranten har også vist en positiv økonomisk utvikling med økt salg. Kostnadene er noe redusert fra 2015 som følge av ny pensjonsordning.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	277	258
Driftskostnader	244	252
Brutto driftsresultat (EBITDA)	42,9	16,6
Driftsresultat (EBIT)	32,8	6,3
Netto finansposter	-0,2	-0,4
Resultat før skatt	32,6	5,9
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	32,6	5,9

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	56,8	54,6
Omløpsmidler	80,7	68,1
Sum eiendeler	138	123

Egenkapital	18,7	37,7
Avsetning til forpliktelser	44,7	8,7
Rentebærende gjeld	8,1	10,6
Rentefri gjeld	66,0	65,7
Sum gjeld og forpliktelser	119	85,0
Sum egenkapital og gjeld	138	123

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	13,4	33,5
Investeringsaktiviteter	-7,5	-3,5
Finansieringsaktiviteter	4,5	4,0
Endring betalingsmidler	10,4	34,0

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	26,8	48,3
Brutto driftsmargin (EBITDA)	16 %	6 %
Driftsmargin (EBIT)	12 %	2 %
Egenkapitalandel	14 %	31 %
Egenkapitalrentabilitet	116 %	17 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 4 år	37 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	89 %	15 %

Andre nøkkeltall	2016	2015
Antall forestillinger totalt	1 129	907
Antall solgte billetter	274 491	235 926
Publikumsbelegg	83 %	83 %
Billettinntekter	60,8	56,6

Tilskudd fra staten	2016	2015
Kulturdepartementet	197	189

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	407	380
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	38 %	38 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

Administrerende direktør:
Øyvind Fylling-Jensen

Styre: Olav Fjell (leder), Eirik Selmer-Olsen (nestleder), Yngve Myhre, Edel Storelmo, Ann Øygård, Jens Petter Wold*, Åsa Maria O. Espmark*, Audun Iversen* (* valgt av de ansatte)

Revisor: PricewaterhouseCoopers AS

© Jon-Are Berg-Jacobsen/Nofima AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 56,84 %
Selskapets nettside: www.nofima.no

Nofima AS er et internasjonalt anerkjent, anvendt forskningsinstitutt som leverer forskning og løsninger som gir konkurransefortrinn langs hele verdikjeden i næringer som produserer mat. I dette ligger også selskapets mål om å bidra til økt matsikkerhet og bærekraftig produksjon av trygg mat som bidrar positivt til folkehelsen.

Selskapets arbeid for bærekraftig, næringsrettet verdiskaping og samfunnsutvikling i mat-, fiskeri- og havbrukssektoren skjer gjennom god kontakt med næringsaktørene og myndighetene, samt gjennom aktiv formidling og implementering av forskningsresultater. Nofima samarbeider bredt med FoU-miljøer i Norge og internasjonalt for å øke kvaliteten og verdien av selskapets aktiviteter.

Nofima har 363 ansatte fordelt på fem lokaliteter over hele landet. Hovedkontoret ligger i Tromsø.

Målet med statens eierskap i Nofima er å bidra til at Norge har et sterkt og kompetent forskningsmiljø som kan ivareta matindustrien og fiskeri- og havbruksnæringenes behov for langsiktig, strategisk næringsrettet forskning. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

Selskapet har utviklet en rekke strategiske instituttsettings finansiert med selskapets grunnbevilgning. For å få enda større kraft i forskningsaktivitetene har Nofima i 2016 opprettet egenfinansierte forskningsprogram, Fyrtårn-satsinger. Fagområdene er valgt etter en intern konkurranse basert på vitenskapelig kvalitet, potensial, relevans og nytteverdi. For å sikre god vitenskapelig produksjon er det satt av midler til egenfinansierte stipendiat- og postdoktorkandidater i programmene.

I 2016 har selskapet økt satsingen på internasjonalt samarbeid. Satsingen gir resultater og selskapet er i 2016 tildelt fire nye prosjekter i EUs forskningsprogram Horisont 2020. Ved årsskiftet deltar Nofima i ti prosjekter i Horisont 2020. Nofima har inngått samarbeidsavtaler med utenlandske forskningsinstitutter og selskaper for å styrke selskapets internasjonale nettverk og forskningssamarbeid.

Forskere ved Nofima har i 2016 publisert to bøker som sluttrapporter på pro-

sjekter: boken «Fisken og Folket», som oppsummerer arbeidet fra Torskeprogrammet, og boken «Fra Innsikt til effekt», som oppsummerer innovasjonsaktivitetene som er gjennomført i forskningsprogrammene finansiert av FFL.

Selskapet gjennomførte i 2016 en omdømmeundersøkelse hos selskapets brukere og interessenter. Nofima har et godt omdømme som forskningsinstitutt og er godt kjent. Resultatene fra undersøkelsen blir aktivt brukt i det videre arbeidet med å styrke aktiviteter innenfor samhandling, innovasjon og formidling.

Samfunnsansvar

Nofima har etiske og forskningsetiske retningslinjer. Selskapet legger Research International Labour Organizations (ILO) åtte kjernekonvensjoner til grunn for sin virksomhet og følger selskaps- og bransjeorienterte retningslinjer for sin rapportering. I tillegg følger selskapet offentlige retningslinjer for å begrense miljømessige påvirkninger av forskningsaktivitetene.

Økonomisk utvikling

Nofima er ved utgangen av 2016 et veldrevet institutt med gode økonomiske resultater. Det er god kapasitetsutnyttelse og god kostnadskontroll. De økonomiske resultatene har gitt Nofima et handlingsrom til å investere i faglig kompetanse og videre utvikling av forskningsinfrastruktur.

Nofima hadde i 2016 en omsetning på 582 mill. kroner, opp 6,8 pst. fra 2015. Selskapet hadde et driftsresultat på 29 mill. kroner og en egenkapitalandel på 44 pst.

Selskapet har økt omsetningen knyttet til prosjekt- og oppdragsinntekter, både av forskerstyrte prosjekter, industriprosjekter og virkemiddelfinansierte prosjekter. Selskapet har i 2016 styrket sin soliditet og selskapets økonomiske stilling anses som god.

Nofima henter sine oppdrag gjennom utlysninger i Norges forskningsråd, EU, andre offentlige kilder og fra industrien. Selskapet opplever økt konkurranse knyttet til oppdragsmarkedet og økt konkurranse om prosjekter. Konkurransen er også forsterket ved at en rekke aktører som tidligere var rettet mot andre næringer ser på havrommet som et attraktivt område.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	582	545
Driftskostnader	555	524
Brutto driftsresultat (EBITDA)	34,3	46,0
Driftsresultat (EBIT)	26,4	21,0
Netto finansposter	2,3	1,0
Resultat før skatt	28,7	22,0
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	28,7	22,0
Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	47,0	41,3
Omløpsmidler	250	220
Sum eiendeler	297	262
Egenkapital	131	102
Avsetning til forpliktelser	15,5	19
Rentebærende gjeld	0,0	0,1
Rentefri gjeld	151	141
Sum gjeld og forpliktelser	167	160
Sum egenkapital og gjeld	297	262
Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	20,4	42,8
Investeringsaktiviteter	-45,3	-41,7
Finansieringsaktiviteter	-0,1	-26,0
Valutaeffekter	0,0	0,0
Endring betalingsmidler	-25,0	-24,9
Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	131	102
Brutto driftsmargin (EBITDA)	6 %	8 %
Driftsmargin (EBIT)	5 %	4 %
Egenkapitalandel	44 %	39 %
Egenkapitalrentabilitet	25 %	26 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	21 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	25 %	24 %
Tilskudd fra staten	2016	2015
Driftstilskudd	99,5	97,4
Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	363	344
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	56,84 %	56,84 %
Andel kvinner i styret totalt	38 %	38 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

Administrerende direktør: Jon Einar Dahl

Styre: Pål Barkvoll (leder), Ellen Berggreen, Pål Brodin, Hilde Kanli Galtung, Erik Gulbrandsen, Marianne Hiorth, Preben Hørsted Bindslev, Anne Nordblad, Helga Ágústsdóttir, Andreas Cederlund

Revisor: Lundes Revisjonskontor I DA

© NIOM AS

Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS (NIOM) ble etablert som statsaksjeselskap i 2009 med Helse- og omsorgsdepartementet (49 pst.) og Uni-Rand AS (51) som eiere. Selskapet ble grunnlagt i 1972 som institutt underlagt Nordisk ministerråd.

Selskapet opptrer som nordisk samarbeidsorgan og skal fremme og videreføre det nordiske samarbeidet innenfor mandat og rammekontrakt mellom selskapet og Nordisk Ministerråd. I tillegg skal selskapet ivareta formål og oppgaver som fremgår av Helse- og omsorgsdepartementets årlige budsjett og av Helsedirektoratets tilskuddsordning. NIOM og den offentlige tannhelsetjenestens kompetansesentra skal samarbeide om kliniske og pasientnære forskningsprosjekter.

Selskapets visjon er å bidra til at pasienter i nordiske land får sikre og velfungerende biomaterialer. NIOMs strategi er å ha høy nordisk profil, utføre biomaterialforskning på høyt internasjonalt nivå, være en aktiv premissleverandør innenfor europeisk og internasjonal standardisering og at selskapets oppdragsvirksomhet skal generere midler og kompetanse som kan styrke den øvrige virksomheten.

Selskapets formål er å sikre at medisintekniske produkter, som benyttes innenfor tannpleien i Norden, oppfyller helsemessige og tekniske krav som kan stilles med hensyn til utviklingen innenfor området. Selskapets oppgaver er forskning, materialprøving, standardisering og opplysningsvirksomhet rettet til helsemyndigheter og tannhelsetjenesten i nordiske land. Selskapets forsknings- og informasjonsvirksomhet skal være vitenskapelig basert og praktisk anvendelig i klinisk virksomhet.

Målet med statens eierskap i NIOM er å sikre nordisk representasjon i styret. Dette var et vilkår fra Nordisk Ministerråd (NMR) for å overføre eierskapet fra NMR til den norske stat. Gjennom styreoppnevning og generalforsamlingen sikrer staten også innflytelse på NIOMs virksomhet og instituttets betydning overfor tannhelsefeltet som politikkområde i Norge.

Viktige hendelser

NIOMs informasjonsvirksomhet, forskningsvirksomhet og -samarbeid samt gjesteforskeraktiviteten har stor nordisk nytte. Virksomheten har lagt vekt på dentale materialer og biomaterialer generelt. I tillegg til kliniske prosjekter har selska-

pet hatt prosjekter innenfor toksikologi, mikrobiologi, polymerkemi/utlekk og materialeegenskaper/uorganisk kjemi.

Åtte gjesteforskere ble tilbudt lønnet arbeidsplass ved NIOM i 2016.

Nordiske tannleger gjøres kjent med NIOMs forskningsresultater og råd gjennom foredrag på tannlegens årsmøter, publisering i nordiske tannlegetidsskrifter, nyhetsbrev og NIOMs hjemmeside. Det danske Tandlægebladet og NIOM har samarbeidet om en artikkelserie om dentale materialer som publiseres i de nordiske landene. I 2016 har NIOM publisert 29 artikler relatert til selskapets forskning i internasjonale og nordiske media. Av dette er 17 artikler publisert i internasjonale tidsskrifter, syv tema parallellpublisert i de nordiske tannlegetidsskriftene og to artikler i Aktuell Nordisk Odontologi. NIOM har utgitt ti nyhetsbrev og besvart mer enn 70 henvendelser fra tannhelsepersonell, helsemyndigheter og pasienter.

NIOMs forskere har sentrale posisjoner som gruppeledere både innenfor tannhelse og biomaterialer generelt, og har gitt viktige bidrag til utarbeidelsen av europeiske og internasjonale standarder. NIOM og Standard Norge arrangerte det årlige møtet i ISO TC 106 Tannpleie i 2016.

Samfunnsansvar

NIOM skal levere nøytral og produsent-uavhengig informasjon basert på forskning publisert i anerkjente internasjonale tidsskrifter med fagfelleevaluering. NIOM arbeider for at internasjonale standarder har relevante krav som fremmer pasientsikkerhet.

Økonomisk utvikling

Norske helsemyndigheter finansierer husleie, standardisering og klinisk forskning i samarbeid med tannhelsetjenestens kompetansesentra. Dette utgjorde 59 pst. av omsetningen i 2016. Selskapet har en treårskontrakt for 2016-2018 med Nordisk ministerråd for gjesteforskeraktivitet, informasjon og biomaterialforskning. Regnskapet er gjort opp med et overskudd på 2 mill. kroner mot budsjettet 1,8 mill. kroner. Selskapet betaler ikke utbytte.

Statlig eierandel gjennom Helse- og omsorgsdepartementet: 49 %
Selskapets nettside: www.niom.no

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	34,7	32,2
Driftskostnader	32,8	29,6
Brutto driftsresultat (EBITDA)	2,4	2,9
Driftsresultat (EBIT)	1,9	2,6
Netto finansposter	0,1	0,1
Resultat før skatt	2,0	2,7
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	2,0	2,7

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	4,3	3,1
Omløpsmidler	14,0	14,5
Sum eiendeler	18,3	17,6

Egenkapital	2016	2015
Avsetning til forpliktelser	0,0	0,0
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	5,2	6,5
Sum gjeld og forpliktelser	5,2	6,5
Sum egenkapital og gjeld	18,3	17,6

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	0,8	4,1
Investeringsaktiviteter	-1,7	-1,3
Finansieringsaktiviteter	0,0	0,0
Endring betalingsmidler	-0,9	2,8

Nøkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	13,1	11,1
Brutto driftsmargin (EBITDA)	8 %	10 %
Driftsmargin (EBIT)	7 %	9 %
Egenkapitalandel	72 %	63 %
Egenkapitalrentabilitet	21 %	31 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 4 år	32 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	21 %	31 %

Tilskudd fra staten	2016	2015
Helse- og omsorgsdepartementet	19,0	17,5

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	28	26
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	49 %	49 %
Andel kvinner i styret totalt	50 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	50 %

Norfund (Statens Investeringsfond for Næringsvirksomhet i Utviklingsland) ble i 1997 etablert som et statlig eid og finansiert investeringsselskap. Norfund er et virkemiddel i norsk utviklingspolitikk som bidrar til økonomisk utvikling og arbeidsplasser i fattige land gjennom utvikling av lønnsomme selskaper, særlig innenfor ren energi, finanssektoren og landbruk. Norfund er et særlovselskap og har hovedkontor i Oslo.

Målet med statens eierskap i Norfund er å bidra til utvikling av bærekraftig næringsvirksomhet i utviklingsland, gjennom å finansiere levedyktig, lønnsom virksomhet som ellers ikke ville blitt igangsatt som følge av høy økonomisk risiko. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

I 2016 inngikk Norfund investeringsavtaler for 2 800 mill. kroner. Om lag 870 mill. kroner var investeringer i fornybar energi. Innenfor finansinstitusjoner inngikk Norfund investeringsavtaler for 1 450 mill. kroner, og innenfor mat og landbruk 248 mill. kroner. I SMB-fond investerte Norfund 214 mill. kroner. Av nye investeringer i 2016 ble 73 pst. gjort i Afrika sør for Sahara, mens 57 pst. ble gjort i de minst utviklede landene (MUL).

I 2016 etablerte Norfund bankinvesteringsselskapet Arise i samarbeid med Rabobank og FMO. Arise skal bidra til å styrke og utvikle effektive, inkluderende banker i Afrika.

Norfunds reviderte strategi ble vedtatt av styret i januar 2016. Fondet vil styrke sin rolle som en aktiv, strategisk minoritetsinvestor med hovedvekt på bruk av egenkapitalinstrumenter. Det geografiske virkeområdet utvides noe ved å inkludere Etiopia, Somaliland og en gradvis inngang i Vest-Afrika.

Ved utgangen av 2016 var 276 000 mennesker sysselsatt i virksomheter Norfund hadde investert i direkte eller indirekte. Selskapene kjøpte varer og tjenester fra

lokale leverandører for 19 000 mill. kroner. Energiselskapene i porteføljen produserte totalt 19,2 TWh elektrisitet i 2016, tilsvarende forbruket til 30 mill. mennesker i de aktuelle landene. Norfunds fornybarportefølje bidro til å unngå om lag 7,5 mill. tonn CO₂-utslipp i 2016. Landbrukselskapene dyrket 41 000 hektar jord, og produserte bl.a. 91 000 tonn mat.

Samfunnsansvar

Norfund tar samfunnsansvar gjennom å sette høye krav til egen drift og til driften av virksomhetene i porteføljen. Norfund har nulltoleranse for korrupsjon, og krever at menneskerettigheter, likestilling, lokalsamfunn og hensyn til miljø og biologisk mangfold ivaretas. Norfund stiller derfor krav ut over det som er regulert i den nasjonale lovgivningen, og forplikter virksomhetene til å følge Verdensbankens International Finance Corporations standarder for miljø og sosiale forhold. Oppfølging av standardene er en integrert del av arbeidet med å inngå investeringsavtaler og å følge opp investeringene.

Økonomisk utvikling

Morselskapet Norfund hadde i 2016 et overskudd på 64 mill. kroner (mot 426 mill. kroner året før), og inntektene var på 428 mill. kroner (340). Selskapets driftskostnader før valutaregulering av lån og nedskrivninger er redusert med 20 mill. kroner til 153 mill. kroner i 2016. Norfunds balanse ved utgangen av 2016 var på 18 105 mill. kroner (15 085). Selskapets egenkapital utgjorde 16 410 mill. kroner (15 006). Verdijustert egenkapital ved utgangen av 2016 var 20 665 mill. kroner (19 400).

I 2016 var avkastningen på investeringsporteføljen i investeringsvaluta 2,9 pst., og i norske kroner 1,3 pst. Siden fondets oppstart har årlig gjennomsnittlig avkastning i investeringsvaluta vært 4,9 pst. og i norske kroner 9,2 pst., der avkastningen er beregnet fra oppstarttidspunktet for investeringene.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	615	274
Driftskostnader	537	105
Brutto driftsresultat (EBITDA)	463	100
Driftsresultat (EBIT)	78	168
Netto finansposter	-78	290
Resultat før skatt	-1	458
Skattekostnad	5	0
Resultat etter skatt	-6	458

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	5 237	3 596
Omløpsmidler	13 218	11 925
Sum eiendeler	18 455	15 521

Egenkapital	2016	2015
Avsetning til forpliktelser	27	25
Rentebærende gjeld	310	0
Rentefri gjeld	1 358	54
Sum gjeld og forpliktelser	1 696	79
Sum egenkapital og gjeld	18 455	15 521

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	1 863	150
Investeringsaktiviteter	-2 078	-3 180
Finansieringsaktiviteter	1 454	1 671
Endring betalingsmidler	1 239	-1 359

Nøkkel tall	2016	2015
Andel nye investeringer i minst utviklede land ¹	57 %	38 %
Andel investeringer i Afrika ¹	73 %	85 %

Tilskudd fra staten	2016	2015
Tilskudd til investeringsfaglig bistand	0	21
Kapitalinnskudd fra staten	1 478	1 480

Annem informasjon	2016	2015
Antall ansatte	69	67
Andel ansatte i Norge	67 %	65 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	50 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	50 %

¹ Uten SN Power Invest AS.

Administrerende direktør:
Renate Larsen

Styre: Marianne Elisabeth Johnsen (leder), Sverre Søraa (nestleder), Anne Breiby, Knut Halvard Lerøy, Eva Marie Kristoffersen, Andreas Mikalsen, Solveig Strand, Amund Bråthen*, Trude Bessesen*, Marit Stagrum Ottem* (* valgt av de ansatte)

Revisor: KPMG AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 100 %
Selskapets nettsider: www.seafood.no • www.godfisk.no

Norges sjømatråd AS skal øke verdiskapingen i fiskeri- og havbruksnæringen gjennom økt etterspørsel og kunnskap om norsk sjømat i inn- og utland. Dette oppnås gjennom generisk markedsføring, arbeid med markedsinformasjon, markedsadgang og beredskap. Norges sjømatråd skal også søke å utvikle nye og videreutvikle etablerte markeder, og fremme og trygge omdømmet til norsk sjømat. Hovedkontoret ligger i Tromsø og selskapet har egne ansatte i ytterligere 13 markeder.

Målet med statens eierskap i Norges sjømatråd er å ha et sektorpolitisk virkemiddel som bidrar til å øke verdiskapingen i fiskeri- og havbruksnæringen gjennom økt etterspørsel og kunnskap om norsk sjømat i inn- og utland. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

Norsk sjømateksport satte også i 2016 ny verdirekord. Eksportverdien nådde 91,6 mrd. kroner, en økning på 23 pst. eller 17,1 mrd. kroner fra 2015. En fordelaktig kronekurs bidro til dette. Eksporten til EU nådde for første gang 60 mrd. kroner, etter en vekst på 23 pst. i 2016. EU tar imot 67 pst. av Norges sjømateksport.

Sommeren 2016 sendte Nærings- og fiskeridepartementet på høring forslag til endring i forskrift om regulering av eksporten av fisk og fiskevarer (fiskeeksportforskriften) og forskrift om sam-

ordnet innkreving av avgift på fiskeeksport. Deretter besluttet departementet å senke satsen på markedsavgiften for laks, ørret og de viktigste pelagiske artene. Satsen ble senket fra 0,6 til 0,3 pst. Satsen for resterende artene er uendret.

Høsten 2016 tok Renate Larsen over som administrerende direktør i Norges sjømatråd etter Terje E. Martinussen, som hadde stillingen i ti år. Siden Larsen tiltrådte har selskapet arbeidet med å ferdigstille og implementere en ny strategi for organisasjonen. Samtidig har Norges sjømatråd endret struktur ved å redusere antall direktørstillinger for geografiske områder samt gjort endringer i rollen som til nå har vært ivaretatt av en kommunikasjonsdirektør.

Samfunnsansvar

Norges sjømatråd har offentlig tilgjengelig etiske retningslinjer for sitt arbeid med samfunnsansvar. Selskapet legger International Labour Organizations (ILO) åtte kjernekonvensjoner til grunn for sin virksomhet.

Økonomisk utvikling

Norges sjømatråd er finansiert av fiskeri- og havbruksnæringen gjennom til enhver tid gjeldende markedsavgift fastsatt i medhold av fiskeeksportloven. I 2016 var markedsavgiften 0,6 pst. av eksportverdien for laks, ørret og de viktigste pelagiske artene og 0,75 pst. for resterende artene.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	564	544
Driftskostnader	532	460
Brutto driftsresultat (EBITDA)	33,1	85,2
Driftsresultat (EBIT)	31,9	84,3
Netto finansposter	10,0	-0,7
Resultat før skatt	41,9	83,6
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	41,9	83,6

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	3,3	3,8
Omløpsmidler	603	548
Sum eiendeler	606	552

Egenkapital	2016	2015
Avsetning til forpliktelser	0,0	0,0
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	125	112
Sum gjeld og forpliktelser	125	112
Sum egenkapital og gjeld	606	552

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	40,3	91,4
Investeringsaktiviteter	-30,7	-4,6
Finansieringsaktiviteter	0,0	0,0
Endring betalingsmidler	9,6	86,8

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	481	439
Brutto driftsmargin (EBITDA)	6 %	16 %
Driftsmargin (EBIT)	6 %	15 %
Egenkapitalandel	79 %	80 %
Egenkapitalrentabilitet	9 %	21 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	12 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	10 %	23 %

Annens informasjon	2016	2015
Antall ansatte	77	68
Andel ansatte i Norge	67 %	72 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	60 %	60 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	57 %	57 %

Administrerende direktør:
Håkon Grimstad

Styre: Toril Bariusdotter Ressem
(leder), Rune Espedal (nestleder),
Herlof Nilssen, Trude Andresen,
Mona Elizabeth Svanquist Søndena,
Gunvor Klausen*, Sindre Solem*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: BDO AS

© Norsk Helsenett SF

Statlig eierandel gjennom Helse- og omsorgsdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.nhn.no

Norsk Helsenett SF ble stiftet i 2009 og har ansvar for å drive og videreutvikle en sikker, robust og hensiktsmessig nasjonal IKT-infrastruktur for effektiv samhandling mellom alle aktører i helse- og omsorgssektoren (Helsenettet). Dette inkluderer også utvikling, etablering og drift av en rekke nasjonale tjenester, bl.a. www.helsenorge.no, kjernejournal, elektronisk datautveksling (EDI) og videokonferanse.

Norsk Helsenetts aktiviteter finansieres gjennom medlemsavgift for tilknytning til Helsenettet, statlige bevilgninger til drift av nasjonale tjenester og ulike prosjekter samt gjennom salg av tjenester. Kundegruppen består av alle helseforetak, kommuner, fastleger og andre behandlere i helse- og omsorgssektoren og en rekke tredjepartsleverandører som leverer tjenester til disse over Helsenettet. Fra 2017 leverer Norsk Helsenett tjenester innenfor IKT og anskaffelser til elleve etater i helseforvaltningen.

Norsk Helsenett har hovedkontor i Trondheim og avdelingskontor i Tromsø og Oslo.

Målet med statens eierskap i Norsk Helsenett er å sikre tilgang til nødvendig helseinformasjon på en sikker IKT-plattform for forvaltning og kommunikasjon av informasjon og bruk av telemedisinske løsninger i sektoren. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

Norsk Helsenett fikk i juni i oppdrag å etablere et administrativt tjenestesenter for IKT, anskaffelser og arkiv for alle etater i helseforvaltningen. De rundt 90 ansatte i tjenestesenteret er overført fra etatene som senteret skal levere tjenester til.

Trafikken i Helsenettet øker stadig, og i 2016 ble det sendt over 192 mill. medisinske meldinger mellom aktørene i helse- og omsorgssektoren. Det er en økning på 13,6 pst. fra 2015 og viser at sektoren benytter de digitale løsningene som tilbys.

Det ble igangsatt datatrafikk på det nye, høytliggende stamnettet for helse- og omsorgssektoren, som skal sørge for at sektoren alltid har tilgang til kritiske tjenester. Nettet går foreløpig mellom regionhovedstadene Oslo, Trondheim, Tromsø og Bergen. I 2016 startet arbeidet med å utbre stamnettet i helseregionene,

slik at regionale og lokale sykehus får et nett som er tilpasset sektorens krav til sikkerhet, kapasitet og kvalitet.

Samfunnsansvar

Norsk Helsenett utøver sitt samfunnsansvar bl.a. ved å gjennomføre så klimavennlig drift som mulig gjennom å ha miljøvennlige kontorlokaler. Norsk Helsenett flytter i 2017 inn i Midt-Norges mest miljøvennlige kontorbygg, et passivhus med energimerke A, som har internasjonal miljøklassifisering Breem Nor Excellent. Foretaket har en aktiv tilnærming til forvaltning av IKT-infrastruktur, bl.a. gjennom å ha en effektiv og energibesparende drift av datarom.

Det er stor mangel på lærlingeplasser innenfor virksomhetens fagfelt. Norsk Helsenett legger til rette for lærlinger på alle kontorsteder, og å ha et godt opplæringsmiljø. Norsk Helsenett tar ansvaret med å være en IA-bedrift, og gjennom samarbeid med NAV og andre atføringsvirksomheter tilrettelegger foretaket hvert år for at mange, som av ulike grunner har falt utenfor arbeidslivet, får relevant arbeidserfaring. Flere av dem har blitt ansatt i fast stilling. Foretaket gjennomfører flere tiltak mot studenter, både gjennom undervisning på universitet og høyskoler og ved bedriftsbesøk. Det blir tilrettelagt for at studenter får gjennomført obligatorisk praksis, slik at de får fullført utdanning på masternivå.

Norsk Helsenett har utarbeidet etiske retningslinjer som er lett tilgjengelig for alle ansatte. Gjennom utstrakt bruk av videokonferanser bidrar Norsk Helsenett til å redusere reisevirksomheten, og dermed skåne miljøet, ikke bare i egen virksomhet, men også i resten av helsesektoren.

Økonomisk utvikling

Norsk Helsenett har ikke som formål å gi eier økonomisk avkastning. Omsetningen i 2016 var på 389 mill. kroner og årsresultatet var -19,5 mill. kroner. Det negative resultatet skyldes påløpte kostnader i forbindelse med planleggingen og etableringen av tjenestesenteret. Norsk Helsenett hadde ved utgangen av 2016 en sunn likviditet og tilfredsstillende egenkapitalandel på 39 pst.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	389	366
Driftskostnader	410	363
Brutto driftsresultat (EBITDA)	3,4	32,8
Driftsresultat (EBIT)	-21,5	3,8
Netto finansposter	2,0	3,1
Resultat før skatt	-19,5	6,9
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	-19,5	6,9

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	83,0	76,6
Omløpsmidler	178	160
Sum eiendeler	261	237

Egenkapital	102	122
Avsetning til forpliktelser	31,3	25,9
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	127	89,3
Sum gjeld og forpliktelser	158	115
Sum egenkapital og gjeld	261	237

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	-17,9	84,9
Investeringsaktiviteter	-31,2	-41,7
Finansieringsaktiviteter	0,0	0,0
Endring betalingsmidler	-49,1	43,3

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	102	122
Brutto driftsmargin (EBITDA)	1 %	9 %
Driftsmargin (EBIT)	-6 %	1 %
Egenkapitalandel	39 %	51 %
Egenkapitalrentabilitet	-17 %	6 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	0 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	-17 %	6 %

Tilskudd	2016	2015
Helse- og omsorgsdepartementet	108	120
Nasjonal IKT HF	0,0	0,7
Sum tilskudd	108	121

Annens informasjon	2016	2015
Antall ansatte	201	172
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	57 %	57 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	60 %	60 %

Kringkastingsjef:
Thor Gjermund Eriksen

Styre: Birger Magnus (leder),
Gunvor Ulstein (nestleder),
Geir Bergkastet, Silvija Seres,
Audhild Gregoriusdotter Rote-
vatn, Lars Oscar Toverud*, May-
Britt Bøhn*, Per Ravnaas*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: KPMG AS

© Norsk rikskringkasting AS

Statlig eierandel gjennom Kulturdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.nrk.no

Norsk rikskringkasting AS (NRK) ble etablert i 1933. Med tre tv-kanaler, en rekke radiokanaler, nettstedet www.nrk.no og innhold på mobil byr NRK på et bredt medietilbud. Fra 1933 til først på 1980-tallet var NRK alene om å drive kringkasting i Norge. Ingen andre hadde lov til å lage radio eller fjernsyn. I dag er det publikum som velger om de vil bruke NRKs tilbud eller andre nasjonale eller internasjonale konkurrenters tilbud.

NRKs allmennkringkasteroppdrag er fastsatt i selskapets vedtekter. Oppdraget hviler på tre grunnpillarer: NRK skal understøtte og styrke demokratiet, NRK skal styrke norsk språk, identitet og kultur og NRK skal være allment tilgjengelig. Det siste er en forutsetning for å lykkes med de to første.

NRK reflekterer det geografiske mangfoldet i Norge og har et godt lokalt tilbud og lokal tilstedeværelse. NRKs hovedkontor ligger i Oslo. I tillegg har NRK 15 distriktskontorer, organisert i fem regioner, som produserer nyheter fra hele landet på alle plattformer, i tillegg til innhold til NRKs riksdekkende tilbud. Med lokal-kontorer er NRK representert på over 50 steder i Norge. I tillegg har NRK korrespondenter plassert ti steder rundt om i verden.

Målet med statens eierskap i NRK er å sørge for god allmennkringkasting i Norge. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

Slukkingen av det analoge FM-nettet for radio ble påbegynt i januar 2017.

Stortinget behandlet i mars 2016 Meld. St. 38 (2014–2015) Open og opplyst – Allmennkringkasting og mediemangfold. Et bredt politisk flertall støttet hovedtrekkene i meldingen, men ba regjeringen komme tilbake til stortinget med bl.a. forslag til ny NRK-plakat og forslag til fremtidig finansiering av NRK. I desember 2016 fulgte regjeringen opp Stortingets vedtak med Meld. St. 15 (2016–2017) Eit moderne og framtidsetta NRK – Finansiering og innholdsplikter. Der la regjeringen frem en kortere og mer overordnet NRK-plakat, som bl.a. gir NRK et selvstendig ansvar for å bidra til det norske mediemangfoldet. Regjeringen la også frem forslag om å gå bort fra dagens kringkas-

tingsavgift, og arbeide videre med en øremerket medieavgift for fremtidig finansiering av NRK.

NRK opprettholder en sterk posisjon i konkurransen om folks tid og oppmerksomhet. Både oppslutningen og legitimiteten er høy i den norske befolkningen. 86 pst. av alle personer i Norge over tolv år bruker ett eller flere av NRKs tilbud daglig. NRK har også over lang tid hatt et godt omdømme i befolkningen. På Ipsos' årlige omdømmemåling sier 83 pst. av befolkningen at de har et meget eller ganske godt helhetsinntrykk av NRK. Det er også stabil høy oppslutning om NRK-lisensen. I NRKs årlige profilundersøkelse svarer 71 pst. at de får svært god eller god valuta for lisensen.

Samfunnsansvar

NRK arbeider målrettet med forhold som er vesentlige for virksomhetens innvirkning på mennesker, samfunn og miljø. Høsten 2016 systematiserte, samlet og publiserte NRK en beskrivelse av selskapets arbeid med samfunnsansvar, brutt ned på ni ulike hovedområder. Denne beskrivelsen er publisert på selskapets nettside.

Økonomisk utvikling

Konsernet NRK fikk et overskudd etter skatt på 43 mill. kroner i 2016, en forbedring på 226 mill. kroner fra 2015. Resultatforbedringen skyldes god drift i 2016, og at regnskapet for 2015 inneholdt ekstraordinære engangskostnader knyttet til omstilling og endring av NRKs pensjonsordning.

Inntektene ble på 5 699 mill. kroner, en økning på 106 mill. kroner, eller 1,9 pst. fra 2015. Driftskostnadene inkludert pensjon og omstilling ble redusert med 148 mill. kroner, eller 2,5 pst. til 5 695 mill. kroner. Netto finansposter var på 41 mill. kroner.

Kringkastingsavgiften økte fra 2 756 kroner inkludert 8 pst. mva. i 2015 til 2 835 kroner inkludert 10 pst. mva. i 2016. Antall lisensbetalere økte med 11 000 i 2016, til 2 031 000.

NRKs kommersielle aktiviteter er organisert gjennom et heleid datterselskap, NRK Aktivum AS. NRKs kommersielle aktiviteter ga et samlet bidrag til programvirksomheten på 88 mill. kroner i 2016.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	5 699	5 593
Driftskostnader	5 695	5 843
Brutto driftsresultat (EBITDA)	283	10
Driftsresultat (EBIT)	4	-250
Netto finansposter	41	70
Resultat før skatt	46	-180
Skattekostnad	2	3
Resultat etter skatt	43	-183

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	1 741	1 798
Omløpsmidler	1 277	1 343
Sum eiendeler	3 018	3 142

Egenkapital	1 129	1 086
Avsetning til forpliktelser	939	923
Rentebærende gjeld	0	113
Rentefri gjeld	950	1 019
Sum gjeld og forpliktelser	1 889	2 056
Sum egenkapital og gjeld	3 018	3 142

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	246	145
Investeringsaktiviteter	-193	-219
Finansieringsaktiviteter	-113	113
Endring betalingsmidler	-61	40

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	1 129	1 199
Brutto driftsmargin (EBITDA)	5 %	0 %
Driftsmargin (EBIT)	0 %	-4 %
Egenkapitalandel	37 %	35 %
Egenkapitalrentabilitet	4 %	-16 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	-1 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	5 %	-14 %

Andre nøkkeltall	2016	2015
Lisensavgiftens andel av totale inntekter	96,8 %	96,8 %
Lisensavgift pr. år pr. husstand inklusiv mva.	2 835	2 756
Andel av befolkningen som bruker NRK daglig	86 %	86 %
Markedsandel fjernsyn (hele året)	39 %	40 %
Markedsandel radio (hele året)	68 %	65 %

Tilskudd fra staten	2016	2015
Kulturdepartementet	0,3	0,3
Norsk kulturråd	0,1	0,0
Sum tilskudd	0,4	0,3

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	3 450	3 485
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsrull	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	50 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	60 %	60 %

NORSK TIPPING

Administrerende direktør:
Åsne Havelid

Styre: Linda Bernander Silseth (leder), Bjørn Maaseide (nestleder), David Hansen, Anne Lise Meyer, Kari Skeidsvoll Moe, Dag Westby, Bjørn Vidar Mathisen*, Kjersti Langseth* (* valgt av de ansatte)

Revisor: KPMG AS

© Norsk Tipping AS

Statlig eierandel gjennom Kulturdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.norsk-tipping.no

Norsk Tipping AS ble opprettet i 1946 og startet sin virksomhet i 1948. Selskapet har enerett på å tilby de fleste pengespill i Norge i medhold av lov om pengespill.

I henhold til spilleregler fastsatt av Kulturdepartementet skal selskapet avholde og formidle pengespill i trygge former under offentlig kontroll, for å forebygge negative konsekvenser av pengespillene. Samtidig skal selskapet gjennom rasjonell drift legge til rette for at mest mulig av overskuddet fra spillene kan gå til samfunnsnyttige formål bestemt av eieren. Stortinget og regjeringen fordeler overskuddet som deles mellom idrett, kultur og frivillige/humanitære organisasjoner. ExtraStiftelsen fordeler 6,4 pst. av selskapets overskudd til helse- og rehabiliteringsformål. Ordningen som kalles Grasrotandelen gir dessuten spillerne mulighet til å fordele et beløp tilsvarende 5 pst. av innsatsen til et selvvalgt formål. Overskuddet fra Belago går til formål som mottar overskudd fra bingovirksomhet.

Norsk Tipping holder til på Hamar.

Målet med statens eierskap i Norsk Tipping er å kanalisere nordmenns spillelyst inn mot et moderat og ansvarlig tilbud som ikke skaper samfunnsmessige problemer. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

Åsne Havelid tiltrådte som ny administrerende direktør i oktober 2016.

Høsten 2016 innførte Norsk Tipping en totalgrense for tap på tvers av alle spill. Tiltaket gjør det obligatorisk for kundene å sette en selvbestemt grense for hvor mye penger de kan tape på en måned. Grensen kan maksimalt være på 20 000 kroner. Tiltaket forebygger spilleproblemer og forenkler grensesettingsregimet for selskapets kunder. Norsk Tipping er det første spillingselskapet i verden som innfører en slik universalgrense.

Økt omsetning fra digitale kanaler fortsetter. Norsk Tipping omsatte i 2016 for 13,9 mrd. kroner gjennom digitale kanaler. En stor del av denne omsetningen kommer fra nettspillene som ble lansert i 2014 (Instaspill). For de øvrige spillene utgjorde omsetningen i digitale kanaler 6,2 mrd. kroner, en vekst på 25 pst. fra 2015. Vek-

sten i omsetning fra digitale kanaler bidrar til økt kostnadseffektivitet for selskapet, men stiller også økte krav til kapasitet og funksjonalitet i de digitale løsningene.

I desember 2016 la regjeringen frem en stortingsmelding om pengespillpolitikk. Regjeringen argumenterer for å videreføre dagens modell på pengespillfeltet, slik at Norsk Tipping og Norsk Rikstoto fremdeles skal ha enerett på å tilby pengespill. I meldingen konkluderer regjeringen med at det ikke er aktuelt å innføre en lisensordning for utenlandske pengespillselskap. Ved behandlingen av meldingen sluttet Stortinget seg til regjeringens konklusjoner på dette punktet.

Samfunnsansvar

I 2016 identifiserte Norsk Tipping selskapets vesentligste områder for samfunnsansvar. Disse var etikk og antikorrupsjon, økonomisk kriminalitet, åpenhet og interessedialog og forebygging av spilleproblemer. Selskapet gjennomgikk status og styringssystem for samfunnsansvarsarbeidet sett opp mot statens eierskapspolitikk i Meld. St. 27 (2013–2014) og internasjonale standarder. Dette dannet grunnlaget for en ny policy for samfunnsansvar som sammen med tilhørende retningslinjer setter rammer for hvordan etikk, miljø- og samfunnsmessige hensyn skal integreres i virksomheten. Policyens overordnede målsetting er at Norsk Tipping skal ta ansvar for den påvirkningen selskapet har på samfunn, mennesker og miljø. I 2017 skal selskapet arbeide med implementering av policyen i hele organisasjonen.

Økonomisk utvikling

Norsk Tippings samlede driftsinntekter økte fra 29,8 mrd. kroner i 2015 til 32 mrd. kroner i 2016. På grunn av stor variasjon i premieandel mellom ulike produkter, samt stor grad av gjenspill av premier for enkelte spillkategorier, vurderes netto spillinntekter (spillinntekter fratrukket premier) som et bedre mål på omsetningsutviklingen. Netto spillinntekter økte fra 7,2 mrd. kroner i 2015 til 7,7 mrd. kroner i 2016, en vekst på 6,2 pst. Overskuddet vokste fra 4,5 mrd. kroner i 2015 til 5 mrd. kroner i 2016.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	32 039	29 770
Driftskostnader	27 056	25 343
Brutto driftsresultat (EBITDA)	5 217	4 706
Driftsresultat (EBIT)	4 983	4 427
Netto finansposter	19	58
Resultat før skatt	5 002	4 485
Skattekostnad	0	0
Resultat etter skatt	5 002	4 485

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	853	892
Omløpsmidler	5 101	4 342
Sum eiendeler	5 954	5 234

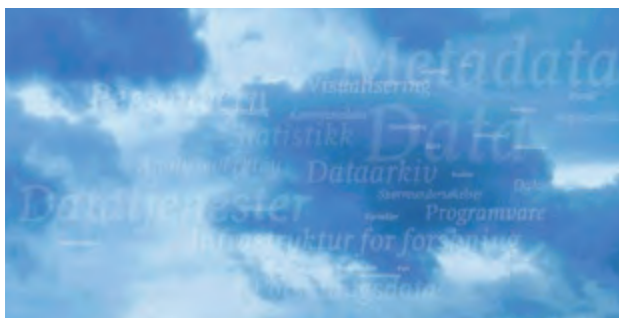
Egenkapital	364	214
Avsetning til forpliktelser	109	87
Rentebærende gjeld	0	0
Rentefri gjeld	5 481	4 933
Sum gjeld og forpliktelser	5 589	5 020
Sum egenkapital og gjeld	5 954	5 234

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	5 422	4 670
Investeringsaktiviteter	-198	-110
Finansieringsaktiviteter	-4 363	-4 242
Endring betalingsmidler	862	317

Nøkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	364	214
Brutto driftsmargin (EBITDA)	16 %	16 %
Driftsmargin (EBIT)	16 %	15 %
Egenkapitalandel	6 %	4 %

Resultatdisponering	2016	2015
Overskudd fordelt til tippenøkkeln	4 336	3 785
Grasrotandelen	447	394
Overskudd til helse og rehabilitering	0	231
Bingoentreprenørenes overskuddsformål	63	59
Tiltak mot spilleavhengighet	6	15
Overført til/fra annen egenkapital	150	0
Sum disponert	5 002	4 485

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	408	406
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	50 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	50 %

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS (NSD) ble etablert som en nasjonal infrastruktur for forskning i 1971, og har siden 2003 vært organisert som et aksjeselskap. NSDs formål er å drive dataforvaltning og tjenesteyting overfor forskningssektoren. I samarbeid med nasjonale og internasjonale aktører driver selskapet utviklingsarbeid innenfor sitt formål. NSD har hovedkontor i Bergen.

Målet med statens eierskap i NSD er å sikre dataforvaltning og tjenesteyting overfor forskningssektoren. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

NSD skal sikre dataformidling og tjenesteyting overfor forskningssektoren, herunder arkivering og tilrettelegging for gjenbruk av data. NSD legger vekt på stadig utvikling av tjenestene, og åpen deling av forskningsdata er målet.

I prosjektet Remote Access Infrastructure for Register Data (RAIRD) utvikler NSD sammen med Statistisk sentralbyrå et funksjonelt internettbasert forskningsverktøy for registerdata med ny teknologi for lagring, bearbeiding og analyse av store og komplekse datasamlinger. Dette vil forenkle og øke forskeres tilgang til registerdata, uten at dette går på bekostning av personvernet.

I nær kontakt med fagmiljøer i Norge, Storbritannia og USA, utvikler NSD en ny e-infrastruktur, Norwegian Open Research Data Infrastructure (NORDi), for enkel avlevering av data og metadata, og Open Access med effektiv tilgang og deling av data. Dette skal bli en ny avansert e-infra-

struktur som gir forskningsmiljøene enda bedre muligheter til å håndtere, avlevere og få tilgang til data på en trygg, brukervennlig og effektiv måte. Både RAIRD og NORDi gjennomføres med finansiering fra Norges forskningsråd.

NSD er norsk tjenesteleverandør for den europeiske infrastrukturen Consortium for European Social Science Data Archives (CESSDA). Dette engasjementet er basis for de fleste større internasjonale utviklingsprosjektene, først og fremst prosjekter finansiert gjennom EUs rammeprogrammer, som NSD har deltatt i. NSD er nå med i to prosjekter med finansiering gjennom Horizon 2020.

Samfunnsansvar

NSD gir forskningsmiljøene service og veiledning om bl.a. personvern og forskningsetik. NSD legger stor vekt på å ha tillit og godt omdømme. For å ivareta dette har NSD sett det som viktig å ha et veldefinert etisk rammeverk og en etisk arbeidskultur. NSD har vedtatt retningslinjer som legger vekt på at gode resultater skal oppnås gjennom etisk atferd.

NSD har som mål å ha kjønnsbalanse blant de ansatte, og er opptatt av mangfold og oppfordrer kvalifiserte kandidater til å søke stillinger, uavhengig av alder, kulturell og etnisk bakgrunn.

Økonomisk utvikling

NSDs omsetning økte med 7,2 pst. fra 2015 til 2016. Finansieringsstrukturen er stabil. Hovedinntektene kommer fra Norges forskningsråd, departementene, universitets- og høyskolesektoren og EU. NSD betaler ikke utbytte.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	70,2	65,5
Driftskostnader	67,1	63,8
Brutto driftsresultat (EBITDA)	3,4	2,1
Driftsresultat (EBIT)	3,2	1,7
Netto finansposter	-0,4	1,5
Resultat før skatt	2,7	3,2
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	2,7	3,2

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	0,9	1,0
Omløpsmidler	78,1	77,8
Sum eiendeler	79,0	78,8

Egenkapital	35,8	33,0
Avsetning til forpliktelser	12,4	12,6
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	30,9	33,2
Sum gjeld og forpliktelser	43,3	45,8
Sum egenkapital og gjeld	79,0	78,8

Nøkkel tall	2016	2015
Sysselsatt kapital	35,8	33,0
Brutto driftsmargin (EBITDA)	5 %	3 %
Driftsmargin (EBIT)	4 %	3 %
Egenkapitalandel	45 %	42 %
Egenkapitalrentabilitet	8 %	10 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	26 %	–
Rentabilitet sysselsatt kapital	10 %	10 %

Tilskudd fra staten	2016	2015
Kunnskapsdepartementet og andre departementer	17,2	16,1
Norges forskningsråd	19,8	21,1
Sum tilskudd	37,0	37,2

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	89	86
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	50 %	43 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	40 %

Administrerende direktør: Ingrid Dahl Hovland

Styre: Rolf Gunnar Roverud (leder), Dag Morten Dalen, Eli Giske, Eva Nygren, Harald Vaagaasar Nikolaisen, Magne A. Buaas Bye*, Åshild Bruun-Gundersen* (* valgt av de ansatte)

Revisor: EY AS

© Tress Design/Anders Martinsen

Statlig eierandel gjennom Samferdselsdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.nyeveier.no

Nye Veier AS ble stiftet i 2015 og har vært i ordinær drift fra 2016. Selskapet skal gjennomføre planlegging, utbygging, drift og vedlikehold av riksveistrekninger som inngår i selskapets portefølje og som selskapet etter avtale med staten har påtatt seg ansvar for, samt drive virksomhet som er tilknyttet dette.

Strekningene i selskapets utbyggingsportefølje med høy samfunnsøkonomisk lønnsomhet skal prioriteres gjennomført foran de med lav/negativ lønnsomhet. Selskapets visjon er å «bygge gode veier raskt og smart» med grunnlag i verdiene «forny, forbedrer og forsikrer». Selskapet har hovedkontor i Kristiansand og prosjektorganisasjoner i Aust-Agder, Telemark, Hedmark og Trøndelag.

Selskapet har en utbyggingsportefølje på 530 kilometer firefelts motorvei med en estimert utbyggingskostnad på om lag 148 mrd. kroner.

Målet med statens eierskap i Nye Veier er å oppnå en mer helhetlig og kostnads-effektiv utbygging av trafikksikre riksveier, og dermed skape merverdi sammenlignet med en tradisjonell tilnærming til veiutbygging.

Viktige hendelser

Stortinget besluttet i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2017, jf. Prop. 1 S (2016–2017)/Innst. 13 S (2016–2017), at egenkapitalen til Nye Veier skulle styrkes med tilførsel av 1 000 mill. kroner. Oppkapitaliseringen av selskapet ble vedtatt på ekstraordinær generalforsamling i desember 2016. Selskapet hadde etter oppkapitaliseringen en egenkapital på 1 635 mill. kroner ved utgangen av 2016.

I 2016 ble det inngått veiutbyggingsavtaler mellom staten og Nye Veier for strekningene E18 Tvedestrand–Arendal, E18 Langangen–Rugtvedt–Dørdal og E6 Kolomoen–Moelv. Samlet omfatter dette utbygging av om lag 80 kilometer firefelts motorvei med en forventet utbyggingskostnad på om lag 18,5 mrd. kroner. Nye

Veier inngikk i desember 2016 sin første totalentreprisekontrakt for prosjektet E18 Tvedestrand–Arendal.

Samfunnsansvar

Nye Veier legger vekt på å være en samfunnsansvarlig byggherre og har etablert retningslinjer for etikk og samfunnsansvar både internt og overfor selskapets underleverandører.

Nye Veier har som ambisjon å bidra til å heve seriositeten i bransjen. Det er derfor avgjørende for selskapet å ha grundige prosesser knyttet til prekvalifisering av entreprenører. Gjennom kvalifikasjonen skal Nye Veier velge seriøse og solide samarbeidspartnere som kan løse oppdraget innenfor kravene selskapet stiller til samfunnsansvar og HMS. Nye Veier stiller bl.a. krav om minimum 50 pst. faglærte håndverkere og minimum 7 pst. lærlinger i gjennomføringen av oppdragene. I tillegg stiller selskapet krav til dokumenterte og implementerte HMSK-prosesser og instruksjoner basert på anerkjente standarder og planer som er relevante for arbeidets egenart. På denne måten ønsker Nye Veier å stå sterkere i kampen mot arbeidslivskriminalitet og luke ut useriøse aktører tidlig i prosessen. Nye Veier vektlegger også hvordan bransjen arbeider for å oppfylle nullvisjonen på skader og ulykker både i gjennomføringsfasen og når trafikken settes på de nye veiene.

Økonomisk utvikling

I 2016 hadde Nye Veier samlede inntekter på 541 mill. kroner, hvorav 364 mill. kroner er relatert til utbyggingsavtaler og øvrige inntekter er knyttet til planleggingsavtaler. Selskapet fikk et årsresultat på 24,4 mill. kroner i 2016. Totalkapitalen i selskapet var 1 945 mill. kroner ved utgangen av 2016, inkludert vedtatt, ikke registrert kapitalforhøyelse på 1 000 mill. kroner. Av totalkapitalen utgjør egenkapitalen 84 pst. (1 635 mill. kroner). Selskapet betaler ikke utbytte.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	541	0,0
Driftskostnader	529	46,6
Brutto driftsresultat (EBITDA)	12,6	-46,6
Driftsresultat (EBIT)	12,3	-46,6
Netto finansposter	12,1	-0,3
Resultat før skatt	24,4	-46,9
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	24,4	-46,9
Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	2,6	0,0
Omløpsmidler	1 942	691
Sum eiendeler	1 945	691
Egenkapital	1 635	611
Avsetning til forpliktelser	8,4	0,0
Rentebærende gjeld	0,0	57,0
Rentefri gjeld	301	23,8
Sum gjeld og forpliktelser	310	80,8
Sum egenkapital og gjeld	1 945	691
Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	217	-46,9
Investeringsaktiviteter	-2,9	0,0
Finansieringsaktiviteter	600	0,0
Endring betalingsmidler	814	-46,9
Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	1 635	668
Brutto driftsmargin (EBITDA)	2 %	-
Driftsmargin (EBIT)	2 %	-
Egenkapitalandel	84 %	88 %
Egenkapitalrentabilitet	2 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	2 %	-
Offentlige kjøp	2016	2015
Vederlag for avtaler med staten	676	0,0
Annens informasjon	2016	2015
Antall ansatte	60	3
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	43 %	40 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

Petoro AS ivaretar Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) i petroleumsvirksomheten på norsk kontinentalsokkel og virksomhet i tilknytning til dette på vegne av staten. Selskapet ble dannet som en del av restruktureringen av statens olje- og gassvirksomhet i 2001. Petoros virksomhet er regulert i petroleumslovens kapittel 11. Det overordnede målet for ivaretagelsen av SDØE-porteføljen er å oppnå høyest mulig inntekter til staten.

SDØE-ordningen ble opprettet med virkning fra 1985. Ordningen innebærer at staten deltar som en direkte investor i petroleumsvirksomheten på norsk sokkel. Petoro er rettighetshaver for statens andeler i utvinningstillatelser, felt, rørledninger og landanlegg. Petoro skal ivareta SDØE-porteføljen på forretningsmessig grunnlag. Ved utgangen av mars 2017 består porteføljen av 34 produserende felt, 193 utvinningstillatelser og 15 interentskaper for rørledninger og terminaler. Petoro er ikke operatør.

Petoro står ikke selv for salg av olje og gass som selskapet forvalter, og er således ikke en aktør i olje- og gassmarkedene. Gjennom en egen instruks, avsetningsinstruksen, er Statoil gitt ansvaret for avsetning av statens petroleum. Kontantstrømmen fra salg av SDØE-petroleum går direkte fra Statoil og inn i statskassen. Petoro har ansvar for å overvåke at Statoils avsetning av petroleumen som produseres fra statens direkte deltakerandeler skjer i tråd med avsetningsinstruksen. Både Statoil og Petoro har hver for seg og i fellesskap ansvar for at statens felles eierskapsstrategi gjennomføres etter hensikten. De store verdiene som forvaltes tilsier at Petoro vektlegger god økonomistyring, herunder føring av regnskap, for SDØE-porteføljen.

Målet med statens eierskap i Petoro er å sikre en best mulig ivaretagelse av Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten på norsk sokkel. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

Netto kontantstrøm fra SDØE overføres til Statens pensjonsfond utland. Dette representerer en stor del av statens totale inntekter fra petroleumsvirksomheten. I 2016 var netto kontantstrøm fra SDØE til staten 65,9 mrd. kroner. Totale inntekter var 121 mrd. kroner og utgifter eksklusiv avskrivninger var 61,5 mrd. kroner. I 2015 var netto kontantstrøm 93,6 mrd. kroner. Reduksjonen i resultatet skyldtes i hovedsak lavere gass- og oljepris.

Total produksjon var drøyt 1 mill. fat oljeekvivalenter pr. dag, 3 pst. lavere enn i 2015, hovedsakelig som følge av lavere gassproduksjon. Oljefeltene Troll, Åsgard, Oseberg, Heidrun, Snorre og Gullfaks sto for om lag 60 pst. av samlet væskeproduksjon. Rundt 70 pst. av gassproduksjonen kom fra feltene Troll, Ormen Lange og Åsgard.

Samfunnsansvar

Petoro har offentlig tilgjengelig etiske retningslinjer og retningslinjer for sitt arbeid med samfunnsansvar. Selskapet legger relevante deler av Global Reporting Initiative (GRI) og International Labour Organizations (ILO) åtte kjernekonvensjoner til grunn for sin virksomhet og rapportering av samfunnsansvar. I tillegg følger selskapet andre og mer selskaps- og bransjeorienterte retningslinjer for sin rapportering.

Økonomisk utvikling

Det er et klart skille mellom økonomiske forhold knyttet til SDØE og driften av Petoro. Petoro drives på grunnlag av bevilgninger fra staten, med separat regnskap i henhold til reglene i regnskaps- og selskapslovgivningen. Stortinget vedtar hvert år driftsbudsjettet for Petoro og bevilgningene til SDØE. Utgifter til og inntekter fra SDØE-andelene kanaliseres over statsbudsjettet. Det føres separat regnskap for SDØE etter kontantprinsippet i henhold til bevilgningsreglementet og økonomireglementet samt etter regnskapsprinsippet.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	285	286
Driftskostnader	290	283
Brutto driftsresultat (EBITDA)	-2,2	4,7
Driftsresultat (EBIT)	-5,0	2,7
Netto finansposter	1,0	1,8
Resultat før skatt	-4,0	4,5
Skattekostnad	0,1	0,0
Resultat etter skatt	-4,1	4,5

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	4,2	4,9
Omløpsmidler	207	212
Sum eiendeler	211	217

Egenkapital	2016	2015
Avsetning til forpliktelser	147	135
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	45,2	58,0
Sum gjeld og forpliktelser	192	193
Sum egenkapital og gjeld	211	217

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	-2,5	24,1
Investeringsaktiviteter	-2,1	-3,4
Finansieringsaktiviteter	0,0	0,0
Endring betalingsmidler	-4,6	20,7

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	19,3	23,4
Brutto driftsmargin (EBITDA)	-1 %	2 %
Driftsmargin (EBIT)	-2 %	1 %
Egenkapitalandel	9 %	11 %
Egenkapitalrentabilitet	-19 %	21 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	-11 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	-18 %	24 %

Tilskudd fra staten	2016	2015
Olje- og energidepartementet	284	285

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	64	64
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	43 %	57 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	60 %

Teatersjef: Arne Nøst

Styre: Inger Østensjø (leder), Morten Walderhaug (nestleder), Gry Isabel Sannes, Kjartan Alexander Lunde, Kåre Reiten, Grete Larssen, Mette Arnstad* (* valgt av de ansatte)

Revisor: EY AS

© Rogaland Teater AS/Håvard Dirdal

Statlig eierandel gjennom Kulturdepartementet: 66,67 %
Selskapets nettside: www.rogaland-teater.no

Rogaland Teater AS formidler teater av høy kunstnerisk kvalitet til regionens innbyggere. Selskapet i nåværende form ble etablert i 1947, men teatret har holdt til i samme lokaler siden den første teateretableringen fant sted i Stavanger i 1883. Barne- og ungdomsteatret, der barn spiller for barn i en profesjonell ramme, er en integrert og viktig del av teatrets virksomhet. Teatret har fire scener sentralt i Stavanger og skaper produksjoner både på egne scener og gjennom samarbeidsprosjekter.

Statens eierskap i Rogaland Teater er begrunnet ut fra kulturpolitiske formål. Målene for bevilgningene til scenekunstformål i 2016 var å legge til rette for produksjon, formidling og etterspørsel av ulike scenekunstuttrykk. Dette skal bygge opp under de overordnede målene om å bidra til at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet og fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse.

Viktige hendelser

Programvalget i 2016 bar preg av spennende stykker med klassiske tekster og stykker med nytt tekstmateriale. I 2016 begynte teatret overgangen fra en-suite-programmering til repertoarprogrammering. Det betyr at flere forestillinger holdes «levende», og publikum får mer å velge mellom.

I 2016 viste teatret et bredt teatertilbud av høy kunstnerisk kvalitet som både provoserer, underholder og beveger scenekunsten fremover. Totalt ble det vist 21 produksjoner, hvorav 13 nye egenproduksjoner, fire samarbeidsproduksjoner, et gjestespill og tre take away-produksjoner. Det ble innløst 76 800 billetter i 2016, opp fra 75 281 i 2015 og i tråd med budsjett.

I november introduserte teatret Dramakortet. Med Dramakortet kan publikum få med seg så mange forestillinger de vil i løpet av et år.

Rogaland Teater fikk høsten 2015 bevilget 5 mill. kroner til vedlikehold. Tilskuddet ble øremerket oppussing av teatrets publikumsområder. Arbeidet ble gjennomført i sommermånedene 2016.

Teatret fikk også midler fra eierne til å gjennomføre konseptvalgutredning for prosjekt Sceneskifte – nytt teater. Dette ble gjennomført i 2016, og anbefalt konsept er et nytt bygg med noe høyere setekapasitet enn dagens teater, men med betydelig større produksjons- og avviklingskapasitet.

Samfunnsansvar

Rogaland Teater har offentlig tilgjengelige retningslinjer for utøvelse av samfunnsansvar og utarbeider årlige rapporter om dette.

Teatret respekterer grunnleggende menneskerettigheter, slik de fremkommer i internasjonale konvensjoner. Dette følger teatret også opp overfor leverandører og samarbeidspartnere/sponsorer. Teatret respekterer og bidrar til et anstendig arbeidsliv, hvor grunnleggende arbeidsstandarder og -rettigheter ivaretas. Teatret slutter opp om ILOs åtte kjernekonvensjoner.

Rogaland Teater har retningslinjer og rutiner for å hindre korrupsjon og sørge for åpenhet og transparens i økonomiske transaksjoner.

Virksomheten skal i minst mulig grad ha negativ innvirkning på ytre miljø. Dette gjelder også ved valg av leveranser fra underleverandører.

Økonomisk utvikling

Rogaland Teater oppnådde et driftsresultat på 3,5 mill. kroner i 2016. Resultatet kommer som følge av en kombinasjon av et bredt og godt kunstnerisk tilbud, høye billettinntekter og god produksjonskontroll. I tillegg til dette fikk teatret en positiv effekt av de årlige aktuarberegnete pensjonsforpliktelsene. Sum inntekter i 2016 ble 114 mill. kroner mot 108 mill. kroner i 2015. Av dette var egeninntektene 20 mill. kroner mot 22 mill. kroner i 2015. Driftskostnader ble 109 mill. kroner mot 99 mill. kroner i 2015. Likviditeten har vært tilfredsstillende gjennom hele året.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	114	108
Driftskostnader	109	99,2
Brutto driftsresultat (EBITDA)	9,0	13,3
Driftsresultat (EBIT)	5,0	8,3
Netto finansposter	-1,5	-1,3
Resultat før skatt	3,5	7,0
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	3,5	7,0

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	91,1	83,4
Omløpsmidler	27,9	33,7
Sum eiendeler	119	117

Egenkapital	2016	2015
Avsetning til forpliktelser	4,7	2,3
Rentebærende gjeld	38,0	40,2
Rentefri gjeld	22,1	23,8
Sum gjeld og forpliktelser	64,8	66,3
Sum egenkapital og gjeld	119	117

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	3,9	16,9
Investeringsaktiviteter	-7,9	-35,0
Finansieringsaktiviteter	-2,2	30,9
Endring betalingsmidler	-6,2	12,8

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	92,2	91,0
Brutto driftsmargin (EBITDA)	8 %	12 %
Driftsmargin (EBIT)	4 %	8 %
Egenkapitalandel	46 %	43 %
Egenkapitalrentabilitet	7 %	15 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 4 år	9 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	6 %	13 %

Andre nøkkeltall	2016	2015
Antall forestillinger totalt	547	546
Antall solgte billetter	76 800	75 468
Billettinntekter	13	13

Tilskudd	2016	2015
Kulturdepartementet	65,9	58,9
Rogaland fylkeskommune og Stavanger kommune	27,2	27,1
Sum tilskudd	93,1	86,0

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	121	120
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	66,67 %	66,67 %
Andel kvinner i styret totalt	57 %	71 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	67 %

Administrerende direktør: Aslak Tveito

Styre: Ingvild Myhre (leder), Mats Lundqvist, Pinar Heggernes, Ingolf Søreide, Annik Myhre, Yngvild Wasteson, Silvija Seres, Sverre Gotaas, Özgü Alay*, Ernst Gunnar Gran* (* valgt av de ansatte)

Revisor: Lundes Revisjonskontor DA

© Brighter Hende

Statlig eierandel gjennom Kunnskapsdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.simula.no

Simula Research Laboratory AS (Simula) ble opprettet i 2001 og driver grunnleggende forskning på utvalgte områder innenfor programvare- og kommunikasjonsteknologi. Gjennom dette bidrar selskapet til nyskaping og innovasjon i næringslivet. Simula utdanner kandidater innenfor informatikk i samarbeid med gradsgivende institusjoner, hovedsakelig Universitetet i Oslo. Selskapet kombinerer akademiske tradisjoner med styringsmodeller kjent fra næringslivet.

Simula har datterselskapene Simula Innovation AS, Simula School of Research and Innovation AS (Simulaskolen) og Forskningscenteret for informasjons- og kommunikasjonssikkerhet AS (Simula@UiB). Simula Innovation AS er heleid, mens Simulaskolen eies av Simula (56 pst.), Statoil (21), Bærum kommune (14), Telenor (7), Norsk Regnesentral (1) og Sintef (1). Simula@UiB eies av Simula (51 pst.) og Universitetet i Bergen (49). Morselskapet og datterselskapene er lokalisert i Bærum kommune, med unntak av Simula@UiB, som har lokaler i Bergen. Selskapene har tett samarbeid. I tillegg har Simula eierinteresser i flere selskaper der de fleste har opprinnelse i aktivitetene i senteret.

Simula er vertsinstitusjon for et senter for fremragende forskning (SFF), Centre of Biomedical Computing, samt et senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI), The Certus Centre. I tillegg er Simula forskningspartner i Centre of Cardiological Innovation, et SFI som Oslo universitetssykehus er vertskap for.

Målet med statens eierskap i Simula er å bidra til grunnleggende langsiktig forskning på utvalgte områder innenfor programvare- og kommunikasjonsteknologi. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

Tildelingen av det prestisjefulle ERC Starting Grant til seniorforsker Marie Rognes

for prosjektet Waterscales er en anerkjennelse av Rognes' forskning og en milepæl for Simula. I prosjektet, som har et omfang på fem år, skal Rognes utvikle nye matematiske metoder og ny beregnings-teknologi for å modellere og simulere flyt av væske i hjernevev.

På nyåret kunne Simula markere enda en milepæl, da kandidat nummer 100 oppnådde sin doktorgrad. I perioden 2001 til 2017 har over 100 studenter fullført sin doktorgrad med veiledning fra Simula. I tillegg til Universitetet i Oslo, som er en viktig samarbeidspartner og gradgivende institusjon for de fleste av de oppnådde gradene, har Simula de siste årene også veiledet kandidater frem til doktorgrad ved NTNU, Universitetet i Tromsø, Ludwig-Maximilian Universität München og Delft University of Technology.

Samfunnsansvar

Simula arbeider for å opprettholde og videreutvikle et høyt bevissthetsnivå med hensyn til mangfold, kjønnsbalanse og arbeidsmiljøet generelt. Forskningsmiljøet ved Simula er internasjonalt, og 58 pst. av de ansatte kommer fra andre land enn Norge. Simula arbeider målrettet for å få jevnere kjønnsbalanse blant ansatte i vitenskapelige stillinger, og har fått gode resultater.

Simula har fastsatt etiske retningslinjer basert på nasjonale og internasjonale retningslinjer, og legger til grunn at selskapets omdømme avhenger av at utenforstående kan stole på forskningsresultatene er korrekte og at de har blitt produsert på en verifiserbar og etisk forsvarlig måte.

Økonomisk utvikling

Konsernets inntekter har økt med 11 pst. fra 191 mill. kroner i 2015 til 213 mill. kroner i 2016. Konsernets totale kostnader har økt med 13 pst. fra 173 mill. kroner i 2015 til 196 mill. kroner i 2016. Årsresultat etter skatt er på 15,2 mill. kroner.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	213	191
Driftskostnader	196	173
Brutto driftsresultat (EBITDA)	19,4	19,3
Driftsresultat (EBIT)	17,0	17,4
Netto finansposter	-0,9	0,2
Resultat før skatt og minoritet	16,1	17,6
Skattekostnad	0,8	1,4
Minoritetsinteresser	-2,3	-0,1
Resultat etter skatt og minoritet	13,0	16,1

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	25,5	19,1
Omløpsmidler	92,1	67,9
Sum eiendeler	118	87,0

Egenkapital	59,8	46,9
Minoritetsinteresser	4,4	1,9
Sum egenkapital	64,2	48,8
Avsetning til forpliktelser	0,1	0,1
Rentebærende gjeld	3,5	3,8
Rentefri gjeld	49,8	34,3
Sum gjeld og forpliktelser	53,4	38,2
Sum egenkapital og gjeld	118	87,0

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	35,6	23,1
Investeringsaktiviteter	-7,4	-5
Finansieringsaktiviteter	-0,2	-0,4
Valutaeffekter	0	0
Endring betalingsmidler	28,0	17,7

Nøkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	67,7	52,6
Brutto driftsmargin (EBITDA)	9 %	10 %
Driftsmargin (EBIT)	8 %	9 %
Egenkapitalandel	55 %	56 %
Egenkapitalrentabilitet	24 %	41 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	23 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	30 %	40 %

Publikasjoner	2016	2015
Bøker og doktorgradsavhandlinger	15	11
Artikler i journaler med referee	77	97
Fagfellevurderte artikler	110	95
Antall stipendiater	35	34
Antall postdoktorer	24	20

Tilskudd fra staten	2016	2015
Tilskudd til forskning fra Kunnskapsdepartementet	59	58

Økonomisk informasjon	2016	2015
Antall ansatte	151	144
Andel ansatte i Norge	97 %	97 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	60 %	60 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	63 %	63 %

Administrerende direktør:
Espen Susegg

Styre: Kristin Reitan Husebø (leder),
Sverre Narvesen (nestleder), Lillian
Mathisen Sund, Helene Jebesen
Anker, Mette Kamsvåg, Bjørn Østbø,
Morten Henriksen, Randi Torvik*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: Deloitte AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.siva.no

Siva – Selskapet for Industrivekst SF (Siva) er en del av det offentlige virkemiddelapparatet. Selskapet er, gjennom sin eiendoms- og innovasjonsvirksomhet, statens virkemiddel for tilretteleggende eierskap og utvikling av bedrifter og nærings- og kunnskapsmiljø i hele landet. Siva har særlig ansvar for å fremme vekstkraft i distriktene.

Hovedmålet til Siva er å utløse lønnsom næringsutvikling i bedrifter og regionale nærings- og kunnskapsmiljø. Selskapet skal gjennom sine eiendomsinvesteringer senke barrierer for etablering der markedsmekanismer gjør dette spesielt krevende, også for større industrielle eiendomsprosjekt. Samtidig skal Sivas innovasjonsaktiviteter tilrettelegge for etablering og utvikling av bedrifter i nærings- og kunnskapsmiljø, og koble disse sammen i regionale, nasjonale og internasjonale nettverk.

Innovasjonsaktiviteten finansieres med tilskudd over statsbudsjettet. Eiendomsvirksomheten er selvfinansierende og har krav til avkastning. Denne virksomheten drives gjennom det heleide datterselskapet Siva Eiendom Holding AS.

Siva arbeider gjennom partnernettverk av næringshager og inkubatorer i tillegg til eierskap i strategisk viktige innovasjons- og eiendomsselskaper. Siva-konsernet består av morselskapet Siva og 19 datterselskaper. I tillegg har Siva eierskap i 71 tilknyttede selskaper, to felleskontrollerte virksomheter og 41 andre selskaper med eierandel under 20 pst. Konsernet har aktivitet over hele landet og har hovedkontoret i Trondheim.

Målet med statens eierskap i Siva er å bidra til lønnsom næringsutvikling i selskaper og regionale nærings- og kunnskapsmiljøer, og spesielt i distriktsområder, gjennom tilretteleggende fysisk og organisatorisk infrastruktur. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

Gjennom statsbudsjettet 2017 fikk Siva i oppdrag å etablere Katapult, en ny industriell støtteordning som bygger bro mel-

lom forskning og marked. Ordningen gir selskaper mulighet til å teste og visualisere nye løsninger i industriell skala. Ordningen etableres i 2017 og vil være et samarbeid mellom private og offentlige aktører. Åpne flerbrukssentre for testing av nye produkter og løsninger kan bidra til at innovasjonsprosesser går raskere.

I strategien legger Siva stor vekt på utvikling av fremtidens industri, og selskapet har i 2016 bl.a. arbeidet med å videreutvikle inkubatorer til viktige aktører for industriell omstilling og vekst. Prosjektet «Arenaer for industriell nyskaping» har til hensikt å knytte tettere bånd mellom industri og innovasjonsselskaper.

Siva har i 2016 deltatt i et samlet salg av Koksa Eiendom AS på Fornebu, og utviklet statens eierandeler i dette selskapet. Siva vil motta et utbytte på totalt om lag 600 mill. kroner fra salget av statens eierandeler, hvorav om lag 147 mill. kroner ble mottatt i 2016. Dette ble avsatt som utbytte til staten i budsjettet for 2017.

Samfunnsansvar

Siva har offentliggjort egne etiske retningslinjer på selskapets hjemmesider. Selskapet tar avstand fra korrupsjon og skal motvirke korrupsjon i samsvar med norsk lov og internasjonale avtaler. Normer basert på menneskerettighetene finnes i internasjonale menneskerettighetsavtaler, som er anerkjent av Norge og gjelder således for Siva. Dette omfatter bl.a. FNs menneskerettighetserklæring, standarder fra International Labour Organization (ILO), FNs Global Compact-prinsipper og OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper.

Økonomisk utvikling

I 2016 er inntektsført tilskudd 200 mill. kroner mot 158 mill. kroner i 2015. Leieinntektene er 207 mill. kroner mot 197 mill. kroner året før. Driftsresultatet for konsernet i 2016 er 58 mill. kroner mot 81 mill. kroner året før. Årsresultatet i 2016 er 81 mill. kroner mot 88 mill. kroner i 2015.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Tilskudd	200	158
Andre driftsinntekter	238	229
Sum driftsinntekter	438	387
Driftskostnader	380	306
Brutto driftsresultat (EBITDA)	125	140
Driftsresultat (EBIT)	58	81
Netto finansposter	21	21
Resultat før skatt og minoritet	80	102
Skattekostnad	1	13
Minoritetsinteresser	-2	1
Resultat etter skatt og minoritet	81	88

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	2 337	2 461
Omløpsmidler	607	492
Sum eiendeler	2 944	2 952

Egenkapital	893	969
Minoritetsinteresser	41	38
Sum egenkapital	934	1 007
Statslån	700	700
Avsetning til forpliktelser	20	18
Rentebærende gjeld	991	1 227
Rentefri gjeld	299	0
Sum gjeld og forpliktelser	2 010	1 945
Sum egenkapital og gjeld	2 944	2 952

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	47	47
Investeringsaktiviteter	-81	-81
Finansieringsaktiviteter	-441	-441
Endring betalingsmidler	-475	-475

Nøkkel tall	2016	2015
Sysselsatt kapital	2 625	2 934
Brutto driftsmargin (EBITDA)	28 %	36 %
Driftsmargin (EBIT)	13 %	21 %
Egenkapitalandel	32 %	34 %
Egenkapitalrentabilitet	9 %	8 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	3 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	6 %	6 %

Statlig låneramme	700	700
Statslån	700	700
Renter på statslån	19	20
Provisjoner på statslån	7	7

Tilskudd fra staten	2016	2015
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	85,5	95,6
Nærings- og fiskeridepartementet	80,0	54,0
Landbruks- og matdepartementet	5,1	5,1
Sum tilskudd	171	155

Verdier inn og ut av selskapet	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	147	0,0
Utbytteandel	183 %	-
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	74 %	-
Utbytte til staten	147	0,0

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	42	41
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	63 %	63 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	57 %	57 %

Administrerende direktør:
Jostein Rønneberg

Styre: Asbjørn Birkeland (leder),
Øyvind Stene, Ingvild Ragna
Myhre, Nina Frisak

Revisor: KPMG AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.spacenorway.no

Space Norway AS skal bidra til utvikling og drift av romrelatert infrastruktur for nasjonale brukerbehov og tilrettelegging for verdiskaping knyttet til satsing på romvirksomhet i Norge. Selskapet identifiserer og utvikler nye muligheter og prosjekter med langsiktig horisont, og samarbeider med andre nasjonale kommunikasjons- og romaktører.

Space Norway ble stiftet i 1995 ved utskilling fra forvaltningsorganet Norsk Romsenter og drives i henhold til vanlige forretningsmessige prinsipper. Konsernets hovedkontor er i Oslo.

Space Norway eier og forvalter den fiberoptiske kabelen mellom Fastlands-Norge og Svalbard. Foruten å overføre satellit nedleste data er kabelen hovedforbindelsen mellom Svalbard og omverdenen. Selskapet fremleier også kapasitet på Telenors satellitt Thor 7 for kommunikasjon til Trollstasjonen i Antarktis. I tråd med formålet arbeider selskapet videre med å identifisere, utrede og utvikle nye prosjekter innenfor romrelatert virksomhet med basis i Norge, alene eller i samarbeid med andre.

Space Norway eier 50 pst. av aksjene i Kongsberg Satellite Services AS (KSAT), som driver bakkestasjoner som kommuniserer med satellitter. KSAT er verdens største selskap i sitt slag og har vekst i et internasjonalt marked. Space Norway eier også 100 pst. av aksjene i Statsat AS, som er et redskap for utvikling og drift av små satellitter for statlige formål.

Målet med statens eierskap i Space Norway er å bidra til drift og utvikling av romrelatert infrastruktur for å dekke nasjonale brukerbehov og tilrettelegging for verdiskaping basert på romvirksomhet i Norge. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

I 2016 har konsernet vektlagt vedlikehold og sikring av infrastruktur og videre-

utvikling av nye prosjekter. Arbeidet med oppgradering og ytterligere sikring av fiberkabelen til Svalbard ble gjennomført. Prosjektet Bredbånd i Arktis har hatt god fremdrift og det er inngått intensjonsavtaler med flere globale satellittaktører.

I prosjekt Havovervåkning med småsatellitter er det konkludert med at dette er teknologisk løsbart, og det er inngått kontrakt med et utenlandsk selskap om videre utvikling og bygging av en test- og demonstrasjonssatellitt. I utviklingen av det nye internasjonale maritime VHF Data Exchange Systemet (VDES) har Space Norway sammen med Kongsberg Seatex, Forsvarets forskningsinstitutt og det engelske kystverket vunnet fire ESA-kontrakter for målinger i Arktis, utvikling av satellitt- og skipselektronikk samt systemstudier.

Samfunnsansvar

Selskapet har etablert retningslinjer og rutiner for etikk og samfunnsansvar, herunder arbeid med ansvarlige innkjøp og forholdet til leverandører. Selskapet har oppmerksomhet på forebygging av korrupsjon og andre uønskede hendelser.

Økonomisk utvikling

Space Norway arbeider for å øke driftsinntektene på selskapets aktiva og etablere nye prosjekter som kan gi fremtidige inntekter. Selskapet dekker kostnadene ved hjelp av drifts- og finansinntekter fra sine engasjementer og finansielle investeringer.

Konsernet fikk et driftsresultat på 38,1 mill. kroner i 2016. Selskapet har behov for å bygge egenkapital og tilstrekkelig likviditet til å garantere drift av kabelen til Svalbard og betale forpliktelsene knyttet til kontrakter inngått for 2017. Det er således ikke grunnlag for å betale utbytte for regnskapsåret 2016.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	57,1	46,0
Driftskostnader	86,2	62,6
Brutto driftsresultat (EBITDA)	-17,1	-4,6
Driftsresultat (EBIT)	-29,1	-16,6
Netto finansposter	67,3	71,7
Resultat før skatt	38,2	55,1
Skattekostnad	-8,6	-6,0
Resultat etter skatt	46,8	61,1

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	506	489
Omløpsmidler	207	175
Sum eiendeler	712	665

Egenkapital	2016	2015
Avsetning til forpliktelser	0,0	0,0
Rentebærende gjeld	180	259
Rentefri gjeld	79,8	0,0
Sum gjeld og forpliktelser	259	259
Sum egenkapital og gjeld	712	665

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	56,9	55,0
Investeringsaktiviteter	-19,7	-52,7
Finansieringsaktiviteter	0,0	0,0
Endring betalingsmidler	37,2	2,3

Nøkkel tall	2016	2015
Sysselsatt kapital	633	665
Brutto driftsmargin (EBITDA)	-30 %	-10 %
Driftsmargin (EBIT)	-51 %	-36 %
Egenkapitalandel	64 %	61 %
Egenkapitalrentabilitet	11 %	17 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	19 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	8 %	11 %

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	15	14
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	50 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvälgte styremedlemmer	50 %	50 %

Konsernsjef: Auke Lont

Styre: Per Hjorth (leder), Synne Homble (nestleder), Maria Sandsmark, Egil Gjesteland, Kirsten Indgjerd Værdal, Einar Strømsvåg, Karianne Burhol, Steinar Jøråndstad*, Nils Ole Kristensen* (* valgt av de ansatte)

Revisor: EY AS

Statlig eierandel gjennom Olje- og energidepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.statnett.no

Statnett SF er systemansvarlig nettselskap i det norske kraftsystemet, og har ansvar for en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av det sentrale overføringsnettet for kraft. Foretaket skal ellers følge forretningsmessige prinsipper. Som systemansvarlig har Statnett ansvar for at det til enhver tid er momentan balanse mellom produksjon og forbruk av elektrisk kraft i Norge. Rollen som systemansvarlig og tilhørende oppgaver er for øvrig regulert i en egen forskrift.

Statnett er utpekt som utredningsansvarlig for transmisjonsnettet, og utarbeider årlig en kraftsystemutredning for hele transmisjonsnettet. I utredningen beskrives bl.a. dagens kraftnett, produksjon og forbruk, fremtidige overføringsforhold samt forventede netttiltak og -investeringer. Den offentlige delen av utredningen er kjent som Statnetts nettutviklingsplan.

Statnett eier over 90 pst. av transmisjonsnettet i Norge og kraftforbindelsene til utlandet. I tillegg eier Statnett 28,2 pst. av den fysiske kraftbørsen Nord Pool Spot AS. Statnett er en monopolvirksomhet regulert av energimyndighetene, og selskapets inntekter er regulert av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Statnett ble etablert i 1992 og foretakets hovedkontor ligger i Oslo.

Målet med statens eierskap i Statnett er å bidra til en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av det sentrale overføringsnettet for kraft. Selskapet skal for øvrig følge forretningsmessige prinsipper. Statens eierskap i Statnett bidrar til at foretaket oppfattes som en nøytral aktør i markedet. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

Statnett planlegger og har igangsatt betydelige investeringer i transmisjonsnettet. I desember 2016 ble en ny kraftledning mellom Ørskog på Sunnmøre og Sogndal satt i drift. Prosjektet omfatter 300 kilometer ny kraftledning og seks nye transformatorstasjoner, og er det største innenlandske kraftledningsprosjektet Statnett har ferdigstilt hittil. I et annet stort prosjekt mellom Ofoten i Nordland og Balsfjord i Troms, ble to av tre delstrekninger av ny 420 kV-kraftledning satt i drift høsten 2016. Siste delstrekning skal etter plan

nen settes i drift nærmere sommeren 2017. I 2016 vedtok Statnetts styre utbygging videre nordover fra Balsfjord, nytt ledningsstrek mellom Namsos og Surna, samt første byggetrinn i en omfattende oppgradering av nettet i Oslo-regionen.

I tillegg til de store investeringene i det innenlandske transmisjonsnettet er Statnett i gang med å bygge to utenlandsforbindelser, én til Tyskland og én til Storbritannia.

I 2016 overtok Statnett eksisterende transmisjonsnett fra BKK, og ledningen Kvitfossen-Kanstadbotn fra Lofotkraft AS.

Samfunnsansvar

Statnett har offentlig tilgjengelige etiske retningslinjer og retningslinjer for arbeidet med samfunnsansvar. Foretaket rapporterer på samfunnsansvar i henhold til Global Reporting Initiative (GRI) for elbransjen: GRI Sustainability Reporting Guidelines & Electric Utility Sector Disclosures. Statnett følger relevante deler av OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og legger International Labour Organizations (ILO) åtte kjernekonvensjoner til grunn for virksomheten. I tillegg følger Statnett andre og mer selskaps- og bransjeorienterte retningslinjer for sin rapportering.

Statnetts aktivitet påvirker brukerne av strømnettet og et mangfold av aktører i samfunnet for øvrig. Foretaket har et mål om økt åpenhet rundt virksomheten. Høsten 2016 offentliggjorde Statnett sin langsiktige markedsanalyse, som er et viktig underlag for Statnetts beslutninger for fremtidige planer og investeringer.

Økonomisk utvikling

Statnetts driftsinntekter i 2016 ble 6 678 mill. kroner (mot 5 906 mill. kroner året før). Konsernets driftskostnader ble totalt 5 526 mill. kroner (4 192) og driftsresultatet ble 1 152 mill. kroner (1 714). Årsresultatet etter skatt i 2016 ble 645 mill. kroner (1 103). Korrigert for endringer i mer-/mindreinntekt og beregnet rentekostnad var resultat etter skatt for året 1 398 mill. kroner (1 427). Ved utgangen av 2016 var egenkapitalen i konsernet 13 867 mill. kroner (13 605). Korrigert for mer-/mindreinntekt etter skatt var egenkapitalen 13 610 mill. kroner (12 622) og egenkapitalandelen 26,8 pst. (27,7).

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	6 678	5 906
Driftskostnader	5 526	4 192
Brutto driftsresultat (EBITDA)	3 296	3 340
Driftsresultat (EBIT)	1 152	1 714
Resultatandel i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	0	8
Netto finansposter	-369	-312
Resultat før skatt	783	1 410
Skattekostnad	138	307
Resultat etter skatt	645	1 103

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	46 424	42 407
Omløpsmidler	4 319	3 140
Sum eiendeler	50 743	45 547
Egenkapital	13 867	13 564
Minoritetsinteresser	0	41
Sum egenkapital	13 867	13 605
Avsetning til forpliktelser	1 933	1 969
Rentebærende gjeld	32 633	28 289
Rentefri gjeld	2 310	1 684
Sum gjeld og forpliktelser	36 876	31 942
Sum egenkapital og gjeld	50 743	45 547

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	3 235	2 260
Investeringsaktiviteter	-7 788	-5 777
Finansieringsaktiviteter	5 157	2 194
Endring betalingsmidler	604	-1 323

Nøkkel tall	2016	2015
Sysselsatt kapital	46 500	41 894
Brutto driftsmargin (EBITDA)	49 %	57 %
Driftsmargin (EBIT)	17 %	29 %
Egenkapitalandel	27 %	30 %
Egenkapitalrentabilitet	5 %	8 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	6 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	3 %	6 %

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	350	357
Utbytteandel	54 %	32 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	33 %	-
Utbytte til staten	350	357

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	1 323	1 214
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	44 %	44 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvagte styremedlemmer	50 %	50 %

Statskog SF ble etablert i 1993, er organisert som statsforetak og har hovedkontor i Namsos. Foretaket er landets største grunneier og forvalter om lag 59 mill. dekar, nær en femtedel av Norges fastlandsareal. Dette er i all hovedsak fjell- og utmarksareal. Foretaket er også landets største skogeier med om lag 6 pst. av det samlede produktive skogarealet i Norge. En stor del av statens grunn i Sør- og Midt-Norge er statsallmenninger som forvaltes av Statskog, fjellstyrene og allmenningsstyrene etter fjelloven og statsallmenningslovens bestemmelser. Statskog har forretningsmessig virksomhet innenfor skogbruk, utmarksforvaltning og annen areal- og eiendomsforvaltning.

Ut over den forretningsmessige virksomheten utfører Statskog forvaltningsoppgaver for staten i henhold til lov, delegert myndighet og oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Disse oppgavene består av offentligrettslig myndighetsutøvelse, eiendoms- og allmenningstilsyn, forvaltning av jakt og fiske på statsgrunn mv. Statskog skal videre ivareta og utvikle verdier på fellesskapets grunn og er en garantist for allmennhetens tilgang til jakt, fiske og friluftspålevelser i norsk natur.

Målet med statens eierskap i Statskog er å sikre effektiv ressursforvaltning til det beste for samfunnet, legge til rette for allmennhetens behov for jakt-, fiske- og friluftstilbud mv. Virksomheten skal drives på bedriftsøkonomisk grunnlag.

Viktige hendelser

Statskog vedtok i 2016 ny «Handlingsplan Friluftsliv for 2016–2020». Tiltakene i planen spenner vidt og favner om fysiske anlegg som parkerings- og rasteplasser, bruer og åpne buer så vel som informasjonstavler, kart, skilt, nettbasert informasjon og aktivitetdager. Gjennom arbeidet med tilrettelegging for friluftsliv spiller Statskog en rolle i statens innsats for folkehelse.

Administrerende direktør Øistein Agesen fratradte sin stilling i august 2016. Styret konstituerte finansdirektør Arnt S. Rørvik som administrerende direktør frem til Gunnar Lien tiltrådte som ny administrerende direktør i februar 2017.

Statskog har i 2016 videreført arronderingssalg og endringer innenfor energisatsingen i tråd med vedtak på foretaksmøte.

Samfunnsansvar

Statskog skal drive bærekraftig skogbruk og arealforvaltning, der hensyn til lønnsomhet, ressursutnyttelse, naturvern og andre verdier og brukerinteresser ivare-

Administrerende direktør:
Arnt Skillingstad Rørvik (konstituert)

Styre: Gunnar Olofsson (leder),
Eli Reistad (nestleder), Tom Lifjell,
Marianne Olsson, Hans Aasnæs,
Knut Røst*, Tine Lomsdal*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: KPMG AS

© Jan Rune Danielsen

Statlig eierandel gjennom Landbruks- og matdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.statskog.no

tas. Samfunnsansvar er forankret i styret gjennom foretakets strategi.

Statskog skal ha kunnskap og oversikt over egen miljøpåvirkning og bidra til videreutvikling av miljøstandarder innenfor skogbruk. Statskog arbeider kontinuerlig med å utvikle sitt miljøstyringsystem innenfor skogbruket med formål om å ivareta viktige biologiske verdier i skogene med skogbruk.

Endringer i klima vil påvirke eiendommer og virksomheten. Statskog arbeider med kartlegging av risiko og tiltak for å møte endringene.

Det er rettigheter og interesser knyttet til fellesskapets eiendommer. Det er viktig at det blir respektert og at Statskogs virksomhet foregår i forståelse med brukerne av arealene og myndigheter. Statskog har etablert formelle samarbeidsrelasjoner med flere aktører for å sikre utveksling av informasjon og arenaer for tilbakemelding til foretaket.

Statskog legger opp til åpen konkurranse og budrunder i forbindelse med salg av eiendom, kjøp av entreprenørtjenester og tilgang til tomter for fritidshus. Formålet er å sikre likebehandling og ha åpenhet om økonomiske disposisjoner.

Styret i Statskog har i 2016 vedtatt å videreutvikle arbeidet med samfunnsansvar gjennom å etablere bærekraftsrapportering etter standarden Global Reporting Initiative i løpet av en toårsperiode.

Økonomisk utvikling

Resultatregnskapet i 2016 viser høyere inntekter og resultat enn i 2015. Hovedårsaken til veksten var store engangsinntekter fra skogvernerstatninger. Statskogs resultat fra løpende ordinær drift, eksklusiv engangsinntekter og engangskostnader, viser et positivt resultat. Sammenlignet med forrige regnskapsår er det likevel en liten nedgang, som i hovedsak skyldes noe lavere avvirket volum innenfor skogbruksvirksomheten. Foretakets finansposter ga et bedre resultat i 2016 enn i 2015. Hovedårsaken er salg av aksjeposter fra det heleide datterselskapet Statskog Energi AS. I tillegg ga foretakets finansportefølje tilfredsstillende avkastning sammenlignet med den lave risikoprofilen i porteføljen.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	423	353
Driftskostnader	298	290
Brutto driftsresultat (EBITDA)	135	75
Driftsresultat (EBIT)	125	62
Netto finansposter	16	-37
Resultat før skatt og minoritet	141	25
Skattekostnad	11	1
Minoritetsinteresser	0	0
Resultat etter skatt og minoritet	130	24

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	1 790	1 816
Omløpsmidler	318	158
Sum eiendeler	2 108	1 974

Egenkapital	1 774	1 708
Minoritetsinteresser	5	9
Sum egenkapital	1 779	1 717
Avsetning til forpliktelser	86	73
Rentebærende gjeld	100	125
Rentefri gjeld	143	59
Sum gjeld og forpliktelser	329	257
Sum egenkapital og gjeld	2 108	1 974

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	100	25
Investeringsaktiviteter	91	71
Finansieringsaktiviteter	-40	-98
Endring betalingsmidler	151	-2

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	1 879	1 842
Brutto driftsmargin (EBITDA)	32 %	21 %
Driftsmargin (EBIT)	30 %	18 %
Egenkapitalandel	84 %	87 %
Egenkapitalrentabilitet	7 %	1 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	5 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	8 %	4 %

Inntektsfordeling	2016	2015
Eiendom	26 %	29 %
Energi	4 %	5 %
Skog	29 %	36 %
Friluftsliv	9 %	11 %
Skogvernerstatning	15 %	0 %
Arronderingssalg	10 %	13 %
Annet	6 %	6 %
Antall solgte jakt- og fiskekort	40 765	36 380

Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	2016	2015
Tjenestekjøp	14	14
Tilskudd	3	3
Sum tilskudd/offentlige kjøp	17	17

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	53	11
Utbytteandel	41 %	45 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	51 %	-
Utbytte til staten	53	11

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	120	128
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	43 %	43 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

Staur gård AS ble opprettet i 2001 for å videreføre virksomheten ved statlig eide Staur gård i Stange kommune, som frem til da hadde vært drevet av Statens kornforretning. Selskapets formål er å legge til rette for forskning og utvikling (FoU) i landbruket og å drive eiendommen som gjestegård. FoU-virksomheten utføres av private aktører. På den øvrige eiendommen driver Staur gård jordbruksvirksomhet i egen regi. Den særpregede eiendommen, som i 2012 ble fredet av Riksantikvaren, har tidligere blitt brukt til bl.a. regjeringens budsjettkonferanser. Formålet med gjestegårdsvirksomheten er å ivareta og utvikle kvalitetene som ligger i eiendommen.

Forholdet mellom selskapet og Landbruks- og matdepartementet er, ut over eierskapet, regulert i en husleiekontrakt, der selskapet påtar seg en rekke forpliktelser knyttet til eiendommen, som er eid direkte av Landbruks- og matdepartementet. Gjeldende leiekontrakt ble inngått i 2013 for ti år.

Målet med statens eierskap i Staur gård er å legge til rette for forskings- og forskningsvirksomhet i jordbruket og å drive eiendommen på best mulig måte.

Viktige hendelser

Høsten 2016 utløste styret i selskapet handlingsplikten etter aksjeloven § 3-5. På bakgrunn av dette la staten som eier frem forslag for Stortinget om å avvikle selskapet, jf. Prop. 19 S (2016-2017) Endringer i statsbudsjettet 2016 under Landbruks- og matdepartementet m.m. Stortinget ønsket å videreføre driften og ba samtidig departementet om å håndtere selskapets forpliktelser gjennom kapitalinnskudd. Landbruks- og matdepartementet fulgte opp dette i mars 2017 ved å tilføre selskapet 8 mill. kroner i egenkapital, jf. Prop. 129 S (2016-2017).

Økonomisk utvikling

Styret utløste høsten 2016 handlingsplikten etter aksjeloven § 3-5, da selskapets egenkapital var redusert til under halvparten av aksjekapitalen på 1,5 mill. kroner. Regnskapet viser at selskapet ved utgangen av 2016 hadde negativ egenkapital. Det er særlig gjestegårdsvirksomheten som har gått med underskudd.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	8,4	9,7
Driftskostnader	10,3	10,1
Brutto driftsresultat (EBITDA)	-0,7	0,0
Driftsresultat (EBIT)	-1,9	-0,4
Netto finansposter	-0,1	-0,2
Resultat før skatt	-2,0	-0,6
Skattekostnad	0,0	0,5
Resultat etter skatt	-2,0	-1,1

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	1,1	3,0
Omløpsmidler	2,1	2,4
Sum eiendeler	3,2	5,4

Egenkapital	-1,1	0,9
Avsetning til forpliktelser	0,0	0,0
Rentebærende gjeld	2,4	2,9
Rentefri gjeld	1,9	1,6
Sum gjeld og forpliktelser	4,3	4,5
Sum egenkapital og gjeld	3,2	5,4

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	0,9	0,1
Investeringsaktiviteter	-0,3	-0,5
Finansieringsaktiviteter	-0,4	0,5
Endring betalingsmidler	0,2	0,1

Nøkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	1,3	3,8
Brutto driftsmargin (EBITDA)	-8 %	0 %
Driftsmargin (EBIT)	-23 %	-4 %
Egenkapitalandel	-34 %	17 %
Rentabilitet sysselsatt kapital	-74 %	-9 %

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	5	7
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	40 %	40 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

Administrerende direktør:
Wenche Ravlo

Styre: Annette Malm Justad (leder),
Birger Solberg (nestleder), Hege
Schøyen Dillner, Britt Mjellem, Johnny
Undeli, Rune Mjelde*, Håvard Velve*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: PricewaterhouseCoopers AS

Statlig eierandel gjennom Nærings- og fiskeridepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.snsk.no

Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS (SNSK) har kullgruve drift på Svalbard som hovedvirksomhet. Selskapet ble etablert i Longyearbyen i 1916, og er fortsatt en viktig bærebjelke i svalbardsamfunnet. SNSK har hovedkontor i Longyearbyen, og har for tiden kulldrift gjennom datterselskapet Store Norske Spitsbergen Grubekompani AS (SNSG). I dag er det drift i Gruve 7 i Adventdalen utenfor Longyearbyen, mens gruvene i Svea-området, seks mil sør for Longyearbyen, ble lagt i driftshvile høsten 2016. SNSK-konsernet består også av de heleide datterselskapene Store Norske Boliger AS, Store Norske Gruvedrift AS, Gruve 3 AS og deleide Pole Position Logistics AS, hvor SNSK har en eierandel på 75 pst, samt Svea Svalbard AS med en eierandel på 51 pst.

Målet med statens eierskap i SNSK er å bidra til at samfunnet i Longyearbyen opprettholdes og videreutvikles på en måte som understøtter de overordnede målene i norsk Svalbard-politikk. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

I november 2016 var det 100 år siden SNSK ble etablert, og selskapet ble behørig markert gjennom ulike arrangementer. Bl.a. ble det avduket et minnemonument over de 124 menneskene som har mistet livet i arbeidsulykker i selskapets tjeneste, den siste i 2005.

Styret i SNSG innstilte høsten 2015 på driftshvile i gruvene i Svea og Lunckefjell, ettersom selskapets økonomiske situasjon samt rådende markedsforhold ikke gjorde det mulig å fortsette driften. Stortinget bevilget våren 2016 totalt 112 mill. kroner for å legge til rette for driftshvile og samtidig øke produksjonen til to skift i Gruve 7. Høsten 2016 fikk konsernet tilført ytterligere kapital ved kombinasjon av egenkapital på 94 mill. kroner og lån på 100 mill. kroner for å innfri forpliktelser som SNSG hadde overfor sin bankforbindelse. I statsbudsjettet for 2017 ble også finansiering på 144 mill. kroner for gjennomføringen av driftshvile i 2017 sikret.

Datterselskapet Gruve 3 AS ble etablert høsten 2016 for å utvikle anlegget i Gruve 3 og for å kunne formidle gruvehis-

torie til lokale og tilreisende. I tillegg ble Svea Svalbard AS etablert som et joint-venture sammen med Hurtigruta Svalbard for å gjøre Svea tilgjengelig som et turmål for lokale reiselivsbedrifter. SNSK økte også sin eierandel i Pole Position Logistics AS med 10 prosentpoeng i 2016.

Samfunnsansvar

Samfunnsansvar er en sentral del av SNSKs forretningsstrategi, og en rettesnor for selskapets virksomhet. Helse, miljø og sikkerhet har høyeste prioritet. Alt arbeid skal gjennomføres så sikkert og kontrollert at verken mennesker eller natur blir syke eller skadet som følge av SNSKs virksomhet.

Gjennom svalbardmiljøloven etterlever SNSK en streng miljølovregulering. SNSK har et eget miljøovervåkningsprogram for utslipp til vann, luft og grunn og selskapet har gjort omfattende konsekvensutredninger av miljøpåvirkning. SNSK utarbeider årlig en miljøårsrapport som publiseres på selskapets hjemmeside.

SNSK har nulltoleranse for korrupsjon og selskapet har retningslinjer mot korrupsjon som er nedfelt i SNSKs etiske retningslinjer.

Økonomisk utvikling

For SNSK-konsernet endte resultatet etter skatt for 2016 på 50 mill. kroner mot -766 mill. kroner året før. Resultatet preges i stor grad av lave kullpriser og redusert produksjonsvolum. De lave kullprisene gjennom året ble til en viss grad motvirket av en svakere kronkurs. Resultatet reflekterer også engangseffekter knyttet til terminering av valutaterminer samt avsetninger til miljøforpliktelser.

Egenkapitalen ble styrket i 2016 gjennom tilførsel av kapital fra eier på totalt 350 mill. kroner. I tillegg ble et lån fra staten i 2015, på 237 mill. kroner inklusiv påløpte renter, omgjort fra lån til egenkapital. Ved utgangen av 2016 var egenkapitalen på 281 mill. kroner mot -355 mill. kroner på samme tidspunkt i 2015. SNSG forpliktelser overfor sin bankforbindelse ble innfridd før årsskiftet, dels gjennom tilførsel av ny egenkapital og dels gjennom et lån fra eier.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	584	885
Driftskostnader	496	1 319
Brutto driftsresultat (EBITDA)	134	-267
Driftsresultat (EBIT)	87	-434
Netto finansposter	-41	-291
Resultat før skatt	46	-725
Skattekostnad	-4	42
Resultat etter skatt	50	-766

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	401	344
Omløpsmidler	436	693
Sum eiendeler	837	1 037

Egenkapital	2016	2015
Avsetning til forpliktelser	354	324
Rentebærende gjeld	148	433
Rentefri gjeld	53	634
Sum gjeld og forpliktelser	556	1 391
Sum egenkapital og gjeld	837	1 037

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	-44	-435
Investeringsaktiviteter	-15	150
Finansieringsaktiviteter	-133	452
Endring betalingsmidler	-192	166

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	429	78
Brutto driftsmargin (EBITDA)	23 %	-30 %
Driftsmargin (EBIT)	15 %	-49 %
Egenkapitalandel	34 %	-34 %
Rentabilitet sysselsatt kapital	34 %	-141 %

Verdier og utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	0	0
Utbytteandel	0 %	0 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	0 %	-
Utbytte til staten	0	0
Kjøp av aksjer	0	0,4
Kapitalinnskudd fra staten ¹	587	0

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	106	207
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	43 %	38 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	60 %	60 %

¹ Av kapitalinnskuddet på totalt 587 mill. kroner, er 237 mill. kroner omgjoring av lån inklusiv påløpte renter til egenkapital.

Daglig leder:
Maria Cecilie Mediaas Jørstad

Styre: John Gordon Bernander (leder),
Bentein Baardson, Cecilie Broch
Knudsen, Brit Kristin Sæbø Rugland,
Ingrid Røyndal, Bjørn Olav Ragnar
Øiulfstad

Revisor: Deloitte AS

© Jörg Wiesner

Statlig eierandel gjennom Kulturdepartementet: 33,33 %
Selskapets nettside: www.talentnorge.no

Talent Norge AS ble etablert i januar 2015 og mottok 30,5 mill. kroner i tilskudd fra staten for 2016. Selskapet har kontorplasser på Sentralen hos Sparebankstiftelsen DNB i Oslo.

Talent Norge har som strategisk visjon å la fremragende, kunstneriske talenter realisere sitt potensial. Overordnet mål er å bidra til bedre utvikling av kunstnerisk talent, og et enda rikere kulturliv. Selskapet ønsker å oppnå varige, vellykkede forbindelser både kunstnerisk og økonomisk talentsatsning som fører til høy kunstnerisk anerkjennelse, samt offentlig investering som utløser privat investering.

Talent Norge skal samarbeide med to-neangivende organisasjoner og institusjoner om å tilføre unge kunstneriske talenter spesialisert kompetanse, utvikle, støtte og muliggjøre deres utfoldelsesmuligheter. Selskapet skal utløse like mye privat kapital som offentlig i prosjektporteføljen. Prioriterte satsinger er på særskilt lovende talenter forut for høyere kunstfaglig utdanning og nyutdannede kunstnere med et unikt, dokumentert potensial. Målgruppen er både utøvende og skapende kunstnere innenfor alle kunstformer og -uttrykk. Alle tiltak skal skje i samarbeid med anerkjente institusjoner og virksomheter i kulturlivet som kan initiere, utforme og gjennomføre prosjektene, og/eller allmenntilgynnsfulle stiftelser, sponsorer og meséner som vil være med på å investere i prosjektene.

Målet med statens eierskap i Talent Norge er utvikling av de fremste kunstne-

riske talentene i Norge i samarbeid mellom staten og private aktører. Tiltaket bidrar til et kulturliv på høyt internasjonalt nivå og en bredere finansiering av kulturlivet. Statens eierinteresser i Talent Norge bygger opp under de overordnede målene om å bidra til at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet og fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse.

Viktige hendelser

Talent Norge har i tillegg til tilskuddet fra staten på 30,5 mill. kroner mottatt 5 mill. kroner fra tippemidlene for å gjennomføre pilotprosjektet Talent Norge Junior. Disse midlene er overført til 2017, som vil være oppstartsår for prosjektet. I 2016 ble også Programmet Artistic Excellence vedtatt. Programmet har en totalramme på 16 mill. kroner og er finansiert i samarbeid med Sparebankstiftelsen DNB, som har overført 8 mill. kroner til drift av programmet i fire år.

Økonomisk utvikling

Av den opprinnelige bevilgningen i 2016 var til sammen 23,7 mill. kroner disponert til talentutvikling ved utgangen av året. Selskapet har vedtatt ti nye satsinger i 2016, og sammen med allerede vedtatte satsingene er Talent Norge involvert i 21 pågående talentutviklingsprogrammer på til sammen 131 mill. kroner. Programmene strekker seg fra 2015 til 2021. Satsingen representerer omkring 1 500 talentplasser totalt.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	31,5	30,0
Driftskostnader	28,7	30,1
Brutto driftsresultat (EBITDA)	2,7	-0,1
Driftsresultat (EBIT)	2,8	-0,1
Netto finansposter	0,2	0,1
Resultat før skatt	3,0	0,0
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	3,0	0,0

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	0,2	0,1
Omløpsmidler	52,1	23,0
Sum eiendeler	52,3	23,1

Egenkapital	3,1	0,1
Avsetning til forpliktelser	48,4	22,5
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	0,8	0,5
Sum gjeld og forpliktelser	49,2	23,0
Sum egenkapital og gjeld	52,3	23,1

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	3,4	0,5
Investeringsaktiviteter	-0,1	-0,2
Finansieringsaktiviteter	25,7	22,7
Endring betalingsmidler	29,0	23,0

Nøkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	3,1	0,1
Brutto driftsmargin (EBITDA)	9 %	0 %
Driftsmargin (EBIT)	9 %	0 %
Egenkapitalandel	6 %	0 %

Tilskudd	2016	2015
Kulturdepartementet	30,5	30,0
Sparebankstiftelsen DNB	1,0	0,0
Sum tilskudd	31,5	30,0

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	2	2
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	33,33 %	33,33 %
Andel kvinner i styret totalt	50 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	50 %

Teatersjef: Kristian Seltun
 Styre: Terje Roll Danielsen (leder), Tore Onshuus Sandvik (nestleder), Leif Bjerkan, Solvor Ingjerd Amdal, Turid Stenseth, Ingeborg Hopshaug*, Hallbjørn Rønning* (* valgt av de ansatte)
 Revisor: PricewaterhouseCoopers AS

© GT Nergaard/Trøndelag Teater AS

Statlig eierandel gjennom Kulturdepartementet: 66,67 %
 Selskapets nettside: www.trondelag-teater.no

Trøndelag Teater AS ligger i Trondheim og er region-/landsdelsteater for Trøndelag. Teatret ble etablert i 1937, og dets formål er «...å drive teatervirksomhet i Trondheim og omliggende region, samt turneer og gjestespill.»

Trøndelag Teaters visjon er å være den viktigste kulturinstitusjonen i Midt-Norge ved at teatret betyr noe for alle trøndere. Målsettingen er at Trøndelag Teater skal spille profesjonelt teater for publikum, og at ulike former for sceniske uttrykk skal inngå i repertoaret, hver for seg og integrert.

Statens eierskap i Trøndelag Teater er begrunnet ut fra kulturpolitiske formål. Målene for bevilgningene til scenekunstformål i 2016 var å legge til rette for produksjon, formidling og etterspørsel av ulike scenekunstuttrykk. Dette skal bygge opp under de overordnede målene om å bidra til at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet og fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse.

Viktige hendelser

For Trøndelag Teater ble 2016 nok et år med kunstnerisk suksess, gode publikumstall og flere gode anmeldelser. Trøndelag Teater ble i 2016 nominert til fire Heddapriser og vant én. Dette er en anerkjennelse og bekræftelse på at teatret leverer en kunstnerisk produksjon av høy kvalitet. I 2016 hadde teatret 18 egenproduksjoner på programmet.

Trøndelag Teater la om pensjonsordningen fra ytelses- til innskuddsordning fra juli 2016.

Omlegging til repertoarspill på hovedscenen bidrar til å effektivisere teatrets drift og kunstneriske produksjon. Ved at teatret har redusert snutiden mellom produksjonene og forlenge spilleperioden på forestillinger med godt publikumsbesøk, øker mulighetene for å opprettholde et høyere publikumsbesøk.

Samfunnsansvar

Trøndelag Teater er bevisst på sitt samfunnsansvar som en offentlig eid og eksponert virksomhet i Midt-Norge og på virkningskraften teatret kan ha. Arbeidstakerrettigheter, klima og miljø er derfor tatt inn i selskapets retningslinjer vedrørende samfunnsansvar. Dette etterleves bl.a. ved bevisstgjøring av ansatte og leverandører og ved innkjøp av materiell og tjenester.

Økonomisk utvikling

Regnskapet for 2016 gjøres opp med et overskudd på 23,2 mill. kroner, mot -29,7 mill. kroner året før. Overskuddet i 2016 og underskuddet i 2015 er sterkt påvirket av endringen i pensjonsordning fra ytelse- til innskuddsordning. Teatrets likviditet er god og utgjorde ved årsskiftet 19,8 mill. kroner. Egenkapitalen ved utgangen av 2016 var 17 mill. kroner, mot 25,7 mill. kroner året før. Nedgangen skyldes et underskudd på 3,9 mill. kroner på driften i 2016 og en effekt på 4,8 mill. kroner som følge av endret pensjonsavtale. Trøndelag Teater betaler ikke utbytte til sine eiere.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	120	121
Driftskostnader	96,9	119
Brutto driftsresultat (EBITDA)	25,8	4,6
Driftsresultat (EBIT)	23,0	1,8
Netto finansposter	0,2	0,3
Resultat før skatt	23,2	2,2
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	23,2	2,2

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	18,1	24,4
Omløpsmidler	25,1	22,9
Sum eiendeler	43,2	47,3

Egenkapital	17,0	25,7
Avsetning til forpliktelser	0,0	0,0
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	26,2	21,6
Sum gjeld og forpliktelser	26,2	21,6
Sum egenkapital og gjeld	43,2	47,3

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	3,2	7,5
Investeringsaktiviteter	-2,7	0,0
Finansieringsaktiviteter	0,0	0,0
Endring betalingsmidler	0,5	7,5

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	17,0	25,7
Brutto driftsmargin (EBITDA)	22 %	4 %
Driftsmargin (EBIT)	19 %	2 %
Egenkapitalandel	39 %	54 %
Egenkapitalrentabilitet	109 %	9 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 4 år	34 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	109 %	9 %

Andre nøkkeltall	2016	2015
Antall forestillinger totalt	542	532
Antall solgte billetter	99 378	107 024
Publikumsbelegg	63 %	77 %
Billettinntekter	17,0	20,2

Tilskudd	2016	2015
Kulturdepartementet	69,7	68,4
Sør-Trøndelag fylkeskommune, Trondheim kommune og samarbeidspartner	30,1	29,7
Sum tilskudd	99,8	98,0

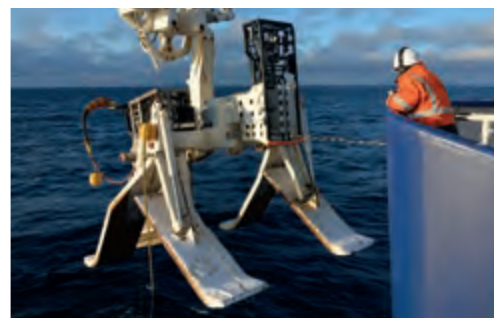
Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	170	173
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	66,67 %	66,67 %
Andel kvinner i styret totalt	43 %	43 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	40 %	40 %

Administrerende direktør:
Petter Kongshaug

Styre: Frank Arntsen (leder),
Steen Pedersen, Benedicte Rustad,
Pål Dietrichs, Cecilie Ohm, Seunn
Smith-Tønnessen, Morten Knutsen*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: EY AS

© UNINETT AS

Statlig eierandel gjennom Kunnskapsdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.uninett.no

UNINETT AS er myndighetenes verktøy for utvikling og drift av et nasjonalt forskningsnett og en allsidig nasjonal e-infrastruktur for forskning og høyere utdanning. Selskapet utfører oppgaver med tilskudd fra Kunnskapsdepartementet, og leverer infrastruktur med produksjonstjenester og eksperimentelle tjenester. Gjennom samarbeid og synergieffekter optimaliserer UNINETT anskaffelse og bruk av samlede IKT-ressurser innenfor universitets- og høyskolesektoren i Norge.

UNINETT AS ble etablert i 1993. Det er morselskap i UNINETT-konsernet og hadde i 2016 to heleide datterselskaper: UNINETT Norid AS, som er den nasjonale registreringsenheten for .no-domenet, og UNINETT Sigma2 AS, som administrerer anskaffelse og drift av nasjonalt utstyr for avanserte vitenskapelige beregninger. Alle selskapene drives fra felles kontorer i Trondheim. Sammen med forskningsnettene i de øvrige nordiske land er UNINETT deleier i NORDUnet AS, som opererer en tilsvarende akademisk nettinfrastruktur mellom de nordiske landene og mot global akademiske miljø.

Målet med statens eierskap i UNINETT er å sikre drift og videreutvikling av et nasjonalt elektronisk tjenestennett for informasjonsutveksling mellom enkeltgrupper og grupper av brukere innenfor forskning og utdanning i Norge. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

Forskningsnettet har gigabitkapasitet til alle universiteter og høyskoler og trafikkbelastningen i nettet øker stadig. UNINETT har i 2016 fortsatt utbygging av reserveveier i nettet og kapasitets-

oppgraderinger på langdistansetilknytninger i stamnettet. Ved utgangen av 2016 har mer enn 80 pst. av alle campus tilgang til kapasitet på 10 gigabit eller mer.

Programmet eCampus, der det er sett på IKT-infrastruktur for å understøtte undervisning, forskning og formidling, ble avsluttet i 2016. En ekstern evaluering konkluderer med god måloppnåelse. Et sett med tjenester er etablert og tatt i bruk av mer enn 40 virksomheter, og tjenestene har hatt økt bruk i hele perioden.

UNINETT arbeider med å utvikle fremtidens IKT-løsninger for universitets- og høyskolesektoren basert på skyteknologi, og har etablert en skymeglerfunksjon og en katalog av skytjenester for sektoren. Et sett med skybaserte infrastruktur-tjenester er under etablering, og UNINETT arbeider med kompetanseutvikling og -deling i sektoren.

Samfunnsansvar

Gjennom redusert energibruk og IKT-løsninger som er uavhengige av avstand, vil UNINETT i samspill med universitets- og høyskolesektoren bidra til et mer miljøvennlig samfunn. Et tett samarbeid mellom kompetansmiljøer i universitets- og høyskolesektoren og UNINETT vil være nyttig for alle institusjonene i sektoren, og bidra til et høyere generelt kompetansenivå innenfor IKT.

Økonomisk utvikling

UNINETT legger opp til at utbygging av forskningsnettet skal skje delvis basert på selskapets egenkapital, noe som fører til at egenkapitalandelen og årsresultatet varierer i takt med investeringer. Konsernet hadde i 2016 driftsinntekter på 288 mill. kroner og et resultat på 2,9 mill. kroner.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	288	297
Driftskostnader	288	220
Brutto driftsresultat (EBITDA)	5,7	83,5
Driftsresultat (EBIT)	-0,7	77,6
Netto finansposter	3,6	3,4
Resultat før skatt	2,9	81,0
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	2,9	81,0

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	42,6	46,1
Omløpsmidler	341	294
Sum eiendeler	384	340

Egenkapital	2016	2015
Avsetning til forpliktelser	7,5	6,1
Rentebærende gjeld	0,0	0,0
Rentefri gjeld	141	101
Sum gjeld og forpliktelser	148	107
Sum egenkapital og gjeld	384	340

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	53,6	52,3
Investeringsaktiviteter	-1,2	2,7
Finansieringsaktiviteter	-1,7	-1,7
Endring betalingsmidler	50,7	53,3

Nøkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	236	233
Brutto driftsmargin (EBITDA)	2 %	28 %
Driftsmargin (EBIT)	0 %	26 %
Egenkapitalandel	61 %	68 %
Egenkapitalrentabilitet	1 %	42 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	10 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	1 %	43 %

Tilskudd fra staten	2016	2015
Kunnskapsdepartementet	51,7	45,5
Andre (IKT-senter og Norges forskningsråd)	45,8	36,5
Sum tilskudd	97,5	82,0

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	108	105
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	43 %	43 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	50 %

The University Centre in Svalbard

Administrerende direktør:
Harald Ellingsen

Styre: Berit Johanne Kjeldstad (leder),
Jarle Nygard (nestleder), Eva Falleth,
Lise Øverås, Morten Hald, Arild Olsen,
Nina Frisak, Riko Normets*, Elise Strømseng*,
Eli Anne Ersdal* (* valgt av de ansatte)

Revisor: PricewaterhouseCoopers AS

© David Wangborg

Statlig eierandel gjennom Kunnskapsdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.unis.no

Universitetscenteret på Svalbard AS (UNIS) ble opprettet som et statsaksjeselskap i 2002. Selskapet avløste stiftelsen Universitetsstudiene på Svalbard, som var opprettet av de fire norske universitetene i 1994.

Selskapets formål er å gi studietilbud og drive forskning med utgangspunkt i Svalbards geografiske plassering i et høyarktisk område og fortrinnene dette gir gjennom bruk av naturen som laboratorium. Studietilbudet skal være på universitetsnivå og fremstå som et supplement til undervisningen ved universitetene på fastlandet, og inngå i et ordinært studielop som fører til grader på bachelor-, master- og doktorgradsnivå. Studietilbudet skal ha en internasjonal profil, og undervisningen foregår på engelsk.

UNIS har fire studieretninger: Arktisk biologi, Arktisk geologi, Arktisk geofysikk og Arktisk teknologi. I 2016 ga UNIS undervisning i totalt 97 emner på bachelor-, master- og doktorgradsnivå. I samme periode var det 759 studenter fra 43 nasjoner som fulgte undervisning og 48 masterstudenter som arbeidet med sine oppgaver ved UNIS. Det tilsvarer 214 studentårverk. I 2016 utgjorde norske gradsstudenter 45 pst. av studentmassen, det vil si 339 studenter, og 32 postdoktorer og doktorgradsstudenter hadde opphold ved UNIS.

Målet med statens eierskap i UNIS er å medvirke til at senteret kan gi studietilbud på universitetsnivå og drive forskning med utgangspunkt i Svalbards plassering i et høyarktisk område. Selskapet skal ha effektiv drift.

Viktige hendelser

UNIS har i 2016 videreutviklet samarbeidet med de norske universitetene for å utvikle en arktisk profil innenfor eksisterende studieprogrammer på fastlandsuniversitetene, spesielt med sikte på å tilby hele semestertilbud. Dette skal gi en mer stabil strøm av studenter til UNIS og vil samtidig gjøre de norske universitetene mer attraktive.

UNIS har ytterligere økt sin vitenskapelige produksjon og er en av de største og mest sentrale aktørene innenfor polarforskning på Svalbard. I 2016 publiserte UNIS' forskere 150 vitenskapelige artikler i tidskrifter med fagfellebedømming, hvorav 65 var på høyeste nivå.

Samfunnsansvar

UNIS legger stor vekt på arbeidet med helse, miljø og sikkerhet og at virksomheten i minst mulig grad påvirker miljøet.

UNIS skal være en ressurs for lokalsamfunnene på Svalbard. Det omfatter ansatte, studenter og kunnskapen de besitter.

Økonomisk utvikling

UNIS fikk tilskudd på 126 mill. kroner over Kunnskapsdepartementets budsjett i 2016. I tillegg har selskapet prosjektinntekter til forskning på 44,5 mill. kroner og inntekter fra konsulenttjenester og utleie på 14,5 mill. kroner. Årsregnskapet viser et underskudd, som skyldes at kostnader til feltaktivitet knyttet til kurs, samt kostnader til personell og infrastruktur har økt mer enn ventet.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	146	144
Driftskostnader	152	149
Brutto driftsresultat (EBITDA)	-4,0	-3,4
Driftsresultat (EBIT)	-5,7	-5,3
Netto finansposter	0,0	-0,1
Resultat før skatt	-5,7	-5,4
Skattekostnad	0,0	0,0
Resultat etter skatt	-5,7	-5,4

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	34,6	36,4
Omløpsmidler	25,7	43,7
Sum eiendeler	60,3	80,1

Egenkapital	2016	2015
Avsetning til forpliktelser	0,0	1,1
Rentebærende gjeld	18,4	21,6
Rentefri gjeld	31,5	41,2
Sum gjeld og forpliktelser	49,9	63,9
Sum egenkapital og gjeld	60,3	80,1

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	-14,4	-11,0
Investeringsaktiviteter	-2,6	-6,2
Finansieringsaktiviteter	-0,3	-2,9
Endring betalingsmidler	-17,3	-20,1

Nøkkeltall	2016	2015
Sysselsatt kapital	28,8	37,8
Brutto driftsmargin (EBITDA)	-3 %	-2 %
Driftsmargin (EBIT)	-4 %	-4 %
Egenkapitalandel	17 %	20 %
Egenkapitalrentabilitet	-43 %	-29 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	-3 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	-15 %	-11 %

Andre nøkkeltall	2016	2015
Studentårverk	214	203

Tilskudd fra staten	2016	2015
Driftstilskudd	126	122

Annens informasjon	2016	2015
Antall ansatte	130	118
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	64 %	70 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	57 %	30 %

Administrerende direktør:
Hilde Britt Mellbye

Styre: Hill-Marta Solberg (leder), Ellen Seip (nestleder), Liv Kari Eskeland, David Hansen, Per Arne Olsen, Sverre Helno, Helge Storvik*, Turid Sundsetvik*, Svend Bang Pedersen* (* valgt av de ansatte)

Revisor: PricewaterhouseCoopers AS

Statlig eierandel gjennom Helse- og omsorgsdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.vinmonopolet.no

AS Vinmonopolet er et statlig detaljmonopol med enerett til salg av alkoholprodukter som inneholder mer enn 4,7 volumprosent alkohol til forbruker. Selskapet ble stiftet i 1922. Vinmonopolet er ett av de viktigste virkemidlene i norsk alkoholpolitikk og skal bidra til å begrense alkoholforbruket gjennom regulering av tilgjengeligheten.

Det alkoholpolitiske ansvaret kommer til uttrykk gjennom effektiv sosial kontroll, holdningsskapende tiltak, effektiv drift og fravær av kjøpepress. For å få nødvendig legitimitet i befolkningen legger Vinmonopolet vekt på å være en faghandelskjede med stor produktbredde og personlig kundeservice. Vinmonopolet har hovedkontor i Oslo.

Målet med statens eierskap i Vinmonopolet er å sikre at omsetning av alkoholholdig drikk over 4,7 volumprosent skjer i kontrollerte former slik at skadevirkningene av alkohol i Norge for den enkelte og for samfunnet begrenses. På grunn av det alkoholpolitiske målet om å begrense omsetningen av alkohol er det ikke satt mål for selskapets økonomiske resultater ut over kravet til mest mulig effektiv drift.

Viktige hendelser

I 2016 åpnet Vinmonopolet ni nye butikker, samtlige selvbetjente. Vinmonopolet har med disse butikkene totalt 315 butikker og er etablert i 244 av landets kommuner. Av Norges befolkning bor nå 91 pst. i kommuner med eget Vinmonopol og 96,5 pst. av befolkningen bor nærmere enn 30 kilometer fra nærmeste Vinmonopol. Andelene har økt år for år, i takt med utbyggingen av butikknett. 15 butikker er i den minste butikkategorien, som er skapt for ytterligere å bedre tilgjengelighet i distrikts-Norge.

Vinmonopolets omdømme står sterkt. For fjerde året på rad toppet selskapet TNS Gallups syndikerte omdømmeundersøkelse og var å finne blant topp ti i de fleste andre store omdømmeundersøkelsene i landet.

Samfunnsansvar

Vinmonopolet har sammen med de andre nordiske alkoholmonopolene i Sverige, Finland, Island og Færøyene satt seg store og ambisiøse mål innenfor samfunnsansvar. Det er satt felles etiske krav til leverandørene og hvordan disse følges opp. Vinmonopolet er sammen med de andre nordiske monopolene medlem av organisasjonen BSCI, og følger opp leverandørene på en ensartet måte. I 2016 er det gjennomført pilot med revisjon hos to produsenter, én i Sør-Afrika og én i Argentina. Etter en TV-dokumentar om dårlige arbeidsforhold i Sør-Afrika er det igangsatt et Prosjekt Sør-Afrika hvor åtte konkrete krav stilles til alle produsenter, hvor dette følges opp med egne revisjoner. Vinmonopolene starter oppfølging av produsenter av rom i 2017 på bakgrunn av en rapport fra Fairfood International om arbeidsforholdene hos sukkerrørsprodusenter i Nicaragua og Guatemala.

Økonomisk utvikling

Vinmonopolet har fortsatt den positive økonomiske utviklingen i 2016. Økt driftsresultat skyldes i hovedsak økt omsetning. Snittprisen på solgte varer øker mer enn generell prisstigning, noe som bidrar til det positive resultatet. Vinmonopolet har ikke økt avansen siden 2012, men har opprettholdt gode resultater gjennom bl.a. streng kostnadskontroll.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	13 269	12 806
Herav alkoholavgift	7 009	6 781
Driftskostnader	13 090	12 666
Brutto driftsresultat (EBITDA)	246	214
Driftsresultat (EBIT)	179	140
Netto finansposter	20	22
Resultat før vinmonopolavgift	199	161
Skatt	50	44
Resultat etter vinmonopolavgift	150	117

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	501	600
Omløpsmidler	3 291	3 123
Sum eiendeler	3 792	3 723

Egenkapital	829	553
Rentebærende gjeld	0	0
Rentefri gjeld	2 963	3 171
Sum gjeld og forpliktelser	2 963	3 171
Sum egenkapital og gjeld	3 792	3 723

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	176	177
Investeringsaktiviteter	-75	-86
Finansieringsaktiviteter	0	0
Endring betalingsmidler	101	91

Nøkkel tall	2016	2015
Sysselsatt kapital	829	553
Brutto driftsmargin (EBITDA)	2 %	2 %
Driftsmargin (EBIT)	1 %	1 %
Egenkapitalandel	22 %	15 %
Egenkapitalrentabilitet	22 %	23 %
Gjennomsnittlig EK-rentabilitet siste 5 år	29 %	-
Rentabilitet sysselsatt kapital	29 %	32 %

Utbytte	2016	2015
Utbytte for regnskapsåret	75	59
Utbytteandel	50 %	50 %
Gjennomsnittlig utbytteandel siste 5 år	50 %	-
Utbytte til staten	75	59

Annen informasjon	2016	2015
Antall ansatte	1 812	1 857
Andel ansatte i Norge	100 %	100 %
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	44 %	44 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	50 %

Statskog er landets største skogeier med om lag 6 pst. av det samlede produktive skogarealet i Norge.

Målet med statens eierskap i de regionale helseforetakene er gjennom sitt «sørge for»-ansvar å sikre spesialisthelsetjenester til regionens befolkning gjennom å yte gode og likeverdige spesialisthelsetjenester til alle som trenger det når de trenger det, uavhengig av alder, kjønn, bosted, personlig økonomi, etnisk bakgrunn, samt å legge til rette for forskning og undervisning. Helseforetakene skal ha effektiv drift.

Regionale helseforetak

Landets helseregioner¹

Helse Midt-Norge RHF	118
Helse Nord RHF	119
Helse Sør-Øst RHF	120
Helse Vest RHF	121

¹ Kartgrunnlag: Statens kartverk. Bearbejdet av Helse- og omsorgsdepartementet.

Administrerende direktør:
Stig Arild Slørdahl

Styre: Ola Henrik Strand (leder), Paul Steinar Valle (nestleder), Brit Tove Welde, Vigdis Harsvik, Tore Kristiansen, Liv Stette, Anita Solberg*, Ivar Østrem*, Lindy Jarosch-von Schweder* (* valgt av de ansatte)

Revisor: BDO AS

© Kristin Støylen

Statlig eierandel gjennom Helse- og omsorgsdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.helse-midt.no

Helse Midt-Norge RHF ble etablert i 2002 og har det overordnede ansvaret for å sikre befolkningen i Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag gode og likeverdige spesialisthelsetjenester. Helseregionen omfatter helseforetakene Helse Møre og Romsdal, St. Olavs Hospital, Helse Nord-Trøndelag og Sykehusapotekene i Midt-Norge. Helse Midt-Norge RHF har sitt hovedkontor i Stjørdal. Regionens visjon er «På lag med deg for helsa di», og den gjenspeiler de sentrale verdiene kvalitet, trygghet og respekt.

Det regionale helseforetaket har lang-siktige avtaler med en rekke private leverandører av helsetjenester.

Vilkår for bevilgningene til de regionale helseforetakene settes i oppdragsdokumentet, som også omtales som den helsepolitiske bestillingen.

Målet med statens eierskap i de regionale helseforetakene fremgår på side 116.

Viktige hendelser

Helse Midt-Norge vedtok i 2016 en ny strategi for foretaksgruppen, Strategi 2030. Den gir en felles ambisjon om å bygge en fremragende helsetjeneste til det beste for pasientene og befolkningen.

Foretaksgruppen har gjort et betydelig arbeid for å redusere ventetidene og fjerne fristbruddene. Aldri før har ventetiden i Helse Midt-Norge vært så kort, og i tillegg er variasjonen i ventetider mellom helseforetakene betydelig redusert. Ved utgangen av året var den gjennomsnittlige ventetiden for de som hadde startet behandling 54 dager. For året under ett var gjennomsnittlig ventetid 58 dager. Antallet fristbrudd er også redusert og helseforetakene er nå nær målet om null fristbrudd.

Foretaksgruppen arbeider målrettet med å tilby en trygg og effektiv spesialisthelsetjeneste gjennom hele behandlingsskjeden. De to siste årene er det utviklet 30 regionale pasientforløp, og i 2016 er alle godkjent. De regionale pasientforløpene utvikles etter metodikken for standardiserte pasientforløp. Dette er et viktig tiltak for å redusere uønsket variasjon i helsetjenesten.

Konseptfasen for Sjukehuset Nordmø-

re og Romsdal (SNR) ble ferdigstilt i desember 2016. Konseptfasen for SNR viste at det kan oppnås et styrket fagmiljø, kvalitet og et bedre tilbud til befolkningen gjennom det vedtatte alternativet med et felles akuttstusykehus på Hjelset og en ombygging av eksisterende sykehus i Kristiansund til et distriktsmedisinsk senter (DMS), som også skal inneholde dagkirurgi.

Innkjøpsfunksjonen ved helseforetakene og Helse Midt-Norge RHF er i slutten av 2016 skilt ut og fusjonert med Sykehusinnkjøp HF.

Helse Midt-Norge RHF har gjennom programmet Helseplattformen fått i oppdrag å være et regionalt utprøvningsprogram for det anbefalte nasjonale målbilde i «En innbygger – én journal» og et mulig startpunkt for en felles nasjonal løsning for kommunal helse- og omsorgstjeneste.

Samfunnsansvar

Helse Midt-Norge har retningslinjer for utøvelse av samfunnsansvar og etiske retningslinjer.

Alle helseforetakene i Helse Midt-Norge er blitt sertifisert etter standarden NS-EN ISO 14001:2004 Miljøstyring, ytre miljø. St. Olavs Hospital HF og Helse Midt-Norge IT er høsten 2016 resertifisert etter ny standard: ISO 14001:2015 Ledelsessystemer for miljø. Øvrige helseforetak skal resertifiseres i 2017.

Helse Midt-Norge har i 2016 arbeidet med nye krav i miljøledelsesstandard og hvordan arbeid med ytre miljø kan integreres med pasientbehandling og -forløp. Miljøpolitikken synliggjøres i alle innkjøp.

Helse Midt-Norge har utført oppfølging av underleverandør på Filippinene for å avdekke eventuelle menneske- og arbeidsrettighetsbrudd i leveranse av IKT-tjenester til regionen.

Økonomisk utvikling

Foretaksgruppen leverer positive økonomiske resultater og de økonomiske kravene som er stilt Helse Midt-Norge i 2016 er innfridd. Resultatet i Helse Midt-Norge er på 364 mill. kroner.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	21 249	21 080
Driftskostnader	20 865	20 635
Driftsresultat	384	445
Netto finansposter	-17	-49
Skattekostnad	3	3
Årsresultat	364	393
Unntatt fra resultatkravet	0	0
Helse- og omsorgsdepartementets resultatkrav	0	0
Avvik fra Helse- og omsorgsdepartementets resultatkrav	364	393

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	15 799	16 037
Omløpsmidler	3 917	3 622
Sum eiendeler	19 716	19 659

Egenkapital	8 812	8 448
Avsetning for forpliktelser	3 747	3 865
Rentebærende gjeld	3 030	3 275
Rentefri gjeld	4 127	4 071
Sum gjeld og forpliktelser	10 905	11 211
Sum egenkapital og gjeld	19 716	19 659

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	1 638	2 093
Investeringsaktiviteter	-813	-594
Finansieringsaktiviteter	-475	-765
Endring betalingsmidler	351	734

Nøkkel tall	2016	2015
Antall innbyggere under Helse Midt-Norge sitt «sørge for»-ansvar	715 059	709 504
Antall polikliniske konsultasjoner, somatikk	906 350	916 924
Antall utskrevne pasienter fra døgntilrettelagt innenfor psykisk helsevern for voksne	7 207	7 602
Antall polikliniske kontakter innenfor psykisk helsevern for voksne	283 007	288 093
Antall utskrevne pasienter fra tverrfaglig spesialisert døgntilrettelagt innenfor rusmiddelmissbrukere	2 022	2 037
Antall polikliniske kontakter for rusmiddelmissbrukere	41 853	40 529
Antall dager i gjennomsnittlig ventetid (NPR)	58	67

Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	2016	2015
Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	19 761	19 473

Annen informasjon	2016	2015
Antall årsverk i foretaksgruppen	16 746	15 877
Statens eierandel årsrull	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	56 %	44 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	50 %

Administrerende direktør:
Lars Vorland

Styre: Marianne Telle (leder), Inger Lise Strøm (nestleder), Svein Are Jenssen, Line Miriam Sandberg, Arnfinn Sundsfjord, Jonny-Leo Jernsletten, Kari Jørgensen, Fredrik Sund*, Sissel Alterskjær*, Kari B. Sandnes* (* valgt av de ansatte)

Revisor: BDO AS

Statlig eierandel gjennom Helse- og omsorgsdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.helse-nord.no

Helse Nord RHF ble etablert i 2002 og har det overordnede ansvaret for å sikre befolkningen i Nord-Norge og på Svalbard gode og likeverdige spesialisthelsetjenester. Helse Nord omfatter Finnmarkssykehuset, Universitetssykehuset i Nord-Norge, Nordlandssykehuset, Helgelandssykehuset og Sykehusapotek Nord. Helse Nord RHF har hovedkontor i Bodø.

Det regionale helseforetaket har lang-siktige avtaler med en rekke private leverandører av helsetjenester. I 2016 kjøpte Helse Nord eksterne helsetjenester for om lag 0,8 mrd. kroner. Dette tilsvarer 5 pst. av driftskostnadene.

Vilkår for bevilgningene til de regionale helseforetakene settes i oppdragsdokumentet, som også omtales som den helsepolitiske bestillingen.

Målet med statens eierskap i de regionale helseforetakene fremgår på side 116.

Viktige hendelser

Helse Nord har gjort en betydelig og systematisk innsats for å redusere ventetider for avviklede og ventende pasienter i 2016. Gjennomsnittlig ventetid ved utgangen av 2016 er 58 dager, som er under kravet på 65 dager.

Helse Nord har i 2016 innført felles pasientjournal og avsluttet FIKS-programmet (Felles innføring av kliniske systemer).

I september åpnet ny hovedinngang og behandlingsfløy ved Nordlandssykehuset Bodø.

I 2016 ble det etablert en medikamentfri døgnpost med seks plasser for pasienter med alvorlig psykisk lidelse ved Universitetssykehuset Nord-Norge. Det medikamentfrie tilbudet vektlegger pasientens valgmuligheter og medvirkning i egen behandling, og den enkeltes ressurser står sentralt.

Spesialisthelsetjenesten i Helse Nord tok i 2016 i bruk det felles digitale nødnettet for helse, politi og brann. Alle ambulanser og AMK-er er satt i drift på nytt nødnett med unntak av AMK Finnmark.

Samfunnsansvar

Helse Nord har innført miljøledelse og samtlige foretak er sertifisert etter ISO 14001. Helse Nord er medlem av Grønt punkt og Initiativ for etisk handel. Helse Nord forutsetter at all rekruttering skjer i samsvar med WHO's internasjonale kode for etisk rekruttering av helsepersonell.

Økonomisk utvikling

Helse Nord RHF planlegger med overskudd i driften for å få rom til å gjennomføre nødvendige investeringer. Dette har foretaksgruppen klart hvert år siden 2009. I 2016 viser regnskapet et overskudd på 539 mill. kroner, noe som er 178 mill. kroner bedre enn styrets resultatkrav og 539 mill. kroner bedre enn resultatkravet fra eier.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	17 354	17 209
Driftskostnader	16 861	16 634
Driftsresultat	493	575
Netto finansposter	47	42
Skattekostnad	0	1
Årsresultat	539	617
Unntatt fra resultatkravet	0	0
Helse- og omsorgsdepartementets resultatkrav	0	0
Avvik fra Helse- og omsorgsdepartementets resultatkrav	539	617

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	14 621	13 196
Omløpsmidler	3 012	3 162
Sum eiendeler	17 633	16 358

Egenkapital	2016	2015
Avsetning for forpliktelser	455	434
Rentebærende gjeld	3 160	2 692
Rentefri gjeld	3 852	3 605
Sum gjeld og forpliktelser	7 467	6 731
Sum egenkapital og gjeld	17 633	16 358

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	1 541	2 032
Investeringsaktiviteter	-2 267	-1 856
Finansieringsaktiviteter	421	369
Endring betalingsmidler	-305	546

Nøkkeltall	2016	2015
Antall innbyggere under Helse Nord sitt «sørge for»-ansvar	484 647	481 994
Antall polikliniske konsultasjoner, somatikk	494 940	479 317
Antall utskrevne pasienter fra døgntilbud innenfor psykisk helsevern	6 487	6 680
Antall polikliniske kontakter innenfor psykisk helsevern	211 283	202 401
Antall utskrevne pasienter fra tverrfaglig spesialisert døgntilbud innenfor rusmiddelmissbrukere	1 283	1 075
Antall polikliniske kontakter for rusmiddelmissbrukere	18 550	14 143
Antall dager i gjennomsnittlig ventetid (NPR)	66	75

Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	2016	2015
Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	16 353	16 200

Annen informasjon	2016	2015
Antall årsverk i foretaksgruppen	13 489	13 359
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	60 %	60 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	57 %	57 %

Administrerende direktør:
Cathrine Marie Lofthus

Styre: Ann-Kristin Olsen (leder),
Anne Cathrine Frøstrup (nestleder),
Eyolf Bakke, Bernadette Kumar,
Geir Nilssen, Truls Velgaard, Sigrun
Elisabeth Vågeng, Kirsten Brubakk*,
Christian Grimsgaard*, Svein Øverland*
(* valgt av de ansatte)

Revisor: PricewaterhouseCoopers AS

© Sykehuset Østfold

Statlig eierandel gjennom Helse- og omsorgsdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.helse-sorost.no

Helse Sør-Øst RHF ble etablert i 2007 med hovedkontor på Hamar. Det regionale helseforetaket skal sørge for gode og likeverdige spesialisthelsetjenester til befolkningen i Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder. Helseregionen omfatter helseforetakene Akershus universitetssykehus, Oslo universitetssykehus, Sunnaas sykehus, Sykehusapotekene, Sykehuset i Vestfold, Sykehuset Innlandet, Sykehuset Telemark, Sykehuset Østfold, Sykehuspartner, Sørlandet sykehus og Vestre Viken.

Helseforetakenes hovedoppgaver løses ved de offentlig eide sykehusene, men det stilles også krav til godt samarbeid mellom private og offentlige helsetjenester for å bedre utnyttelsen av ledig kapasitet og å øke pasientenes valgfrihet. Helse Sør-Øst RHF har inngått langsiktige avtaler med en rekke private leverandører. I 2016 ble det kjøpt eksterne helsetjenester for om lag 4,8 mrd. kroner, som tilsvarende 6,2 pst. av driftskostnadene.

Ut over å sørge for gode og likeverdige spesialisthelsetjenester ivaretar Helse Sør-Øst RHF også lovpålagte oppgaver innenfor forskning, utdanning og opplæring av pasienter og pårørende.

Målet med statens eierskap i de regionale helseforetakene fremgår på side 116.

Viktige hendelser

Helse Sør-Øst RHF følger opp Helse- og omsorgsdepartementets styringsmål om reduksjon i unødvendig venting og variasjon i kapasitetsutnyttelsen, prioritering av psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling samt bedret kvalitet og pasientsikkerhet. Disse styringsmålene korresponderer godt med det regionale helseforetakets prioriterte mål for helseforetaksgruppen slik de fremgår av Plan for strategisk utvikling 2013–2020. Måloppnåelsen i 2016 vurderes generelt som god, selv om det fortsatt finnes områder der måloppnåelsen ikke er god nok. Det regionale helseforetakets styre forutsetter at det arbeides aktivt for en bedret måloppnåelse innenfor disse områdene.

Helseforetaksgruppen kan fremvise et økonomisk resultat som gir grunnlag for store investeringer. Styret i Helse Sør-Øst RHF har i 2016 behandlet saker som bl.a. legger grunnlag for ytterligere forbedringer i behandling av kreftpasienter, forbedret kapasitet og kvalitet gjennom investeringer i bygg og infrastruktur flere steder i regionen samt videreutvikling av målbilde for Oslo universitetssykehus.

IKT-infrastrukturen i helseforetaksgruppen er vedtatt modernisert. Arbeidet følges tett opp av styret som har behandlet dette flere ganger i løpet av året.

Samfunnsansvar

Helse Sør-Øst RHF har siden 2011 årlig publisert Rapport for miljø- og samfunnsansvar. Den dekker temaene miljø, klima, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, sosiale forhold og korrupsjonsbekjempelse. Fra 2016 inkluderer den også HMS. I 2016 la helseforetaksgruppen særlig vekt på å stille krav til ivaretagelse av ytre miljø i anskaffelser av legemidler og implementering av antikorrupsjonsprogrammet som ble startet opp året før. Helseforetaksgruppen innførte også en utfasingliste for miljø- og helseskadelige kjemikalier for å redusere slike kjemikalier i produkter som anskaffes i helseregionen.

I 2016 fulgte Helse Sør-Øst RHF opp tre fabrikker i Mellom-Amerika for å avdekke eventuelle menneske- og arbeidsrettighetsbrudd i produksjon av produkter som anskaffes til sykehusene i regionen.

Økonomisk utvikling

Foreløpig resultat for 2016 for helseforetaksgruppen var 1 343 mill. kroner, 598 mill. kroner over budsjett. Samlet er det god kontroll med økonomien. Den positive resultatutviklingen legger et grunnlag for økt investeringsevne. Samlet investeringsbehov er stort, og Helse Sør-Øst RHF planlegger flere store investeringsprosjekter. Riktig prioritering av investeringsprosjekter er viktig for å sikre god kvalitet i pasientbehandling samtidig som helseforetaksgruppen har økonomisk bæreevne til å gjennomføre prosjektene.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	79 425	78 925
Driftskostnader	78 038	77 849
Driftsresultat	1 387	1 077
Netto finansposter	-39	-28
Skattekostnad	5	2
Årsresultat	1 343	1 046
Unntatt fra resultatkravet	0	0
Helse- og omsorgsdepartementets resultatkrav	0	0
Avvik fra Helse- og omsorgsdepartementets resultatkrav	1 343	1 046

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	56 844	56 615
Omløpsmidler	7 360	5 506
Sum eiendeler	64 204	62 120

Egenkapital	2016	2015
Avsetning for forpliktelser	5 017	5 046
Rentebærende gjeld	9 211	9 113
Rentefri gjeld	16 132	15 456
Sum gjeld og forpliktelser	30 360	29 614
Sum egenkapital og gjeld	64 204	62 120

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	5 097	7 000
Investeringsaktiviteter	-3 152	-4 102
Finansieringsaktiviteter	-128	-3 517
Endring betalingsmidler	1 817	-619

Nøkkel tall	2016	2015
Antall innbyggere under Helse Sør-Øst sitt «sørge for»-ansvar	2 920 730	2 900 000
Antall polikliniske konsultasjoner, somatikk	2 965 168	2 754 834
Antall utskrevne pasienter fra døgntilrettelagt innenfor psykisk helsevern	27 646	26 909
Antall polikliniske kontakter innenfor psykisk helsevern	1 379 264	1 334 817
Antall utskrevne pasienter fra tverrfaglig spesialisert døgntilrettelagt innenfor rusmiddelmissbrukere	9 597	8 641
Antall polikliniske kontakter for rusmiddelmissbrukere	254 570	238 429
Antall dager i gjennomsnittlig ventetid (NPR)	59	68

Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	2016	2015
Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	72 624	72 424

Annen informasjon	2016	2015
Antall årsverk i foretaksgruppen	60 368	59 788
Statens eierandel årsrull	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	50 %	50 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	57 %	57 %

Administrerende direktør:
Herlof Nilssen

Styre: Terje Vareberg (leder),
Lise Reinertsen (nestleder), Ohene
Aboagye, Gunnar Berge, Tone Berntsen
Steinsvåg, Olin Johanne Henden,
Lise Karin Strømme*, Bente Pilskog*,
Tom Guldhav* (* valgt av de ansatte)

Revisor: BDO AS

Statlig eierandel gjennom Helse- og omsorgsdepartementet: 100 %
Selskapets nettside: www.helse-vest.no

Helse Vest RHF ble etablert i 2002 og har det overordnede ansvaret for å sikre befolkningen i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane gode og likeverdige spesialisthelsetjenester. Helseregionen omfatter Helse Førde, Helse Bergen, Helse Fonna, Helse Stavanger, Sjukehusapoteka Vest, Helse Vest Innkjøp og Helse Vest IKT. Helse Vest RHF har hovedkontor i Stavanger. Visjonen til Helse Vest RHF er å fremme helse og livskvalitet.

Helse Vest RHF har langsiktige avtaler med en rekke private og ideelle leverandører av helsetjenester. Ved utgangen av 2016 hadde Helse Vest ti avtaler med syv ulike private kommersielle leverandører av helsetjenester.

Vilkår for bevilgningene til de regionale helseforetakene settes i oppdragsdokumentet, som også omtales som den helsepolitiske bestillingen.

Målet med statens eierskap i de regionale helseforetakene fremgår på side 116.

Viktige hendelser

I 2016 hadde Helse Vest RHF gode resultater på kvalitet og økonomi, to avgjørende forutsetninger for trygge og gode helsetjenester. Satsing på god dialog mellom pasient og sykehus, bedre organisering, pasientsikkerhet og felles systembygging har preget året, og har bidratt til å styrke pasientens helsetjeneste.

Sykehusene på Vestlandet behandlet i 2016 flere pasienter enn noen gang, samtidig som ventetidene er kortere. I 2016 ble det gjennomført totalt 1 693 627 pasientkontakter på sykehus og institusjoner på Vestlandet. Det har vært totalt, for alle fagområder, 22 300 flere pasientkontakter i

poliklinikk og dagbehandling i 2016 enn året før.

Arbeidet med å bedre kvaliteten og øke pasientsikkerheten i sykehusene er et av de viktigste satsingsområdene i foretaksgruppen, sammen med HMS. I 2016 er de fleste av tiltakspakkene i program for pasientsikkerhet rullet ut i alle sykehus og relevante institusjoner. Alle sykehusene i Helse Vest rapporterer nå på en rekke kvalitetsindikatorer som for eksempel trykksår, fall, trygg kirurgi og hjerneslag.

I 2016 er det utviklet flere nye digitale tjenester for pasientene på Vestlandet. Bl.a. kan pasienter nå lese sin egen sykehusjournal på nett, endre timen sin på sykehuset og ha dialog med sykehuset 24 timer i døgnet.

Samfunnsansvar

Helse Vest RHF har offentlig tilgjengelige etiske retningslinjer og følger selskaps- og bransjeorienterte retningslinjer for sin rapportering om samfunnsansvar. Prinsipper og praksis for åpenhet gjelder alle foretakene.

Alle helseforetakene i helseregionen er miljøsertifisert. Sertifisering etter ISO-standarder viser at foretaket har innført miljøledelse og et miljøstyringssystem, som er virkemidler for å nå målet om en mer miljøvennlig drift.

Økonomisk utvikling

Resultatet for Helse Vest RHF viser et overskudd på 724 mill. kroner. Det er syvende år på rad at foretaksgruppen leverer positive resultater. Dette styrker investeringsevnen og kommer pasienter og medarbeidere til gode.

Resultatregnskap (mill. kroner)	2016	2015
Driftsinntekter	27 989	27 724
Driftskostnader	27 370	27 113
Driftsresultat	619	611
Netto finansposter	105	68
Skattekostnad	0	-1
Årsresultat	724	680
Unntatt fra resultatkravet	0	0
Helse- og omsorgsdepartementets resultatkrav	0	0
Avvik fra Helse- og omsorgsdepartementets resultatkrav	724	680

Balanse	2016	2015
Anleggsmidler	18 175	17 580
Omløpsmidler	4 784	4 377
Sum eiendeler	22 959	21 957

Egenkapital	2016	2015
Avsetning for forpliktelser	1 099	958
Rentebærende gjeld	2 470	2 375
Rentefri gjeld	5 351	5 309
Sum gjeld og forpliktelser	8 920	8 642
Sum egenkapital og gjeld	22 959	21 957

Kontantstrøm	2016	2015
Operasjonelle aktiviteter	2 324	2 875
Investeringsaktiviteter	-1 837	-1 799
Finansieringsaktiviteter	-72	-607
Endring betalingsmidler	415	469

Nøkkel tall	2016	2015
Antall innbyggere under Helse Vest sitt «sørge for»-ansvar	1 102 253	1 096 202
Antall polikliniske konsultasjoner, somatikk	1 077 594	1 033 266
Antall utskrevne pasienter fra døgntilrettelagt innenfor psykisk helsevern	12 060	11 722
Antall polikliniske kontakter innenfor psykisk helsevern	445 391	431 448
Antall utskrevne pasienter fra tverrfaglig spesialisert døgntilrettelagt innenfor rusmiddelmissbrukere	2 313	2 643
Antall polikliniske kontakter for rusmiddelmissbrukere	170 642	143 672
Antall dager i gjennomsnittlig ventetid (NPR)	62	66

Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	2016	2015
Tilskudd fra staten/offentlige kjøp	26 486	26 150

Annen informasjon	2016	2015
Antall årsverk i foretaksgruppen	21 752	21 379
Statens eierandel årsslutt	100 %	100 %
Andel kvinner i styret totalt	56 %	56 %
Andel kvinner blant eieroppnevnte/aksjonærvalgte styremedlemmer	50 %	50 %

Øvrige selskaper

Filmparken AS

Selskapet tilbyr fasiliteter for innspilling av film, herunder studioer og kontorbygg, på Jar i Bærum. Staten ved Kulturdepartementet eier 77,6 pst. av aksjene i Filmparken, mens Oslo kommune eier 11,6 pst. De øvrige 10,8 pst. av aksjene eies av om lag 80 kommuner og en bank.

Filmparkens bygg er satt opp i perioden 1935–1995 og har varierende teknisk og arkitektonisk kvalitet. Det er mulige verneinteresser knyttet til to av studioene. Etter en klagesak til ESA i 2006 ble det klart at staten ikke kan gi tilskudd til selskapet på grunn av konkurransemessige forhold. Filmparken har slitt med å få tilstrekkelig overskudd til å vedlikeholde og utvikle eiendommen, og bygningene fremstår nå som nedslitt og umoderne.

Staten har vært involvert i filmproduksjon og studiodrift på Jar siden 1948, da staten gikk inn som aksjeeier i kommunalt eide Norsk Film AS og datterselskapet Norsk Filmstudio AS. I 2001 solgte staten Norsk Film AS (filmproduksjonen), men beholdt majoritetsandelen i filmstudioene og eiendommen som i dag forvaltes av Filmparken.

Stortinget har gitt sin tilslutning til at staten kan selge Filmparken. I statsbudsjettet for 2014 sluttet Stortinget seg til at «...staten ikke lenger skal være bundet av forpliktelsen til å sikre studiodrift for spillefilmproduksjon, ettersom anleggene på Jar ikke benyttes til produksjon av spillefilm, og dermed ikke lenger ivaretar kulturpolitiske hensyn. Staten bør derfor på sikt kunne utvikle sitt eierskap til Filmparken.» Fullmakten er fornyet hvert år i statsbudsjettet siden da.

Folketrygdfondet

Selskapet er et særlovselskap som forvalter Statens pensjonsfond Norge (SPN) etter nærmere bestemmelser fastsatt av Finansdepartementet. Selskapet eies 100 pst. av staten ved Finansdepartementet. Opprettelsen av særlovselskapet Folketrygdfondet i 2008 tydeliggjorde skillet mellom formuesmassen SPN og Folketrygdfondet som kapitalforvalter av denne formuesmassen. SPN er plassert som

et kapitalinnskudd i Folketrygdfondet. SPN hadde ved utgangen av 2016 en markedsverdi på vel 212 mrd. kroner. Folketrygdfondet foretar investeringsbeslutninger og utøver eierrettigheter uavhengig av Finansdepartementet.

Målet med forvaltningen av SPN er høyest mulig avkastning, målt i norske kroner og etter kostnader. Avkastningen overføres ikke til statskassen, men legges til kapitalen i SPN.

Folketrygdfondet investerer SPN i noterte aksjer og obligasjoner i Norge, Sverige, Danmark og Finland. Selskapet er en av de største finansielle investorene på Oslo Børs. De norske aksjeinvesteringene tilsvarer om lag 5 pst. av samlet markedsverdi notert ved børsen, og gjennomsnittlig eierandel i norske aksjer Folketrygdfondet var investert i ved årsslutt 2016 var 5,8 pst. På samme tidspunkt hadde Folketrygdfondet 51 ansatte lokalisert i Oslo.

Olaug Svarva er administrerende direktør i Folketrygdfondet. Styret består av følgende eieroppnevnte medlemmer: Siri Teigum (leder), Marianne Hansen, Liselott Kilaas, Renate Larsen, Einar Westby, Bjørn Østbø og Hans Aasnæs. Henrik Fosby er ansattevalgt styremedlem.

For mer informasjon om Folketrygdfondet, se selskapets nettside www.folketrygdfondet.no, Meld. St. 26 (2016–2017) Forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2016 og Meld. St. 34 (2016–2017) Finansmarkedsmeldingen 2016–2017.

Rosenkrantzgate 10 AS

Selskapet er et eiendomsselskap hvis eneste aktivum er eiendommen med adresse Rosenkrantzgate 10. Selskapets virksomhet er knyttet til utleie av lokaler i denne eiendommen. Bygningen huser Oslo Nye Teater som har første rett til leie av lokaler.

Aksjekapitalen i selskapet utgjør 651 450 kroner og er fordelt på 13 029 aksjer pålydende 50 kroner. Staten ved Kulturdepartementet eier 3,07 pst. av aksjene. Oslo kommune er majoritetsaksjeeier med 78,89 pst. av aksjene, mens 16,69 pst. av aksjene er i ukjent eie.

Statens eierandel er et resultat av tidligere engasjement/eierskap i Oslo Nye Teater, som Oslo kommune nå eier alene. Kulturdepartementet har tidligere forsøkt å avhende aksjene til Oslo kommune, men kommunen har ikke vært villig til å kjøpe dem så lenge utfordringen knyttet til de mange ukjente aksjeeierne er uløst og før kommunen kan ta over hele eierskapet. Styret arbeider fortsatt for å løse utfordringene knyttet til de ukjente aksjeeierne.

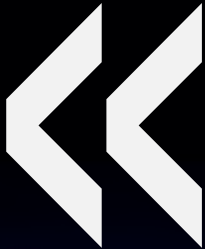
Nye selskaper

Selskapene Togvedlikehold AS, Togmateriell AS og Reiseplan og billett AS (midlertidige navn) ble opprettet i september 2016 som del av regjeringens jernbanereform, jf. også omtale på side ti. Samferdselsdepartementet eier samtlige aksjer i selskapene. Ved opprettelse ble det utnevnt styre til selskapene. Selskapene mottok henholdsvis Mantena AS, Norske tog AS og Entur AS gjennom utfisjonering fra NSB AS våren 2017. Selskapene begynte da med operativ drift.

Mantena tilbyr vedlikeholds- og verkstedstjenester for skinnegående materiell og annen virksomhet som står i naturlig sammenheng med dette. Mantena har virksomhet i Norge og Sverige. Mantena opererer i konkurranse med andre aktører.

Norske tog skal anskaffe, eie og forvalte persontogmateriell. Selskapet skal bidra til lave etableringhinder og konkurranse på like vilkår ved å stille materiell til rådighet for togselskapene som konkurrerer om å bli tildelt trafikkpakker. Selskapet skal også ha en rådgivende funksjon overfor staten, bl.a. ved å bistå Jernbanedirektoratet med å utrede en materiellstrategi for fremtidig persontogtilbud.

Entur skal levere salgs- og billettløsninger for jernbanen. I tillegg skal selskapet levere tjenester som gjør det enkelt å planlegge, sammenligne og kjøpe sømløse reiser på tvers av alle kollektivtransport-selskaper i Norge, herunder innenfor områdene tog, buss, ferje, t-bane og trikk.

Rogaland Teater formidler teater
av høy kunstnerisk kvalitet til
regionens innbyggere.

Eieroppnevnte og aksjonær- valgte styremedlemmer

Oversikt pr. 31. mars 2017. Sortert alfabetisk på etternavn.

Etternavn	Fornavn	Selskap	Bostedsfylke ¹
Aalstad	Regi	Telenor ASA	*Sveits
Aasen	Jens P.	NSD – Norsk senter for forskningsdata AS	Oslo
Aasnæs	Hans	Investinor AS Statskog SF	Oslo
Aboagye	Ohene	Helse Vest RHF	Hordaland
Abrahamsen	Unni	Kimen Såvarelaboratoriet AS	Oppland
Agerup	Wenche	Statoil ASA	Oslo
Ágústsdóttir	Helga	Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	*Island
Alfsen	Harald	AS Den Nationale Scene	Hordaland
Allern	Elin H.	NSD – Norsk senter for forskningsdata AS	Oslo
Allonen	Heikki	Nammo AS	*Finland
Amdal	Solvor I.	Trøndelag Teater AS	Sør-Trøndelag
Andersen	Tove	Posten Norge AS	Oslo
Andresen	Trude	Norsk Helsenett SF	Buskerud
Anker	Helene J.	Siva – Selskapet for Industrivekst SF	Oslo
Aqraou	Jacob	Telenor ASA	*Sveits
Arbo	Peter	Siva – Selskapet for Industrivekst SF	Troms
Arntsen	Frank	UNINETT AS	Sør-Trøndelag
Arntsen	Ingelise	Eksportkreditt Norge AS Nammo AS	Hordaland
Arthur	Kim D. V.	Innovasjon Norge	Troms
Aune	Dina E.	Enova SF	Nord-Trøndelag
Baardson	Bentein	Talent Norge AS	Oslo
Bakke	Eyolf	Helse Sør-Øst RHF	Aust-Agder
Bakke	Hallvard	Carte Blanche AS	Oslo
Bakken	Hilde	Yara International ASA	Akershus
Bakker	Tone L.	Eksportfinans ASA	Akershus
Bardalen	Arne	Staur gård AS	Oslo
Barkvoll	Pål	Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	Oslo
Bartnes	Kristen	Staur gård AS	Hedmark
Basili	Irene W.	Kongsberg Gruppen ASA	Hordaland
Berdal	Mimi K.	Gassco AS	Oslo
Berentsen	Anne B.	Posten Norge AS	Oslo
Berg	Bjørn	Eksportfinans ASA	Oslo
Berg	Christian	Eksportfinans ASA	Akershus
Berg	Petter A.	Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	Oslo
Berge	Gunnar	Helse Vest RHF	Rogaland
Berggreen	Ellen	Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	Hordaland
Bergo	Jarle	DNB ASA	Akershus
Bergkastet	Geir	Norsk rikskringkasting AS	Hedmark

Etternavn	Fornavn	Selskap	Bostedsfylke ¹
Bernander	John G.	Talent Norge AS	Vest-Agder
Bindselev	Preben H.	Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	*Danmark
Birkeland	Asbjørn	Space Norway AS	Vestfold
Biström	Helene	Statkraft SF	*Sverige
Bjerkan	Leif	Trøndelag Teater AS	Møre og Romsdal
Bjordal	Brian	Petoro AS	Rogaland
Bjordal	Kjell	Entra ASA	Møre og Romsdal
Bjørn	Kristin	AS Den Nationale Scene	Troms
Blystad	Marianne H.	Eksportfinans ASA	Oslo
Borge	Christel	Baneservice AS	Oslo
Borgersen	Bjarne	NSB AS	Oslo
Borgerud	Ingeborg M.	Ambita AS	Akershus
Bramslev	Katharina T.	Enova SF	Akershus
Breiby	Anne	GIEK Kredittforsikring AS Norges sjømatråd AS	Møre og Romsdal
Breivega	Ane R.	Bane NOR SF	Vestfold
Brekke	Cathrine	Gassnova SF	Akershus
Broch-Mathisen	Kirsten	Bjørnøen AS Kings Bay AS	Oslo
Brodin	Pål	Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	Oslo
Caneman	Monica	SAS AB	*Sverige
Carlsen	Sigurd	Eksportfinans ASA	Oslo
Cederlund	Andreas	Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	*Sverige
Clemet	Kristin	Norfund	Oslo
Dale	Wenche M.	Graminor AS	Vestfold
Dalen	Dag M.	Nye Veier AS	Akershus
Danielsen	Terje R.	Trøndelag Teater AS	Sør-Trøndelag
Davis	Sally M.	Telenor ASA	*Storbritannia
Devold	Kristin M.	Aker Kværner Holding AS	Oslo
Dietrichs	Pål	UNINETT AS	Hedmark
Dille	Marit	Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS	Nord-Trøndelag
Dilling	Carsten	SAS AB	*Danmark
Dillner	Hege S.	Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	Akershus
Djupedal	Øystein K.	Nationaltheatret AS	Aust-Agder
Driveklepp	Janicke W.	Mesta AS	Møre og Romsdal
Drønen	Hilde	Statkraft SF	Hordaland
Dyb	Per O.	Innovasjon Norge	Oslo
Dävøy	Laila	Carte Blanche AS	Hordaland
Egidius	Nanna	Kommunalbanken AS	Oppland
Ekenstierna	Bengt	Statkraft SF	*Sverige
Ellingsen	Trond	GIEK Kredittforsikring AS	Akershus
Enger	Anne	Nationaltheatret AS	Østfold

¹ Styremedlemmer med bosted i utlandet er markert med stjerne.

Etternavn	Fornavn	Selskap	Bostedsfylke ¹
Eriksen	Øyvind	Aker Kværner Holding AS	Oslo
Eskeland	Liv Kari	AS Vinmonopolet	Hordaland
Espedal	Harald	Den Norske Opera & Ballett AS	Rogaland
Espedal	Rune	Norsk Helsenett SF	Rogaland
Fagernæs	Sven O.	Bjørnøen AS Kings Bay AS	Oslo
Falck	Thomas	Investinor AS	Oslo
Falleth	Eva	Universitetsenteret på Svalbard AS	Oslo
Fjeld	Jostein	Graminor AS Kimen Såvarelaboratoriet AS	Hedmark
Fjeldstad	Trude H.	Petoro AS	*Belgia
Fjell	Olav	Nofima AS	Akershus
Fladmark	Helen F.	Innovasjon Norge	Aust-Agder
Flatland	Bjørn	Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS	Oslo
Flåthen	Knut O.	Electronic Chart Centre AS	Oslo
Fossli	Grethe	Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	Oslo
Fossum	Anne K.	Staur gård AS	Hedmark
Fougner	Else B.	Aker Kværner Holding AS Eksportkreditt Norge AS Kommunalbanken AS	Oslo
Franklin	Roy	Statoil ASA	*Storbritannia
Fredriksson	Benny	Nationaltheatret AS	*Sverige
Frisak	Nina	Space Norway AS Universitetsenteret på Svalbard AS	Hordaland
Frøstrup	Anne C.	Helse Sør-Øst RHF	Buskerud
Fyllingen	Kjerstin	NSB AS	Hordaland
Galtung	Hilde K.	Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	Akershus
Giske	Eli	Ambita AS Nye Veier AS	Oslo
Gjertsen	Trygve	Flytoget AS	Oslo
Gjesteland	Egil	Statnett SF	Buskerud
Godal	Bjørn T.	Statoil ASA	Oslo
Gotaas	Sverre	Simula Research Laboratory AS	Vestfold
Grimeland	Kjell M.	Argentum Fondsinvesteringer AS	Akershus
Grundekjøn	Arvid	Gassco AS	Vest-Agder
Grung	Ruth	Carte Blanche AS	Hordaland
Gulbrandsen	Erik	Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	Akershus
Hald	Morten	Universitetsenteret på Svalbard AS	Troms
Halleraker	Svein	Carte Blanche AS	Hordaland
Hansen	David	Norsk Tipping AS AS Vinmonopolet	Vestfold
Hansen	Svein I.	Aerospace Industrial Maintenance Norway AS	Østfold
Hanssen	Maria M.	Yara International ASA	*Frankrike
Harsvik	Vigdis	Helse Midt-Norge RHF	Sør-Trøndelag
Hasaas	Olav	Enova SF	Akershus
Hatlen	Siri B.	Bane NOR SF Entra ASA Eksportkreditt Norge AS Telenor ASA	Akershus
Havnelid	Åsne	NSB AS	Akershus
Hegdal	Sissel K.	Rogaland Teater AS	Rogaland

Etternavn	Fornavn	Selskap	Bostedsfylke ¹
Heggernes	Pinar	Simula Research Laboratory AS	Hordaland
Heiberg	Nina	Graminor AS	Sogn og Fjordane
Helliesen	Ida	Aker Kværner Holding AS	Oslo
Helno	Sverre	AS Vinmonopolet	Oslo
Henden	Olin J.	Helse Vest RHF	Sogn og Fjordane
Henriksen	Morten	Kongsberg Gruppen ASA	Aust-Agder
Herlofsen	Rebekka G.	Statoil ASA	Oslo
Heyerdahl	Jens P.	Nationaltheatret AS	Oslo
Hindar	Jon	Argentum Fondsinvesteringer AS	Oslo
Hiorth	Marianne	Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	Oslo
Hjorth	Per	Statnett SF	Oslo
Holen	Borghild	Norfund	Oslo
Holm	Tore	Enova SF	Akershus
Holmen	Marianne	Gassnova SF	Oslo
Holte	Øyvind	Eksportkreditt Norge AS	Hordaland
Homble	Synne	Statnett SF	Oslo
Hope	Ole	Carte Blanche AS AS Den Nationale Scene	Hordaland
Husebø	Kristin R.	Siva – Selskapet for Industrivekst SF	Rogaland
Hustad	Johan E.	Gassco AS	Sør-Trøndelag
Hustad	Per-Olaf	Petoro AS	Rogaland
Hægeland	Torbjørn	NSD – Norsk senter for forskningsdata AS	Oslo
Høiland	Grethe	Argentum Fondsinvesteringer AS	Rogaland
Håndlykken	Einar	Enova SF	Telemark
Ibsen	Mai-Lill	GIEK Kredittforskning AS	Oslo
Isaksen	Geir P.	Yara International ASA	Akershus
Isotalo	Olli	Nammo AS	*Finland
Jarlsby	Nicolai	Electronic Chart Centre AS	Vest-Agder
Jarnheimer	Lars-Johan	SAS AB	*Sverige
Jebesen	Finn M.	Kongsberg Gruppen ASA Norfund	Oslo
Jenssen	Svenn A.	Andøya Space Center AS Helse Nord RHF	Nordland
Jernsletten	Jonny-Leo	Helse Nord RHF	Finnmark
Johannessen	Bernt B.	Staur gård AS	Akershus
Johnsen	Marianne E.	Norges sjømatråd AS	Akershus
Justad	Annette M.	Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	Oslo
Jørgensen	Kari	Helse Nord RHF	Finnmark
Kamark	Robin	Flytoget AS	Østfold
Kamsvåg	Mette	Siva – Selskapet for Industrivekst SF	Møre og Romsdal
Kanck	Bjørn	Andøya Space Center AS	Troms
Kjeldstad	Berit J.	Universitetsenteret på Svalbard AS	Sør-Trøndelag
Kjølås	Wenche	Innovasjon Norge	Hordaland
Knudsen	Cecilie B.	Talent Norge AS	Oslo
Knudsen	Knud	NSD – Norsk senter for forskningsdata AS	Rogaland
Korssjøen	Jan E.	Aerospace Industrial Maintenance Norway AS Nammo AS	Buskerud
Kreutzer	Idar	Posten Norge AS	Oslo
Kristiansen	Eirik G.	Enova SF	Hordaland

Etternavn	Fornavn	Selskap	Bostedsfylke ¹
Kristiansen	Tore	Helse Midt-Norge RHF	Nord-Trøndelag
Kristoffersen	Eva M.	Norges sjømatråd AS	Nordland
Kumar	Bernadette	Helse Sør-Øst RHF	Oslo
Kärkkäinen	Päivi I.	Den Norske Opera & Ballett AS	*Finland
Larsen	Kåre O.	Kimen Sävarelaboratoriet AS	Østfold
Lerøy	Knut H.	Norges sjømatråd AS	Hordaland
Lie	Nina S.	Gassco AS	Rogaland
Lifjell	Tom	Statskog SF	Nordland
Lindberg	Tone M.	Aerospace Industrial Maintenance Norway AS Avinor AS	Buskerud
Lont	Auke	Bane NOR SF	Oslo
Lossius	Harald	Graminor AS	Oslo
Lunde	Jørand Ø.	Innovasjon Norge	Oppland
Lunde	Åse K.	Investinor AS	Rogaland
Lunde	Kjartan A.	Rogaland Teater AS	Rogaland
Lundqvist	Mats	Simula Research Laboratory AS	*Sverige
Løkling	Jan	Innovasjon Norge	Telemark
Løseth	Øystein	Statoil ASA	Oslo
Maaseide	Bjørn	Norsk Tipping AS	Rogaland
Magnus	Birger	Norsk rikskringkasting AS	Akershus
Marum	Finn I.	Eksportkreditt Norge AS	Oslo
Mejdell	Dag	Norsk Hydro ASA NSB AS SAS AB	Oslo
Melbø	Olaf T.	Bane NOR SF	Hedmark
Mellbye	Peter	Statkraft SF	Oslo
Meyer	Anne L.	Norsk Tipping AS	Oslo
Midtgaard	Rune	Kommunalbanken AS	Oslo
Mikalsen	Andreas	Norges sjømatråd AS	Hordaland
Milli	Harald	Graminor AS	Akershus
Misund	Kristin	Innovasjon Norge	Østfold
Mjellem	Britt	Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	Hordaland
Moe	Kari S.	Norsk Tipping AS	Sør-Trøndelag
Moengen	Trond	Gassnova SF	Akershus
Molina	Beatriz M. de	Investinor AS	Oslo
Murud	Egil	Bjørnøen AS Kings Bay AS	Nordland
Myhre	Annik	Simula Research Laboratory AS	Oslo
Myhre	Ingvild R.	Simula Research Laboratory AS Space Norway AS	Oslo
Myhre	Yngve	Nofima AS	Oslo
Nag	Toril	Ambita AS Bane NOR SF	Rogaland
Narvesen	Sverre	Siva – Selskapet for Industrivekst SF	Oppland
Nikolaisen	Harald V.	Baneservice AS Nye Veier AS	Akershus
Nilsen	Geir	Helse Sør-Øst RHF	Oppland
Nilssen	Herlof	Avinor AS Norsk Helsenett SF	Rogaland
Njærheim	Anne Beth	Carte Blanche AS	Hordaland
Nordblad	Anne	Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS	*Finland
Nordgård	Alfred	Gassnova SF	Rogaland

Etternavn	Fornavn	Selskap	Bostedsfylke ¹
Nordskogen	Hilde	Mesta AS	Akershus
Norman	Victor D.	AS Den Nationale Scene	Hordaland
Nygaard	Jarle	Universitetsenteret på Svalbard AS	Oslo
Nygren	Eva	Nye Veier AS	*Sverige
Nyheim	Jon	Mesta AS	Akershus
Ofstad	Elizabeth B.	Enova SF	Oslo
Ohm	Cecilie	UNINETT AS	Hordaland
Olesen	Annette	Graminor AS	*Sverige
Olofsson	Gunnar	Statskog SF	*Sverige
Olsen	Ann-Kristin	Helse Sør-Øst RHF	Vest-Agder
Olsen	Arild	Universitetsenteret på Svalbard AS	Nordland
Olsen	Per Arne	AS Vinmonopolet	Vestfold
Olsson	Marianne	Statskog SF	Hedmark
Opedal	Dag J.	Nammo AS Telenor ASA	Oslo
Oudemans	Maria J.	Statoil ASA	*Nederland
Pedersen	Ann	Baneservice AS	Nordland
Pedersen	Steen	UNINETT AS	*Danmark
Petersen	Jan	Den Norske Opera & Ballett AS	Akershus
Reinertsen	Lise	Helse Vest RHF	Hordaland
Reinemo	Rikke	Argentum Fondsinvesteringer AS	Oslo
Reinhardtsen	Jon E.	Telenor ASA	Oslo
Reistad	Eli	Statskog SF	Buskerud
Reiten	Kåre	Rogaland Teater AS	Rogaland
Repstad	Jon A.	Kimen Sävarelaboratoriet AS	Akershus
Ressem	Toril B.	Norsk Helsenett SF	Oslo
Riddervold	Kari	Siva – Selskapet for Industrivekst SF	Troms
Riise	Sandra	Andøya Space Center AS	Oslo
Rimmereid	Tore O.	DNB ASA	Oslo
Rinnan	Ola M.	Avinor AS	Hedmark
Rotevatn	Audhild G.	Norsk rikskringkasting AS	Møre og Romsdal
Roth	Jarle	Kongsberg Gruppen ASA	Akershus
Roverud	Rolf G.	Flytoget AS Nye Veier AS	Rogaland
Rudolfsson	Cecilia E.	Baneservice AS	*Sverige
Rugland	Brit K. S.	Kommunalbanken AS Norfund Talent Norge AS	Rogaland
Rummelhoff	Irene	Norsk Hydro ASA	Rogaland
Rustad	Benedicte	UNINETT AS	Oslo
Ruud	Arne G.	Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS	Oppland
Røkke	Kjell I.	Aker Kværner Holding AS	Akershus
Røyndal	Ingrid	Talent Norge AS	Oslo
Salbuviik	Widar	Bjørnøen AS Entra ASA Kings Bay AS	Østfold
Salthella	Monica S.	Den Norske Opera & Ballett AS	Hordaland
Sandberg	Line M.	Helse Nord RHF	Troms
Sandsmark	Maria	Statnett SF	Møre og Romsdal
Sandvik	Tore O.	Trøndelag Teater AS	Sør-Trøndelag
Sannes	Gry Isabel	Rogaland Teater AS	Rogaland

Etternavn	Fornavn	Selskap	Bostedsfylke ¹
Sbertoli	Per Kristian	Norfund	Oslo
Schulz	Thomas	Norsk Hydro ASA	*Danmark
Schur	Fritz H.	SAS AB	*Danmark
Schøyen	Per A.	Petoro AS	Rogaland
Seip	Ellen	AS Vinmonopolet	Oslo
Sellæg	Gunnar	Ambita AS	Oslo
Selmer-Olsen	Eirik	Nofima AS	Oslo
Semlitsch	Jaen I.	DNB ASA	Akershus
Seres	Silvija	Norsk rikskringkasting AS Simula Research Laboratory AS	Akershus
Silseth	Linda B.	Avinor AS Norsk Tipping AS	Akershus
Sivertsen	Bodil	Rogaland Teater AS	Rogaland
Sivertsen	Svein	Investinor AS	Sør-Trøndelag
Sjøseth	Arnfinn	Kimen Sävarelaboratoriet AS	Akershus
Skancke	Martin	Kommunalbanken AS Norfund	Oslo
Skatteboe	Rolf	Andøya Space Center AS	Akershus
Skjærpe	Tor Rasmus	Gassco AS	Rogaland
Skjærstad	Mari	Mesta AS	Hedmark
Skjævestad	Bjørn	Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS	Akershus
Skoland	Eli	Staur gård AS	Hedmark
Skrøvset	Eli	Avinor AS	Akershus
Sletteberg	Arthur	Entra ASA	Akershus
Smith-Tønnessen	Seunn	UNINETT AS	Vest-Agder
Solberg	Birger	Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	Sør-Trøndelag
Solberg	Hill-Marta	AS Vinmonopolet	Nordland
Sormunen	Sirpa-Helena	Nammo AS	*Finland
Sperre	Inger M.	GIEK Kredittforsikring AS	Møre og Romsdal
Staaf	Katarina	Entra ASA	*Sverige
Stabbetorp	Bjørn	Graminor AS	Akershus
Stave	Grethe	Andøya Space Center AS	Troms
Steensnæs	Einar	Gassnova SF	Rogaland
Steinsmo	Unni M.	Bjørnøen AS Kings Bay AS	Sør-Trøndelag
Steinsvåg	Tone B.	Helse Vest RHF	Hordaland
Steen jr.	Petter	Kommunalbanken AS	Rogaland
Stene	Øyvind	Space Norway AS	Akershus
Stenseth	Turid	Trøndelag Teater AS	Sør-Trøndelag
Stensland	Eva	NSD – Norsk senter for forskningsdata AS	Troms
Stenstadvold	Halvor	Statkraft SF	Oslo
Stette	Liv	Helse Midt-Norge RHF	Møre og Romsdal
Storelvmo	Edel	Nofima AS	Norland
Strand	Ola H.	Avinor AS Helse Midt-Norge RHF	Sør-Trøndelag
Strand	Solveig	Norges sjømatråd AS	Møre og Romsdal
Strøm	Inger L.	Helse Nord RHF	Nordland
Strøm-Erichsen	Anne-Grete	Kongsberg Gruppen ASA	Bergen
Strømsvåg	Einar	Statnett SF	Rogaland
Stubholt	Liv M. B.	Norsk Hydro ASA	Akershus
Sund	Tina S.	Argentum Fondsinvesteringer AS Electronic Chart Centre AS	Sør-Trøndelag

Etternavn	Fornavn	Selskap	Bostedsfylke ¹
Sundland	Siren N.	AS Den Nationale Scene	Hordaland
Sundsford	Arnfinn	Helse Nord RHF	Troms
Suvanto-Harsaae	Sanna	SAS AB	*Finland
Svanevik	Ørjan	Mesta AS	Akershus
Svegården	Thor	Baneservice AS	Oppland
Svendsen	Berit	DNB ASA SAS AB	Oslo
Sætershagen	Randi B.	Posten Norge AS	Hedmark
Søndenå	Mona E. S.	Norsk Helsenett SF	Finnmark
Søraa	Sverre	Norges sjømatråd AS	Sogn og Fjordane
Sørby	Morten K.	Posten Norge AS	*Sverige
Søreide	Ingolf	Simula Research Laboratory AS	Akershus
Takvam	Martha	Kommunalbanken AS	Akershus
Tanum	Anne C.	DNB ASA Den Norske Opera & Ballett AS	Østfold
Teigland	Wenche	NSB AS	Hordaland
Teksum	Leif	Yara International ASA	Hordaland
Telle	Marianne	Helse Nord RHF	Troms
Thuestad	John G.	Yara International ASA	Akershus
Ulstein	Gunvor	Norsk rikskringkasting AS	Møre og Romsdal
Valle	Paul S.	Helse Midt-Norge RHF	Møre og Romsdal
Vareberg	Terje	Helse Vest RHF	Rogaland
Vaswani	Ashok	Telenor ASA	*Storbritannia
Velgaard	Truls	Helse Sør-Øst RHF	Østfold
Veer	Jerøen van der	Statoil ASA	*Nederland
Vikse	Lisbeth	Rogaland Teater AS	Rogaland
Værdal	Kirsten I.	Statnett SF	Nord-Trøndelag
Vågeng	Sigrun E.	Helse Sør-Øst RHF	Oslo
Walderhaug	Morten	Rogaland Teater AS	Oslo
Wallenberg	Jacob	SAS AB	*Sverige
Wang	Heidi	Innovasjon Norge	Nord-Trøndelag
Wasteson	Yngvild	Simula Research Laboratory AS	Akershus
Wedin	Per-Olof	Mesta AS	*Sverige
Welde	Brit T.	Helse Midt-Norge RHF	Nord-Trøndelag
Westby	Dag	Norsk Tipping AS	Hedmark
Westby	Einar	GIEK Kredittforsikring AS	Oslo
Widvey	Thorhild	Statkraft SF	Oslo
Wiinholt	Marianne	Norsk Hydro ASA	*Danmark
Wille	Tone	Flytoget AS	Oslo
Winje	Tone	Nationaltheatret AS	Troms
Wold	Terje	Posten Norge AS	Troms
Wærsted	Gunn	Petoro AS Telenor ASA	Oslo
Young	Trygve	GIEK Kredittforsikring AS	Akershus
Øiulfstad	Bjørn O. R.	Talent Norge AS	Oslo
Østbø	Bjørn	Siva – Selskapet for Industrivekst SF	Hordaland
Østensjø	Inger	Rogaland Teater AS	Rogaland
Øverås	Lise	Universitetsenteret på Svalbard AS	Hordaland
Øygård	Ann	Nofima AS	Møre og Romsdal
Øynes	Anders R.	Ambita AS	Vest-Agder

Kontaktinformasjon

Statens direkte eierskap forvaltes av flere departementer. Kontaktinformasjonen til disse er gitt nedenfor.

Finansdepartementet

Telefon: 22 24 90 90

Avdeling for formuesforvaltning
(Folketrygdfondet)

Forsvarsdepartementet

Telefon: 23 09 80 00

Avdeling for økonomi og styring
(Aerospace Industrial Maintenance Norway AS)

Helse- og omsorgsdepartementet

Telefon: 22 24 90 90

Eieravdelingen
(Helse Midt-Norge RHF, Helse Nord RHF, Helse Sør-Øst RHF, Helse Vest RHF og Norsk Helsenett SF)

Folkehelseavdelingen
(AS Vinmonopolet)

Kommunetjenesteavdelingen
(Nordisk Institutt for Odontologiske Materialer AS)

Klima- og miljødepartementet

Telefon: 22 24 90 90

Hav- og forurensningsavdelingen
(Bjørnøen AS, Kings Bay AS)

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Telefon: 22 24 90 90

Kommunalavdelingen
(Kommunalbanken AS)

Kulturdepartementet

Telefon: 22 24 90 90

Medieavdelingen
(Filmparken AS, Norsk rikskringkasting AS, Norsk Tipping AS)

Kunst- og museumsavdelingen
(Carte Blanche AS, AS Den Nationale Scene, Den Norske Opera & Ballett AS, Nationaltheatret AS, Rogaland Teater AS, Rosenkrantzgate 10 AS, Talent Norge AS, Trøndelag Teater AS)

Kunnskapsdepartementet

Telefon: 22 24 90 90

Universitets- og høyskoleavdelingen
(NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, Simula Research Laboratory AS, UNINETT AS, Universitetssenteret på Svalbard AS)

Landbruks- og matdepartementet

Telefon: 22 24 90 90

Administrasjons- og økonomiavdelingen
(Staur gård AS)

Avdeling for matpolitikk
(Kimen Såvarelaboratoriet AS)

Avdeling for skog- og ressurspolitikk
(Graminor AS, Statskog SF)

Nærings- og fiskeridepartementet

Telefon: 22 24 90 90

Eierskapsavdelingen
(Aker Kværner Holding AS, Ambita AS, Argentum Fondsinvesteringer AS, Baneservice AS, DNB ASA, Eksportfinans ASA, Electronic Chart Centre AS, Entra ASA, Flytoget AS, GIEK Kredittforsikring AS, Investinor AS, Kongsberg Gruppen ASA, Mesta AS, Nammo AS, Norsk Hydro ASA, Posten Norge AS, SAS AB, Statkraft SF, Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS, Telenor ASA, Veterinærmedisinsk Oppdragscenter AS, Yara International ASA)

Forsknings- og innovasjonsavdelingen
(Andøya Space Center AS, Innovasjon Norge, Nofima AS, Siva – Selskapet for Industrivekst SF, Space Norway AS)

Handelspolitisk avdeling
(Eksportkreditt Norge AS)

Næringspolitisk avdeling
(Norges sjømatråd AS)

Olje- og energidepartementet

Telefon: 22 24 90 90

Avdeling for klima, industri og teknologi
(Gassnova SF)

Energi- og vannressursavdelingen
(Enova SF, Statnett SF)

Olje- og gassavdelingen
(Gassco AS)

Økonomi- og administrasjonsavdelingen
(Petoro AS, Statoil ASA)

Samferdselsdepartementet

Telefon: 22 24 90 90

Kollektivtransport- og baneavdelingen
(Bane NOR SF, NSB AS, Reiseplan og billett AS (Entur AS), Togmateriell AS (Norske tog AS), Togvedlikehold AS (Mantena AS))

Luft-, post- og teleavdelingen
(Avinor AS)

Veg- og trafikk sikkerhetsavdelingen
(Nye Veier AS)

Utenriksdepartementet

Telefon: 23 95 00 00

Avdeling for økonomi og utvikling
(Norfund)

Særskilte forhold og definisjoner

Særskilte forhold

- Datagrunnlaget er innhentet fra selskapene, inklusiv årsrapporter/årsregnskaper for 2016.
- Informasjonen er oppdatert pr. 31. desember 2016, unntatt informasjonen om sammensetting av styrene, som er oppdatert pr. 31. mars 2017.
- SAS AB avlegger regnskap i henhold til svensk regnskapsstandard.
- Nøkkeltallene er i utgangspunktet beregnet på samme måte for alle selskapene, jf. definisjonene nedenfor. Disse kan derfor avvike fra tall selskapene oppgir i sine rapporter.
- For flere selskaper var ikke generalforsamling/foretaksmøte avholdt da Statens eierberetning ble publisert. Oppgitte tall for disse selskapene er godkjent av revisor, men utbyttene kan bli endret på generalforsamling/foretaksmøte.
- Tidligere års data kan bli korrigert i årsrapporter mv. Statens eierberetning tar utgangspunkt i den nyeste informasjonen. Dette innebærer at historiske data ikke nødvendigvis samsvarer med det som er oppgitt i Statens eierberetning tidligere år.
- For antall ansatte kan beregningsmåten variere, mellom antall ansatte ved årsslutt, antall årsverk og gjennomsnitt av året.
- Årsresultat etter skatt og minoritetsinteresser for de regionale helseforetakene, jf. side 22, er resultatet definert som eventuelt avvik fra Helse- og omsorgsdepartementets resultatkrav.
- Nærings- og fiskeridepartementet tar forbehold om eventuelle feil i datagrunnlaget og beregningene. For nærmere informasjon om selskapene viser Nærings- og fiskeridepartementet til selskapenes årsrapporter.

Definisjoner

Definisjoner av begreper i Statens eierberetning kan avvike fra selskapenes egne definisjoner.

- **Avkastning:** Kursutvikling inklusiv reinvestert utbytte (kilde: FactSet). Ved beregning av gjennomsnittlig årlig avkastning siste fem år benyttes geometrisk gjennomsnitt.
- **Brutto driftsmargin (EBITDA-margin):** Brutto driftsresultat (EBITDA) dividert med driftsinntekter.
- **Brutto driftsresultat (EBITDA):** Driftsresultat (EBIT) før av- og nedskrivninger.
- **Direkteavkastning:** Utbetalt utbytte pr. aksje i 2016 som pst. av aksjekurs ved utgangen av 2016 (kilde: FactSet).
- **Driftsmargin (EBIT-margin):** Driftsresultat (EBIT) dividert med driftsinntekter.
- **Driftsresultat (EBIT):** Driftsinntekter fratrukket driftskostnader og av- og nedskrivninger.
- **Egenkapitalandel:** Egenkapital i pst. av total kapital.
- **Egenkapitalrentabilitet:** Årsresultat etter minoritetsinteresser og skatt delt på majoritetens andel av gjennomsnittlig bokført egenkapital. Ved beregning av gjennomsnittlig egenkapitalrentabilitet siste fem år benyttes aritmetisk gjennomsnitt.
- **Kontantstrøm:** Operasjonelle aktiviteter under kontantstrøm i selskapsomtalen.
- **Kostnadsgrad:** Driftskostnader dividert med sum av netto rente- og kredittprovisjonsinntekter og andre driftsinntekter.
- **Rentabilitet sysselsatt kapital:** Summen av driftsresultat (EBIT), finansinntekter og resultatandel i tilknyttede selskaper, dividert på gjennomsnittlig sysselsatt kapital de siste to årene.
- **Styregodtgjørelse:** Godtgjørelse til styreleder, nestleder og styremedlemmer som vedtatt på generalforsamling/bedriftsforsamling i 2016, hvis ikke annet er oppgitt. Samlet styregodtgjørelse er utbetalt ordinær godtgjørelse og godtgjørelse for komitéarbeid i styret.
- **Sysselsatt kapital:** Summen av egenkapital og rentebærende gjeld.
- **Utbytteandel:** Avsatt utbytte som andel av årets resultat for konsernet. Gjennomsnittlig utbytteandel er beregnet som summen av utbytte dividert med summen av konsernresultat etter skatt og minoritetsinteresser for de siste fem årene.
- **Vektet avkastning:** Verdijustert avkastning inklusiv reinvestert utbytte for de åtte børsnoterte selskapene staten har direkte eierandel i (kilde: FactSet).
- **Vektet egenkapitalrentabilitet:** Egenkapitalrentabilitet vektet etter statens andel av den bokførte egenkapitalen fratrukket minoritetsinteresser ved utgangen av 2016.
- **Verdi av statens eierandel:** For børsnoterte selskaper er verdiene basert på børskurser ved utgangen av 2016 og antall aksjer eid av staten på samme tidspunkt (kilde: FactSet). For unoterte selskaper der staten har forretningsmessige mål med eierskapet benyttes bokført egenkapital fratrukket minoritetsinteresser ved utgangen av 2016. For selskaper der staten har sektorpolitiske mål med eierskapet gis ikke noe anslag på verdi.

Tidligere eierberetninger finnes på
www.eierberetningen.no

Utgitt av
Nærings- og fiskeridepartementet

Offentlige institusjoner kan
bestille flere eksemplarer fra
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

Internett www.publikasjoner.dep.no
E-post publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon 222 40 000

Design Itera AS
Layout 07 Media – 07.no
Trykk DSS
06/2017 – opplag 400

W-0019 B